This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

1837
ARTES
VERITAS
LIBRARY
OF
UNIVERSITY OF MICH
TUEBOR
CIRCUMSPICE
BEQUEST OF
JOHN S. LAWRENCE

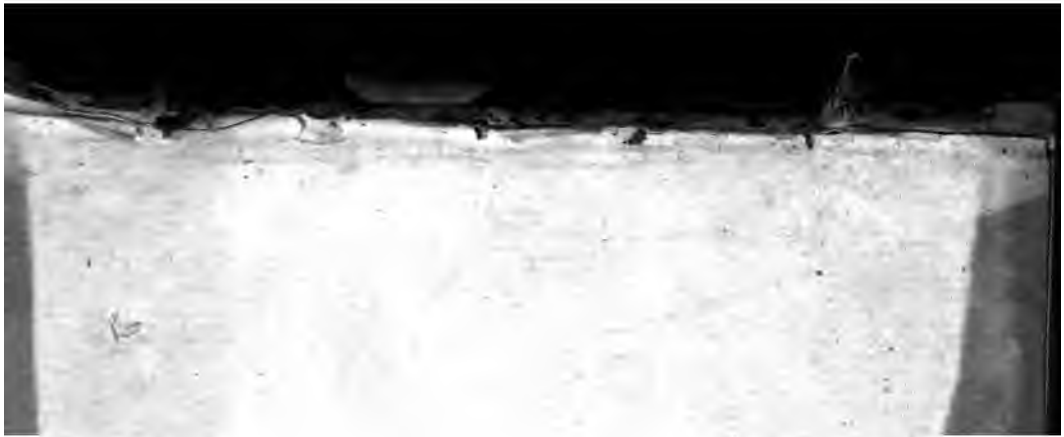

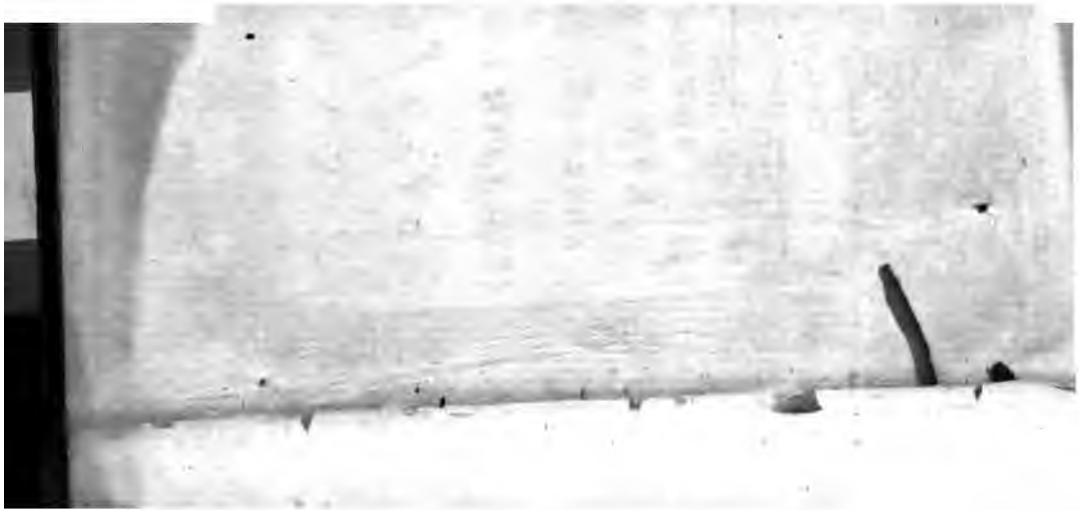

T. LIVII

PATAVINI

HISTORIARU

VOLUMEN SEXTUM.

LONDINI:

M DCC XXII.

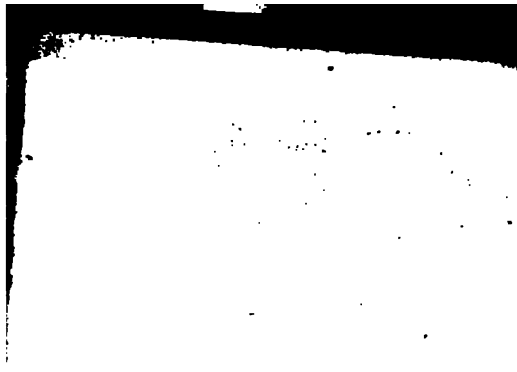

John S. Lawrence Estate
5-6-1/2 E

LIBER XLII.

EPITOME.

III. 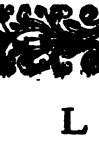 *Fulvius Flaccus cenſor templum Junonis Lacinia tegulis marmoreis ſpoliavit; ut eadem, quam dedicaverat, tegeret. tegulæ ex ſenatuſconſulto reportatæ.* XI, XII, *&c. Eumenes, Aſiæ rex, in ſenatu de Perſeo, Macedoniæ rege, queſtus eſt: cujus injuriæ in populum Romanum referuntur.* XVIII. *Ob quas bello ei indicto,* XXVI. *& regum civitatumque animis per legationes tentatis,* XXXII. *P. Licinius Craſſus Conſul, cui Macedonia decreta erat, in Macedoniam tranſiit;* LIX. *levibuſque expeditionibus, equeſtribus præliis, in Theſſalia cum Perſeo parum felici eventu pugnavit.* XXIII, *&c. Inter Maſiniſſam & Carthaginienſes de agro fuit dies ad diſceptandum à ſenatu datus.* X. *Luſtrum à cenſoribus conditum eſt. Cenſa ſunt civium capita* CCLVII *millia,* CCXXXI. VII, *&c. Res præterea adverſus Corſos & Ligures proſpere geſtas continet.*

I. Poſthumius Albinus, M. Popillius Lænas quum omnium primum de provinciis exercitibuſque ad ſenatum retuliſſent, Ligures utrique decreti ſunt; ut novas ambo, quibus eam provinciam obtinerent. *Ante Chr.* 173. *V. C.* 579.

tinerent, legiones, (binæ ſingulis decretæ) & ſociûm Latini nominis dena millia peditum & ſexcentos equites, & ſupplementum Hiſpaniæ tria millia peditum Romanorum ſcriberent, & ducentos equites. Ad hoc, mille & quingenti pedites Romani cum centum equitibus ſcribi juſſi, cum quibus prætor, cui Sardinia obtigiſſet, in Corſicam tranſgreſſus bellum gereret; interim M. Atilius, vetus prætor, provinciam obtineret Sardiniam. Prætores deinde provincias ſortiti ſunt; A. Atilius Serranus urbanam, C. Cluvius Saxula inter cives & peregrinos, Num. Fabius Buteo Hiſpaniam citeriorem, M. Matienus ulteriorem, M. Furius Craſſipes Siciliam, C. Cicerejus Sardiniam. Priuſquam magiſtratus proficiſcerentur, ſenatui placuit, L. Poſtumium conſulem, ad agrum publicum à privato terminandum, in Campaniam ire: cujus ingentem modum poſſidere privatos, paullatim proferendo fines, conſtabat. Hic, iratus Prænestinis, quòd, quum eò privatus ſacrificii in templo Fortunæ faciundi cauſſâ profectus eſſet, nihil in ſe honorificè, neque publicè neque privatim, factum à Prænestinis eſſet, priuſquam ab Roma proficiſceretur, literas Prænestè miſit, ut ſibi magiſtratus obviam exiret; locum publicè pararet, ubi diverteretur; jumentaque, quum exiret inde, præſtò eſſent. Ante hunc conſulem nemo unquam ſociis in ulla re oneri aut ſumptui fuit. ideo magiſtratus mulis tabernaculiſque & omni alio inſtrumento militari ornabantur, ne quid tale imperarent ſociis: privata hoſpitia habebant; ea benignè comiterque colebant: domuſque eorum Romæ hoſpitibus patebant, apud quos ipſis diverti mos eſſet. Legati, qui repente

pente aliquò mitterentur, ſingula jumenta per oppida, iter quà faciendum erat, imperabant: aliam impenſam ſocii in magiſtratus Romanos non faciebant. Injuria conſulis etiamſi juſta, non tamen in magiſtratu exercenda, & ſilentium nimis aut modeſtum aut timidum Præneſtinorum, jus, velut probato exemplo, magiſtratibus fecit graviorum indies talis generis imperiorum.

II. Principio hujus anni legati, qui in Ætoliam & Macedoniam miſſi erant, renunciârunt, *ſibi conveniendi regis Perſei, quum alii abeſſe eum, alii ægrum eſſe, falsò utrumque fingerent, poteſtatem non factam. Facilè tamen apparuiſſe ſibi bellum parari, nec ultra ad arma ire dilaturum. Item in Ætolia ſeditionem gliſcere indies, neque diſcordiarum princeps auctoritate ſua coërceri potuiſſe.* Quum bellum Macedonicum in exſpectatione eſſet, priuſquam id ſuſciperetur, prodigia expiari pacemque Deûm peti precationibus, quæ editæ ex fatalibus libris eſſent, placuit. Lanuvii claſſis magnæ ſpecies in cœlo viſæ dicebantur; & Priverni lana pulla terra enata; & in Vejenti apud Rementem lapidatum; Pomptinum omne, velut nubibus locuſtarum, coopertum eſſe; in Gallico agro, quà induceretur aratrum, ſub exſiſtentibus glebis piſces emerſiſſe. Ob hæc prodigia libri fatales inſpecti: editumque ab decemviris eſt, & quibus Diis quibuſque hoſtiis ſacrificaretur, & ut ſupplicatio prodigiis expiandis fieret. altera quæ priore anno valetudinis populi cauſſa vota eſſet, ea uti ferieque eſſent. Itaque ſacrificatum eſt, ut decemviri ſcriptum ediderunt.

III. Eodem anno ædes Junonis Laciniæ detecta. Q. Fulvius Flaccus cenſor ædem Fortunæ equeſtris, quam

quam in Hispania præter bello Celtiberico vovum faciebat enixo studio, ne ullum Romæ amplius aut magnificentius templum esset. Magnum ornamentum se templo ratus adjecturum, si tegulæ marmoreæ essent; profectus in Bruttios, ædem Junonis Laciniæ ad partem dimidiam detegit: id satis fore ratus ad tegendum quod ædificaretur. Naves paratæ fuerunt, quæ tollerent atque asportarent; auctoritate censoria sociis detexitis id sacrilegium prohibere. Postquam censor rediit, tegulæ expositæ de navibus ad templum portabantur, quæ quam unde essent silebatur, non tamen celari potuit. Fremitus igitur in curia ortus est; ex omnibus partibus postulabatur, ut consules eam rem ad senatum referrent, ut verò accessitus in curiam censor venit, multo infestiùs singuli universique præsentem lacerare: *Templum augustissimum regionis ejus, quod non Pyrrhus, non Annibal violasset, violare parum habuisse, nisi detexisset, fundo ad prope deruisset. Detractum culmen templo, nudatum tectum patere imbribus putrefaciendum, censerent muribus regendis creatum, cui sarta tecta exigere sacris publicis & loca tuenda more majorum traditum esset, eum per sociorum urbes diruentem templa, nudantemque tecta ædium sacrarum vagari; & quod, si in privatis sociorum ædificiis faceret, indignum videri posset, id Deum immortalium templo demolientem facere: & obstringere religione populum Romanum, ruinis templorum templa ædificantem; tanquam non iidem ubique Dii immortales sunt, sed spoliis aliorum alii colendi exornandique.* Quam priusquam referretur, appareret quid sentirent Patres, relatione facta in unam omnes sententiam ierunt, ut hæ

tegulæ

tegulæ reportandæ in templum locarentur, piacularibusque Junoni fierent. Quæ ad religionem pertinent, cum cura facta: tegulas relictas in area templi, quia reponendarum nemo artifex inire rationem potuerit, redemptores nunciârunt.

IV. Ex prætoribus, qui in provincias ierant, Num. Fabius Massiliæ moritur, quum in citeriorem Hispaniam iret. Itaque, quum id nunciatum à Massiliensibus legatis esset, senatus decrevit, ut P. Furius & Cn. Servilius, quibus succedebatur, inter se sortirentur, uter citeriorem Hispaniam prorogato imperio obtineret. Sors opportuna fuit. P. Furius idem, cujus ea provincia fuerat, remaneret. Eodem anno, quum agri Liguſtini & Gallici, quod bello captum erat, aliquantum vacaret, senatusconsultum factum, ut is ager viritim dividerétur. Decemviros in eam rem ex senatusconsulto creavit A. Atilius prætor urbanus, M. Æmilium Lepidum, C. Cassium, T. Æbutium Carum, C. Tremellium, P. Cornelium Cethegum, Q. & L. Appuleios, M. Cæcilium, C. Salonium, C. Mustelam. Diviserunt dena jugera in singulos, sociis nominis Latini terna. Per idem tempus, quo hæc agebantur, legati ex Ætolia Romam venerunt, de discordiis seditionibusque suis, & Thessali legati, nunciantes quæ in Macedonia gererentur.

V. Perseus, jam bellum vivo patre cogitatum in animo volvens, omnes non gentes modò Græcias, sed civitates etiam, legationibus mittendis, pollicendo plura quàm præstando, sibi conciliabat. Erant tamen magna ex parte hominum ad favorem ejus inclinati animi, & aliquanto quàm in Eumenem propensiores: quum Rumenis beneficiis

muneribusque omnes Græciæ civitates & plerique principum obligati essent: & ita se in regno suo gereret, ut quæ sub ditione ejus urbes essent, nullius liberæ civitatis fortunam secum mutatam vellent. contra Persea fama erat post patris mortem uxorem manu sua occidisse: Apellem ministrum quondam fraudis in fratre tollendo, atque ob id requisitum à Philippo ad supplicium, exsulantem, arcessitum post patris mortem ingentibus promissis ad præmia tantæ perpetratæ rei, clam interfecisse. intestinis externisque pauperes multis cædibus infamem, nec ullo commendabilem merito præferebant, vulgò civitates tam pia erga propinquos, tam justo in cives, tam munifico erga omnes homines regi; seu fama & majestate Macedonum regum præoccupati ad spernendam originem novi regni; seu mutationis rerum cupidi; seu quia eum objectum esse Romanis volebant. Erant autem non Ætoli modò in seditionibus propter ingentem vim æris alieni, sed Thessali etiam ea contagione, velut tabes, in Perræbiam quoque id pervaserat malum. Quum Thessalos in armis esse nunciatum est, Ap. Claudium legatum ad eas res adspiciendas componendasque senatus misit. Qui utriusque partis principibus castigatis, quum injusto fœnore gravatum æs alienum, ipsis magna ex parte concedentibus qui onerârant, levâsset, justi crediti solutionem in annorum pensiones distribuit. Per eundem Appium eodemque modo compositæ in Perræbia res. Ætolorum caussas Marcellus Delphis per idem tempus hostilibus actas animis, quas intestino gesserant bello, cognovit. Quum certatum utrimque temeritate atque audacia cerneret,

decreto

decreto quidem ſuo neutram partem aut levare aut onerare voluit: communiter ab utriſque petiit, abſtinerent bello, &, oblivione præteritorum, diſcordias finirent. Hujus reconciliationis inter ipſos fides obſidibus ultro citroque datis firmata eſt. Corinthum, ut ibi deponerentur obſides, convenitur.

VI. A Delphis & Ætolico concilio Marcellus in Peloponneſum trajecit, quò Achæis edixerat conventum. Ubi collaudata gente, quòd conſtanter vetus decretum de arcendis aditu finium regibus Macedonum tenuiſſent, inſigne adverſus Perſea odium Romanorum fecit: quod ut maturiùs erumperet, Eumenes rex, commentarium ferens ſecum, quod de apparatibus belli omnia inquirens fecerat, Romam venit. Per idem tempus quinque legati ad regem miſſi, qui res in Macedonia adſpicerent. Alexandriam iidem ad Ptolemæum renovandæ amicitiæ cauſſa proficiſci juſſi. Legati erant hi, C. Valerius, Cn. Lutatius Cerco, Q. Bæbius Sulca, M. Cornelius Mammula, M. Cæcilius Denter. Et ab Antiocho rege ſub idem tempus legati venerunt: quorum princeps Apollonius, in ſenatum introductus, multis juſtiſque cauſſis regem excuſavit, *quòd ſtipendium ſeriùs quoad diem præſtaret. id ſe omne advexiſſe, ne cujus niſi temporis gratia regi fieret. donum præterea afferre, vaſa aurea quingentûm pondo. Petere regem, ut quæ cum patre ſuo ſocietas atque amicitia fuiſſet, ea ſecum renovaretur: imperaretque ſibi populus Romanus, quæ bono fideliquo ſocio regi eſſent imperanda. ſe nullo unquam ceſſaturum officio. Ea merita in ſe ſenatus fuiſſe, quum Roma eſſet, eam comitatem juventutis, ut pro rege, non pro obſide, omnibus ordinibus fuerit.*

Legatis benignè responsum, & societatem renovare cum Antiocho, quæ cum patre ejus fuerat A. Atilius prætor urbanus jussus. Quæstores urbani stipendium, vasa aurea conferre acceperunt: eisque negotium datum est, ut ponerent ea in quibus templis videretur: legatosque centum millium aris munus missum, & tales liberæ hospitio datæ, sumptusque decretus, donec in Italia esset. Legati, qui in Syria fuerant, renunciaverunt, in maximo cum honore apud regem esse, amicissimumque populo Romano.

VII. In provinciis eo anno hæc. C. Cicerejus prætor in Corsica signis collatis pugnavit: septem millia Corsorum cæsa: capti amplius mille & septingenti. Voverat in ea pugna prætor ædem Junoni Monetæ. Pax deinde data petentibus Corsis, & exacta ceræ ducena millia pondo. In Corsica subacta Cicerejus in Sardiniam transmisit. Et in Liguribus in agro Stadellati pugnatum ad oppidum Carystum. Eò se magnus exercitus Ligurum contulerat. Primò sub adventum M. Popillii consulis mœnibus sese continebant: deinde, postquam oppidum oppugnaturum Romanum cernebant, progressi ante portas, aciem struxerunt, nec consul (ut qui id ipsum oppugnatione comminanda quæsisset) moram certamini fecit. Pugnatum est amplius tres horas, ita ut neutrò inclinaret spes. Quod ubi consul vidit, nulla parte moveri Ligurum signa, imperat equitibus, ut equos conscendant, ac tribus simul partibus in hostes quanto maximo possent tumultu incurrant. Pars magna equitum medium trajecit aciem, & ad terga pugnantium pervasit. Inde terror injectus Liguribus, diversi

in

in omnes partes fugerunt. perpauci retro in oppidum, quia inde ſe maximè objecerat eques. & pugna tam pervicax multos abſumpſerat Ligurum, & in fuga paſſim cæſi ſunt. Decem millia hominum cæſa traduntur: amplius ſeptingenti paſſim capti: ſigna militaria relata octoginta duo. Nec incruenta victoria fuit. amplius tria millia militum amiſſa; quum, cedentibus neutris, ex parte utraque primores caderent.

VIII. Poſt hanc pugnam ex diverſa fuga in unum collecti Ligures, quum majorem multo partem civium amiſſam quàm ſupereſſe cernerent, (nec enim plus decem millia hominum erant) dediderunt ſeſe; nihil quidem illi pacti. ſperaverant tamen non atrociùs, quàm ſuperiores imperatores, conſulem in ſe ſæviturum. At ille arma omnibus ademit, oppidum diruit, ipſos bonaque eorum vendidit: literaſque ſenatui de rebus ab ſe geſtis miſit. Quas quum A. Atilius prætor in curia recitâſſet (nam conſul alter Poſtumius agris recognoſcendis in Campania occupatus aberat) atrox res viſa ſenatui: *Statiellates, qui uni ex Ligurum gente non ſuiſſent arma adverſus Romanos, tum quoque oppugnatos, non ultro inferentes bellum, deditos in fidem populi Romani, omni ultima crudelitatis exemplo laceratos ac deletos eſſe: tot millia capitum innoxiorum, fidem implorantia populi Romani, ne quis unquam ſe poſtea dedere auderet, peſſimo exemplo veniſſe: & diſtractos paſſim, juſtis quondam hoſtibus populi Romani pacatis ſervire.* Quas ob res *placere ſenatui, Id. Popillium conſulem Ligures, pretio emptoribus reddito, ipſos reſtituere in libertatem: bonaque eis ea, quæcunque ejus recuperari poſſit, reddan-*

tur

tur curare. Arma primo quoque tempore fieri imperat gente. consulem de provincia decedere, quum dedisset in sedem suam Ligures restituisset. Claram victoriam vincendo oppugnantes, non saeviendo in afflictos fieri.

IX. Consul qua ferocia animi usus erat in Liguribus, eandem ad non parendum senatui habuit. Legionibus extemplo Pisas in hibernacula missis, iratus Patribus, infestus praetori, Romam rediit; senatuque extemplo ad aedem Bellonae vocato, multis verbis invectus est in praetorem: *qui quum ob bello rem bene gestam, uti Diis immortalibus bonos haberetur, referre ad senatum debuisset, adversus se pro hostibus senatusconsultum fecisset, quo victoriam suam ad Ligures transferret, dedique iis prope consulem praetor juberet. Itaque mulctam ei se dicere: à Patribus postulare, ut senatusconsultum in se factum tolli juberent; supplicationemque, quam absentes ex literis de bene gesta republica missis decernere debuerint, praesentes honoris Deorum primum caussa, deinde & sui aliquo tandem respectu decernerent.* Nihilo lenioribus quàm absens senatorum aliquot orationibus increpitus, neutra impetrata re in provinciam rediit. Alter consul Postumius, consumpta aestate in recognoscendis agris, ne visa quidem provincia sua, comitiorum caussa Romam rediit: consules C. Popillium Laenatem, P. Aelium Ligurem creavit. Praetores deinde facti, C. Licinius Crassus, M. Junius Pennus, Sp. Lucretius, Sp. Cluvius, Cn. Sicinius, C. Memmius iterum.

Ante Chr. 172. V. C. 580.

X. Eo anno lustrum conditum est. Censores erant Q. Fulvius Flaccus, L. Postumius Albinus. Postumius condidit. Censa sunt civium Romanorum

norum capita ducenta ſexaginta novem millia & quindecim. Minor aliquanto numerus, quia L. Poſtumius conſul pro concione edixerat, qui ſocium Latini nominis ex edicto C. Claudii conſulis redire in civitates ſuas debuiſſent, ne quis eorum Romæ, ſed omnes in ſuis civitatibus cenſerentur. Concors & è republica cenſura fuit. omnes, quos ſenatu moverunt, quibuſque equos ademerunt, ærarios fecerunt, & tribu moverunt: neque ab altero notatum alter probavit. Fulvius ædem Fortunæ equeſtris, quam proconſul in Hiſpania dimicans cum Celtiberorum legionibus voverat, annos ſex poſtquam voverat, dedicavit: & ſcenicos ludos per quatriduum, unum diem in circo fecit. L. Cornelius Lentulus, decemvir ſacrorum, eo anno mortuus eſt. in locum ejus ſuffectus A. Poſtumius Albinus. Locuſtarum tantæ nubes à mari vento repente in Apuliam illatæ ſunt, ut examinibus ſuis agros latè operirent. ad quam peſtem frugum tollendam, Cn. Sicinius prætor deſignatus cum imperio in Apuliam miſſus, ingenti agmine hominum ad colligendas eas coacto, aliquantum temporis abſumpſit. Principium inſequentis anni, quo C. Popillius & P. Ælius fuerunt conſules, reſiduas contentiones ex priore anno habuit. Patres referri de Liguribus renovarique ſenatuſconſultum volebant, & conſul Ælius referebat. Popillius & collegam & ſenatum pro fratre deprecabatur: præ ſe ferens, ſi quid decernerent, interceſſurum, collegam deterruit. Patres, eo magis utrique pariter conſulum infenſi, in cœpto perſtabant. Itaque, quum de provinciis ageretur, & Macedonia jam imminente Perſei bello peteretur, Ligures ambo-

imperium intentantes eſſet, eò rem prope adductam, ut aditus & in Achaiam daretur. At, Hercule, ſuos honores, cujus merita in eam gentem privatim an publicè ſint majora, vix dici poſſet, partim delatos per incultum ac negligentiam, partim hoſtiliter ſublatos eſſe. Jam Ætolos quem ignorare in ſeditionibus ſuis non ab Romanis, ſed à Perſeo præſidium petiiſſe? His eum fultum ſocietatibus atque amicitiis, eos domeſticos apparatus belli habere, ut externis non egeat; triginta millia peditum, quinque millia equitum: in decem annos frumentum præparare, ut abſtinere & ſuo & hoſtium agro frumentandi cauſſa poſſit. Jam pecuniam tantam habere, ut decem millibus mercenariorum militum, præter Macedonum copias, ſtipendium in totidem annos præparatum habeat: præter annuum, quod ex metallis regiis capiat, vectigal. Arma vel tribus tantis exercitibus in armamentaria congeſſiſſe. Juventutem, ut jam Macedonia deficiat, velut ex perenni fonte unde hauriat, Thraciam ſubjectam eſſe.

XIII. Reliquum orationis adhortatio fuit. *Non ego hæc,* inquit, *incertis jactata rumoribus, & cupidiùs credita, quia vera eſſe de inimico crimina volebam, adfero ad vos, Patres conſcripti; ſed comperta & explorata, haud ſecus, quàm ſi ſpeculator miſſus à vobis ſubjecta oculis referrem. Neque relicto regno meo, quod amplum & egregium vos feciſtis, mare tantum trajeciſſem, ut vana ad vos adferendo fidem abrogarem mihi. Cernebam nobiliſſimas Aſiæ & Græciæ civitates indies magis denudantes judicia ſua: mox, ſi permiſſeretur, eò proceſſuras unde receptum ad pœnitendum non haberent.*

Cer-

Cernebam Perſea, non continentem ſe Macedonia regno, alia armis occupantem; alia quæ vi ſubigi non poſſunt, favore ac benevolentia complectentem. Videbam quàm impar eſſet ſors, quum ille nobis bellum, vos ei ſecuram pacem præſtaretis. quanquam mihi quidem non parare, ſed gerere pene bellum videbatur. Abrupolim ſocium atque amicum veſtrum regno expulit. Artetaurum Illyrium, quia ſcripta ab eo quædam vobis comperit, ſocium item atque amicum veſtrum, interfecit. Euerſam & Callicritum Thebanos, principes civitatis, quia liberiùs adverſus eum in concilio Bœotorum locuti fuerant, delaturoſque ad vos quæ agerentur profeſſi erant, tollendos curavit. Auxilium Byzantiis adverſus fœdus tulit, Dolopia bella intulit, Theſſaliam & Doridem cum exercitu pervaſit, ut in bello inteſtino deterioris partis auxilio meliorem affligeret. Confudit & miſcuit omnia in Theſſalia Perrhæbiaque ſpe novarum tabularum, ut manus debitorum obnoxia ſibi optimates opprimeret. Hæc quum vobis quieſcentibus & patientibus fecerit, & conceſſam ſibi Græciam eſſe à vobis videat: pro certo habet, neminem ſibi, antequam in Italiam trajecerit, armatum occurſurum. Hoc quàm vobis turpe aut honeſtum ſit, vos videritis: ego certè mihi turpe eſſe duxi, priùs Perſea ad bellum inferendum, quàm me ſocium ad prædicandum, ut caveretis, venire in Italiam. Functus neceſſario mihi officio, & quodam modo liberata atque exonerata fide mea, quid ultra facere poſſum, quàm uti Deos Deaſque precer, ut vos & veſtra reſpublica & nobis ſociis atque amicis, qui ex vobis pendemus, conſulatis?

XIV. Hæc

altero humerus ſopitus; ex ſemita proclivi in declive multis ſuper prolapſum jam ſaxis congeſtis. & ceteri quidem etiam amicorum & ſatellitum, poſtquam cadentem videre, diffugiunt: Pantaleon conſtanter impavidus manſit ad protegendum regem.

XVI. Latrones, quum brevi circumitu maceriæ decurrere ad conficiendum ſaucium poſſent, velut perfecta re, in jugum Parnaſſi refugerunt, eo curſu, ut, quum unus, non facilè ſequendo per invia atque ardua, moraretur fugam eorum, ne comprenſo indicium emanaret, occiderint comitem. Ad corpus regis primò amici, deinde ſatellites ac ſervi concurrerunt; tollentes ſopitum vulnere, ac nihil ſentientem. Vivere tamen ex calore & ſpiritu remanente in præcordiis ſenſerunt; victurum exigua ac prope nulla ſpes erat. Quidam ex ſatellitibus ſecuti latronum veſtigia, quum uſque ad jugum Parnaſſi nequicquam fatigati perveniſſent, re infecta redierunt. Aggreſſi facinus Macedones, ut inconſultè ita audacter cœptum, nec conſultè & timidè reliquerunt. Compotem jam ſui regem amici poſtero die deferunt ad navem; inde Corinthum: a Corintho per Iſthmi jugum navibus traductis, Æginam trajiciunt. Ibi adeò ſecreta ejus curatio fuit, admittentibus neminem, ut fama mortuum in Aſiam perferret. Attalus quoque celeriùs, quàm dignum concordia fraterna erat, credidit. nam & cum uxore fratris & præfecto arci, tanquam jam haud dubius regni hæres, eſt locutus. Quæ poſtea non fefellere Eumenem: & quanquam diſſimulare & æquè habere id patique ſtatuerat, tamen in primo congreſſu non ter-

temperavit, quin uxoris petendæ præmaturam feſtinationem fratri objiceret. Romam quoque fama de morte Eumenis perlata eſt.

XVII. Sub idem tempus C. Valerius ex Græcia, qui legatus ad viſendum ſtatum regionis ejus, ſpeculandaque conſilia Perſei regis miſſus erat, rediit; congruentiaque omnia criminibus ab Eumene allatis referebat. ſimul & adduxerat ſecum Praxo à Delphis, cujus domus receptaculum latronum fuerat: & L. Rammium Brundiſinum, qui talis indicii delator erat. Princeps Brundiſii Rammius fuit; hoſpitio quoque & duces Romanos omnes, & legatos, exterarum quoque gentium inſignes, præcipue regios, accipiebat. ex eo notitia ei cum abſente Perſeo fuerat: literiſque ſpem amicitiæ interioris magnæque inde fortunæ facientibus, ed regem profectus, brevi perfamiliaris haberi, trahique magis quàm vellet in arcanos ſermones eſt coeptus. Promiſſis enim ingentibus præmiis petere inſtitit ab eo rex, *Quoniam duces omnes legatique Romani hoſpitio ejus uti aſſuêſſent, quibus eorum ipſe ſcripſiſſet, ut venenum dandum curaret. cujus ſcire ſe comparationem plurimum difficultatis & periculi habere, pluribus conſciis comparari: eventu præterea incerto eſſe, ut aut ſatis efficacia ad rem peragendam, aut tuta ad rem celandam dentur. Se daturum, quod nec in dando, nec datum, ullo ſigno deprendi poſſet.* Rammius, veritus ne, ſi abnuiſſet, primus ipſe veneni experimentum eſſet, facturum pollicitus proficiſcitur: nec Brundiſium ante redire, quàm convento C. Valerio legato, qui circa Chalcidem eſſe dicebatur, voluit. Ad eum primum indicio delato, juſſu ejus Romam ſi-

mul

adminiſtratio ad novos conſules r
ſentia tamen Cn. Sicinium prætu
cives & peregrinos juriſdictio era
placuit; qui, Brundiſium ducti
tempore Apolloniam in Epirum
occupandas maritimas urbes, ubi
vincia Macedonia obveniſſet, claſſ
tò & copias per commodum expo
menes, aliquamdiu Ægine reten
difficili curatione, quum primùm t
ſectus Perganum, præter priſtinu
ti etiam ſcelere Perſei ſtimulante, f
bat bellum. Legati eò ab Ron
quòd è tanto periculo evaſiſſet, ven
Macedonicum bellum in annum di
teris prætoribus jam in provinci
Junius & Sp. Lucretius, quibus

privati ſine diſcrimine paſſim poſſederant, recuperata in publicum erat, M. Lucretius tribunus plebis promulgavit, ut agrum Campanum cenſores fruendum locarent. quod factum tot annis poſt captam Capuam non fuerat, ut in vacuo vagaretur cupiditas privatorum. Quum in exſpectatione ſenatus eſſet, bello etſi non indicto, tamen jam decreto, qui regum ſuam, Perſei qui ſecuturi amicitiam eſſent, legati Ariarathis, puerum filium regis ſecum adducentes, Romam venerunt. quorum oratio fuit, *regem educandum filium Romam miſiſſe, ut jam inde à puero aſſueſceret moribus Romanis hominibuſque. Petere, ut eum non ſub hoſpitum modò privatorum cuſtodia, ſed publica etiam cura ac velut tutela vellent eſſe.* Ea regis legatio grata ſenatui fuit. Decreverunt, ut Cn. Sicinius prætor ædes inſtructas locaret, ut filius regis comiteſque ejus habitare poſſent. Et Thracum legatis, apud ſe diſceptantibus & ſocietatem amicitiamque petentibus, & quod petebant datum eſt, & munera binûm milium æris ſummæ in ſingulos miſſa. Hos utique populos, quòd ab tergo Macedoniæ Thracia eſſet, aſſumptos in ſocietatem gaudebant. Sed, ut in Aſia quoque & inſulis explorata omnia eſſent, Ti. Claudium Neronem, M. Decimium legatos miſerunt. adire eos Cretam & Rhodum juſſerunt, ſimul renovare amicitiam, ſimul ſpeculari, num ſollicitati animi ſociorum ab rege Perſeo eſſent.

XX. In ſuſpenſa civitate ad exſpectationem novi belli, nocturna tempeſtate columna roſtrata in Capitolio, bello Punico priore poſita à M. Æmilio conſule, cui collega Ser. Fulvius fuit, toto ad imum

mum fulmine diſcuſſa eſt. Ea res, pro
habita, ad ſenatum relata eſt. Patres ac
referre, & decemviros adire libros juſſer
cemviri luſtrandum oppidum, ſupplicatio
ſecrationemque habendam, victimis majo
crificandum, & in Capitolio Romæ & i
pania ad Minervæ promontorium, renun
ludos per decem dies Jovi optimo maximo
quoque die faciendos. Ea omnia cum cu
aruſpices, in bonum verſurum id prodigiu
lationemque finium & interitum perduelliu
tendi reſponderunt: quòd ex hoſtibus ſpo
ſent ea roſtra, quæ tempeſtas disjeciſſet.
runt, quæ æmularent religiones animis.
niæ nunciatumerat, ſanguine per triduum
pido pluiſſe: Calatiæ aſinum tripedem na
taurum cum quinque vaccis uno ictu fulm
animatos: Oximi terra pluiſſe. Horum
prodigiorum cauſſa res divinæ factæ, & f
tio unum diem feriæque habitæ.

XXI. Conſules ad id tempus in provinc
exierant: quia neque, uti de M. Popillio re
ſenatui obſequebantur, & nihil aliud decern
is ſtatutum Patribus erat. Aucta etiam
eſt Popillii literis ejus, quibus iterum cum S
tibus Liguribus proconſul pugnâſſe ſe ſcrip
ſedecim millia eorum occidiſſe. propter cu
juriam belli, ceteri quoque Ligurum popul
na ierunt. Tum verò non abſens modò P
qui deditis contra jus ac fas bellum intul
pactos ad rebellandum incitâſſet; ſed conſul
non exirent in provinciam, in ſenatu ir
hoc conſenſu Patrum accenſi M. Marcius

& Quintus Marcius Scylla, tribuni plebis, & conſulibus mulctam ſe dicturos, niſi in provinciam exirent, denunciârunt: & rogationem, quam de Liguribus deditis promulgare in animo haberent, in ſenatu recitârunt. Sanciebatur, ut qui ex Statiellis deditis in libertatem reſtitutus ante Kalendas Sextiles primas non eſſent, cujus dolo malo is in ſervitutem veniſſet, ut juratus ſenatus decerneret, qui eam rem quæreret animadverteretque. Ex auctoritate deinde ſenatus eam rogationem promulgârunt. Priuſquam proficiſcerentur conſules, Cajo Cicerejo, prætori prioris anni, ad ædem Bellonæ ſenatus datus eſt. Is, expoſitis quas in Corſica res geſſiſſet, poſtulatoque fruſtra triumpho, in monte Albano, quod jam in morem venerat, ut ſine publica auctoritate fieret, triumphavit. Rogationem Marciam de Liguribus magno conſenſu plebes ſcivit juſſitque. ex eo plebiſcito Cajus Licinius prætor conſuluit ſenatum, quem quærere ex rogatione vellet. Patres ipſum eum quærere juſſerunt.

XXII. Tum demum conſules in provinciam profecti ſunt, exercitumque à M. Popillio cepérunt. Neque tamen Marcus Popillius reverti Romam audebat, ne cauſſam diceret, adverſo ſenatu, infeſtiore populo, apud prætorem, qui de quæſtione in ſe poſita ſenatum conſuluiſſet. Huic detrectationi ejus tribuni plebis, alterius rogationis denunciatione, occurrerunt: ut, ſi non ante Idus Novembris in urbem Romam introiſſet, de abſente eo C. Licinius ſtatueret ac judicaret. Hoc tractus vinculo quum rediſſet, ingenti cum invidia in ſenatum venit. Ubi quum laceratus jurgiis multoſum eſſet, ſenatuſconſultum factum eſt, ut qui

ut in pace eriperent per injuriam, quæ ju
non ademiſſent. Ita regulus Carthaginien
niſſi. Munera ex inſtituto data utriſque,
ſpitalia comiter conſervata.

XXV. Sub idem tempus Cn. Servilius
. Claudius Cento, T. Annius Luſcus, leg
repetendas in Macedoniam renunciand
icitiam regi miſſi, redierunt: qui jam ſua
ſtum Perſeo ſenatum inſuper accenderunt,
line quæ vidiſſent, quæque audiſſent. *Vi*
omnes urbes Macedonum ſumma vi para
. Quum ad regem perveniſſent, per
conveniendi ejus poteſtatem non factas
mò quum deſperato jam colloquio profe
demum ſe ex itinere revocatos, & a
luctos eſſe. Sua orationis ſummam
cum Philippo ictum. cum ipſo

iniuriis ſatisfieri ſenatum aequum cenſere, reddique ſibi res ſatisque ſuis, quas contra ius fudiſſe hostes. Regem ad ea primò accenſum ira inclementer locutum, iniuriam ſuperbiamque Romanis obiectatum frequenter: quid alii ſuper alios legati venirent ſpeculari dicta factaque ſua, quod ſe ad nutum imperiumque eorum omnia dicere ac facere aequum cenſerent. Poſtremò, multum ac diu vociferatum, reverti poſſe die juſſiſſe, ſcriptum ſe reſponſum dare velle. Tum ita ſibi ſcriptum traditum eſſe: *Foedus cum patre ictum ad ſe nihil pertinere. Id ſe renovari, non quia probaret, ſed quia in novis poſſeſſionibus regni patienda omnia eſſent, paſſum. Si novum foedus ſecum facere vellent, convenire prius de conditionibus debere: & ſi in animum inducerent, ut ex aequo foedus fieret, & ſe viſurum quid ſibi faciundum eſſet, & illos credere reipublicae conſulturos. Atque ita ſe proripuiſſe, & ſummoveri à regia omnes coeptos. Tum ſe amicitiam & ſocietatem renunciaſſe. quia voce eum accenſum reſtitiſſe, atque voce clara denunciaſſe ſibi, ut tridiuo regni ſui decederent finibus. Ita ſe profectos: nec ſibi, aut venientibus aut manentibus, quicquam hoſpitaliter aut benignè factum.* Theſſali deinde Aetolique legati auditi. Senatui, ut ſcirent quamprimum quibus ducibus uſura reſpublica eſſet, literas mitti conſulibus placuit: ut, uter eorum poſſet, Romam ad magiſtratus creandos veniret.

XXVI. Nihil magnopere quod memorari attineat rei publicae eo anno conſules geſſerant. magis è republica viſum erat, comprimi ac ſedari exaſperatos Ligures. Quum Macedonicum bellum ex-

spectaretur, Gentium quoque Illyriorum regem suspectum Issenses legati fecerunt; simul quasi fines suos secundò populatum, simul nunciantes, uno animo vivere Macedonum atque Illyriorum regem. communi consilio parare Romanis bellum, & specie legatorum Illyrios speculatores Romae esse Perseo auctore missos, ut quid ageretur scirent. Illyrii vocati in senatum. qui quum legatos se esse missos ab rege dicerent ad purganda crimina, a qua de rege Issenses deferrent; quaesitum, atque ita non adissent magistratum, ut ex instituto loca lautia acciperent: sciretur denique venisse eos, & super qua re venissent? Haesitantibus in responso, ut curia excederent dictum. Responsum, tanquam legatis, ut qui adire senatum non postulassent, dari non placuit: mittendosque ad regem legatos censuerunt, qui nunciarent, qui socii quererentur apud senatum exustum à rege agrum. non aequum eum facere, qui ab sociis suis non abstineret injuriam. In hanc legationem missi, A. Terentius Varro, C. Plaetorius, C. Cicerejus. Ex Asia, qui circa socios reges missi erant, legati redierunt, qui renunciârunt, *Eumenem in ea, Antiochum in Syria, Ptolemaeum in Alexandria sese convenisse. Omnes sollicitatos legationibus Persei, sed egregiè in fide permanere; pollicitosque omnia, quae populus Romanus imperâsset, praestaturos. & civitates socias adîsse: ceteras satis fidas; solos Rhodios fluctuantes & imbutos Persei consiliis invenisse.* Venerant Rhodii legati ad purganda ea quae vulgò jactari de civitate sciebant: ceterùm senatum iis dari, quum novi consules magistratum inissent, placuit.

XXVII. Belli

XXVII. Belli apparatum non differendum cenſuerunt. C. Licinio prætori negotium datur, ut ex veteribus quinqueremibus in navalibus Romæ ſubductis, quæ poſſent uſui eſſe, reficeret, pararetque naves quinquaginta. Si quid ad eum numerum explendum deeſſet, C. Memmio collegæ in Siciliam ſcriberet, ut eas, quæ in Sicilia naves eſſent, reficeret atque expediret, ut Brundiſium primo quoque tempore mitti poſſent. Socios navales libertini ordinis in viginti & quinque naves ex civibus Romanis C. Licinius prætor ſcribere juſſus, in quinque & viginti parem numerum Cn. Sicinius ſociis imperaret: idem prætor peditum octo millia, quadringentos equites à ſociis Latini nominis exigeret. Hunc militem qui Brundiſii acciperet, atque in Macedoniam mitteret, A. Atilius Serranus, qui priore anno prætor fuerat, deligitur: Cn. Sicinius prætor, qui exercitum paratum ad trajiciendum haberet. C. Popillio conſuli ex auctoritate ſenatus C. Licinius prætor ſcribi; ut & legionem ſecundam, quæ maximè veterana in Liguribus erat, & ſociûm Latini nominis quatuor millia peditum, ducentos equites Idibus Februariis Brundiſii adeſſe juberet. Hac claſſe & hoc exercitu Cn. Sicinius provinciam Macedoniam obtinere, donec ſucceſſor veniret, juſſus: prorogato in annum imperio. Eo omnia, quæ ſenatus cenſuit, impigre facta ſunt. Duodequadraginta quinqueremes ex navalibus deductæ: qui deduceret eas Brundiſium, L. Porcius Licinus præpoſitus: duodecim ex Sicilia miſſæ. Ad frumentum claſſi exercituique coëmendum in Apuliam Calabriamque tres legati miſſi, Sex. Digitius, T. Juventius, M.

Cæcilius. Ad omnia præparata Cn. Sicinius p
tor, paludatus ex urbe profectus, Brundiſium
nit.

XXVIII. Exitu prope anni C. Popillius co
Romam rediit; aliquanto ſerius quàm ſenatus c
ſuerat: cui primo quoque tempore magiſtr
creare, quum tantum bellum immineret, juſſ
erat. Itaque non ſecundis auribus patrum audi
eſt conſul, quum in æde Bellonæ de rebus in
guribus geſtis diſſereret. ſucclamationes frequer
erant, interrogationeſque, cur ſcelere fratris
preſſos Ligures in libertatem non reſtituiſſet? (
mitia conſularia, in quam edicta erant diem, a
diem XII. Kalendas Martias ſunt
Ante Chr. 452. bita. Creati conſules, P. Licinius C
V. C. 300. ſus, C. Caſſius Longinus. Poſtero
prætores facti, C. Sulpicius Galba,
Furius Philus, L. Canulejus Dives, C. Lucret
Gallus, C. Caninius Rebilus, L. Villius Ann
His prætoribus provinciæ decretæ: duæ jure I
mæ dicendo, Hiſpania, & Sicilia, & Sardinia;
uni ſors integra eſſet, quo ſenatus cenſuiſſet. C
ſulibus deſignatis imperavit ſenatus, ut, qua
magiſtratum inîſſent, hoſtiis majoribus rite ma
tis precarentur; ut quod bellum populus Roma
in animo haberet gerere, ut id proſperum ev
ret. Eodem die decrevit ſenatus, C. Popillius c
ſul ludos per dies decem Jovi Opt. Max. vove
donaque circa omnia pulvinaria dari, ſi reſpub
decem annos in eodem ſtatu fuiſſet. Ita ut c
ſuerant, in Capitolio vovit conſul ludos fieri,
nariaque dari, quanta ex pecunia decrêſſet ſena
quum centum & quinquaginta non minus ad
ſe

ſent, præeunte verba Lepido pontifice maximo, id votum ſuſceptum eſt. Eo anno ſacerdotes publici mortui, L. Æmilius Papus decemvir ſacrorum, & Q. Fulvius Flaccus pontifex, qui priore anno fuerat cenſor. hic fœda morte periit. Ex duobus filiis ejus, qui tum in Illyrico militabant, nunciatum alterum deceſſiſſe, alterum gravi & periculoſo morbo ægrum eſſe. Obruit animum ſimul luctus metuſque: mane ingreſſi cubiculum ſervi laqueo dependentem invenere. Erat opinio, poſt cenſuram minùs compotem fuiſſe ſui: vulgò Junonis Laciniæ iram ob ſpoliatum templum alienâſſe mentem ferebant. Suffectus in Æmilii locum decemvir M. Valerius Meſſala: in Fulvii pontifex Cn. Domitius Ænobarbus, oppidò adoleſcens ſacerdos lectus.

XXIX. P. Licinio, C. Caſſio conſulibus, non urbs tantùm Roma, nec terra Italia, ſed omnes reges civitateſque, quæ in Europa, quæque in Aſia erant, converterant animos in curam Macedonici ac Romani belli. Eumenem cum vetus odium ſtimulabat, tum recens ira, quòd ſcelere ejus prope ut victima mactatus Delphis eſſet. Pruſias Bithyniæ rex ſtatuerat abſtinere armis, eventumque exſpectare. nam neque pro Romanis ſe æquum cenſere adverſus fratrem uxoris arma ferre: & apud Perſea victorem veniam per ſororem impetrabilem fore. Ariarathes Cappadocum rex, præterquam quòd Romanis ſuo nomine auxilia pollicitus erat, ex quo eſt junctus Eumeni affinitate, in omnia belli paciſque ſe conſociaverat conſilia. Antiochus imminebat quidem Ægypti regno: & pueritiam regis & inertiam tutorum ſpernens, &

bigendo de Cœleſyria, cauſſam belli ſe
exiſtimabat, geſturumque ſine ullo im
occupatis Romanis in Macedonico bello,
tamen omnia & per ſuos legatos ſena
legatis eorum eximiè pollicitus erat.
propter ætatem alieni etiam tum arbitri
tores & bellum adverſus Antiochum
quo vindicarent Cœleſyriam, & Rom
pollicebantur ad Macedonicum bellum.
& frumento juvabat Romanos, & auxili
phantis Miſagenenque filium mittere ad
rabat. conſilia autem in omnem fortuna
poſita habebat: *Si penes Romanos vi
ſuas quoque in eodem ſtatu manſuras
ultra quidquam movendum: non enim
manos vim Carthaginienſibus afferri. Si
ſent opes Romanorum, qua tum protege
ginienſes, ſuam omnem Africam fore.*
Illyriorum fecerat potiùs cur ſuſpectus
nis, quàm ſatis ſtatuerat utram fover
impetuque magis quàm conſilio his aut
juncturus videbatur. Cotys Thrax,
rex, evidenter Macedonum partis erat.

XXX. Hæc ſententia regibus quum
lo, in liberis gentibus populiſque plebs
nis ferme, ut ſolet, deterioribus erat ob
cedonaſque inclinata. principum dive
ſtudia. pars ita in Romanos effuſi eran
ritatem immodico favore corrumperen
iis juſtitia imperii Romani capti: pl
præcipuam operam navâſſent, potente
vitatibus ſuis futuros rati. pars altera re
onis erat, quos æs alienum & deſperati

arum, eodem manente ſtatu, præcipites ad novanda omnia agebat: quoſdam ventoſum ingenium, quia Perſeus magis auræ popularis erat. tertia pars, optima eadem & prudentiſſima, ſi utique optio domini potioris daretur, ſub Romanis quàm ſub rege malebat eſſe. ſi liberum inde arbitrium fortunæ eſſet, neutram partem volebant potentiorem altera oppreſſa fieri: ſed, illibatis potiùs viribus utriuſque partis, pacem ex eo manere. ita inter utroſque optimam conditionem civitatum fore, protegente altero ſemper inopem ab alterius injuria. Hæc ſentientes, certamina fautorum utriuſque partis taciti ex tuto ſpectabant. Conſules, quo die magiſtratum inierunt ex ſenatuſconſulto, quum circa omnia fana, in quibus lectiſternium majorem partem anni eſſe ſolet, majoribus hoſtiis immolâſſent, inde preces ſuas acceptas ab Diis immortalibus ominati, ſenatui, rite ſacrificatum, precationemque de bello factam, renunciârunt. Aruſpices ita reſponderunt, *ſi quid rei novæ inciperetur, id maturandum eſſe. victoriam, triumphum, prorogationem imperii portendi.* Patres, *quod fauſtum felixque populo Romano eſſet, centuriatis comitiis primo quoque die ferre ad populum conſules* juſſerunt, *ut quòd Perſeus Philippi filius Macedonum rex adverſus fœdus cum patre Philippo ictum, & ſecum poſt mortem ejus renovatum, ſociis populi Romani arma intuliſſet, agros vaſtâſſet, urbeſque occupâſſet; quódque belli parandi adverſus populum Romanum conſilia iniiſſet, arma, milites, claſſem ejus rei cauſſa comparâſſet; ut, niſi de iis rebus ſatisfeciſſet, bellum cum eo iniretur.*

XXXI. Hæc rogatio ad populum lata eſt. Senatuſconſultum inde factum eſt, Ut conſules im-

ir in ſingulas legiones, in Macedoniam tena
a peditum ſcribi juſſa, equites treceni æqua
i ſingulas legiones. & in ſociali exercitu cor
teri auctus numerus: ſexdecim millia pedit
ctingentos equites (præter eos, quos Cn. Sici
ixiſſet, ſexcentos equites) in Macedoniam trajic
aliæ ſatis viſa duodecim millia ſociorum pedit
xcenti equites. Illud quoque præcipuum dat
rti Macedoniæ, ut centuriones militeſque vet
riberet, quos vellet conſul uſque ad quinquag
inos. In tribunis militum novatum eo anno
er Macedonicum bellum, quòd conſules ex
ituſconſulto ad populum tulerunt, ne tribuni
um eo anno ſuffragiis crearentur; ſed conſi
ætorumque in iis faciendis judicium arbit
ie eſſet. Inter prætores ita partita ir
ætorem, cujus ſors fuiſſet, ut iret c
tus conſuiſſet. Brundiſium ad claſſem ir

mentum ad exercitum in Macedoniam
Siciliam C. Caninius Rebilus eſt ſortitu
Philus Sardiniam, L. Canulejus Hiſpania
picius Galba urbanam juriſdictionem,
Annalis inter peregrinos. C. Lucretio
ſenatus cenſuiſſet, ſors evenit.

XXXII. Inter conſules magis cavillati
magna contentio de provincia, fuit. Caſſ
ſorte ſe Macedoniam oppugnaturum, diceb
poſſe collegam ſalvo jurejurando ſecum ſortir
torem eum, ne in provinciam iret, in concione
abſente ſe rectè fieri non poſſent: quæ non
conſule quàm prætore abſente rectè fieri poſſen
ſenatus, non quid vellet in conſulatu potius, q
quid in prætura juraverit P. Licinius, animad
tendum eſſe cenſeat; ſe tamen futurum in ſena
poteſtate. Conſulti Patres, cui conſulatum pop
lus Romanus non negâſſet, ab ſe provinciam n
gari ſuperbum rati, ſortiri conſules juſſerunt. I
Licinio Macedonia, C. Caſſio Italia obvenit. Le
giones inde ſortiti ſunt. prima & tertia in Mace
doniam trajicerentur, ſecunda & quarta ut in Ita
lia remanerent. Delectus conſules multo intenti
orem quàm aliàs curam habebant. Licinius vete
res quoq; ſcribebat milites centurioneſque: & mul
ti voluntate nomina dabant, quia locupletes vide
ant, qui priore Macedonico bello aut adverſus
ntiochum in Aſia ſtipendia fecerant. Quum tri
ni militum centuriones, ſed primum quemque
arent; tres & viginti centuriones, qui primos
os duxerant, citati tribunos plebis appellârunt.
ex collegio, M. Fulvius Nobilior & M. Claudius

ſe provincias Italiam & Macedoniam comparar
ſortirenturve. Cui Macedonia obvenisſet, ut is
gem Perſea, quique ejus ſectam ſecuti eſſent,
populo Romano ſatisfeciſſent, bello perſequeretur. I
giones quatuor novas ſcribi placuit, binas ſingu
conſulibus. Id præcipuè provinciæ Macedoniæ
tum, quòd quum alterius conſulis legionibus qu
millia & duceni equites ex vetere inſtituto dar
tur in ſingulas legiones, in Macedoniam ſena m
lia peditum ſcribi juſſa, equites treceni æquali
in ſingulas legiones. & in ſociali exercitu con
alteri auctus numerus: ſexdecim millia peditu
octingentos equites (præter eos, quos Cn. Sicin
duxiſſet, ſexcentos equites) in Macedoniam trajice
Italiæ ſatis viſa duodecim millia ſociorum peditu
ſexcenti equites. Illud quoque præcipuum datu
ſorti Macedoniæ, ut centuriones militeſque vete
ſcriberet, quos vellet conſul uſque ad quinquagi
annos. In tribunis militum novatum eo anno
pter Macedonicum bellum, quòd conſules ex
natuſconſulto ad populum tulerunt, ne tribun
litum eo anno ſuffragiis crearentur; ſed conſ
prætorumque in iis faciendis judicium arbit
que eſſet. Inter prætores ita partita in
prætorem, cujus ſors fuiſſet, ut iret q
natus cenſuiſſet, Brundiſium ad claſſem ire
it: utque ibi recognoſceret ſocios navales,
que, ſi qui parum idonei eſſent, ſuppleme
geret ex libertinis; & daret operam, ut
tes civium Romanorum, tertia ſocior
Commeatus claſſi legionibuſque, ut ex
diniaque ſubveherentur, prætoribus, qui
cias ſortiti eſſent, mandari placuit, ut
cumas Siculis Sardiſque imperarent, ut

mentum ad exercitum in Macedoniam portaretur. Siciliam C. Cluſinius Rebilus eſt ſortitus, L. Furius Philus Sardiniam, L. Canuleius Hiſpaniam, C. Sulpicius Gallus urbanam juriſdictionem, L. Villius Annalis inter peregrinos. C. Lucretio Gallo, quo ſenatus conſuliſſet, foro evenit.

XXXII. Inter conſules magis cavillatio, quàm magna contentio de provinciis fuit. Caſſius, *ſive forte ſe Macedonium oppugnaturum, dicebat, non poſſe collegam ſalvo jurejurando ſecum ſortiri. Prætorem eum, ne in provinciam iret, in concione juraſſe, ſe ſtato loco ſtatiſque diebus ſacrificia habere, quæ abſente ſe rectè fieri non poſſent: quæ non magis conſule quàm prætore abſente rectè fieri poſſent. Si ſenatus, non quid vellet in conſulatu petiit, quàm quid in prætura juraverit P. Licinius, animadvertendum eſſe cenſeat; ſe tamen futurum in ſenatus poteſtate.* Conſulti Patres, cui conſulatum populus Romanus non negâſſet, ab ſe provinciam negari ſuperbum rati, ſortiri conſules juſſerunt. P. Licinio Macedonia, C. Caſſio Italia obvenit. Legiones inde ſortiti ſunt. prima & tertia in Macedoniam trajicerentur, ſecunda & quarta ut in Italia remanerent. Delectus conſules multo intentiorem, quàm alias curam habebant. Licinius veteres quoq; ſcribebat milites centurioneſque: & multi voluntate nomina dabant, quia locupletes videbant, qui priore Macedonico bello aut adverſus Antiochum in Aſia ſtipendia fecerant. Quum tribuni militum centuriones, ſed primum quemque ſtuderent; tres & viginti centuriones, qui primos pilos duxerant, citati tribunos plebis appellârunt. Duo ex collegio, M. Fulvius Nobilior & M. Claudius

dius Marcellus, ad conſules rejiciebant: *Errare cognitionem eſſe debere, quibus delectus, quibuſque bellum mandatum eſſet.* ceteri, *cognituros ſe, de quo appellati eſſent,* ajebant: *& ſi injuria fieret, auxilium civibus laturos.*

XXXIII. Ad ſubſellia tribunorum res agebatur. eò M. Popillius conſularis advocatus, centuriones, & conſul venerunt. Conſuli inde poſtulanti, ut in concione ea res ageretur, populus in concionem advocatus. Pro centurionibus M. Popillius, qui biennio ante conſul fuerat, ita verba fecit. *Milites res homines & ſtipendia juſta, & corpora & animo & aſſiduis laboribus confecta habere: nihil recuſare tamen, quo minùs operam reipublicæ dent. id tantùm deprecari, ne inferiores iis ordines, quàm quos, quamdiu militâſſent, habuiſſent, attribuerentur.* P. Licinius conſul ſenatuſconſultum recitari juſſit. Primùm quòd bellum ſenatus Perſeo juſſiſſet: deinde, quòd veteres centuriones quamplurimum ad id belli ſcribi cenſuiſſet: nec ulli, qui non major quinquaginta eſſet, vacationem militiæ eſſe. precatus eſt deinde, ne novo bello tam propi Italiæ, adverſus regem potentiſſimum, aut t nos militum delectum habentes impedirent: prohiberent conſulem, quem cuique ordinem gnari è republica eſſet, eum aſſignare. Si qu ea re dubium eſſet, ad ſenatum rejicerent.

XXXIV. Poſtquam conſul, quæ voluer xit; Sp. Liguſtinus ex eo numero, qui t plebis appellaverant, à conſule & ab tribun ut ſibi paucis ad populum agere liceret. l omnium ita locutus fertur. *Sp. Liguſtinus Cruſtumina ex Sabinis fum oriundus,*

Pater mihi jugerum agri reliquit, & parvum tugurium, in quo natus educatusque sum: hodieque ibi habito. Quum primùm in aetatem veni, pater mihi uxorem fratris sui filiam dedit: quae secum nihil attulit praeter libertatem, pudicitiamque, & cum his fecunditatem, quanta vel in divi domo satis esset. Sex filii nobis, duae filiae sunt; utraque jam nupta. Filii quatuor togas viriles habent, duo praetextati sunt. Miles sum factus, P. Sulpicio, C. Aurelio consulibus. In eo exercitu, qui in Macedoniam est transportatus, biennium miles gregarius fui adversus Philippum regem: tertio anno virtutis caussa mihi T. Quintius Flamininus decumum ordinem hastatum assignavit. Devicto Philippo Macedonibusque, quum in Italiam portati ac dimissi essemus, centimò miles voluntarius cum M. Portio consule in Hispaniam sum profectus. Neminem eorum imperatorum, qui vivunt, acriorem virtutis spectatorem ac judicem fuisse sciunt, qui & illum & alios duces longa militia experti sunt. hic me imperator dignum judicavit, cui primum hastatum prioris centuriae assignaret. Tertiò iterum voluntarius miles factus sum in eum exercitum, qui adversus Aetolos & Antiochum regem est missus. à Manl. Acilio mihi primus princeps prioris centuriae est assignatus. Expulso rege Antiocho, subactis Aetolis, reportati sumus in Italiam: & deinceps bis, quae militia merebunt legiones, stipendia feci. Bis deinde in Hispania militavi, semel Q. Fulvio Flacco, iterum Ti. Sempronio Graccho praetore. A Flacco inter ceteros, quos virtutis caussa secum ex provincia ad triumphum deducebat, deductus sum. à

Ti.

, I. Licini, possem, aequum erat me ain
c pro caussa mea dicta accipiatis velim:
oad quisquam qui exercitus scribit idon
i judicabit, nunquam sum excusaturus.
quo me dignum judicent tribuni militum,
st potestatis: ne quis me virtute in exer
dabo operam; ut semper ita fecisse me
ores mei, & qui unà stipendia fecer
unt. Vos quoque aequum est, commilito
ellationis vobis usurpatis jus, quum ad
nihil adversus magistratuum senatusque
m usquam feceritis, nunc quoque in p
atus ac consulum esse, & omnia honesta l
quibus rempublicam defensuri sitis.

.V. Hæc ubi dixit, collaudatum multis v
ul ex concione in senatum duxit. Ibi q
x auctoritate senatus gratiæ actæ, trib

eſt profectus. Præter eos exercitus quos conſules comparabant, C. Sulpicio Galbæ prætori negotium datum, ut quatuor legiones ſcriberet urbanas, juſto numero peditum equitumque; iiſque quatuor tribunos militum ex ſenatu legeret qui præeſſent: ſociis Latini nominis imperaret quindecim millia peditum, mille & ducentos equites. Is exercitus utì paratus eſſet, quo ſenatus cenſuiſſet. P. Licinio conſuli ad exercitum civilem ſocialemque petenti addita auxilia, Ligurum duo millia, Cretenſes ſagittarii, (incertus numerus, quantum rogati auxilia Cretenſes miſiſſent) Numidæ item equites elephantique. In eam rem legati ad Maſſiniſſam Carthaginienſeſque miſſi, L. Poſtumius Albinus, Q. Terentius Culleo, C. Aburius. In Cretam item legatos tres ire placuit, A. Poſtumium Albinum, C. Decimium, A. Licinium Nervam.

XXXVI. Per idem tempus legati ab rege Perſeo venerunt. eos in oppidum intromitti non placuit, quum jam bellum regi eorum & Macedonibus & ſenatus decrêſſet & populus juſſiſſet. In ædem Bellonæ in ſenatum introducti, ita verba fecerunt. *Mirari Perſea regem, quid in Macedoniam exercitus tranſportati eſſent. Si impetrari à ſenatu poſſet ut ii revocentur, regem de injuriis, ſi quas ſociis factas quererentur, arbitratu ſenatus ſatisfacturum eſſe.* Sp. Carvilius, ad eam ipſam rem ex Græcia remiſſus ab Cn. Sicinio, in ſenatu erat. is Perræbiam expugnatam armis, Theſſaliæ aliquot urbes captas, cetera, quæ aut ageret aut pararet rex, quum argueret; reſpondere ad ea legati juſſi. Poſtquam hæſitabant, negantes ſibi ultra quicquam mandatum eſſe, juſſi renunciare regi, *Conſulem*

P. Licin-

ſtratu abiret, Brundiſium ad claſſem &
præmiſſus erat, trajectis in Epirum qui
peditum, trecentis equitibus, ad Nympl
Apolloniati caſtra habebat. Inde t
duobus millibus militum ad occupand
rum & Illyriorum caſtella, ipſis arceſſe
dia, ut tutiores à finitimorum impetu
eſſent, miſit.

XXXVII. Paucis poſt diebus Q. M
tilius, & P. & Ser. Cornelii Lentuli,
mius, legati in Græciam miſſi, Corcyr
mille ſecum advexerunt: ibi inter ſe
quas obirent, & milites diviſerunt. De
ſus eſt ad Gentium regem Illyriorum
aliquem reſpectum amicitiæ eum habe
tentare, aut etiam ad belli ſocietatem
ſus. Lentuli in Cephalleniam miſſ

latæ ſunt: quibus quærebat, quæ cauſſa Romanis aut in Græciam trajiciendi copias, aut urbes occupandi eſſet? Cui reſcribi nihil placuit: nuncio ipſius, qui literas attulerat, dici, præſidii cauſſa ipſarum urbium Romanos facere. Lentuli circumeuntes Peloponneſi oppida, quum ſine diſcrimine omnes civitates adhortarentur, ut, quo animo, qua fide adjuviſſent Romanos, Philippi primùm, deinde Antiochi bello, eodem adverſus Perſea juvarent, fremitum in concionibus audiebant: Achæis indignantibus, eodem ſe loco eſſe (qui omnia à principiis Macedonici belli præſtitiſſent Romanis, & Macedonum Philippi bello hoſtes fuiſſent) quo Meſſenii atque Elii, qui pro Antiocho hoſte arma adverſus populum Romanum tuliſſent; ac nuper in Achaïcum contributi concilium, velut præmium belli ſe victoribus Achæis tradi quererentur.

XXXVIII. Marcius & Atilius ad Gitanas Epiri oppidum decem millia ab mari quum adſcenderent, concilio Epirotarum habito, cum magno omnium aſſenſu auditi ſunt: & quadringentos juventutis eorum in Oreſtas, ut præſidio eſſent liberatis ab ſe Macedonibus, miſerunt. Inde in Ætoliam progreſſi, ac paucos ibi morati dies, dum in prætoris mortui locum alius ſufficeretur, & Lyciſco Pr. facto, quem Romanorum favere rebus ſatis compertum erat, tranſierunt in Theſſaliam. Eò legati Acarnanum & Boeotorum exſules venerunt. Acarnanes nunciare juſſi, *quæ Philippi primùm, Antiochi deinde bello, decepti pollicitationibus regis, adverſus populum Romanum commiſiſſent, ea corrigendi occaſionem illis oblatam. Si malè meriti clementiam populi Romani experti eſſent, bene merendo liberali-*

tatem

tatem experirentur. Bœotis exprobratum, ſocietatem eos cum Perſeo junxiſſe. iis, quum culpam in Iſmeniam principem alterius partis conferrent, & quaſdam civitates diſſentientes in cauſſam deductas, appariturum id eſſe, Marcius reſpondit: ſingulis enim civitatibus de ſe ipſis conſulendi poteſtatem facturos. Theſſalorum Lariſſæ fuit concilium. ibi & Theſſalis benigna materia gratias agendi Romanis pro libertatis munere fuit: & legatis, quòd, & Philippi priùs & pòſt Antiochi bello, enixè adjuti à gente Theſſalorum eſſent. hac mutua commemoratione meritorum accenſi animi multitudinis ad omnia decernenda, quæ Romani vellent. Secundum hoc conſilium legati à Perſeo rege venerunt, privati maximè hoſpitii fiducia, quod ei paternum cum Marcio erat. Ab hujus neceſſitudinis commemoratione orſi, petierunt legati, in colloquium veniendi regi poteſtatem faceret. Marcius *& ſe ita à patre ſuo accepiſſe* dixit, *amicitiam hoſpitiumque cum Philippo fuiſſe. minimè immemorem neceſſitudinis ejus, legationem eam ſuſcepiſſe. Colloquium, ſi ſatis commodè valeret, non fuiſſe dilaturum: nunc, ubi primùm poſſet, ad Peneum flumen, qua tranſitus ab Omolio Dium eſſet, præmiſſis qui nunciarent regi, venturos.*

XXXIX. Et tum quidem ab Dio Perſeus in interiora regni recepit ſe, levi aura ſpei objecta, quòd Marcius ipſius cauſſa ſuſcepiſſe ſe legationem dixiſſet. Poſt dies paucos ad conſtitutum locum venerunt. Magnus comitatus fuit regius, cum amicorum tum ſatellitum turba ſtipante. non minore agmine legati venerunt, & ab Lariſſa multis proſequentibus, & legationibus civitatum, quæ con-

convenerant Lariſſam, & renunciare domum certa, quæ audîſſent, volebant. Inerat cura inſita mortalibus videndi congredientes, nobilem regem & populi principis terrarum omnium legatos. Poſtquam in conſpectu ſteterunt dirimente amne, paulliſper internunciando cunctatio fuit, utri tranſgrederentur. aliquid illi regiæ majeſtati, aliquid hi populi Romani nomini, quum præſertim Perſeus petiſſet colloquium, exiſtimabant deberi. Joco etiam Marcius cunctantes movit. *Minor*, inquit, *ad majorem, &* (quòd Philippo ipſi cognomen erat.) *Filius ad patrem tranſeat.* Facilè perſuaſum id regi eſt. Aliud deinde ambigebatur, cum quàm multis tranſiret. Rex cum omni comitatu tranſire æquum cenſebat: legati vel cum tribus venire jubebant: vel, ſi tantum agmen traduceret, obſides daret, nihil fraudis fore in colloquio. Hippian & Pantaucum, quos & legatos miſerat, principes amicorum obſides dedit. nec tam in pignus fidei obſides deſiderati erant, quàm ut appareret ſociis, nequaquam ex dignitate pari congredi regem cum legatis. Salutatio non tanquàm hoſtium, ſed hoſpitalis ac benigna fuit. poſitiſque ſedibus conſederunt.

XL. Quum paulliſper ſilentium fuiſſet: *Exſpectari nos*, inquit Marcius, *arbitror, ut reſpondeamus literis tuis, quas Corcyram miſiſti; in quibus quæris, quid ita legati cum militibus venerimus, & præſidia in ſingulas urbes dimittamus? Ad hanc interrogationem tuam, & non reſpondere vereor, ne ſuperbum ſit; & vera reſpondere, ne nimis acerbum audienti tibi videatur. Sed quum aut verbis caſtigandus aut armis ſit, qui fœdus rumpit;* ſicvis bellum

*bellum adverſus te alii quàm mihi mandatum mallim, ita orationis acerbitatem adverſus hoſpitum, utcumque eſt, ſubibo: ſicut medici, quum ſalutis cauſſa triſtiora remedia adhibent. Ex quo regnum adeptus es, unam rem te, qua facienda fuerit, ſenatus feciſſe cenſet: quòd legatos Romam ad renovandum *** judicat potius, quàm quum renovatum eſſet violandum. Abrupolim ſocium atque amicum populi Romani regno expuliſti. Artetari interfectores, ut cade (ne quid ultra dicam) latatum appareret, recepiſti: qui omnium Illyriorum fidiſſimum Rammo nomini regulum occiderant. Per Theſſalium & Malienſem agrum cum exercitu contra fœdus Delphos iſti: Byzantiis item contra fœdus miſiſti auxilia. Cum Bœotis ſociis noſtris ſecretam tibi ipſi ſocietatem, quam non licebat, jurejurando pepigiſti. Thebanos legatos, Euerſam & Callicritum, venientes à nobis, quærere malo quis interfecerit, quàm arguere. In Ætolia bellum inteſtinum, & cædes principum, per quos niſi per tuos facta videri poſſunt? Dolopes à te ipſo evaſtati ſunt. Eumenes rex, ab Roma quum in regnum rediret, prope ut victima Delphis in ſacrato loco ante aras mactatus, quem inſimulet, piget referre. Quæ hoſpes Brundiſinus occulta faciora indicet, certum habeo, & ſcripta tibi omnia ab Roma eſſe, & legatos tuos renunciâſſe. Hæc ne dicerentur à me, uno modo vitare potuiſti, non quærendo, quam ob cauſſam exercitus in Macedoniam trajicerentur, aut præſidia in ſociorum urbes mitterentur. Quærenti tibi ſuperbiùs tacuiſſemus, quàm vera reſpondimus. Equidem pro patrono noſtro hoſpitio faveo orationi tuæ, & opto ut aliquam mihi materiam præbeas agendæ tuæ apud ſenatum cauſſæ.*

XLI. Ad

XLI. Ad ea rex: *Bonam cauſſam, ſi apud judices æquos ageretur, apud eoſdem & accuſatores & judices agam. Eorum autem, quæ objecta ſunt mihi, partim ea ſunt quibus neſcio an gloriari debeam; partim quæ fateri non erubeſcam; partim quæ verbo objecta, verbo negare ſatis ſit. Quid enim, ſi legibus veſtris hodie reus ſim, aut index Brundiſinus, aut Eumenes mihi objiciat, ut accuſare potiùs verè quàm convitiari videantur? Scilicet nec Eumenes, quum tam multis gravis publicè ac privatim ſit, alium quàm me inimicum habuit: neque ego potiorem quemquam ad miniſteria facinorum, quàm Rammium (quem neque unquam ante videram, nec eram poſtea viſurus) invenire potui. Et Thebanorum, quos naufragio perîſſe conſtat, & Arretari vadis mihi reddenda ratio eſt. in qua tamen nihil ultra objicitur, quàm interfectores ejus in regno exſulâſſe meo. Cujus conditionis iniquitatem ita non ſum recuſaturus; ſi vos quoque accipitis, ut quicumque exſules in Italiam aut Romam ſe contulerunt, his facinorum, propter quæ damnati ſunt, auctores vos fuiſſe fateamini. Si hoc & vos recuſabitis, & omnes aliæ gentes, ego quoque inter ceteros ero. Et Hercule quid attinet cuiquam exſilium patere, ſi nuſquam exſuli futurus locus eſt? Ego tamen iſtos, ut primum in Macedonia eſſe admonitus à vobis comperi, requiſitos abire ex regno juſſi, & in perpetuum interdixi finibus meis. Et hæc quidem mihi, tanquam cauſſam dicenti reo, objecta ſunt: illa tanquam regi, & quæ de fœdere, quod mihi eſt vobiſcum, diſceptationem habeant. Nam ſi eſt in fœdere ita ſcriptum, ut ne, ſi bellum quidem*

dem quis inferat, tueri me regnumque meum licet; mihi fatendum eſt, quòd me armis adverſus Abrupolim ſocium populi Romani defenderim, fœdus violatum eſſe. Sin autem hoc & ex fœdere licuit, & jure gentium ita comparatum eſt ut arma armis propulſentur: quid tandem me facere decuit, quum Abrupolis fines mei regni uſque ad Amphipolim pervaſtâſſet; multa libera capita, magnam vim mancipiorum, multa millia pecorum abegiſſet? Quieſcerem & paterer, donec Pellam & in regiam meam armatus perveniſſet? Atenim bello quidem juſto ſum perſecutus; ſed vinci non oportuit eum, neque ea, quæ victis accidunt, pati: quorum caſum quum ego ſubierim, qui ſum armis laceſſitus, quî poteſt queri ſibi accidiſſe, qui cauſſa belli fuit? non ſum eodem modo defenſurus, Romani, quòd Dolopas armis coërcuerim. quia, etſi non merito eorum, jure feci meo: quum mei regni, meæ ditionis eſſent, veſtro decreto patri attributi meo. Nec, ſi cauſſa reddenda ſit, non vobis, nec fœderatis, ſed iis, qui ne in ſervos quidem ſæva atque injuſta imperia probant, plus æquo & bono ſævîſſe in eos videri poſſum. quippe Euphranorem præfectum à me impoſitum ita occiderunt, ut mors pœnarum ejus leviſſima fuerit.

XLII. *At quum proceſſiſſem inde ad viſendas Lariſſam & Antrona & Pylleon, quo in propinquo multo ante debita vota perſolverem; Delphos ſacrificandi cauſſa adſcendi. Et hic, criminis augendi cauſſa, cum exercitu me fuiſſe adjicitur. ſcilicet, ut, quod nunc vos facere queror, urbes occuparem, arcibus imponerem præſidia. Vocate in concilium Græciæ civitates, per quas iter feci; queratur uniuſquilibet*

Illis militis mei injuriam; non recusabo quin simulato sacrificio aliud petisse videar. Ætolis & Byzantiis præsidia misimus, & cum Bœotis amicitiam fecimus. Hæc qualiacumque sunt, per legatos meos non solùm indicata, sed etiam excusata sunt sæpe in senatu vestro: ubi aliquos ego disceptatores, non tam æquos, quàm te, Q. Marci, paternum amicum & hospitem, habebam. Sed nondum Romam accusator Eumenes venerat, qui calumniando omnia deterquendoque suspecta & invisa efficeret; & persuadere vobis conaretur, non posse Græciam in libertate esse, & vestro munere frui, quoad regnum Macedoniæ incolume esset. Circumagetur hic orbis: erit mox qui arguat, nequidquam Antiochum ultra juga Tauri remotum: graviorem multo Asiæ, quàm Antiochus fuerit, Eumenem esse: nec conquiescere socios vestros posse, quoad regia Pergami sit. eam arcem supra capita finitimarum civitatum impositam. Ego hæc, Q. Marci & A. Atili, quæ aut à vobis objecta, aut purgata à me sunt, talia esse scio, ut aures, ut animi audientium sint: nec tam referre, quid ego aut qua mente fecerim, quàm quo modo id vos factum accipiatis. Conscius mihi sum, nihil me scientem deliquisse: &, si quid fecerim imprudentia lapsus, corrigi me & emendari instigatione hac posse. Nihil certè insanabile, nec quod bello & armis persequendum esse consentis, commisi: aut frustra clementia gravitatisque vestræ fama vulgata per gentes est, si talibus de caussis, quæ vix querela & expostulatione digna sunt, arma capitis, & regibus sociis bella infertis.

XLIII. Hæc dicenti tum assensus Marcius, auctor fuit mittendi Romam legati, quum experien-

da omnia ad ultimum, nec prætermittendam ſpem ullam cenſuiſſet. Reliqua conſultatio erat, quonam modo tutum iter legatis eſſet. ad id quum neceſſaria petitio induciarum videretur, cuperetque Marcius, neque aliud colloquio petiſſet; gravatè & in magnam gratiam petentis conceſſit. nihil enim ſatis paratum ad bellum in præſentia habebant Romani, non exercitum, non ducem: quum Perſeus (ni ſpes vana pacis occæcâſſet conſilia) omnia præparata atque inſtructa haberet; & ſuo maximè tempore atque alieno hoſtibus incipere bellum poſſet. Ab hoc colloquio, fide induciarum interpoſita, legati Romani in Bœotiam comparati ſunt. Ibi jam motus cœperat eſſe, diſcedentibus à ſocietate communis concilii Bœotorum quibuſdam populis; ex quo renunciatum erat, reſpondiſſe legatos, apparituros, quibus populis propriè ſocietatem cum rege jungi diſplicuiſſet. Primi à Chæronea legati, deinde à Thebis in ipſo itinere occurrerunt; affirmantes non interfuiſſe ſe, quo ſocietas ea decreta eſſet, concilio: queis, legati, nullo in præſentia reſponſo dato, Chalcidem ſe ſequi juſſerunt. Thebis magna contentio orta erat ex alio certamine. Comitiis prætoriis Bœotorum victa pars, injuriam perſequens, coacta multitudine decretum fecit Thebis, ne Bœotarchæ urbibus reciperentur. Exſules Theſpias univerſi concefferunt: inde (recepti enim ſine cunctatione erant) Thebas jam mutatis animis revocati decretum faciunt; ut duodecim, qui privati cœtum & concilium habuiſſent, exſilio mulctarentur. Novus deinde prætor, (Iſmenias is erat, vir nobilis ac potens) capitalis pœnæ abſentes. eos decreto damnat. Chalcidem

fuge-

fugerant: inde ad Romanos Larissam profecti, causam cum Perseo societatis in Ismeniam contulerant. Ex contentione ortum certamen: utriusque tamen partis legati ad Romanos venerunt, & exsules accusatoresque Ismeniæ, & Ismenias ipse.

XLIV. Chalcidem ut ventum est, aliarum civitatum principes, id quod maximè gratum erat Romanis, suo quique proprio decreto Persei societatem aspernati, Romanis se adjungebant: Ismenias gentem Bœotorum in fidem Romanorum permitti æquum censebat. inde certamine orto, nisi in tribunal legatorum perfugisset, haud multum abfuit quin ab exsulibus fautoribusque eorum interficeretur. Thebæ quoque ipsæ, quod Bœotiæ caput est, in magno tumultu erant; aliis ad regem trahentibus civitatem, aliis ad Romanos: & turba Coronæorum Haliartiorumque convenerat ad defendendum decretum regiæ societatis. sed constantia principum, docentium cladibus Philippi Antiochique quanta esset vis & fortuna imperii Romani, victa eadem multitudo; &, ut tolleretur regia societas, decrevit, & eos, qui auctores paciscendæ amicitiæ fuerant, ad satisfaciendum legatis Chalcidem misit, fidelque legatorum commendari civitatem jussit. Thebanos Marcius & Atilius læti audierunt; auctoresque & his separatim singulis fuerunt, ad renovandam amicitiam, mittendi Romam legatos. Ante omnia exsules restitui jusserunt: & auctores regiæ societatis decreto suo damnarunt. Ita, quod maximè volebant, discusso Bœotico concilio, Peloponnesum proficiscuntur, Ser. Cornelio Chalcidem arcessito. Argis præbitum est in [illegible]

nihil aliud à gente Achæorum petierunt, quàm mille milites darent. id præſidium ad Chalcidem idam, dum Romanus exercitus in Græciam iceretur, miſſum eſt. Marcius & Atilius, per- s quæ agenda in Græcia erant, principio hie- Romam redierunt.

XLV. Inde legatio ſub idem tempus in Aſiam um inſulas miſſa. tres erant legati, Ti. Claudius, Poſtumius, M. Junius. ii circumeuntes horta- ur ſocios, ad ſuſcipiendum adverſus Perſea Romanis bellum. & quo quæque opulentior as erat, eò accuratiùs agebant: quia minores turæ majorum auctoritatem erant. Rhodii imi ad omnia momenti habebantur: quia non e tantùm, ſed adjuvare etiam viribus ſuis bel- poterant; quadraginta navibus auctore Hegeſilo- comparatis. qui quum in ſummo magiſtratu eſſet tanin ipſi vocant) multis rationibus pervice- Rhodios, ut omiſſa, quam ſæpe vanam exper- ſent, regum fovendorum ſpe, Romanam ſo- em (unam tum in terris vel viribus vel fide em) retinerent. *Bellum imminere cum Perdeſideraturos Romanos eundem navalem appa- , quem nuper Antiochi, quem Philippi ante vidiſſent. trepidaturos tum repente paranda quum mittenda eſſet; niſi reficere naves, niſi ere navalibus ſociis cœpiſſent. Id eò magis e- faciendum eſſe, ut crimina delata ab Eumene erum refellerent.* His incitati, quadraginta m claſſem, inſtructam ornatamque, legatis anis advenientibus, ut non exſpectatam ad- ionem eſſe appareret, oſtenderunt. Et hæc magnum ad conciliandos animos civitatum

Aſiæ

Aſiæ momentum fuit. Decimius unus ſine ullo effectu (captarum etiam pecuniarum ab regibus Illyriorum ſuſpicione infamis) Romam rediit.

XLVI. Perſeus, quum à colloquio Romanorum in Macedoniam recepiſſet ſeſe, legatos Romam de inchoatis cum Marcio conditionibus pacis miſit: & Byzantium & Rhodum literas legatis ferendas dedit. In literis eadem ſententia ad omnes erat, collocutum ſe cum Romanorum legatis. quæ audiſſet, quæque dixiſſet, ita diſpoſita, ut ſuperior fuiſſe in diſceptatione videri poſſet. Apud Rhodios legati addiderunt, *Confidere pacem futuram. auctoribus enim Marcio atque Atilio, miſſos Romam legatos. Si pergerent Romani contra fœdus movere bellum; tum omni gratia, omni ope enitendum fore Rhodiis, ut reconcilient pacem. Si nihil deprecando proficiant, id agendum, ne omnium rerum jus ac poteſtas ad unum populum perveniat. Cum ceterorum id intereſſe, tum præcipuè Rhodiorum, qui plus inter alias civitates dignitate atque opibus excellant: quæ ſerva atque obnoxia fore, ſi nullus alìò ſit quàm ad Romanos reſpectus.* Magis & literæ & verba legatorum benignè ſunt audita, quàm momentum ad mutandos animos habuerunt: potentior eſſe partis melioris auctoritas cœperat. Reſponſum ex decreto eſt, *Optare pacem Rhodios. ſi bellum eſſet, ne quid ab Rhodiis ſperaret aut peteret rex, quod veterem amicitiam, multis magniſque meritis pace belloque partam, dijungeret ſibi ab Romanis.* Ab Rhodo redeuntes, Bœotiæ quoque civitates, & Thebas, & Coroneam, & Haliartum adierunt: quibus expreſſum invitis exiſtimabatur, ut, relicta regia ſocietate, Romanis adjungerentur.

Thebani nihil moti ſint: quanquam nonnihil, & damnatis principibus & reſtitutis exſulibus, ſuccenſebant Romanis. Coronæi & Haliartii, favore quodam inſito in reges, legatos in Macedoniam miſerunt: præſidium petentes, quo ſe adverſus impotentem ſuperbiam Thebanorum tueri poſſint. Cui legationi reſponſum ab rege eſt, *præſidium ſe propter inducias cum Romanis factas mittere non poſſe: tamen ſuadere, ita à Thebanorum injuriis qua poſſent ut ſe vindicarent, ne Romanis præberent cauſſam in ſe ſæviendi.*

XLVII. Marcius & Atilius Romam quum veniſſent, legationem in Capitolio ita renunciârunt; *Ut nulla re magis gloriarentur, quàm decepto per inducias & ſpem pacis rege. Adeò enim apparatibus belli fuiſſe inſtructum, ipſis nulla parata re, ut omnia opportuna loca præoccupari ante ab eo potuerint, quàm exercitus in Græciam trajiceretur. Spatio autem induciarum ſumpto, venturum illum nihilo paratiorem; Romanos omnibus inſtructiores rebus cœpturos bellum. Bœotorum quoque ſe concilium arte diſtraxiſſe, ne conjungi amplius ullo conſenſu Macedonibus poſſent.* Hæc, ut ſumma ratione acta, magna pars ſenatus approbabat: veteres, & moris antiqui memores, *negabant ſe in ea legatione Romanas agnoſcere artes. Non per inſidias & nocturna prœlia, nec ſimulatam fugam improviſoſque ad incautum hoſtem reditus; nec, ut aſtu magis quàm vera virtute gloriarentur, bella majores geſſiſſe. indicere prius quàm gerere. ſolitos bella, denunciare etiam; interdum locum finire, in quo dimicaturi eſſent. Eadem fide indicatum Pyrrho regi medicum, vitæ ejus inſidiantem: eadem Faliſcis vinctum traditum*

dium proditorum liberorum regis. Hæc Romana esse, non versutiarum Punicarum, neque calliditatis Græcæ: apud quos fallere hostem, quàm vi superare, gloriosius fuerit. Interdum in præsens tempus plus profici dolo, quàm virtute: sed ejus domum animum in perpetuum vinci, cui confessio expressa sit; se neque arte, neque casu, sed, collatis cominus viribus, justa ac pio bello esse superatum. Hæc seniores, quibus nova hæc minùs placebat sapientia, vicit tamen ea pars senatus, cui potior utilis quàm honesti cura erat, ut comprobaretur prior legatio Marcii; & eodem rursus in Græciam cum quinquennibus remitteretur; juberetusque cetera, utì è republica maximè visum esset, agere. A. quoque Atilium miserunt ad occupandam Larissam in Thessalia: timentes, ne, si induciarum dies exisset, Perseus, præsidio misso, caput Thessaliæ in potestate haberet. Duo millia peditum Atilius ab Cn. Sicinio accipere ad eam rem agendam jussus. & P. Lentulo, qui ex Achaja redierat, treceni milites Italici generis dati; ut Thebis daret operam, ut in potestate Bœotia esset.

XLVIII. His præparatis, quanquam ad bellum consilia erant destinata, senatum tamen præberi legatis placuit. Eadem fere, quæ in colloquio ab rege dicta erant, relata ab legatis. Insidiarum Eumeni factarum crimen & maxima cura & minimè tamen probabiliter (manifesta enim res erat) defensum. Cetera deprecatio erat: sed non eis animis audiebantur, qui aut doceri aut flecti possent. Denunciatum, extemplo mœnibus urbis Romæ, Italia intra trigesimum diem excederent. P. Licinio deinde consuli, cui Macedonia provincia

obvenerat, denunciatum; ut exercitui diem primam quamque diceret ad conveniendum. C. Lucretius prætor, cui classis provincia erat, cum quadraginta quinqueremibus ab urbe profectus. nam ex refectis navibus alias in alium usum retineri ad urbem placuit. Præmissus à prætore est frater Lucretius cum quinquereme una: jussusque, ab sociis ex fœdere acceptis navibus, ad Cephalleniam classi occurrere. ab Rheginis triremi una, ab Locris duabus, ab Uritibus quatuor, præter oram Italiæ supervectus Calabriæ extremum promontorium in Ionio mari, Dyrrhachium trajicit. Ibi decem ipsorum Dyrrhachinorum, duodecim Issæorum, quinquaginta quatuor Gentii regis lembos nactus; simulans se credere eos, in usum Romanorum comparatos esse; omnibus abductis, die tertio Corcyram, inde protinus in Cephalleniam trajicit. C. Lucretius prætor ab Neapoli profectus, superato freto, die quinto in Cephalleniam transmisit. Ibi stetit classis: simul opperiens, ut terrestres copiæ trajicerentur, simul ut onerariæ ex agmine suo per altum dissipatæ consequerentur.

XLIX. Per hos fortè dies P. Licinius consul, votis in Capitolio nuncupatis, paludatus ab urbe profectus est. Semper quidem ea res cum magna dignitate ac majestate geritur: præcipuè tamen convertit oculos animosque, quum, ad magnum nobilemque aut virtute aut fortuna hostem euntem, consulem prosequuntur. Contrahit enim non officii modò cura, sed etiam studium spectaculi, ut videant ducem suum; cujus imperio consilioque summam rempublicam tuendam permiserunt. Subit deinde cogitatio animum, qui belli casus,

caſus, quàm incertus fortunæ eventus, communiſque Mars belli ſit: *adverſa, ſecunda, quæque inſcitia & temeritate ducum clades ſæpe acciderint; quæ contra bona prudentia & virtus attulerit. Quem ſcire mortalium, utrius mentis, utrius fortunæ conſulem ad bellum mittant: triumphantemne mox, cum exercitu victore ſcandentem Capitolium ad eoſdem Deos, à quibus proficiſcatur, viſuri; an hoſtibus eam prædituri lætitiam ſint.* Perſeo autem regi, adverſus quem ibatur, famam & bello clara Macedonum gens, & Philippus pater, inter multa proſpere geſta Romano etiam nobilitatus bello, præbebat: tum ipſius Perſei nunquam, ex quo regnum accepiſſet, deſitum belli expectatione celebrari nomen. cum his cogitationibus omnium ordinum homines proficiſcentem conſulem proſecuti ſunt. Duo conſulares tribuni militum cum eo miſſi, C. Claudius, Q. Mucius; & tres illuſtres juvenes, P. Lentulus, & duo Manlii Acidini: alter M. Manlii, alter L. Manlii filius erat. Cum iis conſul Brundiſium ad exercitum, atque inde cum omnibus copiis tranſvectus, ad Nymphæum in Appolloniati agro poſuit caſtra.

L. Paucos ante dies Perſeus, poſtquam legati ab Roma regreſſi præciderant ſpem pacis, conſilium habuit. Ibi aliquamdiu diverſis ſententiis certatum eſt. Erant quibus vel ſtipendium pendendum, ſi injungeretur, vel agri parte cedendum, ſi mulctarent; quidquid denique aliud pacis cauſſa patiendum eſſet, non recuſandum videretur: nec committendum, ut in aleam tanti caſus ſe regnumque daret. Si poſſeſſio haud ambigua regni maneret, multa diem tempuſque afferre poſſe, quibus non

amiſſa modò recuperare; ſed timendus ultro iis eſſe, quos nunc timeret, poſſet. Ceterùm multo major pars ferocioris ſententiæ erat: *Quicquid ceſſiſſet, cum eo ſimul regno protinus certandum eſſe* affirmabant. *Neque enim Romanos pecunia aut agro egere: ſed hoc ſcire, cum omnia humana, tum maxima quæque & regna & imperia ſub caſibus multis eſſe. Carthaginienſium opes fregiſſe ſeſe, & cervicibus eorum præpotentem finitimum regem impoſuiſſe: Antiochum progeniemque ejus ultra juga Tauri remotum. Unum eſſe Macedoniæ regnum, & regione propinquum, & quod, ſicubi populus Romanus ſuâ fortunâ labet, antiquos animos regibus ſuis videatur poſſe facere. Dum integra res *, apud animum ſuum Perſen debere; utrùm, ſingula concedendo nudatus ad extremum opibus extorriſque regno, Samothraciam aliamve quàm inſulam petere ab Romanis, ubi privatus ſuperſtes regno ſuo in contemptu atque inopia conſenefcat, malit: an, armatus vindex fortunæ dignitatiſque ſuæ, ita ut viro forti dignum ſit, patiatur quodcumque caſus belli tulerit: aut victor liberet orbem terrarum ab imperio Romano. Non eſſe admirabilius Romanos Gracia pelli, quàm Annibalem Italia pulſum eſſe. neque Hercule videre, quî conveniat, fratri affectanti per injurium regnum ſumma vi reſtitiſſe; alienigenis bene parto eo cedere. Poſtremo ita bello & pace quari, ut inter omnes conveniat, nec turpius quicquam eſſe, quàm ſine certamine ceſſiſſe regno; nec præclarius quicquam, quàm pro dignitate ac majeſtate omnem fortunam expertum eſſe.*

LI. Pellæ in vetere regia Macedonum hoc conſilium erat. *Geramus ergo*, inquit, *Dîis bene juvantibus,*

nuntiis, quando ire videtur, bellum: literisque circa præfectos dimissis, Citium (Macedoniæ oppidum est) copias omnes contrahit. ipse autem hostili sacrificio regaliter Minervæ, quam vocant Alcidem, confecto, cum purpuratorum & satellitum manu profectus Citium est. eò jam omnes Macedonum externorumque auxiliorum convenerant copiæ. Castra ante urbem ponit, omnesque armatos in campo struxit. Summa omnium quadraginta millia armata fuere: quorum pars ferme dimidia phalangitæ erant. Hippias Berœæus præerat. Delecta deinde & viribus & robore ætatis ex omni cetratorum numero duo erant agemata: hanc ipsi legionem vocabant. Præfectos habebant Leonatum & Thrasippum Eutyestas. Ceterorum cetratorum trium ferme millium hominum dux erat Antiphilus Edessæus. Pæones, & ex Parorea & Parstrymonia (sunt autem ea loca subjecta Thraciæ) & Agrianes, admixtis etiam Thracibus incolis, trium millium ferme & ipsi expleverunt numerum. Armaverat contraxeratque eos Didas Bason, qui adolescentem Demetrium occiderat. Et armatorum duo millia Gallorum erant, præfecto Asclepiodoto. Ab Heraclea ex Sintis tria millia Thracum liberorum suum ducem habebant. Cretensium par pene numerus suos duces sequebatur, Susium Phalasarneum & Sylum Gnossium. Et Leonides Lacedæmonius quingentis ex Græcia, mixto generi hominum, præerat. Regii is generis sequebatur: exsul damnatus frequenti concilio Achæorum, literis ad Persea deprensis. Ætolorum & Bœotorum, qui non explebant plus quam quingentorum omnes numerum, Lyco Achæus

præfectus erat. Ex his mixtis tot populorum, tot gentium auxiliis, duodecim millia armatorum ferme efficiebantur. Equitum ex tota Macedonia contraxerat tria millia. Venerat eodem Cotys Seuthæ filius, rex gentis Odryſarum, cum mille delectis equitibus pari ferme peditum numero. Summa totius exercitus triginta novem millia peditum erant, quatuor equitum. Satis conſtabat, ſecundum eum exercitum, quem magnus Alexander in Aſiam trajecit, nunquam ullius Macedonum regis copias tantas fuiſſe.

LII. Sextus & viceſimus annus agebatur, ex quo petenti Philippo data pax erat. per id omne tempus quieta Macedonia & progeniem ediderat, cujus magna pars matura militiæ eſſet, & levibus bellis Thracum accolarum, quæ exercerent magis quàm fatigarent, ſub aſſidua tamen militia fuerat: & diu meditatum Philippo primò, deinde & Perſeo, Romanum bellum, omnia ut inſtructa parataque eſſent, effecerat. Mota parumper acies, non juſto decurſu tamen, ne ſtetiſſe tantùm in armis viderentur: armatoſque, ſicut erant, ad concionem vocavit. Ipſe conſtitit in tribunali, circa ſe habens filios duos: quorum major Philippus, natura frater, adoptione filius; minor, quem Alexandrum vocabant, naturalis erat. Cohortatus eſt milites ad bellum. injuriam populi Romani in patrem ſeque commemoravit: *Illum omnibus indignitatibus compulſum ad rebellandum, inter apparatum belli fato oppreſſum: ad ſe ſimul legatos, ſimul milites ad occupandas Græciæ urbes miſſos. Fallaci deinde colloquio per ſpeciem reconciliandæ pacis extractam hiemem, ut tempus ad comparandum haberent.*

habebant. Consulem nunc venire cum duabus legionibus Romanis, quæ trecenos equites habeant, & pari ferme numero sociorum peditum equitumque. Eo ut accedant regum auxilia Eumenis & Masinissæ, non plus septem millia peditum, duo equitum futura. Auditis hostium copiis, respicerent suum ipsi exercitum, quantum numero, quantum genere militum præstarent tironibus raptim ad id bellum conscriptis, ipsi à pueris eruditi artibus militiæ, tot subacti atque durati bellis. Auxilia Romanis Lydos, & Phrygas, & Numidas esse: sibi Thracas Gallosque, ferocissimas gentium. Arma illos habere ea, quæ sibi quisque paraverit pauper miles: Macedonas prompta ex regio apparatu, per tot annos patris sui cura & impensa facta. Commeatum illis cum procul, tum omnibus sub casibus maritimis fore: se & pecuniam & frumentum, præter reditus metallorum, in decem annos sepofuisse. Omnia, quæ Deorum indulgentia, quæ regia cura præparanda fuerant, plena cumulataque habere Macedonas. animum habendum esse, quem habuerint majores eorum: qui Europa omni domita, transgressi in Asiam, incognitum famæ aperuerint armis orbem terrarum: nec ante vincere desierint, quàm Rubro mari inclusis, quod vincerent, defuerit. At, Hercule, nunc non de ultimis Indiæ oris, sed de ipsius Macedoniæ possessione certamen fortunam indixisse. Cum patre suo gerentes bellum Romanos, speciosum Græciæ liberandæ tulisse titulum: nunc propalam Macedoniam in servitutem petere, ne rex vicinus imperio sit Romano, ne gens bello nobilis arma habeat. Hæc enim tradenda superbis dominis esse cum rege regnoque, si absistere bello & facere imperata velint.

LIII. Quum

LIII. Quum per omnem [illegible] satis frequenti assensu succlamatum esset; tum verò ea vociferatio, simul indignantium minitantiumque, partim jubentium bonum animum habere regem, exorta est, ut finem dicendi faceret, tantùm jussis ad iter parari, (jam enim dici, movere castra ab Nymphæo Romanos) concione dimissa, ad audiendas legationes civitatum Macedoniæ se contulit, venerant autem ad pecunias, pro facultatibus quæque suis, & frumentum pollicendum ad bellum. Omnibus gratiæ actæ, remissum omnibus; satis regios apparatus ad ea dictum sufficere: vehicula tantùm imperata, ut tormenta, telorumque missilium ingentem vim præparatam, bellicumque aliud instrumentum vehercnt. Profectus inde, toto exercitu Eordeam patens, ad Begorritem quem vocant lacum positis castris, postero die in Elimeam ad Haliacmona fluvium processit. Deinde saltu angusto superatis montibus, quos Cambunios vocant, descendit ad (Tripolim vocant) Azorum, Pythium, & Dolichen incolentes. Hæc tria oppida paullisper cunctata, quia obsides Larissæis dederant: victa tamen præsenti metu, in deditionem concesserunt. Benignè his appellatis, haud dubius Perræbos quoque idem facturos, urbem, nihil cunctatis qui incolebant, primo adventu recipit. Cyretias oppugnare conatus, primo etiam die acri concursu ad portas armatorum est repulsus: postero die omnibus copiis adortus, in deditionem omnes ante noctem accepit.

LIV. Mylæ proximum oppidum, ita munitum ut inexsuperabilis munimenti spes incolas ferociores faceret, non portas claudere regi satis habuerunt,

runt, ſed probris quoque in ipſum Macedonaſque procacibus jaculati ſunt. quæ res, quum infeſtiorem hoſtem ad oppugnandum feciſſet, ipſos deſperatione veniæ ad tuendos ſeſe acriùs accendit. Itaque per triduum ingentibus utrimque animis & oppugnatæ ſunt & defenſæ. Multitudo Macedonum ad ſubeundum invicem proeliùm haud difficulter ſuccedebat: oppidanos diem noctem eoſdem tuentes mœnia, non vulnera modò, ſed etiam vigiliæ & continens labor conficiebat. quarto die quum & ſcalæ undique ad muros erigerentur, & porta vi majore oppugnaretur; oppidani depulſi muris ad portam tuendam concurrunt, eruptionemque repentinam in hoſtes faciunt. quæ quum iræ magis inconſultæ, quàm veræ fiduciæ virium eſſet, pauci & feſſi ab integris pulſi terga dederunt, fugientesque per patentem portam hoſtes acceperunt. Ita capta urbs ac direpta eſt. libera quoque corpora, quæ cædibus ſuperfuerunt, venundata. Diruto magna ex parte & incenſo oppido, profectus ad Phalannam caſtra movit: inde poſtero die Gyrtonem pervenit. Quo quum T. Minucium Rufum, & Hippiam, Theſſalorum prætorem, cum præſidio intrâſſe accepiſſet; ne tentata quidem oppugnatione prætergreſſus, Elatiam & Gonnum, perculſis inopinato adventu oppidanis, recepit. Utraque oppida in faucibus ſunt, quæ Tempe adeunt; magis Gonnus. itaque & firmiore id præſidio tutum equitum peditumque, ad hoc foſſa triplici ac vallo munitum reliquit. Ipſe, ad Sycurium progreſſus, opperiri ibi hoſtium adventum ſtatuit: ſimul & frumentari paſſim exercitum jubet in ſubjecto hoſtium agro. namque Sycurium

curium eſt ſub radicibus Oſſæ montis. quà in meridiem vergit, ſubjectos habet Theſſaliæ campos: ab tergo Macedoniam atque Magneſiam. ad has opportunitates accedit ſumma ſalubritas & copia, pluribus circumjectis fontibus perennium aquarum.

LV. Conſul Romanus, per eoſdem dies Theſſaliam cum exercitu petens, iter expeditum primò per Epirum habuit: deinde, poſtquam in Athamaniam eſt tranſgreſſus, aſperi ac prope invii ſoli, cum ingenti difficultate parvis itineribus ægre Gomphos pervenit. cui ſi vexatis hominibus equiſque tironem exercitum ducenti acie inſtructa & loco ſuo & tempore obſtitiſſet rex; ne Romani quidem abnuunt, magna ſua cum clade fuiſſe pugnaturos. Poſtquam Gomphos ſine certamine ventum eſt, præter gaudium periculoſi ſaltus ſuperati, contemptus quoque hoſtium, adeò ignorantium opportunitates ſuas, acceſſit. Sacrificio rite perfecto conſul, & frumento dato militibus, paucos ad requiem jumentorum hominumque moratus dies, quum audiret vagari Macedonas effuſos per Theſſaliam, vaſtarique ſociorum agros, ſatis jam refectum militem ad Lariſſam ducit. Inde quum tria millia ferme abeſſet à Tripoli (Sceam vocant) ſuper Peneum amnem poſuit caſtra. Per idem tempus Eumenes ad Chalcidem navibus acceſſit cum Attalo atque Athenæo fratribus, Philetæro fratre relicto Pergami ad tutelam regni. inde cum Attalo & quatuor millibus peditum, mille equitum, ad conſulem venit. Chalcide relicta duo millia peditum, quibus Athenæus præpoſitus. Et alia eòdem auxilia Romanis ex omnibus

nibus undique Græciæ populis convenerunt, quorum pleraque (adeò parva erant) in oblivionem adducta. Apolloniatæ trecentos equites, centum pedites miſerunt. Ætolorum alæ unius inſtar, quantum in tota gente equitum erat, venerant: & Theſſalorum omnis equitatus ſeparatus erat. non plus quàm trecenti erant equites in caſtris Romanis. Achæi juventutis ſuæ, Cretico maximè armatu, ad mille dederunt.

LVI. Sub idem tempus & C. Lucretius prætor, qui navibus præerat ad Cephalleniam, M. Lucretio fratre cum claſſe ſuper Maleam Chalcidem juſſo petere, ipſe triremem conſcendit; ſinum Corinthium petens ad præoccupandas in Bœotia res. tardior ei navigatio propter infirmitatem corporis fuit. M. Lucretius, Chalcidem adveniens, quum à P. Lentulo Haliartum oppugnari audiſſet, nuncium, prætoris verbis, qui abſcedere eum inde juberet, miſit. Bœotorum juventute, quæ pars cum Romanis ſtabat, eam rem aggreſſus legatus à mœnibus abſceſſit. Hæc ſoluta obſidio locum alteri novæ obſidioni dedit. namque extemplo M. Lucretius cum exercitu navali decem millibus armatorum, ad hoc duobus millibus regiorum, qui ſub Athenæo erant, Haliartum circumſedit: parantibuſque jam oppugnare ſupervenit à Creuſa prætor. Ad idem fere tempus & ab ſociis naves Chalcidem convenerunt: duæ Punicæ quinqueremes, duæ ab Heraclea ex Ponto triremes, quatuor Chalcedone, totidem Samo, tum quinque Rhodiæ quadriremes. Prætor, quia nuſquam erat maritimum bellum, remiſit ſociis. & Q. Marcius Chalcidem navibus venit, Alope capta, Lariſſa, quæ

Cremaſte

nos poſſe. Quos quum [illegible]
animadvertiſſet, prædam quidem, præte
minum, (pecora autem maximè omnis
ere) diviſit ad epulandum militibus.

LVII. Sub idem deinde tempus c
conſul & rex habuerunt, unde bellum
Regis creverunt animi vaſtatione con
hoſte Pheræi agri. itaque eundum in
nec dandum ultra ſpatium cunctandi,
Romani cenſebant, cunctationem ſu
apud ſocios eſſe; maximopere ind
non latam Pheræis opem. Conſul
agerent (aderant autem Eumenes &
filio) trepidus nuncius affert, hoſte
mine adeſſe. Conſilio dimiſſo, ſig
darur, ut arma capiant. Interim
auxiliis centum equites & parem nu
[illegible] exire. Perſeus h

incertus quantum eſſet hoſtium. Duas inde ex agmine turmas Thracum, duas Macedonum, cum binis Cretenſium cohortibus & Thracum, miſit. Proelium, quum pares numero eſſent, neque ab hac aut illa parte nova auxilia ſubvenirent, incerta victoria finitum eſt. Eumenis ferme triginta interfecti: inter quos Caſſignatus dux Gallorum cecidit. & tunc quidem Perſeus ad Sycurium copias reduxit: poſtero die circa eundem locum rex copias admovit, plauſtris cum aqua ſequentibus. nam duodecim millia paſſuum via omnis ſine aqua & plurimi pulveris erat: affectoſque ſiti, ſi primo in conſpectu dimicâſſent, pugnaturos fuiſſe apparebat. Quum Romani quiêſſent, ſtationibus etiam intra vallum reductis, regii quoque in caſtra redeunt. Hoc per aliquot dies fecerunt, ſperantes fore ut Romani equites abeuntium noviſſimum agmen aggrederentur. inde certamine orto, quum longiùs à caſtris eos elicuiſſent, facilè ubiubi eſſent, ſe, qui equitatu & levi armatura plus poſſent, converſuros aciem.

LVIII. Poſtquam inceptum non ſuccedebat, caſtra propius hoſtem movit rex, & à quinque millibus paſſuum communiit. inde, luce prima in eodem quo ſolebat loco peditum acie inſtructa, equitatum omnem levemque armaturam ad caſtra hoſtium ducit. Viſus & plurium & propior ſolito pulvis trepidationem in caſtris Romanis fecit. & primò vix creditum nuncianti eſt; quia prioribus continuis diebus nunquam ante horam quartam hoſtis apparuerat. tum ſolis ortus erat. Deinde ut plurium clamore & curſu à portis dubitatio exempta eſt, tumultus ingens oboritur. tribuni

præfectique, & centuriones in prætorium
ad sua quisque tentoria discurrit. Minus q
tos passus à vallo instruxerat Perseus suos
tumulum, quem Callicinum vocant. Læv
Cotys rex præerat cum omnibus suæ gen
quitum ordines levis armatura interposita
guebat. In dextro cornu Macedones erant
intermixti turmis eorum Cretenses. Huic
turæ Milo Berceæus, equitibus & summa
ejus Meno Antigonensis præerat. Proximi
bus constiterant regii equites, &, mixtum
delecta plurium gentium auxilia: Patrocle
gonensis hic, & Pæoniæ præfectus Didas,
præpositi. Medius omnium rex erat. circ
agema quod vocant, equitumque sacræ alæ,
se statuit funditores jaculatoresque: quad
torum manus utraque numerum expleverat.
Thessalonicensem & Timanora Dolopem in
cit. sic regii constiterant. Consul, intra
peditum acie instructa, & ipse equitatum
cum levi armatura emisit. pro vallo instruc
Dextro cornu præpositus C. Licinius Crass
sulis frater cum omni Italico equitatu, v
intermixtis: sinistro M. Valerius Lævinus
rum ex Græcis populis equites habebat, e
gentis levem armaturam. Mediam autem
cum delectis equitibus extraordinariis tene
Mucius. ducenti equites Galli ante signa
instructi, & de auxiliis Eumenis Cyrtiorum
trecenti. Thessali quadringenti equites pa
tervallo super lævum cornu locati. Eume
Attalusque cum omni manu sua ab tergo in
stremam aciem ac vallum steterunt.

LIX. In hunc modum maximè inſtructæ acies, par ferme utrimque numerus equitum ac levis armaturæ concurrunt; à funditoribus jaculatoribuſque, qui præceſſerunt, prœlio orto. Primi omnium Thraces, haud ſecus quàm diu clauſtris retentæ feræ, concitati cum ingenti clamore in dextrum cornu Italicos equites incurrerunt: ut uſu belli & ingenio impavida gens turbaretur. gladiis haſtas petere pedites, nunc ſuccidere crura equis, nunc ilia ſuffodere. Perſeus, in mediam invectus aciem, Græcos primo impetu avertit: quibus quum gravis ab tergo inſtaret hoſtis, Theſſalorum equitatus, qui à lævo cornu brevi ſpatio disjunctus in ſubſidiis fuerat, extra concurſum primò ſpectator certaminis, deinde inclinata re maximo uſui fuit. Cedentes enim ſenſim integris ordinibus, poſtquam ſe Eumenis auxiliis adjunxerunt, & cum eo tutum inter ordines ſuos receptum ſociis fuga diſſipatis dabant, &, quum minùs conferti hoſtes inſtarent, progredi etiam auſi, multos fugientium obvios exceperunt. Nec regii, ſparſi jam ipſi paſſim ſequendo, cum ordinatis & certo incedentibus gradu manus conſerere audebant. Quum victor equeſtri prœlio rex parvo momento ſi adjuviſſet, debellatum eſſet; opportunè adhortanti ſupervenit phalanx, quam ſua ſponte, ne audaci cœpto deeſſent, Hippias & Leonatus raptim adduxerant, poſtquam proſpere pugnâſſe equitem acceperunt. Fluctuante rege inter ſpem metumque tantæ rei conandæ, Cretenſis Euander, quo miniſtro Delphis ad inſidias Eumenis regis uſus erat, poſtquam agmen impeditum venientium ſub ſignis vidit, ad regem accurrit, & monere inſtitit,

Ne elatus felicitate summam rerum temere in necessarium aleam daret. Si contentus bene re gi quiêsset eo die, vel pacis honestæ conditionem habi rum, vel plurimos belli socios, qui fortunam seq rentur, si bellare mallet. In hoc consilium p nior erat animus regis. Itaque, collaudato I andro, signa referri, peditumque agmen redire castra jubet; equitibus receptui canere.

LX. Cecidere eo die ab Romanis ducenti eq tes, duo millia haud minus peditum: capti fer ducenti equites. ex regiis autem viginti equi quadraginta pedites interfecti. Postquam red in castra victores, omnes quidem læti, ante a Thracum insolens lætitia eminebat: cum ca enim superfixa capita hostium portantes redier Apud Romanos non mœstitia tantùm ex malè sta re, sed pavor etiam erat, ne extemplo ca hostis aggrederetur. Eumenes suadere, ut tr Peneum transferret castra; ut pro munime amnem haberet, dum perculsi milites animos ligerent. Consul moveri flagitio timoris fater victus tamen ratione, silentio noctis transdu copiis, castra in ulteriore ripa communit. I postero die ad lacessendos prœlio hostes progre postquam trans amnem in tuto posita castra an adverit; fatebatur quidem peccatum, quòd die non institisset victis: sed aliquanto majo culpam esse, quòd nocte foret cessatum. nan neminem alium suorum moveret, levi arma immissa, trepidantium in transitu fluminis host deleri magna ex parte copias potuisse. Rom quidem præsens pavor demptus erat, in tuto stra habentibus: damnum inter cetera præc

fa

famae movebat: & in conſilio apud conſulem pro ſe quiſque in Ætolos conferebant cauſſam: ab iis fugæ terroriſque principium ortum: ſecutos pavorem Ætolorum & ceteros ſocios Græcorum populorum. quinque principes Ætolorum primi terga vertentes conſpecti dicebantur.

LXI. Theſſali pro concione laudati, duceſque eorum etiam virtutis cauſſa donati. Ad regem ſpolia cæſorum hoſtium referebantur. dona ex his aliis arma inſignia, aliis equos, quibuſdam captivos dono dabat: ſcuta erant ſupra mille quingenta; loricæ thoraceſque mille amplius ſummam explebant: galearum gladiorumque & miſſilium omnis generis major aliquanto numerus. Hæc per ſe ampla, pleraque multiplicata verbis regis, quæ ad concionem vocato exercitu habuit. *Præjudicatum eventum belli habetis. Maiorem partem hoſtium, equitatum Romanum, quo invictos ſe eſſe gloriabantur, fudiſtis. Equites enim illis principes juventutis, equites ſeminarium ſenatus: inde lectos in Patrum numerum conſules, inde imperatores creant. horum ſpolia paullo antè diviſimus inter vos. Nec minorem de legionibus peditum victoriam habetis. quæ, nocturna fuga vobis ſubtracta, naufragorum trepidatione paſſim natantium flumen compleverunt. Sed facilius vobis ſequentibus victos Penеum ſuperare erit, quàm illis trepidantibus fuit: tranſgreſſique extemplo caſtra oppugnabimus, quæ hodie cepiſſemus, ni fugiſſent. Aut ſi acie decernere volent, eandem pugna pedeſtris eventum exſpectate, qui equitum in certamine fuerit.* Et qui vicerant alacres, ſpolia cæſorum hoſtium humeris gerentes ante ora ſua, audivere; ex eo quod acciderat ſpem

futuri

ſam medius eſt.

LXII. Romani, non abſcedente nei, tranſtulerunt in locum tutiore Miſagenes Numida venit cum n pari peditum numero ; ad hoc ele & viginti. Per eos dies conſilium ſumma, quum jam conſediſſet ferc geſta, auſi ſunt quidam amicorum ut ſecunda fortuna in conditione uteretur, potius quàm ſpe vana ev irrevocabilem ſe daret. *Modum in rebus, nec nimis credere ſerenitati ; prudentis hominis & meritò felic ad conſulem qui fœdus in eaſdem quibus Philippus pater ejus pacem ſtore accepiſſet. Neque finiri bel* [illegible] *à tam memorabili pugna*

rorum Perſea Romanis pollicentes: urbibus, agris locisque, quibus Philippus ceſſiſſet, ceſſurum primum. Hæc legati. Summotis his, quum conſultarent, Romana conſtantia vicit in conſilio. Ita tum mos erat, in adverſis vultum ſecundæ fortunæ gerere; moderari animos in ſecundis. Reſponderi placuit, *Ita pacem dari, ſi de ſumma rerum liberum ſenatui permittat rex, de ſe deque univerſa Macedonia, ſtatuendi jus.* Hæc quum renunciaſſent legati, miraculo ignaris moris pertinacia Romanorum eſſe: & plerique vetare amplius mentionem pacis facere. ultro mox quæſituros quod oblatum faſtidiant. Perſeus hanc ipſam ſuperbiam, quippe ex fiducia virium eſſe, timere: & ſummam pecuniæ augens, ſi pretio pacem emere poſſet, non deſtitit animum conſulis tentare. Poſtquam nihil ex eo, quod primò reſponderat, mutabat; deſperata pace ad Sycurium, unde profectus erat, rediit, belli caſum de integro tentaturus.

LXIII. Fama equeſtris pugnæ, vulgata per Græciam, nudavit voluntates hominum. non enim ſolùm qui partis Macedonum erant, ſed plerique, ingentibus Romanorum obligati beneficiis, quidam vim ſuperbiamque experti, læti eam famam accepere: non ob aliam cauſſam quàm pravo ſtudio, quo etiam in certaminibus ludicris vulgus utitur, deteriori atque infirmiori favendo. Eodem tempore in Bœotia ſumma vi Haliartum Lucretius prætor oppugnârat: & quanquam nec habebant externa auxilia obſeſſi, præter Coronæorum juniores, qui prima obſidione mœnia intraverant, neque ſperabant; tamen ipſi animis magis quàm viribus reſiſtebant. nam & eruptiones in opera

rus: eo magis ſuffecturas
ratus, quòd, qua parte pal
attinebat oppugnari, nec pot
qua duæ turres, quodque int
fuerat, duo millia militum
ut eodem tempore, quo ipſ
conaretur, concurſu adverſus i
ſcalis vacua defenſoribus moe
poſſent. Haud ſegniter oppi
parant. nam ſuper ſtratum ru
aridis ſarmentorum injectis, i
bus facibus accenſuros ea ſe i
incendio interſepti ab hoſte ſ
dum interiorem murum hab
ptum eorum fors impediit:
effuſus eſt imber, ut nec acc
& exſtingueret accenſa. Itaq
diſtra[illegible]

& quicquid pretioſæ prædæ fuit, ad naves delatum: urbs diruta à fundamentis. Inde Thebas ductus exercitus: quibus ſine certamine receptis, urbem tradidit exſulibus, & qui Romanorum partis erant: adverſæ factionis hominum, fautorumque regis ac Macedonum familias ſub corona vendidit. his geſtis in Bœotia, ad mare ac naves rediit.

LXIV. Quum hæc in Bœotia gererentur, Perſeus ad Sycurium ſtativa dierum aliquot habuit. Ubi quum audiſſet, raptim Romanos circa ex agris demeſſum frumentum convehere, deinde ante ſua quemque tentoria ſpicas falcibus deſecantem, quo purius frumentum tereret, ingentes acervos per tota caſtra ſtramentorum feciſſe: ratus incendio opportuna eſſe, faces tædamque, & malleolos ſtuppæ illitos pice parari jubet: atque ita media nocte profectus, ut prima luce aggreſſus falleret. Nequicquam. primæ ſtationes oppreſſæ tumultu ac terrore ſuo ceteros exciverunt: ſignumque datum eſt arma extemplo capiendi; ſimulque in vallo, ad portas, miles inſtructus erat, & intentus propugnationi caſtrorum. Perſeus & extemplo circumegit aciem, & prima impedimenta ire, deinde peditum ſigna ferri juſſit. ipſe cum equitatu & levi armatura ſubſtitit ad agmen cogendum; ratus, id quod accidit, inſecuturos ad extrema ab tergo carpenda hoſtes. Breve certamen levis armaturæ maximè cum procurſatoribus fuit. equites peditesque ſine tumultu in caſtra redierunt. Demeſſis circa ſegetibus, Romani ad Crannonium intactum agrum caſtra movent. Ibi quum ſecuri, & propter caſtrorum longinquitatem, & viæ inopis aquarum difficultatem, quæ inter Sycurium & Cran-

nona eſt, ſtativa haberent, repente prima luce in imminentibus tumulis equitatus regius cum levi armatura viſus ingentem tumultum fecit. Pridie per meridiem profecti ab Sycurio erant: peditum agmen ſub lucem reliquerant in proxima planicie. Stetit paullisper in tumulis, elici poſſe ratus ad equeſtre certamen Romanos: qui, poſtquam nihil movebant, equitem mittit, qui pedites referre ad Sycurium ſigna juberet; ipſe mox inſecutus. Romani equites modico intervallo ſequentes, ſicubi ſparſos ac diſſipatos invadere poſſent, poſtquam confertos abire, ſigna atque ordines ſervantes, viderunt, & ipſi in caſtra redeunt.

LXV. Inde, offenſus longinquitate itineris, rex ad Mopſium caſtra movit: & Romani, demeſſis Crannonis ſegetibus, in Phalanneum agrum tranſeunt. Ibi quum ex transfuga cognoſſet rex, fine ullo armato præſidio paſſim vagantes per agros Romanos metere; cum mille equitibus, duobus millibus Thracum & Cretenſium profectus, quum quantum accelerare poterat effuſo agmine iſſent, improviſò aggreſſus eſt Romanos, juncta vehicula, pleraque onuſta, mille admodum capiuntur: ſexcenti ferme homines. Prædam cuſtodiendam ducendamque in caſtra trecentis Cretenſium dedit. ipſe, revocato ab effuſa cæde equite & reliquis peditum, ducit ad proximum præſidium; ratus haud magno certamine opprimi poſſe. L. Pompejus tribunus militum præerat, qui perculſos milites repentino hoſtium adventu in propinquum tumulum recepit; loci ſe præſidio, quia numero & viribus impar erat, defenſurus. Ibi quum in orbem milites coëgiſſet, ut denſatis ſcutis ab jactu ſagit-

sagittarum & jaculorum sese tuerentur; Perseus, circumdato armatis tumulo, alios adscensum undique tentare jubet & cominus prœlium conferre, alios eminus tela ingerere. Anceps Romanos terror circumstabat: nam neque conferti pugnare, propter eos qui adscendere in tumulum conabantur, poterant; &, ubi ordines procursando solvissent, patebant jaculis sagittisve. Maximè cestrosphendonis vulnerabantur. hoc illo bello novum genus teli inventum est. Bipalme spiculum hastili semicubitali infixum erat, crassitudine digiti: huic ad libramen pinnæ tres, velut sagittis solent, circumdabantur: funda media, duo funalia imparia habebant. quum majori sinu libratum funditor habena rotaret, excussum velut glans emicabat. Quum, & hoc & alio omni genere telorum, pars vulnerata militum esset, nec facilè jam arma fessi sustinerent, instare rex ut desierent se, fidem dare, præmia interdum polliceri: nec cujusquam ad deditionem flectebatur animus, quum ex insperato jam obstinatis mori spes affulsit. Nam quum ex frumentatoribus refugientes quidam in castra nunciassent consuli circumsideri præsidium; motus periculo tot civium (nam octingenti ferme, & omnes Romani erant) cum equitatu ac levi armatura (accesserant nova auxilia Numidæ pedites equitesque & elephanti) castris egreditur: & tribunis militum imperat, ut legionum signa sequantur. Ipse, velitibus ad firmanda levium armorum auxilia adjectis, ad tumulum præcedit. consulis latera tegunt, Eumenes, Attalus, & Misagenes, regulus Numidarum.

LXVI. Quum in conſpectu prima ſigna ſuorum circumſeſſis fuerunt, Romanis quidem ab ultima deſperatione recreatus eſt animus: Perſeus, cui primum omnium fuerat, ut contentus fortuito ſucceſſu, captis aliquot frumentatoribus occiſiſque, non tereret tempus in obſidione præſidii; ſecundum, ea quoque tentata utcumque, quum ſciret nihil roboris ſecum eſſe, dum liceret intacto, abire; & ipſe hoſtium adventum elatus ſucceſſu manſit, &, qui phalangem arceſſerent, propere miſit. qua & ſeriùs quàm res poſtulabat & raptim acta, turbati curſu adverſus inſtructos & præparatos erant adventuri. Conſul anteveniens extemplo prœlium conſeruit. Primò reſiſtere Macedones: deinde, ut nulla re pares erant, amiſſis trecenis peditibus, viginti quatuor primoribus equitum ex ala quam Sacram vocant, inter quos Antimachus etiam præfectus alæ cecidit, abire conantur. Ceterùm iter prope ipſo prœlio tumultuoſius fuit. Phalanx abs trepido nuncio accita quum raptim duceretur, primò in anguſtiis captivorum agmini oblata vehiculiſque frumento onuſtis: iis cæſis, ingens ibi vexatio partis utriuſque fuit; nullo exſpectante utcumque explicaretur agmen: ſed armatis detrudentibus per præceps impedimenta, (neque enim aliter via aperiri poterat) jumentis, quum ſtimularentur, in turba ſævientibus. Vix ab incondito agmine captivorum expedierant ſeſe, quum regio agmini perculſiſque equitibus occurrunt. Ibi verò clamor jubentium referre ſigna, ruinæ quoque prope ſimilem trepidationem fecit: ut, ſi hoſtes introire anguſtias auſi longiùs inſecuti eſſent, magna clades accipi potue-

rit.

rit. Conſul, recepto ex tumulo præſidio, contentus modico ſucceſſu, in caſtra copias reduxit. Sunt, qui eo die magno prœlio pugnatum auctores ſint. octo millia hoſtium cæſa, in his Sopatrum & Antipatrum regios duces: vivos captos circiter duo millia octingentos, ſigna militaria capta viginti ſeptem. Nec incruentam victoriam fuiſſe: ſupra quatuor millia & trecentos de exercitu conſulis cecidiſſe: ſigna ſiniſtræ alæ quinque amiſſa.

LXVII. Hic dies & Romanis refecit animos, & Perſea perculit: ut dies paucos ad Mopſium moratus, ſepulturæ maximè militum amiſſorum cura, præſidio ſatis valido ad Gonnum relicto, in Macedoniam reciperet copias. Timotheum quendam ex regiis præfectis cum medica manu relinquit ad Philam, juſſum Magnetas & propinquos tentare. Quum Pellam veniſſet, exercitu in hiberna dimiſſo, ipſe cum Cotye Theſſalonicam eſt profectus. Eo fama affertur, *Atlesbim regulum Thracum, & Corragum Eumenis præfectum, in Cotyis fines impetum feciſſe: & regionem Marenen (quam vocant) cepiſſe.* Itaque dimittendum Cotyn ad ſua tuenda ratus, magnis proficiſcentem donis proſequitur. ducenta talenta, ſemeſtre ſtipendium, equitatui numerat, quum primò annuum dare conſtituiſſet. Conſul, poſtquam profectum Perſea audivit, ad Gonnum caſtra movet, ſi potiri oppido poſſet. ante ipſa Tempe in faucibus ſitum Macedoniæ clauſtra tutiſſima præbet, & in Theſſaliam opportunum Macedonibus decurſum. Quum & loco & præſidio valido inexpugnabilis res eſſet, abſtitit incepto. In Perræbiam flexis itineribus, Mallœa primo impetu capta ac direpta, Tripoli, aliaque

Perræbia recepta, Lariſſam rediit. inde Eumene atque Attalo domum remiſſis, Maſſagenem Numidaſque in hiberna in proximis Theſſaliæ urbibus diſtribuit. & partem exercitus ita per totam Theſſaliam diviſit, ut & hiberna commoda omnes haberent, & præſidio urbibus eſſent. Q. Mucium legatum cum duobus millibus ad obtinendam Ambraciam miſit. Græcarum civitatum ſocios omnes præter Achæos dimiſit. cum exercitus parte profectus in Achajam Phthiotim, Pteleum deſertum fuga oppidanorum diruit à fundamentis: Antrona voluntate colentium recepit. Ad Lariſſam deinde exercitum admovit. urbs deſerta erat: in arcem omnis multitudo conceſſerat: eam oppugnare aggreditur. Primi omnium Macedones, regium præſidium, metu exceſſerant. à quibus relicti oppidani, in deditionem extemplo veniunt. Dubitari inde, utrùm Demetrias prius aggrediendæ foret, an in Bœotia adipiſcendæ res. Thebani, vexantibus eos Coronæis, in Bœotiam arceſſebant. ad horum preces, quia hibernis aptior regio quàm Magneſia erat, in Bœotiam duxit.

LIBER

LIBER XLIII.

EPITOME.

II. *Praetores nonnulli, eo quòd avarè & crudeliter provincias administrâssent, damnati sunt.* IV, &c. *P. Licinius Crassus proconsul complures in Graecia urbes expugnavit, & crudeliter diripuit, ob id captivi, qui ab eo sub corona venierant, ex senatusconsulto postea restituti sunt. Item à praefectis classium Romanorum multa impotenter in socios facta.* XVIII, &c. *Res praeterea à Perseo rege in Thracia prospere gestas continet: victis Dardanis, & Illyrico, cujus rex erat Gentius. Motus, qui in Hispania ab Olonico factus erat, ipso interempto consedit.* XV. *M. Aemilius Lepidus à censoribus princeps in senatu lectus.*

I. EAdem aetate, qua in Thessalia equestri pugna vicere Romani, legatus, in Illyricum à consule missus, opulenta duo oppida vi atque armis coëgit in deditionem; omniaque iis sua concessit, ut opinione clementiae eos, qui Carruntem munitam urbem incolebant, allicerat, postquam nec, ut dederent se, compellere, neque capere obsidendo poterat; ne duabus op-

Ante Chr. 171. *V. C.* 581.

pugnationibus nequicquam fatigatus miles eſſet, quas priùs intactas urbes reliquerat, diripuit. Alter conſul C. Caſſius nec in Gallia, quam ſortitus erat, memorabile quicquam geſſit: & per Illyricum ducere legiones in Macedoniam vano incepto eſt conatus. Ingreſſum hoc iter conſulem, ſenatus ex Aquilejenſium legatis cognovit: qui, querentes coloniam ſuam novam & infirmam, necdum ſatis munitam, inter infeſtas nationes Iſtrorum & Illyriorum eſſe, quum peterent ut ſenatus curæ haberet, quo modo ea colonia muniretur; interrogati, vellentne eam rem C. Caſſio conſuli mandari: reſponderunt, Caſſium Aquilejam indicto exercitu profectum per Illyricum in Macedoniam eſſe. Ea res primò incredibilis viſa. & pro ſe quiſque credere, Carnis forſitan aut Iſtris bellum illatum. Tum Aquilejenſes, nihil ſe ultra ſcire, nec audire affirmare, quàm triginta dierum frumentum militi datum: & duces, qui ex Italia itinera in Macedoniam nôſſent, conquiſitos abductoſque. Enimvero ſenatus indignari, tantum conſulem auſum, ut ſuam provinciam relinqueret, in alienam tranſiret: exercitum novo periculoſo itinere inter exteras gentes duceret, viam tot nationibus in Italiam aperiret. Decernunt frequentes ut C. Sulpicius prætor tres ex ſenatu nominet legatos, qui eo die proficiſcantur ex urbe; &, quantum accelerare poſſent, Caſſium conſulem ubicunque ſit perſequantur: nuncient, ne bellum cum ulla gente moveat, niſi cum qua ſenatus gerendum cenſuerat. Legati hi profecti, M. Cornelius Cethegus, M. Fulvius, P. Marcius Rex. Metus de conſule atque exercitu diſtulit eo tempore muniendæ Aquilejæ curam.

II. Hiſpaniæ deinde utriuſque legati aliquot populorum in ſenatum introducti. Ii, de magiſtratuum Romanorum avaritia ſuperbiaque conqueſti, nixi genibus ab ſenatu petierunt, ne ſe ſocios fœdiùs ſpoliari vexarique, quàm hoſtes, patiantur. Quum & alia indigna quererentur, manifeſtum autem eſſet pecunias captas; L. Canulejo prætori, qui Hiſpaniam ſortitus erat, negotium datum eſt, ut in ſingulos, à quibus Hiſpani pecunias peterent, quinos recuperatores ex ordine ſenatorio daret, patronoſque quos vellent ſumendi poteſtatem faceret. Vocatis in curiam legatis recitatum eſt ſenatuſconſultum, juſſique nominare patronos: quatuor nominaverunt, M. Porcium Catonem, P. Cornelium, Cn. F. Scipionem, L. Æmilium, L. F. Paullum, C Sulpicium Gallum. Cum M. Titinio primùm, qui prætor A. Manlio, M. Junio conſulibus in citeriore Hiſpania fuerat, recuperatores ſumpſerunt. Bis ampliatus, tertiò abſolutus eſt reus. Diſſenſio inter duarum provinciarum legatos eſt orta: citerioris Hiſpaniæ populi M. Catonem & Scipionem; ulterioris L. Paullum & Gallum Sulpicium patronos ſumpſerunt. Ad recuperatores adducti à citerioribus populis P. Furius Philus: ab ulterioribus M. Matienus. Ille Sp. Poſtumio, Q. Mucio conſulibus triennio antè, hic biennio priùs, L. Poſtumio, M. Popillio conſulibus, prætor fuerat. Graviſſimis criminibus accuſati ambo ampliatique, quum dicenda de integro cauſſa eſſet, excuſati exſilii cauſſa ſolum vertiſſe. Furius Præneſte, Matienus Tibur exſulatum abierunt. Fama erat, prohiberi à patronis nobiles ac potentes compellare: auxitque eam ſuſpicionem Canulejus prætor, quòd omiſſa ea re delectum habere inſtituit. Deinde repentè in

provinciam abiit, ne plures ab Hiſpanis vexarentur. Ita præteritis ſilentio obliteratis, in futurum conſultum ab ſenatu Hiſpanis: quod impetrârunt, ne frumenti æſtimationem magiſtratus Romanus haberet; neve cogeret viceſimas vendere Hiſpanos, quanti ipſe vellet; & ne præfecti in oppida ſua ad pecunias cogendas imponerentur.

III. Et alia novi generis hominum ex Hiſpania legatio venit. ex militibus Romanis, & ex Hiſpanis mulieribus, cum quibus connubium non eſſet, natos ſe memorantes, ſupra quatuor millia hominum, orabant, ut ſibi oppidum, in quo habitarent, daretur. Senatus decrevit, uti nomina ſua apud L. Canulejum profiterentur: eorumque, ſi quos manumiſiſſet, eos Cartejam ad Oceanum deduci placere. Qui Cartejenſium domi manere vellent, poteſtatem fore, uti numero colonorum eſſent, agro aſſignato. Latinam eam coloniam fuiſſe, libertinorumque appellari. Eodem tempore ex Africa & Guluſſâ Maſiniſſæ regis filius, legatus patris, & Carthaginienſes venerunt. Guluſſa prior in ſenatum introductus, & quæ miſſa erant ad bellum Macedonicum à patre ſuo expoſuit; &, ſi qua præterea vellent imperare, præſtaturum merito populi Romani eſt pollicitus: & monuit Patres conſcriptos, ut à fraude Carthaginienſium caverent. claſſis eos magnæ parandæ conſilium cepiſſe; ſpecie pro Romanis, & adverſus Macedonas: ubi ea parata inſtructaque eſſet, ipſorum fore poteſtatis, quem hoſtem aut ſocium habeant.

* * *

Ante Chr. 170. V. C. 582. IV. * * * tantum pavorem ingreſſi caſtra oſtentantes capita fecerunt, ut, ſi admotus extemplo exercitus foret, capi caſtra

caſtra potuerint. Tum quoque fuga ingens facta eſt: & erant qui legatos mittendos, ad pacem precibus petendam, cenſerent: civitateſque complures eo nuncio audito in deditionem venerunt. quibus purgantibus ſeſe, culpamque in duorum amentiam conferentibus, qui ſe ultro ad pœnam ipſi obtuliſſent, quum veniam dediſſet prætor; profectus extemplo ad alias civitates, omnibus imperata facientibus, quieto exercitu pacatum agrum, qui paullo ante ingenti tumultu arſerat, peragravit. Hæc lenitas prætoris, qua ſine ſanguine ferociſſimam gentem domuerat, eo gratior plebi Patribuſque fuit, quo crudeliùs avariùſque in Græcia bellatum, & ab conſule Licinio & ab Lucretio prætore, erat. Lucretium tribuni plebis abſentem concionibus aſſiduis lacerabant; quum reipublicæ cauſſâ abeſſe excuſaretur: ſed tum adeò vicina etiam inexplorata erant, ut is eo tempore in agro ſuo Antiati eſſet, aquamque ex manubiis Antium ex flumine Loracinæ duceret. Id opus centum triginta millibus æris locâſſe dicitur. tabulis quoque pictis ex præda ſanum Æſculapii exornavit. Invidiam infamiamque ab Lucretio averterunt in Hortenſium ſucceſſorem ejus Abderitæ legati, flentes ante curiam, querenteſque *oppidum ſuum ab Hortenſio expugnatum ac direptum eſſe. Cauſſam excidii fuiſſe urbi, quòd, quum centum millia denariûm & tritici quinquaginta millia modiûm imperaret, ſpatium petierunt, quo de ea re & ad Hoſtilium conſulem & Romam mitterent legatos. Vixdum ad conſulem ſe perueniſſe, & audiſſe oppidum expugnatum, principes ſecuri percuſſos, ſub corona ceteros veniſſe.* Indigna ſenatui viſa: decreveruntque eadem de Ab-

deritis

deritis, quæ de Coronæis decreverant priore anno: eademque pro concione edicere Q. Mænium prætorem jusserunt. Et legati duo, C. Sempronius Blæsus, Sex. Julius Cæsar, ad restituendos in libertatem Abderitas missi. Iisdem mandatum, ut & Hostilio consuli & Hortensio prætori nunciarent, senatum, Abderitis injustum bellum illatum, conquirique omnes qui in servitute sint, & restitui in libertatem, æquum censere.

V. Eodem tempore de C. Cassio, qui consul priore anno fuerat, tum tribunus militum in Macedonia cum A. Hostilio erat, querelæ ad senatum delatæ sunt: & legati regis Gallorum Cincibili venerunt. Frater ejus verba in senatu fecit, questus, Alpinorum populorum agros sociorum suorum depopulatum C. Cassium esse, & inde multa millia hominum in servitutem abripuisse. Sub id tempus Carnorum Istrorumque & Iapidum legati venerunt: *Duces sibi ab consule Cassio primùm imperatos, qui in Macedoniam ducenti exercitum iter monstrarent: pacatum ab se tanquam ad aliud bellum gerendum abisse: inde ex medio regressum itinere, hostiliter peragrâsse fines suos: passim rapinasque & incendia facta: nec se ad id locorum scire, propter quam caussam consuli pro hostibus fuerint.* Et regulo Gallorum absenti, & his populis responsum est, *Senatum ea, quæ facta querantur, neque sciisse futura, neque, si sint facta, probare. Sed indicta caussa damnari absentem consularem virum, injurium esse, quum is reipublicæ caussa abesit. Ubi ex Macedonia rediisset C. Cassius; tum, si coram eum arguere vellent, cognita re senatum daturum operam ut sibi satisfiat.* Nec responderi tantùm iis gentibus,

ſed legatos mitti, duos ad regulum trans Alpes, tres circa eos populos placuit, qui indicarent quæ Patrum ſententia eſſet. Munera mitti legatis ex binis millibus æris cenſuerunt. duobus fratribus regulis hæc præcipua, torques duo ex quinque pondo auri facti, & vaſa argentea quinque ex viginti pondo, & duo equi phalerati cum agaſonibus, & equeſtria arma ac ſagula: & comitibus eorum veſtimenta liberis ſerviſque. Hæc miſſa: illa petentibus data, ut denorum equorum iis commercium eſſet, educendique ex Italia poteſtas fieret. legati cum Gallis miſſi trans Alpes, C. Lælius, M. Æmilius Lepidus: ad ceteros populos C. Sicinius, P. Cornelius Blaſio, T. Memmius.

VI. Multarum ſimul Græciæ Aſiæque civitatum legati Romam convenerunt. Primi Athenienſes introducti: ii *ſe quod navium habuerint militumque P. Licinio conſuli & C. Lucretio prætori miſiſſe* expoſuerunt, *quibus eos non uſos. frumenti ſibi centum millia imperâſſe: quod quanquam ſterilem terram arent, ipſoque etiam agreſtes peregrino frumento alerent, tamen, ne deeſſent officio, confeciſſe; & alia, quæ imperarentur, præſtare paratos eſſe.* Mileſii nihil præſtitiſſe memorantes, ſi quid imperare ad bellum ſenatus vellet, præſtare ſe paratos eſſe, polliciti ſunt. Alabandenſes templum Urbis Romæ ſe feciſſe commemoraverunt, ludoſque anniverſarios ei Divæ inſtituiſſe: & coronam auream quinquaginta pondo, quam in Capitolio ponerent, donum Jovi optimo maximo attuliſſe; & ſcuta equeſtria trecenta, ea cui juſſiſſent, traditurus. Donum ut in Capitolio ponere, & ſacrificare liceret, petebant. Hoc Lampſaceni octoginta pondo co-

ronam

conam afferentes petebant, commemorantes, *Se ceſſiſſe ſe à Perſeo, poſtquam Romanus exercitus in Macedoniam veniſſet, quum ſub ditione Perſei & antè Philippi fuiſſent. Pro eo, & quòd imperatoribus Romanis omnia præſtitiſſent, id ſe tantùm orare, ut in amicitiam populi Romani reciperentur: & ſi pax cum Perſeo fieret, exciperentur, ne in regiam poteſtatem reciperentur.* Ceteris legatis comiter responſum, Lampſacenos in ſociorum formulam referre Q. Mænius prætor juſſus. munera omnibus in ſingulos binûm millium æris data. Alabandenſes ſcuta reportare ad A. Hoſtilium conſulem in Macedoniam juſſi. Et ex Africa legati ſimul Carthaginienſium, tritici decies centum millia & hordei quingenta, indicantes ſe ad mare devecta habere, ut, quo ſenatus conſuliſſet, deportarent. *Id munus officiumque ſuum ſcire minus eſſe, quàm pro meritis populi Romani & voluntate ſua: ſed ſæpe aliàs bonis in rebus utriuſque populi ſe gratorum fidelium ſocium muneribus functos eſſe.* Item Maſiniſſæ legati, tritici eandem ſummam polliciti, & mille & ducentos equites, duodecim elephantos, & ſi quid aliud opus eſſet, ut imperaret ſenatus, æquè propenſo animo, ac quæ ipſe ultro pollicitus ſit, præſtaturum eſſe. Gratiæ & Carthaginienſibus & regi actæ: rogatique, ut ea quæ polliceren-tur, ad Hoſtilium conſulem in Macedoniam deportarent. Legatis in ſingulos binûm millium æris munera miſſa.

VII. Cretenſium legatis commemorantibus, ſe, quantum ſibi imperatum à P. Licinio conſule eſſet ſagittariorum, in Macedoniam miſiſſe; quum interrogati non infitiarentur, *Apud Perſea majorem nu-*

numerum ſagittariorum quàm apud Romanos militare; reſponſum eſt: *Si Cretenſes bene ac gnaviter deſtinarent patiturum populi Romani quàm regis Perſei amicitiam habere; ſenatum quoque Romanum iis tanquam certis ſociis reſponſum daturum eſſe. Interea nunciarent ſuis, placere ſenatui, dare operam Cretenſes, ut quos milites inter præſidia regis Perſei haberent, eos primo quoque tempore domum revocarent.* Cretenſibus cum hoc reſponſo dimiſſis, Chalcidenſes vocati; quorum legatio ipſo introitu, ob id quòd Miction princeps eorum pedibus captus lectica eſt introlatus, ultimæ neceſſitatis extemplo viſa res: in qua ita affecto excuſatio valetudinis, aut ne ipſi quidem petenda viſa foret, aut data petenti non eſſet. Quum ſibi nihil vivi relíquum præterquam linguam ad deplorandas patriæ ſuæ calamitates præfatus eſſet, expoſuit, *Civitatis primùm ſua beneſacta, & vetera, & ea quæ Perſei bello præſtitiſſent, ducibus exercitibuſque Romanis: tum quæ primò C. Lucretius in populares ſuos præter Romanus ſuperbè, avarè, crudeliter feciſſet: deinde quæ tum cum maximè L. Hortenſius faceret. Quemadmodum omnia ſibi, etiam iis quæ patiantur triſtiora, patienda eſſe ducant, potiùs quàm ſe dedant Perſeo. Quòd ad Lucretium Hortenſiumque attineret; ſcire, tutius fuiſſe claudere portas, quàm in urbem eos accipere. Quæ excluſiſſent eos, Eretrium, Amphipolim, Maroneam, Ænum, incolumes eſſe: apud ſe templa omnibus ornamentis compilata ſpoliataque ſacrilegis C. Lucretium navibus Antium devexiſſe: libera corpora in ſervitutem abrepta, fortunas ſociorum populi Romani direptas eſſe, & quotidie diripi. Nam ex inſtituto C. Lucretii, Hortenſius*

rum. Spes cupiditati admota ita occæcavit animum, ut nec ex iis qui venerant quemquam retineret; nec obſides, pignus futuros fortè & fidem agendæ rei, poſceret; nec mitteret exploratum nec fidem acciperet: die tantùm ſtatuta profectus Lychnido, duodecim millia ab urbe, ad quam tendebat, poſuit caſtra. Quarta inde vigilia ſignum movit; mille ferme ad præſidium caſtrorum relictis: compoſiti longo agmine effuſi, infrequentes, quum nocturnus error diſſiparet, ad urbem pervenerunt. Crevit negligentia, poſtquam nemineni armatum in muris viderunt. Ceterùm ubi primùm ſub ictu teli fuerunt, duabus ſimul portis erumpitur, & ad clamorem erumpentium ingens ſtrepitus e muris ortus, ululantium mulierum cum crepitu undique æris: & incondita multitudo, turba immixta ſervili, variis vocibus perſonabat. Hic tam multiplex undique objectus terror effecit, ne ſuſtinere primam procellam eruptionis Romani poſſent. itaque fugientes plures quàm pugnantes interempti ſunt: vix duo millia hominum cum ipſo legato in caſtra profugerunt. Quo longius iter in caſtra erat, eo plures feſſos confectandi hoſtibus copia fuit. Ne moratus quidem in caſtris Appius, ut ſuos diſſipatos fuga colligeret (quæ res palatis per agros ſalutifuiſſet) ad Lychnidum protinus reliquias cladis reduxit.

XI. Hæc & alia haud proſpere in Macedonia geſta, ex Sexto Digitio tribuno militum, qui ſacrificii cauſſa Romam venerat, ſunt audita. Propter quæ veriti Patres, ne quæ major ignominia acciperetur, legatos in Macedoniam, M. Fulvium Flaccum & M. Caninium Rebilum, miſerunt, qui com-

cusârunt, mulctamque decies centum millium a dixerunt. Comitiis habitis, omnes quinque & t ginta tribus eum condemnârunt.

IX. In Liguribus eo anno nihil memorabile g ſtum. nam nec hoſtes moverunt arma, neque cor ſul in agrum eorum legiones induxit: & ſatis ex plorata pace ejus anni, milites duarum legionum Romanarum, intra dies ſexaginta, quàm in provinciam venit, dimiſit. ſociorum nominis Latini exercitu maturè in hiberna Lunam & Piſas deducto, ipſe cum equitibus Galliæ provinciæ pleraque oppida adiit. Nuſquam alibi quàm in Macedonia bellum erat: ſuſpectum tamen & Gentium Illyriorum regem habebant. itaque & octo naves ornatas à Brundiſio ſenatus cenſuit mittendas ad C. Furium legatum Iſſam, qui cum præſidio duarum Iſſenſium navium inſulæ præeraţ. duo millia militum in eas naves ſunt impoſita, quæ Q. Mænius prætor ex ſenatuſconſulto in ea parte Italiæ, quæ objecta Illyrico eſt, conſcripſit: & conſul Hoſtilius Ap. Claudium in Illyricum cum quatuor millibus peditum miſit, ut accolas Illyrici tutarentur. qui non contentus iis, quas adduxerat, copiis, auxilia ab ſociis corrogando, ad octo millia hominum vario genere armavit: peragrataque omni ea regione, ad Lychnidum Daſſaretiorum conſedit.

X. Haud procul inde Uſcana oppidum finium plerumque Perſei erat. decem millia civium habebat, & modicum, cuſtodiæ cauſſâ, Cretenſium præſidium. Inde nuncii ad Claudium occulti veniebant. *Si propiùs copias admoviſſet, paratos fore qui proderent urbem. Et operæ pretium eſſe, non ſe amicoſque tantùm, ſed etiam milites præda exple*tum.

tum eſt: tertio die poſt Terminalia Kalend
terkalares fuere. Sacerdotes intra eum annum
tui, L. Flamininus * pontifices duo deceſſerunt, I
rius Philus & C. Livius Salinator. in locum
T. Manlium Torquatum, in Livii M. Serv
pontifices legerunt.

XII. Principio inſequentis anni quum co
novi Q. Marcius & Cn. Servilius de provinci
tuliſſent, primo quoque tempore aut comp
eos inter ſe Italiam & Macedoniam, aut ſortir
cuit. Priuſquam id ſors cerneret, in incertu
quid gratia momenti faceret, in utramque pr
ciam, quòd res deſideraret ſupplementi, decern
Macedoniam peditum Romanorum ſex millia
ciorum nominis Latini ſex millia: equites R
nos ducentos quinquaginta, ſocios trecentos.
teres milites dimitti, ita ut in ſingulas Ron
legiones, ne plus ſena millia peditum, trecenti,
tes eſſent. Alteri conſuli nullus certus finitu
merus civium Romanorum, quem in ſuppler
tum legeret. id modò finitum, ut duas leg
ſcriberet, quæ quina millia peditum & ducenq
berent, equites trecenos. Peditum Latinorum
jor quàm collegæ decretus numerus: peditun
cem millia & ſexcenti equites. quatuor præten
giones ſcribi juſſæ, quæ, ſi quo opus eſſet, e
rentur. Tribunos his non permiſſum, ut cor
facerent: populus creavit. Sociis nominis I
ſexdecim millia peditum, & mille equites imp
Hunc exercitum parari tantum placuit, ut exi
quo res poſceret. Macedonia maximè curam
bebat, in claſſem mille ſocii navales cives R
ni, libertini ordinis ex Italia ſcribi juſſi; tot

ut ex Sicilia ſcriberentur: &, cui ea provincia eveniſſet, mandatum, ut eos in Macedoniam, ubicunque claſſis eſſet, deportandos curaret. In Hiſpaniam tria millia peditum Romanorum in ſupplementum, trecenti equites decreti. Finitus ibi quoque in legiones militum numerus, peditum quina millia, trecenti & triginta equites. Et ſociis imperare prætor, cui Hiſpania obveniſſet, juſſus quatuor millia peditum, & trecentos equites.

XIII. Non ſum neſcius, ab eadem negligentia, qua nihil Deos portendere vulgò nunc credant, neque nunciari admodum nulla prodigia in publicum, neque in annales referri. ceterùm & mihi, vetuſtas res ſcribenti, neſcio quo pacto antiquus fit animus: & quædam religio tenet, quæ illi prudentiſſimi viri publicè ſuſcipienda cenſuerint, ea pro dignis habere, quæ in meos annales referam. Anagnia duo prodigia eo anno ſunt nunciata; facem in cœlo conſpectam, & bovem feminam locutam publicè ali: Minturnis quoque per eos dies cœli ardentis ſpecies affulſerat: Reate imbri lapidavit. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes lacrimavit. in urbe Romana duo æditui nunciârunt, alter, in æde Fortunæ anguem jubatum à compluribus viſum eſſe: alter, in æde Primigeniæ Fortunæ, quæ in colle eſt, duo diverſa prodigia; palmam in area enatam, & ſanguine interdiu pluiſſe. Duo non ſuſcepta prodigia ſunt, alterum quòd in privato loco factum eſſet, palmam enatam impluvio ſuo T. Marcius Figulus nunciabat: alterum, quòd in loco peregrino, Fregellis in domo L. Atrei haſta, quam filio militi emerat, interdiu plus duas horas arſiſſe, ita ut nihil ejus ambureret ignis, dicebatur. Publicorum

blicorum prodigiorum cauſſa libri à decemvi
ti, quadraginta majoribus hoſtiis, quibus Dii
ſules ſacrificarent. & addiderunt, utì ſupplic
eret, cunctique magiſtratus circa omnia pul
victimis majoribus ſacrificarent, populuſque
natus eſſet. Omnia, utì decemviri præierunt,

XIV. Cenſoribus deinde creandis comitia
ſunt. petierunt cenſuram principes civitatis,
lerius Lævinus, L. Poſtumius Albinus, P. 1
Scævola, M. Junius Brutus, C. Claudius P
Ti. Sempronius Gracchus. Hos duos cenſore
vit populus Romanus. Quum delectus h
major quàm aliàs propter Macedonicum
cura eſſet, conſules plebem apud ſenatum
bant, quòd & juniores non reſponderent: a
quos C. Sulpicius & M. Claudius tribuni
cauſſam egerunt. *Non conſulibus, ſed a*
conſulibus delectum difficilem eſſe. neminem in vit
tisem ab iis fieri. Id ita ut eſſe ſcirent & Patr
ſcripſi; prætores, quibus & vis imperii minor &
ritas eſſet, delectum, ſi ita ſenatui videretur, pe
vos eſſe. Id prætoribus magna Patrum conſe
non ſine ſugillatione conſulum, mandatum eſt
ſores, ut eam rem adjuvarent, ita in conci
dixerunt; *Legem cenſui cenſendo dicturos e*
præter commune omnium civium juſjurandu
adjurarent: Tu minor annis ſex & quadrag
tuque ex edicto C. Claudii, Ti. Sempronii ce
ad delectum prodito; & quotieſcunque delect
quem hic cenſores magiſtratum habebunt,
fuctus non eris, in delectu prodibis. Item q
ma erat, multos ex Macedonicis legionibus,
tis commeatibus per ambitionem imperato

exercitu abeſſe, edixerunt de militibus P. Ælio, C. Popillio conſulibus, poſtve eos conſules in Macedoniam ſcriptis: *Ut, qui eorum in Italia eſſent, intra dies triginta cenſi prius apud ſe ſe, in provinciam redirent. qui in patris aut avi poteſtate eſſent, eorum nomina ad ſe ederentur. Miſſorum quoque cauſſas ſeſe cognituros eſſe: & quorum ante emerita ſtipendia gratioſa miſſio ſibi viſa eſſet, eos milites fieri juſſuros.* Hoc edicto literiſque cenſorum per fora & conciliabula dimiſſis, tanta multitudo juniorum Romam convenit, ut gravis urbi turba inſolita eſſet.

XV. Præter delectum eorum, quos in ſupplementum mitti oportebat, quatuor à C. Sulpicio prætore ſcriptæ legiones ſunt, intraque undecim dies delectus eſt perfectus. Conſules deinde ſortiti provincias ſunt. nam prætores propter juriſdictionem maturiùs ſortiti erant. Urbana C. Sulpicio, peregrina C. Decimio obtigerat: Hiſpaniam M. Claudius Marcellus, Siciliam Ser. Cornelius Lentulus, Sardiniam P. Fontejus Capito, claſſem C. Marcius Figulus erat ſortitus. conſulum Cn. Servilio Italia, Q. Marcio Macedonia obvenit. Latiniſque actis, Marcius extemplo eſt profectus. Cæpione deinde referente ad ſenatum, quas ex novis legionibus duas legiones ſecum in Galliam duceret; decrevere Patres, ut C. Sulpicius, M. Claudius prætores ex his quas ſcripſiſſent legionibus, quas videretur, conſuli darent. Indigne patiente prætorum arbitrio conſulem ſubjectum, dimiſſo ſenatu ad tribunal prætorum ſtans poſtulavit, ex ſenatuſconſulto deſtinarent ſibi duas legiones. prætores conſuli in eligendo arbitrium fecerunt. Senatum de-

inde cenſores legerunt: M. Æmilius Lepidus princeps ab tertiis jam cenſoribus lectus. Septem ſenatu ejecti ſunt. In cenſu accipiendo populi, milites ex Macedonico exercitu, qui quàm multi abeſſent ab ſignis, cenſus docuit, in provinciam cogebant: cauſſas ſtipendiis miſſorum cognoſcebant; & cujus nondum juſta miſſio viſa eſſet, ita jusjurandum adigebant: *Ex tui animi ſententia, ex edicto C. Claudii, Ti. Sempronii cenſorum in provinciam Macedoniam redibis, quod ſine dolo malo facere poteris?*

XVI. In equitibus recenſendis triſtis admodum eorum atque aſpera cenſura fuit: multis equos ademerunt. in ea quum equeſtrem ordinem offendiſſent, flammam invidiæ adjecere edicto, quo edixerunt, *Ne quis eorum, qui Q. Fulvio, A. Poſtumio cenſoribus publica vectigalia aut ultro tributa conduxiſſent, ad haſtam ſuam accederet, ſociuſve aut affinis ejus conductionis eſſet.* Sæpe id querendo veteres publicani quum impetrare nequiſſent ab ſenatu, ut modum poteſtati cenſoriæ imponerent, tandem tribunum plebis P. Rutilium, ex rei privatæ contentione iratum cenſoribus, patronum cauſſæ nacti ſunt. Clientem libertinum parietem in Sacra via adverſus ædes publicas demoliri juſſerunt, quòd publico inædificatus eſſet. appellati à privato tribuni, quum præter Rutilium nemo intercederet, cenſores ad pignora capienda miſerunt: mulctamque pro concione privato dixerunt. Hic contentione orta, quum veteres publicani ſe ad tribunum contuliſſent; rogatio repentè ſub unius tribuni nomine promulgatur: *Quæ publica vectigalia, ultro tributa, C. Claudius & Ti. Sempronius locaſſent, ea*

rata

vata locatio ne eſſet. de integro locarentur, & ut omnibus redimendi & conducendi promiſcuè jus eſſet. Diem ad ejus rogationem concilio tribunus plebis dixit. qui poſtquam venit, ut cenſores ad diſſuadendum proceſſerunt, Graccho dicente, ſilentium fuit. quum Claudio obſtreperetur, audientiam facere præconem juſſit. Eo facto, avocatam à ſe concionem tribunus queſtus, & in ordinem ſe coactum, ex Capitolio, ubi erat concilium, abiit. Poſtero die ingentes tumultus ciêre. Ti. Gracchi primùm bona conſecravit, quòd in mulcta pignoribuſque ejus, qui tribunum appellâſſet, interceſſioni non parendo, ſe in ordinem coëgiſſet. C. Claudio diem dixit, quòd concionem ab ſe avocâſſet: & utrique cenſori perduellionem ſe judicare pronunciavit, diemque comitiis à C. Sulpicio prætore urbano petiit. Non recuſantibus cenſoribus quo minus primo quoque tempore judicium de ſe populus faceret, in ante dies VIII & VII Kalend. Octob. comitiis perduellionis dicta dies. Cenſores extemplo in atrium Libertatis adſcenderunt: &, ibi ſignatis tabellis publicis, clauſoque tabulario, & dimiſſis ſervis publicis, negârunt ſe prius quidquam publici negotii geſturos, quàm judicium populi de ſe factum eſſet. Prior Claudius cauſſam dixit. & quum ex duodecim centuriis equitum octo cenſorem condemnâſſent, multæque aliæ primæ claſſis, extemplo principes civitatis in conſpectu populi annulis aureis poſitis veſtem mutârunt, ut ſupplices plebem circumirent. Maximè tamen ſententiam vertiſſe dicitur Ti. Gracchus, quòd, quum clamor undique plebis eſſet, periculum Graccho non eſſe, conceptis verbis juravit, ſi collega dam-

natus eſſet, non exſpectato de ſe judicio, c[illegible]tem exſilii ejus futurum. Adeò tamen ad e[illegible]mum ſpei venit reus, ut octo centuriæ ad dam[illegible]tionem defuerint. Abſoluto Claudio, tribunus bis negavit ſe Gracchum morari.

XVII. Eo anno poſtulantibus Aquilejenſiu[illegible]gatis, ut numerum colonorum augeret, mille quingentæ familiæ ex ſenatuſconſulto ſcriptæ, t[illegible]umvirique, qui eas deducerent, miſſi ſunt, T. Annius Luſcus, P. Decius Subulo, M. Cornelius Cethegus. Eodem anno C. Popillius & Cn. Octavius legati, qui in Græciam miſſi erant, ſenatuſconſultum, Thebis primùm recitatum, per omnes Peloponneſi urbes circumtulerunt, *Ne quis ullam rem in bellum magiſtratibus Romanis conferret, præterquam quod ſenatus cenſuiſſet.* Hoc fiduciam in poſterum quoque præbuerat, levatos ſe oneribus impenſiſque, quibus alia aliis imperantibus exhauriebantur. Achaïco concilio Argis agitato, benignè locuti auditique, egregia ſpe futuri ſtatus fidiſſima gente relicta, in Ætoliam trajecerunt. Ibi nondum quidem ſeditio erat, ſed omnia ſuſpecta, criminumque inter ipſos plena. ob quæ obſidibus poſtulatis, neque exitu rei impoſito, in Acarnaniam inde profecti legati ſunt. Thyrii concilium legatis Acarnanes dederunt. Ibi quoque inter factiones erat certamen: quidam principum poſtulare, ut præſidia in urbes ſuas inducerentur, adverſus amentiam eorum, qui ad Macedonas gentem trahebant: pars recuſare, ne, quod bello captis & hoſtibus mos eſſet, id pacatæ & ſociæ civitates ignominiæ acciperent. Juſta deprecatio hæc viſa. Lariſſam ad Hoſtilium proconſulem (ab eo enim miſſi erant)

erant) legati redierunt. Octavium retinuit ſecum. Popillium cum mille ferme militibus in hiberna Ambraciam miſit.

XVIII. Perſeus principio hiemis egredi Macedoniæ finibus non auſus, ne qua in regnum vacuum irrumperent Romani, ſub tempus brumæ, quum inexſuperabiles ab Theſſalia montes nivis altitudo facit, occaſionem eſſe ratus frangendi finitimorum ſpes animoſque, ne quid averſo ſe in Romanum bellum periculi ſubeſſet, quum à Thracia pacem Cotys, ab Epiro Cephalus repentina defectione à Romanis præſtaret, Dardanos recens domuiſſet bello, ſolum infeſtum eſſe Macedoniæ latus, quod ab Illyrico pateret, cernens, neque ipſis quietis Illyriis, & aditum præbentibus Romanis, ſi domuiſſet proximos Illyriorum, Gentium quoque regem jam diu dubium in ſocietatem perlici poſſe; cum decem millibus peditum, quorum pars phalangitæ erant, & duobus millibus levium armatorum, & quingentis equitibus profectus, Stuberam venit. Inde frumento complurium dierum ſumpto, juſſoque apparatu oppugnandarum urbium ſequi, tertio die ad Uſcanam (Peneſtianæ terræ ea maxima urbs eſt) poſuit caſtra: prius tamen, quàm vim admoveret, miſſis qui tentarent nunc præfectorum præſidii, nunc oppidanorum animos. erat autem ibi cum juventute Illyriorum Romanum præſidium. Poſtquam nihil pacati referebant, oppugnare eſt adortus, & corona eam capere conatus eſt. quum ſine intermiſſione interdiu noctuque alii aliis ſuccedentes, pars ſcalas muris, ignem portis inferrent, ſuſtinebant tamen eam tempeſtatem propugnatores urbis: quia ſpes erat, neque bi-

emis vim diutius pati Macedonas in aperto pe
nec ab Romano bello tantum regi laxamenti fi
ut poſſet morari. Ceterùm, poſtquam vineas
turreſque excitati viderunt, victa pertinacia
nam, præterquam quòd adverſus vim pares non
rant, ne frumenti quidem aut ullius alterius rei co
intus erat, ut in nec opinata obſidione. Ita
quum ſpei nihil ad reſiſtendum eſſet, C. Carvi
Spoletinus & C. Afranius à præſidio Romano r
ſi, qui à Perſeo peterent, primò ut armatos ſua
ſecum ferentes abire ſineret; dein, ſi id minùs
petrarent, vitæ tantùm libertatiſque fidem acc
rent. Promiſſum id benignùs eſt ab rege, qu
præſtitum. exire enim ſua ſecum efferentibus
ſis, primùm arma ademit. his urbe egreſſis, 8
lyriorum cohors (quingenti erant) & Uſcanenſe
urbemque dediderunt.

XIX. Perſeus, præſidio Uſcanæ impoſito, r
titudinem omnem deditorum, quæ prope num
exercitum æquabat, Stuberam abduxit. Ibi
manis (quatuor millia autem hominum erant, I
ter principes) in cuſtodiam civitatium diviſis,
canenſibus Illyriiſque venditis, in Peneſtiam c
citum reducit, ad Oæneum oppidum in poteſta
redigendum: & alioqui opportunè ſitum; & t
ſitus ea eſt in Labeates, ubi Gentius regnabat. I
tereunti frequens caſtellum, Draudacum nom
peri orum quidam regionis ejus nihil Oæneo c
opus eſſe ait, niſi in poteſtate & Draudacum
opportunius enim ad omnia poſitum eſſe. Ad
to exercitu omnes extemplo dediderunt ſeſe.
ſpe celeriore deditione erectus, poſtquam anim
vertit quantus agminis ſui terror eſſet, undecir

lia caſtella eodem metu in poteſtatem redigit. ad perpauca vi opus fuit, cetera voluntate dedita: & in his recepti mille & quingenti diſpoſiti per præſidia milites Romani. Magno uſui Carvilius Spoletinus erat in colloquiis, dicendo, nihil in ipſos ſævitum. Ad Oeneum perventum eſt, quod ſine juſta oppugnatione capi non poterat; & majore aliquanto quàm cetera juventute, & validum oppidum mœnibus erat. & hinc amnis Artatus nomine, hinc mons prærtus & aditu difficilis cingebat. hæc ſpem ad reſiſtendum oppidanis dabant. Perſeus, circumvallato oppido, aggerem à parte ſuperiore ducere inſtituit, cujus altitudine muros ſuperaret. quod opus dum perficitur, crebris interim prœliis, quibus per excurſiones & mœnia ſua oppidani tutabantur & opera hoſtium impediebant, magna eorum multitudo variis caſibus abſumpta eſt: & qui ſupererant, labore diurno nocturnoque & vulneribus inutiles erant. Ubi primùm agger injunctus muro eſt, & cohors regia, quos Nicatoras appellant, tranſcendit; & ſcalis multis ſimul partibus impetus in urbem eſt factus: puberes omnes interfecti ſunt: conjuges liberoſque eorum in cuſtodiam dedit: prædæ alia militum ceſſere. Stuberam inde victor revertens ad Gentium legatos, Pleuratum Illyrium, exſulantem apud ſe, & Aputeum Macedonem à Beroea, mittit. Iis mandat, ut exponerent ætatis ejus hiemiſque acta ſua adverſus Romanos Dardanoſque: adjicerent recentia in Illyrico hibernæ expeditionis opera: hortarentur Gentium in amicitiam ſecum & cum Macedonibus jungendam.

XX. Hi tranſgreſſi jugum Scordi montis, p Illyrici ſolitudines, quas de induſtria populando M cedones fecerant, ne tranſitus faciles Dardanis i Illyricum aut Macedoniam eſſent, Scodram labo ingenti tandem pervenerant. Liſſi rex Gentius rat. eo acciti legati, mandata exponentes, benigr auditi ſunt: reſponſum ſine effectu tulerunt; *Vo luntatem ſibi non deeſſe ad bellandum cum Romani ceterùm ad conandum id, quod velit, pecuniam maximè deeſſe.* Hæc Stuberam retulere regi, tum maximè captivos ex Illyrico vendenti. Extemplo iidem legati, addito Glaucia ex numero cuſtodum corporis, remittuntur, ſine mentione pecuniæ, qua una barbarus inops impelli ad bellum poterat. Ancyram inde populatus Perſeus, in Peneſtas rurſum exercitum reducit: firmatiſque Uſcanæ, & circa eam per omnia caſtella quæ receperat, præſidiis, in Macedoniam ſeſe recipit.

XXI. L. Cœlius, legatus Romanus, præerat Illyrico: qui moveri non auſus, quum in iis locis rex eſſet; poſt profectionem demum ejus conatus in Peneſtis Uſcanam recipere, à præſidio, quod ibi Macedonum erat, cum multis vulneribus repulſus, Lychnidum copias reduxit. Inde poſt dies paucos M Trebellium Fregellanum cum ſatis valida manu in Peneſtas miſit, ad obſides ab his urbibus, quæ in amicitia cum fide permanſerant, accipiendos. Procedere etiam in Parthinos (ii quoque obſides dare pepigerant) juſſit: ab utraque gente ſine tumultu exigi. Peneſtarum obſides Apolloniam, Parthinorum Dyrrachium (tum Epidamni magis celebre nomen Græcis erat) miſſi. Ap. Claudius, acceptam in Illyrico ignominiam corrigere cupi-

cns,

eius, Phanotem Epiri caſtellum adortus oppugnare, & auxilia Athamanum Theſprotorumque, præter Romanum exercitum, ad ſex millia hominum ſecum adduxit: neque operæ pretium fecit; Cleva, qui relictus à Perſeo erat cum valido præſidio, defendente. Et Perſeus in Elimeam profectus: &, circa eam exercitu luſtrato, ad Stratum vocantibus Epirotis ducit. Stratus validiſſima tum urbs Ætoliæ erat. ſita eſt ſuper Ambracium ſinum, prope amnem Acheloum. Cum decem millibus peditum eo profectus eſt, & equitibus trecentis: quos pauciores, propter anguſtias viarum & aſperitatem, duxit. Tertio die quum perveniſſet ad Citium montem, vix tranſgreſſus propter altitudinem nivis, locum quoque caſtris ægre invenit. Profectus inde, magis quia manere non poterat, quàm quòd tolerabilis aut via aut tempeſtas eſſet, cum ingenti vexatione, præcipuè jumentorum, altero die ad templum Jovis, quem Nicæum vocant, poſuit caſtra. Ad Arachthum inde flumen itinere ingenti emenſo, retentus altitudine amnis, manſit. Quo ſpatio temporis ponte perfecto, traductis copiis diei progreſſus iter, obviam Archidamum principem Ætolorum, per quem ei Stratus tradebatur, habuit. Eo die ad finem agri Ætoli caſtra poſita.

XXII. Inde altero die ad Stratum perventum: ubi, prope Acheloum amnem caſtris poſitis, quum exſpectaret effuſos omnibus portis Ætolos in fidem ſuam venturos, clauſas portas, atque, ipſa ea nocte qua venerat, receptum Romanum præſidium cum C. Popillio legato invenit. Principes, qui præſentis Archidami auctoritate compulſi regem arceſſierant, obviam egreſſo Archidamo ſe-

gniores facti, locum adverſæ factioni dedere Popillium cum mille peditibus ab Ambracia ſecadum. In tempore & Dinarchus, præfec quitum gentis Ætolorum, cum ſexcentis pe & equitibus centum venit. Satis conſtabat, tanquam ad Perſea tendentem, Stratum v mututo deinde cum fortuna animo, Roma adverſus quos venerat, junxiſſe. Nec Popil curior, quàm debebat eſſe, inter tam mobili nia erat. claves portarum cuſtodiamque mu ſuæ extemplo poteſtatis fecit: Dinarchum A que cum juventute Stratiorum in arcem pe ſidii ſpeciem amovit. Perſeus, ab immine ſuperiori parti urbis tumulis tentaris coll quum obſtinatos atque etiam telis procul a videret, quinque millia paſſuum ab urbe cra titarum amœna poſuit caſtra. Ibi conſilio cato, quam Archidamus Epiratarumque trar retinerent, Macedonum principes non pugna cum infeſto tempore anni cenſerent, nullis paratis commeatibus; *quum inopiam prius a nos quàm obſeſſi ſenſuri eſſent, maximè qu ſtinam haud procul inde hiberna erant*; territ Aperantiam caſtra movit. Aperantii eum, pter Archidami magnam in ea gente gratiar ſhoritatemque, conſenſu omnium acceperur ipſe cum octingentorum militum præſidio i præpoſitus.

XXIII. Rex non minore vexatione jument hominumque, quàm venerat, in Macedonia diit. Appium tamen ab obſidione Phanotis, ducentis ad Stratum Perſei, ſummovit. C cum præſidio impigrorum juvenum inſecutu

radicibus prope inviis montium ad mille hominum ex agmine impedito occidit, ad ducentos cepit. Appius, ſuperatis anguſtiis, in campo, quem Eleona vocant, ſtativa dierum paucorum habuit. Interim Gevas aſſumpto Philoſtrato, qui Epirotarum gentem habebat, in agrum Antigonenſem tranſcendit. Macedones ad depopulationem profecti. Philoſtratus cum cohorte ſua in inſidiis loco obſcuro conſedit. in palatos populatores quum erupiſſent ab Antigonea armati, fugientes eos perſequentes effuſius in vallem inſeſſam ab hoſtibus præcipitant. ibi ad mille occiſis, centum ferme captis, ubique proſpere geſta re, prope ſtativa Appii caſtra movent; ne qua vis ſociis ſuis ab Romano exercitu inferri poſſit. Appius nequicquam in his locis terens tempus, dimiſſis Chaonumque & ſi qui alii Epirotæ erant præſidiis, cum Italicis militibus in Illyricum regreſſus, per Parthinorum ſocias urbes in hiberna militibus dimiſſis, ipſe Romam ſacrificii cauſſa rediit. Perſeus ex Peneſtarum gente mille pedites, ducentos equites revocatos, Caſſandriam, præſidio ut eſſent, miſit. Ab Gentio eadem adferentes redierunt. nec deinde alios atque alios mittendo tentare eum deſtitit, quum appareret, quantum in eo præſidii eſſet: nec tamen impetrare ab animo poſſet, ut impenſam in rem maximi ad omnia momenti faceret.

* * *

LIBER XLIV.

EPITOME.

I, II, &c. *Quintus Marcius Philippus per invios ſaltus penetravit in Macedoniam, complureſque urbes occupavit.* XIV. *Rhodii miſere legatos Romam, minantes, ut Perſeo eſſent auxilio, niſi populus Romanus cum eo pacem atque amicitiam conjungeret. indignè id latum.* XVIII, &c. *Quum id bellum L. Æmilio Paullo, ſequentis anni conſuli, iterum mandatum eſſet; Paullus in concione precatus eſt, ut, quicquid diri populo Romano immineret, ſuprà domum ſuam converteretur: & in Macedoniam profectus Perſeum vicit, univerſamque Macedoniam in poteſtatem redegit.* XXXVII. *Antequam confligeret, C. Sulpicius Gallus tribunus militum prædixit exercitui, ne miraretur, quod luna nocte proxima defectura eſſet.* XXXI, XXXI. *Gentius quoque, rex Illyriorum, quum rebellaſſet, ab Anicio prætore victus venit in deditionem, cum uxore & liberis & propinquis Romam miſſus.* XIX. *Ab Alexandria legati à Cleopatra & Ptolemæo regibus venerunt, querentes de Antiocho Rege Syria, quod ei bellum inferret.* XXIII, &c. *Perſeus, ſollicitati in auxilium Eumene rege Pergami & Gentio rege Illyriorum*

lyriorum, quia eis pecuniam, quam promiſerat, non dabat, ab eis relictus eſt.

I. PRincipio veris, quod hiemem eam qua hæc geſta ſunt inſecutum eſt, ab Roma profectus Q. Marcius Philippus conſul cum quinque millibus (quod in ſupplementum legionum ſecum traiecturus erat) Brundiſium pervenit. M. Popillius conſularis & alii pari nobilitate adoleſcentes tribuni militum in Macedonicas legiones conſulem ſecuti ſunt. Per eos dies & C. Marcius Figulus prætor, cui claſſis provincia evenerat, Brundiſium venit: & ſimul ex Italia profecti, Corcyram altero die, tertio Actium Acarnaniæ portum tenuerunt. Inde conſul ad Ambraciam egreſſus, itinere terreſtri petit Theſſaliam. Prætor, ſuperato Leucata, Corinthium ſinum invectus, & Creuſæ relictis navibus, terra & ipſe per mediam Bœotiam, diei unius expedito itinere, Chalcidem ad claſſem contendit. Caſtra eo tempore A. Hoſtilius in Theſſalia circa Palæpharſalum habebat; ſicut nulla re bellica memorabili geſta, ita ad cunctam militarem diſciplinam ab effuſa licentia formato milite, & ſociis cum fide cultis & ab omni genere injuriæ defenſis. Audito ſucceſſoris adventu, quum arma, viros, equos cum cura inſpexiſſet, ornato exercitu obviam venienti conſuli proceſſit. Et primus eorum congreſſus ex dignitate ipſorum ac Romani nominis, & in rebus deinde gerendis *. Proconſul enim ad exercitum. ** Paucis poſt diebus conſul concionem apud milites

Ante Chr. 169. V. C. 583.

habuit. Orſus à parricidio Perſei perpetrato in fra-
trem, cogitato in parentem; adjecit poſt, *Scelere partum regnum, veneficia, cædes, latrocinio nefando petitum Eumenem, injurias in populum Romanum, direptiones ſociarum urbium contra fœdus: ea omnia quàm Diis quoque inviſa eſſent, ſenſurum in exitu rerum ſuarum. Favere enim pietati fideique Deos, per quæ populus Romanus ad tantum faſtigii venerit. Vires deinde populi Romani, jam terrarum orbem complectentis, cum viribus Macedoniæ; exercitus cum exercitibus comparavit. quanto majores; Philippi Antiochique opes non majoribus copiis fractas eſſe?*

II. Hujus generis adhortatione accenſis militum animis, conſultare de ſumma gerendi belli cœpit. Eo & C. Marcius prætor, à Chalcide claſſe accepta, venit. Placuit, non ultra morando in Theſſalia tempus terere, ſed movere extemplo caſtra, atque pergere inde in Macedoniam: & prætorem dare operam, ut eodem tempore claſſis quoque invehatur hoſtium littoribus. Prætore dimiſſo, conſul, menſtruum juſſo milite ſecum ferre, profectus decimo poſt die quàm exercitum acceperat, caſtra movit: & unius dici progreſſus iter, convocatis itinerum ducibus, quum, exponerent in conſilio, juſſiſſet, qua quiſque ducturus eſſet; ſummotis iis, quam potiſſimùm peteret, retulit ad conſilium. Aliis per Pythium placebat via: aliis per Cambunios montes, qua priore anno duxerat Hoſtilius conſul: aliis præter Aſcuridem paludem. Reſtabat aliquantum viæ communis: itaque in id tempus, quo prope divortium itinerum caſtra poſituri erant, deliberatio ejus rei differtur. in Perræbiam inde ducit, & inter Azorum & Dolichen

ſtativa

ſtativa habuit, ad conſulendum rurſus, quam potiſſimùm capeſſeret viam. Per eoſdem dies Perſeus, quum appropinquare hoſtem ſciret, quod iter petiturus eſſet ignarus, omnes ſaltus inſidere præſidiis ſtatuit. In jugum Cambuniorum montium (Voluſtana ipſi vocant) decem millia levis armaturæ juvenum cum duce Aſclepiodoto mittit: ad caſtellum quod ſuper Aſcuridem paludem erat (Lapathus vocatur locus) Hippias tenere ſaltum cum duodecim millium Macedonum præſidio juſſus. Ipſe cum reliquis copiis primo circa Dium ſtativa habuit. deinde, adeò ut obtorpuiſſe inops conſilii videretur, cum equitibus expeditis, littore nunc Heracleum, nunc Philam percurrebat; eodem inde curſu Dium repetens.

III. Interim conſuli ſententia fuit eo ſaltu ducere, ubi propter Octolophum diximus regis caſtra*. Præmitti tamen quatuor millia armatorum ad loca opportuna præoccupanda placuit: queis præpoſiti ſunt M. Claudius, Q. Marcius conſulis filius. confeſtim & univerſæ copiæ ſequebantur. Ceterùm adeò ardua & aſpera & confragoſa via fuit, ut præmiſſi expediti biduo quindecim millium paſſuum atque itinere confecto caſtra poſuerint: turrim Eudieru, quem cepere, locum appellant. Inde poſtero die ſeptem millia progreſſi, tumulo haud procul hoſtium caſtris capto, nuncium ad conſulem remittunt: perventum ad hoſtem eſſe, loco ſe tuto & ad omnia opportuno conſediſſe: *ut, quantum extendere iter poſſet, conſequeretur*: Sollicito conſuli, & propter itineris difficultatem quod ingreſſus erat, & eorum vicem, quos paucos inter media præſidia hoſtium præmiſerat, nuncius

ad Aſcuridem paludem occurrit. Addita igitur ipſi fiducia eſt, conjunctiſque copiis, caſtra tum lo qui tenebatur, qua aptiſſimum ad loci naturi erat, ſunt acclinata. Non hoſtium modò caſi quæ paullo plus mille paſſuum aberant, ſed om regio ad Dium & Philam, oraque maris, latè tente ex tam alto jugo proſpectu, oculis ſubj tur. Quæ res accendit militi animos, poſtqu ſummam belli, ac regias omnes copias, terram que hoſtilem tam è propinquo conſpexerunt. Ita que quum alacres, protinus duceret ad caſtra ho ſtium, conſulem hortarentur; dies unus feſſis la bore viæ ad quietem datus eſt. tertio die, part copiarum ad præſidium caſtrorum relicta, conſi ad hoſtem ducit.

IV. Hippias nuper ad tuendum ſaltum ab reg miſſus erat: qui, ex quo caſtra Romana in tumu lo conſpexit, præparatis ad certamen animis ſuo rum, venienti agmini conſulis obvius fuit: & Ro mani expediti ad pugnam exierant, & hoſte levis armatura erat promptiſſimum genus ad lace ſendum certamen. Congreſſi igitur extemplo t la conjecerunt: multa utrimque vulnera temer rio incurſu & accepta & illata: pauci utriuſqu partis ceciderunt. Irritatis in poſterum diem ani mis, majoribus copiis atque infeſtiùs concurſur ab illis, ſi loci ſatis ad explicandam aciem fuiſſet jugum montis, in anguſtum dorſum cuneatum vix ternis ordinibus armatorum in fronte patui Itaque, paucis pugnantibus, cetera multitudo, præ cipuè qui gravium armorum erant, ſpectatore pugnæ ſtabant. levis armatura etiam per anfra ctus jugi procurrere, & ab lateribus cum levi a matu

matura conſerere, per iniqua atque æqua loca pugnam petere. ac, pluribus ea die vulneratis quàm interfectis, prœlium nocte diremptum eſt. Tertio die egere conſilio Romanus imperator: nam neque manere in jugo inopi, neque regredi ſine flagitio atque etiam periculo. ſed cedenti ex ſuperioribus locis inſtare hoſtis poterat: nec aliud reſtabat, quàm audacter commiſſum pertinaci audacia, quæ prudens interdum in exitu eſt, corrigere. Ventum quidem erat eò, ut, ſi hoſtem ſimilem antiquis Macedonum regibus habuiſſet conſul, magna clades accipi potuerit. ſed quum ad Dium per littora cum equitibus vagaretur rex, & ab duodecim millibus prope clamorem & ſtrepitum pugnantium audiret: nec auxit copias, integros feſſis ſubmittendo; neque ipſe, quod plurimùm intererat, certamini affuit. quum Romanus imperator, major ſexaginta annis & prægravis corpore, omnia militaria munera ipſe impigre obiret. Egregiè ad ultimum in audacter commiſſo perſeveravit: &, Popillio relicto in cuſtodia jugi, per invia tranſgreſſus, præmiſſis qui repurgarent iter, Attalum & Miſagenem, cum ſuæ gentis utrumque auxiliaribus, præſidio eſſe ſaltum aperientibus jubet. ipſe, equites impedimentaque præ ſe habens, cum legionibus agmen cogit.

V. Inenarrabilis labor deſcendentibus cum ruina jumentorum ſarcinarumque: progreſſis vix dum quatuor millia paſſuum nihil optabilius eſſe, quàm redire qua venerant, ſi poſſent. Hoſtilem prope tumultum agmini elephanti præbebant: qui, ubi ad invia venerant, dejectis rectoribus, cum horrendo ſtridore pavorem ingentem equis maximè

incutiebant, donec traducendi eos ratio
Per procliue ſumpto faſtigio, longi duo
ſeres ex inferiore parte in terra defigeban
ſtantes inter ſe paullo plus quàm quanta
titudo eſt. in eos tranſverſi incumbentes
tricenos longi pedes, ut pons eſſet, injun
humuſque inſuper injiciebatur. modico d
fra intervallo, ſimilis alter pons: inde t
plures ex ordine, qua rupes abſciſæ erant
Solido procedebat elephas in pontem: c
uſquam in extremum procederet, ſuccifis
collapſus pons uſque alterius initium pon
eum leniter cogebat. alii elephanti pedibu
tes, alii clunibus ſubſidentes prolabeba
planicies altera pontis excepiſſet eos, ru
ruina inferioris pontis deferebantur, donec
erem vallem perventum eſt. Paullo pl
millia die Romani proceſſerunt: minim
bus itineris confectum. plerumque provo
ſimul cum armis aliiſque oneribus, cu
genere vexationis proceſſerunt: adeò t
quidem & auctor itineris inſitiaretur, pa
deleri omnem exercitum potuiſſe. Noc
dicam planiciem pervenerunt: neque an
locus eſſet, ſeptus undique, circumſpici
tium fuit. vix tandem ex inſperato ſt
inſiſtendum nactis locum, poſtero quoq
tam cava valle opperiri Popilium ac rel
eo copias neceſſe fuit: quos & ipſos,
nulla parte hoſtis terruiſſet, locorum aſp
ſtiliter vexavit. Tertio die conjunctis c
per ſaltum, quem incolæ Callipeucen
quarto inde die per æquè invia, ſed a

peritiùs, & meliore cum ſpe, quòd nec hoſtis uſquam apparebat, & mari appropinquabant, digreſſi in campos, inter Heracleum & Libethrum poſuerunt caſtra poſitum: quorum pars major tumulos tenebat. ii vallem, campi quoque partem ubi eques tenderet, amplectebantur.

VI. Lavanti regi dicitur nunciatum, hoſtes adeſſe. quo nuncio quum pavidus exſiluiſſet è ſolio, victum ſe ſine prœlio clamitans proripuit; &, ſubinde per alia atque alia pavida conſilia & imperia trepidans, duobus ex amicis Pellam, alterum Aſclepiodotum, ubi pecunia depoſita erat, ex præſidiis revocat: omneſque aditus aperit bello. Ipſe, ab Dio auratis ſtatuis omnibus raptim, ne prædæ hoſti eſſent, in claſſem congeſtis, ocius demigrare Pydnam cogit: & quæ temeritas conſulis videri potuiſſet (quòd eò proceſſiſſet, unde invito hoſte regredi nequiret) eam non inconſultam audaciam fecit. Duos enim ſaltus, per quos inde evaderé poſſent, habebant Romani: unum per Tempe in Theſſaliam, alterum in Macedoniam præter Dium; quæ utraque regiis tenebantur præſidiis. Itaque ſi dux intrepidus decem dies primam ſpeciem appropinquantis terroris ſuſtinuiſſet, neque receptus Romanis per Tempe in Theſſaliam, neque commeatibus pervehendis eò patuiſſet iter. Sunt enim Tempe, ſaltus, etiamſi non bello fiat infeſtus, tranſitu difficilis. ſunt præter anguſtias per quinque millia, qua exiguum jumento onuſto iter eſt, rupes utrimque ita abſciſæ ſunt, ut deſpici vix ſine vertigine quadam ſimul oculorum animique poſſit. terret & ſonitus & altitudo per mediam vallem fluentis Pénei amnis. Hic locus tam ſuapte natura

infeſtus.

infeſtus, per quatuor diſtantia loca præſidiis re
fuit inſeſſus. unum in primo aditu ad Gonnu
erat: alterum Condylon caſtello inexpugnabi
tertium circa Lapathunta, quem Characa app
lant: quartum, viæ ipſi, qua & media & an
ſtiſſima vallis eſt, impoſitum; quam decem
matis tueri facile eſt. Intercluſo per Tempe
mul aditu commeatibus, ſimul reditu; ipſi m
tes, per quos deſcenderant, repetendi erant. q
ut furto fefellerant, ita propalam, tenentibus
periora cacumina hoſtibus, non poterant: &
perta difficultas ſpem omnem incidiſſet. Sup
rat nihil aliud in temere commiſſo, quàm in
cedoniam ad Dium per medios evadere hoſ
quod, niſi Dii mentem regi ademiſſent, ipſum
gentis difficultatis erat. Nam quum Olympi
dices montis paullo plus quàm mille paſſuum
mare relinquant ſpatium, cujus dimidium loci
cupat oſtium latè reſtagnans Baphyri amnis, p
tem planiciæ aut Jovis templum aut oppidum
net; reliquum perexiguum foſſa modica vallo
claudi poterat, & ſaxorum ad manum ſilveſtriſ
materiæ tantum erat, ut vel murus objici tur
que excitari potuerint. Quorum nihil quum
ſpexiſſet cæcata mens ſubito terrore, nudatis o
nibus præſidiis patefactiſque bello, ad Pydnam
fugit.

VII. Conſul plurimum & præſidii & ſpei c
nens in ſtultitia & ſegnitie hoſtis, remiſſo nun
ad Sp. Lucretium Lariſſam, ut caſtella relicta
hoſte, circa Tempe occuparet; præmiſſo Popi
ad explorandos tranſitus circa Dium, poſtquam
tere omnia in omnes partes animadvertit, ſecu

ca

caſtris pervenit ad Dium: metarique ſub ipſo templo, ne quid ſacro in loco violaretur, juſſit. Ipſe urbem ingreſſus, ſicuti non magnam, ita exornatam publicis locis & multitudine ſtatuarum, munitamque egregiè, vix ſatis credere in tantis rebus ſine cauſſa relictis non aliquem ſubeſſe dolum. Unum diem ad exploranda circa omnia moratus, caſtra movet: ſatiſque credens paratam frumenti copiam fore, eo die ad amnem nomine Mityn proceſſit. Poſtero die progreſſus, Agaſſam urbem, tradentibus ſeſe ipſis, recepit: & ut reliquorum Macedonum animos ſibi conciliaret, obſidibus contentus, ſine præſidio relinquere ſe eis urbem, immuneſque ac ſuis legibus victuros eſt pollicitus. Progreſſus inde diei iter, ad Aſcordum flumen poſuit caſtra: & quantum procederet longiùs à Theſſalia, eo majorem rerum omnium inopiam ſentiens, regreſſus ad Dium eſt: dubitatione omnibus exempta, quid intercluſo ab Theſſalia patiendum fuiſſet, cui procul inde abſcedere tutum non eſſet. Perſeus, contractis in unum omnibus copiis ducibuſque, increpare præfectos præſidiorum, ante omnes Aſclepiodotum atque Hippiam: ab his dicere clauſtra Macedoniæ tradita Romanis eſſe. cujus culpæ reus nemo juſtiùs quàm ipſe fuiſſet. Conſuli poſtquam ex alto conſpecta claſſis ſpem fecit cum commeatu naves venire, (ingens enim caritas annonæ ac prope inopia erat) ab invectis jam portum audit, onerarias naves Magneſiæ relictas eſſe. Incerto inde quidnam agendum foret (adeò ſine ulla ope hoſtis quæ aggravaret, cum ipſa difficultate rerum pugnandum erat) peropportunè literæ à Sp. Lucretio allatæ ſunt: caſtella ſe,

quæ

quæ ſuper Tempe eſſent & circa Philam, omnia, frumentique in iis & aliarum in uſu rum copiam inveniſſe.

VIII. His magnopere lætus conſul, ab E Philam ducit; ſimul ut præſidium ejus firi ſimul ut militi frumentum, cujus tarda ſub erat, divideret. Ea profectio famam hau quam ſecundam habuit: nam alii, metu rec eum ab hoſte, ferebant, quia manenti imp prœlio dimicandum foret: alii, ignarum quæ indies fortuna novaret; ut qui, offere ſeſe rebus, omiſiſſet è manibus ea quæ mox non poſſent. Simul enim ceſſit poſſeſſion excitavit hoſtem: ut tunc tandem ſentiret peranda eſſe, quæ priùs culpa amiſſa forent. dita enim profectione conſulis, regreſſus I quæ disjecta ac vaſtata ab Romanis erant, a pinnas mœnium decuſſas reponit, ab omni muros firmat: deinde quinque millia paſſuu urbe citra ripam Enipei amnis caſtra ponit nem ipſum tranſitu perdifficilem pro muni habiturus. Fluit ex valle Olympi montis, exiguus, hibernis idem incitatus pluviis; & rupes ingentes gurgitibus facit; &, intra pa in mare evolvendo terram, prærupta voragine vatoque medio alveo ripas utrimque præc Hoc flumine Perſeus ſeptum iter hoſtis ex extrahere reliquum tempus ejus æſtatis in habebat. Inter hæc conſul à Phila Popillium duobus millibus armatorum Heracleum abeſt à Phila quinque millia ferme paſſuum dia regione inter Dium Tempeque, in rupe imminente poſitum.

IX.

IX. Popillius, priuſquam armatos muris admoveret, miſit qui magiſtratibus principibuſque ſuaderent, fidem clementiamque Romanorum quàm vim experiri mallent. nihil ea conſilia moverunt, quia ignes ad Enipeum ex regis caſtris apparebant. Tum terra marique (& claſſis appulſa ab littore ſtabat) ſimul armis, ſimul operibus machiniſque oppugnari cœpit. Juvenes etiam quidam Romani, ludicro Circenſi ad uſum belli verſo, partem humillimam muri ceperunt. Mos erat tum, nondum hac effuſione inducta, beſtiis omnium gentium Circum complendi, varia ſpectaculorum conquirere genera: nec ſemel quadrigis, ſemel deſultore miſſo, vix unius horæ tempus utrumque curriculum complebat. Inter cetera ſexageni ferme juvenes, interdum plures, ab apparitoribus indi, armati inducebantur. horum inductio in parte ſimulacrum decurrentis exercitus erat: ex parte elegantioris exercitii quàm militaris artis, propiorque gladiatorium armorum uſum. Quum alios decurſus edidiſſent motus, quadrato agmine facto, ſcutis ſuper capita denſatis, ſtantibus primis, ſecundis ſummiſſioribus, tertiis magis & quartis, poſtremis etiam genu nixis, faſtigatam, ſicut tecta ædificiorum ſunt, teſtudinem faciebant. Hinc quinquaginta ferme pedum ſpatio diſtantes duo armati procurrebant, comminatique inter ſe, ab ima in ſumma teſtudinem per denſata ſcuta quum evaſiſſent, nunc velut propugnantes per oras extremæ teſtudinis, nunc in media inter ſe concurrentes, haud ſecus quàm ſtabili ſolo perſultabant. Huic teſtudini ſimillima parti muri admota, quum armati ſuperſtantes ſubiiſſent, propugnatoribus muri faſtigio

faſtigio altitudinis æquabantur: depulſiſque iis, in urbem duorum ſignorum milites tranſcenderunt. Id tantùm diſſimile fuit, quòd, & in fronte extrema & ex lateribus, ſoli non habebant ſuper capita elata ſcuta, ne nudarent corpora; ſed prætecta pugnantium more, ita nec ipſos tela ex muro miſſa ſubeuntes læſerunt, & teſtudini injecta imbris in modum lubrico faſtigio innoxia ad imum labebantur. Et conſul, capto jam Heracleo, caſtra eo promovit; tanquam Dium, atque inde, ſummoto rege, in Pieriam etiam progreſſurus. Sed hiberna jam præparans, vias commeatibus ſubvehendis ex Theſſalia muniri jubet, & eligi horreis opportuna loca, tectaque ædificari, ubi diverſari portantes commeatus poſſent.

X. Perſeus, tandem à pavore eo, quo attonitus fuerat, recepto animo, malle imperiis ſuis non obtemperatum eſſe, quum trepidans gazam in mare dejici Pellæ, Theſſalonicæ navalia juſſerat incendi. Andronicus, Theſſalonicam miſſus, traxerat tempus; id ipſum quod accidit, pœnitentiæ relinquens locum. incautior Nicias Pellæ projiciendo pecuniæ partem, quòd fuerat nactus: ſed in rem emendabilem viſus lapſus eſſe, quòd per urinatores omne ferme extractum eſt. tantuſque pudor regi pavoris ejus fuit, ut urinatores clam interfici juſſerit: deinde Andronicum quoque & Nician, ne quis tam dementis imperii conſcius exſiſteret. Inter hæc C. Marcius cum claſſe ab Heracleo Theſſaloni protectus, & agrum pluribus locis expoſitis p tora armatis latè vaſtavit, & procurrentes al ſecundis aliquot prœliis trepidos intra mœnia pulit. jamque ipſi urbi terribilis erat, quur

I

ſpoſitis omnis generis tormentis, non vagi modò circa muros temere appropinquantes, ſed etiam qui in navibus erant, ſaxis tormento emicantibus, percutiebantur. Revocatis igitur in naves militibus, omiſſâque Theſſalonicæ oppugnatione, Æniam inde petunt. quindecim millia paſſuum ea urbs abeſt, adverſus Pydnam poſita, fertili agro. Pervaſtatis finibus ejus, legentes oram, Antigoneam perveniunt. ibi egreſſi in terram primò & vaſtârunt agros paſſim, & aliquantum prædæ contulerunt ad naves: dein palatos eos adorti Macedones, mixti pedites equiteſque, fugientes effusè ad mare perſecuti, quingentos ferme occiderunt, & non minus ceperunt. Nec aliud quàm ultima neceſſitas, quum recipere ſe tutò ad naves prohiberentur, animos militum Romanorum, ſimul deſperatione alia ſalutis, ſimul indignitate irritavit. Redintegrata in littore pugna eſt. adjuvere & qui in navibus erant. Ibi Macedonum ducenti ferme cæſi: par numerus captus. Ab Antigonea claſſis profecta ad agrum Pallenenſem, exſcenſionem ad populandum fecit. Finium is ager Caſſandrenſium erat, longè fertiliſſimus omnis oræ quam prætervecti fuerant. Ibi Eumenes rex, viginti tectis navibus ab Elea profectus, obvius fuit: & quinque miſſæ à Pruſia regis tectæ naves.

XI. Hac virium acceſſione animus crevit prætori, ut Caſſandream oppugnaret. Condita eſt à Caſſandro rege in ipſis faucibus, quæ Pallenenſem agrum ceteræ Macedoniæ jungunt; hinc Toronaïco, hinc Macedonico ſepta mari. Eminet namque in altum lingua, in qua ſita eſt: nec minùs quàm in altum magnitudine Atho mons excurrit, obverſa in regionem Magneſiæ duobus imparibus

iontoriis; quorum majori Posideum est no-
, minori Canastræum. Divisis partibus op-
nare adorti. Romanus, ad Clitas quas vocant,
nimenta, cervis etiam objectis ut viam inter-
ideret, à Macedonico ad Toronaicum mare per-
icit. ab altera parte Euripus est: inde Eumenes
ppugnabat. Romanis in fossa complenda, quam
iuper objecerat Perseus, plurimum erat laboris. Ibi
quærenti prætori, quia nusquam cumuli apparebant,
quo regesta è fossa terra foret; monstrati sunt for-
nices, non ad eandem crassitudinem qua veterem
murum, sed simplici laterum ordine structos esse.
Consilium igitur cepit, transfosso pariete iter in ur-
bem patefacere. fallere autem ita se posse, si, mu-
ros à parte alia scalis adortus, tumultu injecto, in
custodiam ejus loci propugnatores urbis avertisset.
Erant in præsidio Cassandreæ, præter non contem-
nendam juventutem oppidanorum, octingenti A
grianes, & duo millia Penestarum Illyriorum,
Pleurato inde missi: bellicosum utrumque gen
His tuentibus muros, quum subire Romani su
ma vi niterentur, momento temporis parietes
nicum perfossi urbem patefecerunt. quòd, si,
irrupere, armati fuissent, extemplo cepissent.
ubi perfectum esse opus militibus nunciatum
clamorem alacres gaudio repentè tollunt; aliis
alia in urbem irrupturis.

XII. Hostes primùm admiratio cepit, q
sibi repentinus clamor vellet. postquam pa
bem accepere præfecti præsidii, Pytho & P
pro eo, qui occupâsset aggredi, opus fac
rati, cum valida manu Agrianum Illyri
erumpunt: Romanosque, qui alii aliund

convocabanturque, ut ſigna in urbem inferrent, incompoſitos atque inordinatos fugant, perſequunturque ad foſſam: in quam compulſos ruina cumulant. ſexcenti ferme ibi interfecti, omneſque prope, qui inter murum foſſamque deprehenſi erant, vulnerantur. Ita ſuo ipſe conatu perculſus prætor, ſegnior ad alia factus conſilia erat: & ne Eumeni quidem, ſimul à mari ſimul à terra aggredienti, quidquam ſatis procedebat. Placuit igitur utrique, cuſtodiis firmatis, ne quod præſidium ex Macedonia intromitti poſſet, quoniam vis aperta non proceſſiſſet, operibus mœnia oppugnare. Hæc parantibus his, decem regii lembi ab Theſſalonica cum delectis Gallorum auxiliaribus miſſi, quum in ſalo ſtantes hoſtium naves conſpexiſſent; ipſi, obſcura nocte ſimplici ordine quàm poterant proximè littus tenentes, intrârunt urbem. Hujus novi præſidii fama abſtinere oppugnatione ſimul Romanos regemque coëgit. circumvecti promontorium, ad Toronem claſſem appulerunt. Eam quoque oppugnare adorti, ubi valida defendi manu animadverterunt, irrito incepto Demetriadem petunt. Ibi quum adpropinquantes repleta mœnia armatis vidiſſent, prætervecti ad Iolcon claſſem appulerunt: inde, agro vaſtato, Demetriadem quoque aggreſſuri.

XIII. Inter hæc & conſul, ne ſegnis ſederet tantùm in agro hoſtico, M. Popillium cum quinque millibus militum ad Meliboeam urbem oppugnandam mittit. ſita eſt in radicibus Oſſæ montis, qua parte in Theſſaliam vergit, opportunè imminens ſuper Demetriadem. Primus adventus hoſtium perculit incolas loci: collectis deinde ex nec opinato pavore animis, diſcurrunt armati ad

mœnia, qua ſuſpecti aditus erant: ſpemque ex-
mplo inciderunt, capi primo impetu poſſe. Ob-
lio igitur parabatur, & opera oppugnationum fi-
i cœpta. Perſeus, quum audiſſet ſimul Meli-
œam à conſulis exercitu oppugnari, ſimul claſſem
olci ſtare, ut inde Demetriadem aggrederetur, Eu-
phranorem quendam ex ducibus cum delectis duo-
bus millibus Meliboeam mittit. eidem imperatum,
ut, ſi à Meliboea ſubmoviſſet Romanos, Deme-
triadem priùs occulto itinere ingraretur, quàm ab Iol-
co ad urbem caſtra moverent Romani. Et ab op-
pugnatoribus Meliboeæ, quum in ſuperioribus locis
repente apparuiſſet, cum trepidatione multa relicta
opera ſunt, igniſque injectus. ita à Meliboea ab-
ſceſſum eſt. Euphranor, ſoluta unius urbis obſi-
dione, Demetriadem extemplo ducit. nec tum mœ-
nia modò, ſed agros etiam confiderunt ſe à popula-
tionibus tueri poſſe: & eruptiones in vagos popu
latores non ſine vulneribus hoſtium factæ ſun
Circumvecti tamen mœnia ſunt prætor & rex; ſitu
urbis contemplantes, ſi qua parte tentare aut op
aut vi poſſent. Fama fuit, per Cydam Cretenſ
& Antimachum qui Demetriadi præerat, tract
inter Eumenem & Perſea conditiones amicitiæ
Demetriade certè abſceſſum eſt. Eumenes ad
ſulem navigat: gratulatus quòd proſpere Ma
niam intrâſſet, Pergamum in regnum abiit.
cius Figulus prætor parte claſſis in hiberna
thum miſſa, cum reliquis navibus Oreum P
petiit. eam urbem aptiſſimam ratus, unde
tibus, qui in Macedonia quique in Theſſali
mitti commeatus poſſent. De Eumene re
diverſa tradunt. Si Valerio Antiati credas,

adjutum ab eo prætorem eſſe, quum ſæpe eum literis arceſſiſſet, tradit: nec cum gratia ab conſule profectum in Aſiam; indignatum, quòd, ut iiſdem caſtris tenderet, permiſſum non fuerit. ne ut equites quidem Gallos, quos ſecum adduxerat, relinqueret, impetrari ab eo potuiſſe. *Attalum fratrem ejus & remanſiſſe apud conſulem, & ſinceram ejus fidem æquali tenore egregiamque operam in eo bello fuiſſe.*

XIV. Dum bellum in Macedonia geritur, legati tranſalpini ab regulo Gallorum (Balanos ipſius traditur nomen, gentis ex qua fuerit non traditur) Romam venerunt, pollicentes ad Macedonicum bellum auxilia. Gratiæ ab ſenatu actæ, munera-que miſſa: torquis aureus duo pondo, & pateræ aureæ quatuor pondo, equus phaleratus, armaque equeſtria. Secundum Gallos Pamphyli legati coronam auream, ex viginti millibus Philippeorum factam, in curiam intulerunt: petentibuſque iis, ut id donum in cella Jovis optimi maximi ponere, & ſacrificare in Capitolio liceret, permiſſum: benigneque amicitiam renovare volentibus legatis reſponſum, & binûm millium æris ſingulis miſſum munus. Tum ab rege Pruſiâ, & paullo poſt ab Rhodiis de eadem re longè aliter diſſerentes legati auditi ſunt. utraque legatio de pace reconcilianda cum rege Perſeo egit. Pruſiæ preces magis quàm poſtulatio fuere, profitentis, *& ad id tempus ſe cum Romanis ſtetiſſe, &, quoad bellum foret, ſtaturum. Cæterùm, quum ad ſe à Perſeo legati veniſſent, de finiendo cum Romanis bello, & iis pollicitum deprecatorem apud ſenatum futurum; petere, ſi poſſent inducere in animum ut finiant iram, ſe quoque in*

reconciliatæ pacis posse uti. hæc regii legati. ii, superbè commemoratis erga populum Ro- am beneficiis, & pene victoriæ, utique de An- io rege, majore parte ad se vindicata, adjece- :: *Quum pax inter Macedonas Romanosque ef- sibi amicitiam cum rege Perseo captam. eam se istos, nullo ejus in se merito, quoniam ita Roma- visum sit in societatem se belli trahere, inter- piisse. Tertium se annum multa ejus incommoda lli sentire: mari intercluso inopia insulam premi, missis maritimis vectigalibus atque commeatibus. Quum id ultra pati non possent, legatos alios ad Per- sea in Macedoniam misisse, qui ei denunciarent, Rho- diis placere pacem cum componere cum Romanis: se Romam eadem nunciatum missos. Per quos stetisset quo minùs belli finis fieret, adversus eos quid sibi faciendum esset, Rhodios consideraturos esse.* Ne nunc quidem hæc sine indignatione legi audirive posse certum habeo. inde existimari potest, qui ha bitus animorum audientibus ea Patribus fuerit.

XV. Claudius, nihil responsum, auctor est tantùm senatusconsultum recitatum, quo Cara Lycios liberos esse juberet populus Romanus, li rasque extemplo ad utramque gentem * scirent in catum mitti. Qua audita re, principem legatio cujus magniloquentiam vix curia paullo ante c rat, corruisse. Alii responsum esse tradunt, *I lum Romanum & principio hujus belli haud auctoribus compertum habuisse, Rhodios cum rege adversus rempublicam suam occulta i misso: &, si id antè dubium fuisset, legatorum ante verba ad certum redegisse: & plerum fama se fraudem, etiam si initio cautior fu*

regere. Rhodios nuncio in orbe terrarum arbitria belli paciſque agere: Deorum nutu arma ſumpturos poſituroſque Romanos eſſe. jam non Deos fœderum teſtes, ſed Rhodios habituros. Itane tandem iis parentur, exercituſque de Macedonia deportentur? Viſuros eſſe, quid ſibi faciendum ſit: quid Rhodii viſuri ſint, ipſos ſcire. Populum certè Romanum devicto Perſeo, quod propediem ſperent fore, viſurum, ut pro meritis cujuſque in eo bello civitatis dignam gratiam referat. Munus tamen legatis in ſingulos binûm millium æris miſſum eſt: quod ii non acceperunt.

XVI. Literæ deindè recitatæ Q. Marcii conſulis ſunt. *Quemadmodum ſaltu ſuperato in Macedoniam tranſiſſet: & ibi & ex aliis locis commeatus à prætore proſpectos in hiemem habere, & ab Epirotis viginti millia modiûm tritici, decem hordei ſumpſiſſe: ut pro eo frumento pecunia Romæ legatis eorum curaretur. Veſtimenta militibus ab Roma mittenda eſſe: equis ducentis ferme opus eſſe; maximè Numidis: nec ſibi in his locis ullam eſſe copiam.* Senatuſconſultum, ut ea omnia ex literis conſulis fierent, factum eſt. C. Sulpicius prætor ſex millia togarum, triginta tunicarum, & equos deportanda in Macedoniam, præbendaque arbitratu conſulis locavit; & legatis Epirotarum pecuniam pro frumento ſolvit; & Oneſimum, Pithonis filium, nobilem Macedonem, in ſenatum introduxit. Is pacis ſemper auctor regi fuerat, monueratque, ſicut pater ejus Philippus inſtitutum uſque ad ultimum vitæ diem ſervabat, quotidie bis in die fœderis icti cum Romanis perlegendi; ut eum morem, ſi non ſemper, crebrò tamen uſurparet. Poſtquam deterrere eum

) nequiit; primò ſubtrahere ſeſe per alias at- lias cauſſas, ne intereſſet iis, quæ non proba- cepit: poſtremò, quum ſuſpectum ſe eſſe cer- t, & proditionis interdum crimine inſimulari, Romanos transfugit: magno uſui conſuli fuit. introductus in curiam quum memorâſſet, ſe- tus in formulam ſociorum eum referri juſſit: cum, lautia præberi: agri Tarentini, qui publi- us populi Romani eſſet, ducenta jugera dari, & ædes Tarenti emi: utì ea curaret, C. Decimio præ- ori mandatum. Cenſores cenſum Idibus Decem- bribus ſeveriùs quàm ante habuerunt: multis equi adempti, inter quos P. Rutilio, qui tribunus ple- bis eos violenter accuſârat: tribu quoque is motus, & ærarius factus. Ad opera publica facienda quum eis dimidium ex vectigalibus ejus anni attributum ex ſenatuſconſulto à quæſtoribus eſſet; Ti. Sem- pronius ex ea pecunia, quæ ipſi attributa erat, ædes P. Africani pone Veteres ad Vortumni ſignum, la- nienaſque & tabernas conjunctas in publicum emit: baſilicamque faciendam curavit, quæ poſtea Sem- pronia appellata eſt.

XVII. Jam in exitu annus erat, & propter Ma cedonici maximè belli curam in ſermonibus hom nes habebant, quos in annum conſules ad fini dum tandem id bellum crearent. itaque ſenatuſc ſultum factum eſt, ut Cn. Servilius primo quo tempore ad comitia habenda veniret. Senatuſc ſultum Sulpicius prætor ad conſulem * poſt pa dies recitavit, quibus ante diem * in urbem turum. & conſul maturavit, & comitia e qui dictus erat, ſunt perfecta. Conſules L. Æmilius Paullus iterum, ſeptimodecim

poſtquam primò conſul fuerat, & C. Licinius Craſſus. Prætores poſtero die facti, Cn. Bæbius Tamphilus, L. Anicius Gallus, Cn. Octavius, P. Fontejus Balbus, M. Æbutius Elua, C. Papirius Carbo. Omnia ut maturiùs agerentur, belli Macedonici ſtimulabat cura. itaque deſignatos extemplo ſortiri placuit provincias; ut, utri Macedonia conſuli, cuique prætori claſſis veniſſet, ſciretur: ut jam inde cogitarent pararentque quæ bello uſui forent, ſenatumque conſulerent, ſi qua re conſulto opus eſſet. Latinas, ubi magiſtratum iniſſent, quod per religiones poſſet, primo quoque tempore fieri placere: neque conſulem, cui eundum in Macedoniam eſſet, teneri. His decretis, conſulibus Italia & Macedonia, prætoribus, præter duas juriſdictiones in urbe, claſſis, & Hiſpania, & Sicilia, & Sardinia provinciæ nominatæ ſunt. Conſulum, Æmilio Macedonia, Licinio Italia evenit. Prætores, Cn. Bæbius urbanam, L. Anicius peregrinam, & ſi quo ſenatus cenſuiſſet, Cn. Octavius claſſem, P. Fontejus Hiſpaniam, M. Æbutius Siciliam, C. Papirius Sardiniam eſt ſortitus. *Ante Chr. 168. V. C. 584.*

XVIII. Extemplo apparuit omnibus non ſegniter id bellum L. Æmilium geſturum; præterquam quòd alius vir erat, etiam quòd dies noctesque intentus ea ſola, quæ ad id bellum pertinerent, animo agitabat. Jam omnium primum à ſenatu petit, ut legatos in Macedoniam mitterent ad exercitus viſendos claſſemque, & comperta referenda, quid aut terreſtribus aut navalibus copiis opus eſſet. Præterea ut explorarent copias regias quantum poſſent, quaque provincia noſtra, qua hoſtium foret.

ra saltus castra Romani haberent, an
ıgustiæ exsuperatæ, & in æqua loca
. qui fideles nobis socii, qui dubii sus
t fortuna fidei, qui certi hostes viderer
præparati commeatus, & unde terrestri
ınde navibus supportarentur: quid ea æ
marique rerum gestarum esset. ex his
tis, certa in futurum consilia capi posse r
us Cn. Servilio consuli negotium dedit,
ıacedoniam quos L. Æmilio videretur leg
ıti biduo post profecti, Cn. Domitius A
ıus, A. Licinius Nerva, L. Bæbius. Bis in
anni ejus lapidatum esse, nunciatum est; in
ıno agro, simul in Vejentibus. novendiale sac
ctum est. Sacerdotes eo anno mortui sunt
quintilius Varus, flamen Martialis: & M. C
ius Marcellus, decemvir; in cujus locum Cn. C
ius suffectus. Et jam magnificentia crescente
ıtum est, ludis Circensibus P. Cornelii Scipionis
cæ & P. Lentuli ædilium curullum, sexagint
fricanas, & quadraginta ursos & elephantos lu
XIX. L. Æmilio Paullo, C. Licinio con
libus Martiis principio insequentis anni, q
ıspectatione Patres fuissent, maximè quidm
ıl de Macedonia, cujus ea provincia esse
t; nihil se habere Paullus quod referre
ondum legati redissent, dixit. *Ceterùm*
gatos jam esse, bis ex cursu Dyrrhachiu
ıguitis mox, quæ nosci priùs in rem es
ım: id fore intra pœpaucos dies. Et n
ctionem suam teneret, pridie Idus Apr
itutam diem, Sacrificio rite perfecto, seq
ıum, simul senatus consulisset, exituros

cimio collega ſuo fore curæ ſe abſente, ut, ſi qua parari mittive ad id bellum opus ſit, parentur mittanturque. Interea legationes exterarum nationum audiri poſſe. Sacrificio rite perfecto, primi Alexandrini legati ab Ptolemæo & Cleopatra regibus vocati ſunt. Sordidati, barba & capillo promiſſo, cum ramis oleæ ingreſſi curiam, procubuerunt: & oratio quàm habitus fuit miſerabilior. Antiochus Syriæ rex, qui obſes Romæ fuerat, per honeſtam ſpeciem majoris Ptolemæi reducendi in regnum, bellum cum minore fratre ejus, qui tum Alexandriam tenebat, gerens, & ad Peluſium navali prœlio victor fuerat, & tumultuario opere ponte per Nilum facto tranſgreſſus cum exercitu, obſidione ipſam Alexandriam terrebat: nec procul abeſſe, quin potiretur regno opulentiſſimo, videbatur. Ea legati querentes orabant ſenatum, ut opem regno regibuſque amicis imperio ferret. *Ea merita populi Romani in Antiochum, eam apud omnes reges gentesque auctoritatem eſſe, ut, ſi legatos miſiſſent, qui denunciarent, non placere ſenatui ſociis regibus bellum fieri, extemplo abſceſſurus à mœnibus Alexandriæ, abducturuſque exercitum in Syriam eſſet. Quod ſi cunctentur facere; brevi exteræ regno Ptolemæum & Cleopatram Romam venturos, cum pudore quodam populi Romani, quòd nullam opem in ultimo diſcrimine fortunarum tuliſſent.* Moti Patres precibus Alexandrinorum, extemplo C. Popillium Lænatem, & C. Decimium, & C. Hoſtilium legatos ad finiendum inter reges bellum miſerunt. Priùs Antiochum, deinde Ptolemæum adire juſſi, & nunciare, ni abſiſtatur bello, per utrum ſtetiſſet, cum non pro amico, nec pro ſocio habituros eſſe.

.. His intra triduum simul cum legatis Alo-
.nis profectis, legati ex Macedonia quinquatri-
ltimis adeò exspectati venerunt, uti, nisi ve-
esset, extemplo senatum vocaturi consules fue-
Postero die senatus fuit, legatique auditi sunt.
nciant, *Majore periculo, quàm emolumento, ex-
um per invios saltus in Macedoniam inductum.
iam, quo processisset, regem tenere: castra castris
pe ita collata esse, ut flumine Enipeo interjecto ar-
ntur. neque regem pugnandi potestatem facere,
c nostris vim ad cogendum esse. Hiemem etiam
speram rebus gerendis intervenisse. in otio militem
li, nec plus quàm sex dierum frumentum habere.
Macedonum dici triginta millia armatorum esse. Si
Ap. Claudio circa Lychnidum satis validus exercitus
foret, potuisse ancipiti bello distinere regem; nunc &
Appium, & quod cum eo præsidii sit, in summo
periculo esse; nisi propere aut justus exercitus eò mit-
tatur, aut illi inde deducantur. Ad classem se ex
castris profectos, sociorum navalium partem morbo
audisse absumptam: partem, maximè qui ex Sicilia
fuerint, domos suas abîsse, & homines navibus de-
esse. qui sint, neque stipendium accepisse, neque ve-
stimenta habere. Eumenem classemque ejus, tan-
quam vento allatas naves, sine caussa & venisse &
abîsse: nec animum ejus regis constare satis visum.
Sicut omnia de Eumene dubia, Attali egregiè con-
stantem fidem nunciabant.*

XXI. Legatis auditis, tunc de bello referre se
L. Æmilius dixit. Senatus decrevit, *Ut in octo
giones parem numerum tribunorum consules &
pulus crearent: creari autem neminem eo anno
cere, nisi qui honorem gessisset. Tum ex omn*

tri

tribunis militum ut à L. Æmilius in duas legiones in Macedoniam, quos eorum velit, eligat; & ut, ſolenni Latinarum perfecto, L. Æmilius conſul, Cn. Octavius prætor, cui claſſis obtigiſſet, in provinciam proficiſcantur. additus eſt his tertius L. Anicius prætor, cujus inter peregrinos juriſdictio erat. eum in provinciam Illyricum circa Lychnidum Ap. Claudio ſuccedere placuit. Delectus cura C. Licinio conſuli impoſita. is ſeptem millia civium Romanorum, & equites ducentos ſcribere juſſus: & ſociis nominis Latini ſeptem millia peditum imperare, quadringentos equites: & Cn. Servilio Galliam obtinenti provinciam literas mittere, ut ſexcentos equites conſcriberet. Hunc exercitum ad collegam primo quoque tempore mittere in Macedoniam juſſus. neque in ea provincia plus quàm duas legiones eſſe: eas repleri, ut ſena millia peditum, trecenos haberent equites. ceteros equites peditesque in præſidiis diſponi. Qui eorum idonei ad militandum non eſſent, dimitti. decem præterea millia peditum imperata ſociis, & octingenti equites. Id præſidii additum Anicio, præter duas legiones, quas portare in Macedoniam eſt juſſus, quina millia peditum & ducenos habentes, trecenos equites. & in claſſem quinque millia navalium ſociûm ſunt ſcripta. Licinius conſul duabus legionibus obtinere provinciam juſſus: eo addere ſociorum decem millia peditum, et ſexcentos equites.

XXII. Senatuſconſultis perfectis, L. Æmilius conſul è curia in concionem proceſſit, orationemque talem habuit: *Animadverti ſſe videor, Quirites, majorem mihi, ſortito Macedoniam provinciam, gratulationem factam, quàm quum aut conſul eſſem*

cum

onsalutatus, aut quo die magistratum inissem: nec-
que id ob aliam caussam, quàm quia bello in Mace-
donia, quod diu trahitur, existimâstis dignum majo-
state populi Romani exitum per me imponi posse. De-
os quoque huic favisse sorti spero; eosdemque in re-
bus gerendis assuturos esse. Hac partim opinari,
partim sperare possum. illud affirmare pro certo ha-
beo audeoque, me omni ope adnisurum esse, ne fru-
stra vos hanc spem de me conceperitis. Quæ ad
bellum opus sunt, & senatus decrevit, & (quoni-
am extemplo proficisci placet, neque ego in mora sum)
C. Licinius collega, vir egregius, æquè enixè para-
bit, ac si ipse id bellum gesturus esset. Vos, quæ
scripsero senatui aut vobis, credite: rumores credu-
litate vestra ne alatis, quorum auctor nemo exstabit.
Nam nunc quidem, quod vulgò fieri hoc præcipuè
bello animadverti, nemo tam famæ contemptor est,
cujus non debilitari animus possit. In omnibus cir-
culis, atque etiam (si Diis placet) in conviviis sum
qui exercitus in Macedoniam ducant: ubi castra
canda sint sciant, quæ loca præsidiis occupand
quando aut quo saltu intranda Macedonia; ubi h
rea ponenda: qua terra, mari subvehantur co
meatus: quando cum hoste manus conserenda, qu
do quiescendum sit. Nec, quid melius faciend
sit, modò statuunt; sed, quidquid aliter quàm
censuere factum est, consulem veluti dicta die a
sant. Hac magna impedimenta res gerentibus
nec enim omnes tam firmi & constantis anim
tra adversum rumorem esse possunt, quàm
fuit: qui suum imperium minui per vanita
puli maluit, quàm secunda fama malè rem
Non sum is, qui non existimem admonend

esse: imò eum, qui de sua unius sententia omnia gerat, superbum judico magis quàm sapientem. Quid ergo est? Primùm à prudentibus, & propriè rei militaris peritis, & usu doctis, monendi imperatores: sunt deinde ab his qui intersunt gerendis loca, *qui hostem, qui temporum opportunitatem vident, qui in eodem velut navigio participes sunt periculi. Itaque si quis est, qui quod è republica sit suadere se mihi in eo bello, quod gesturus sum, confidat; ne deneget operam reipublicæ, & in Macedoniam mecum veniat. nave, equo, tabernaculo, viatico etiam à me juvabitur. Si quem id facere piget, & otium urbanum militiæ laboribus præoptat; è terra ne gubernaverit. Sermonum satis ipsa præbet urbs. loquacitatem suam contineat: nos castrensibus consiliis contentos futuros esse sciat.* Ab hac concione, Latinis, quæ pridie Kalendas Aprilis fuerunt, in monte sacrificio rite perpetrato, protinus inde & consul & prætor Cn. Octavius in Macedoniam profecti sunt. Traditum est memoriæ, majore quàm solita frequentia prosequentium consulem celebratum. ac prope certa spe ominatos esse homines finem esse Macedonico bello, maturumque reditum cum egregio triumpho consulis fore.

XXIII. Dum hæc in Italia geruntur, Perseus, quod jam inchoatum perficere, quia impensa pecuniæ facienda erat, non inducebat in animum, ut Gentium Illyriorum regem sibi adjungeret; hoc, postquam intrâsse saltum Romanos, & adesse discrimen ultimum belli animadvertit, non ultra differendum ratus; quum per Hippiam legatum trecenta argenti talenta pactus esset, ita ut obsides ultro citroque darentur, Pantauchum misit ex fidissi-

mia

s amicis ad ea perficienda. Medeone Labeat
ræ Pantauchus regi Illyrio occurrit: ibi & j
randum ab rege & obſides accepit. miſſus &
ientio eſt legatus, nomine Olympio, qui ju
andum à Perſeo obſideſque exigeret. Cum
dem ad pecuniam accipiendam miſſi ſunt &
ctore Pantaucho, qui Rhodum legati cum Ma
donibus irent: Parmenio & Morcus deſtinan
quibus ita mandatum, utì jurejurando obſidibuſ
& pecunia accepta tum demum Rhodum profi
cerentur: duorum ſimul regum nomine inci
Rhodios ad bellum Romanum poſſe. adjunct
civitatem, penes quam unam tum rei navalis
ria eſſet, nec terra nec mari ſpem relicturam l
manis. Venientibus Illyriis, Perſeus, ab Eni
amni ex caſtris cum omni equitatu profectus,
Dium occurrit. Ibi ea quæ convenerant circumf
agmine equitum facta: quos adeſſe fœderi ſa
tæ cum Gentio ſocietatis volebat rex; aliquan
eam rem ratus animorum iis adjecturam. &
des in conſpectu omnium dati acceptique: &
lam ad theſauros regios miſſis qui pecuniam
perent, qui Rhodum irent cum Illyriis l
Theſſalonicæ conſcendere juſſi. Ibi Metr
erat, qui nuper ab Rhodo venerat: auctor
Dinone & Polyarato principibus civitatis e
firmabat, Rhodios paratos ad bellum eſſe.
ceps junctæ cum Illyriis legationis datus e

XXIV. Eodem tempore ad Eumene
Antiochum communia mandata, quæ
conditio rerum poterat. *Naturæ inimi*
eſſe liberam civitatem & regem. Singul
Romanum aggredi, &, quod indignius

viribus reges oppugnare. Attalo adjutore patrem ſuum oppreſſum. Eumene adjuvante, & quadam ex parte etiam Philippo patre ſuo, Antiochum oppugnatum: in ſe nunc & Eumenem & Pruſiam armatos eſſe. Si Macedonia regnum ſublatum foret, proximam Aſiam eſſe: quam jam ex parte, ſub ſpecie liberandarum civitatum, ſuam fecerint: deinde Syriam. Jam Pruſiam Eumeni honore præferri, jam Antiochum victorem premio belli ab Ægypto arceri. Hæc cogitantem providere jubebat, ut aut ad pacem ſecum faciendam compelleret Romanos, aut perſeverantes in bello injuſto communes duceret omnium regum hoſtes. Ad Antiochum aperta mandata erant, ad Eumenem per ſpeciem captivorum redimendorum miſſus legatus erat: verùm occultiora quædam agebantur, quæ in præſentia inviſum quidem & ſuſpectum Romanis Eumenem falſis gravioribus *** Proditor enim ac prope hoſtis habitus, dum inter ſe duo reges captantes fraude & avaritia certant. Cydas erat Cretenſis, ex intimis Eumenis: hic priùs ad Amphipolim cum Chimaro quodam populari ſuo, militante apud Perſea, inde poſtea ad Demetriadem, ſemel cum Menecrate quodam, iterum cum Antimacho, regiis ducibus, ſub ipſis mœnibus urbis collocutus fuerat. Eropon quoque, qui tum miſſus eſt, duabus ad eundem Eumenem jam ante legationibus functus erat. Quæ colloquia occulta & legationes infames quidem erant: ſed, quid actum eſſet, quidve inter reges convenîſſet, ignorabatur. Res autem ita ſe habuit.

XXV. Eumenes neque favit victoriæ Perſei, neque bello eum invadere animo habuit: non tam quia paternæ inter eos inimicitiæ erant, quam iq-

ſorum

XXVIII. Perſeus, poſt redirum ab Eumene Eropontis ſpe dejectus, Antenorem & Callippum præfectos claſſis cum quadraginta lembis (adjectæ ad hunc numerum quinque priſtes erant) Tenedum mittit; ut inde ſparſæ per Cycladas inſulas naves, Macedoniam cum frumento petentes, tutarentur. Caſſandreæ deductæ naves, in portus primùm qui ſub Atho monte ſunt, inde Tenedum placido mari quum trajeciſſent, ſtantes in portu Rhodias apertas naves, Eudamumque præfectum earum, inviolatas, atque etiam benignè appellatos dimiſerunt. Cognito deinde in latere altero quinquaginta onerarias ſuarum, ſtantibus in oſtio portus Eumenis roſtratis, quibus Damius præerat, incluſas eſſe; circumvectis propere ac ſummotis terrore hoſtium navibus, onerarias, datis qui proſequerentur decem lembis, in Macedoniam mittunt: ita ut in tutum proſecuti redirent Tenedum. Nono poſt die ad claſſem jam ad Sigéum ſtantem redierunt. Inde Subota (inſula eſt interjecta Eleæ & Atho) trajiciunt. Fortè poſtero die quàm Subota claſſis tenuit, quinque & triginta naves, quas hippagogos vocant, ab Elea profectæ cum equitibus Gallis equiſque, Phanas promontorium Chiorum petebant, unde tranſmittere in Macedoniam poſſent: Attalo ab Eumene mittebantur. Has naves per altum ferri quum ex ſpecula ſignum datum Antenori eſſet, profectus à Subotis, inter Erythrarum promontorium Chiumque, qua arctiſſimum fretum eſt, iis occurrit. Nihil minùs credere præfecti Eumenis, quàm Macedonum claſſem in illo vagari mari: nunc Romanos eſſe, nunc Attalum, aut remiſſos aliquos ab Attalo ex caſtris Romanis Pergamum petere.

petere. Sed quum jam approprinquantium forma lemborum haud dubia eſſet, & concitatio remorum, directæque in ſe proræ, hoſtes appropinquare aperuiſſent; tunc injecta trepidatio eſt, quum reſiſtendi ſpes nulla eſſet, inhabilique navium genere, & Gallis vix quietem ferentibus in mari. Pars eorum, qui propiores continenti littori erant, in Erythream enârunt: pars velis datis ad Chium naves ejecere, relictiſque equis effuſa fuga urbem petebant. Sed propiùs urbem lembi acceſſuque commodiore quum expoſuiſſent armatos, partim in via fugientes Gallos adepti Macedones cecideruntpartim ante portam excluſos: clauſerant enim Chii portam, ignari qui fugerent aut ſequerentur. Octingenti ferme Gallorum occiſi, ducenti vivi capti: equi, pars in mari fractis navibus, abſumpti: partim nervos ſuccidêrunt in littore Macedones. viginti eximiæ equos formæ cum captivis eoſdem decem lembos, quos ante miſerat, Antenor devehere Theſſalonicam juſſit, & primo quoque tempore ad claſſem reverti: Phanis ſe eos exſpectaturum. Triduum ferme claſſis ad urbem ſtetit. Phanas inde progreſſi ſunt, & ſpe celeriùs reverſis decem lembis evecti, Ægeo mari Delum trajecerunt.

XXIX. Dum hæc geruntur, legati Romani, C. Popillius & C. Decimius & C. Hoſtilius, à Chalcide profecti, tribus quinqueremibus Delum quum veniſſent, lembos ibi Macedonum quadraginta, & quinque regis Eumenis quinqueremes invenerunt. Sanctitas templi inſulæque inviolatos præſtabat omnes. Itaque permixti Romanique & Macedones, & Eumenis navales ſocii, in templo, inducias re-

liquere.

ligione loci præbente, verſabantur. Antenor Perſei præfectus, quum aliquas alto præferri onerarias naves ex ſpeculis ſignificatum foret, parte lemborum ipſe inſequens, parte per Cycladas diſpoſita, præterquam ſi quæ Macedoniam peterent omnes aut ſupprimebat, aut ſpoliabat naves: quibus poterat Popillius, aut Eumenis naves, ſuccurrebat: ſed vecti nocte binis aut ternis plerumque lembis Macedones fallebant. Per id fere tempus legati Macedones Illyriique ſimul Rhodum venerunt, quibus auctoritatem addidit, non lemborum modò adventus paſſim per Cycladas atque Ægeum vagantium mare, ſed etiam conjunctio ipſa regum Perſei Gentiique, & fama cum magno numero peditum equitumque venientium Gallorum. Et jam quum acceſſiſſent animi Dinoni ac Polyarato, qui Perſei partium erant, non benignè modò reſponſum regibus eſt, ſed palam pronunciatum, bello finem ſe auctoritate ſua impoſituros eſſe. itaque ipſi quoque reges æquos adhiberent animos ad pacem accipiendam.

XXX. Jam veris principium erat, novique duces in provinciam venerant. conſul Æmilius in Macedoniam, Octavius Oreum ad claſſem, Anicius in Illyricum, cui bellandum adverſus Gentium. Patre Pleurato rege Illyriorum & matre Eurydica genitus, fratres duos, Platorem utroque parente, Caravantium matre eadem natum, habuit. Hoc propter ignobilitatem paternam minùs ſuſpecto, Platorem occidit: & duos amicos ejus, Etritum & Epicadum, impigros viros, quo tutiùs regnaret. Fama fuit, Honuni Dardanorum principis filiam Etutam pacto fratri eum invidiſſe; tanquam his nuptiis

nuptiis adjungenti ſibi Dardanorum gentem. & ſimilius id vero fecit ducta ea virgo, Platore interfecto. Gravis deinde dempto fratris metu populariſ eſſe cœpit: & violentiam inſitam ingenio intemperantia vini accendebat. Ceterùm, ſicut ante dictum eſt, ad Romanum incitatus bellum, Liſſum omnes copias contraxit: quindecim millia armatorum fuerunt. Inde fratre in Caviorum gentem, vi aut terrore ſubigendam, cum mille peditibus & quinquaginta equitibus miſſo, ipſe ad Baſſaniam urbem quinque millia ab Liſſo ducit. Socii erant Romanorum. itaque per miſſos nuncios priùs tentati, obſidionem pati quàm dedere ſeſe maluerunt. Caravantium in Caviis Durnium oppidum advenientem benignè accepit: Caravantis altera urbs excluſit. & quum agros eorum effuſè vaſtaret, aliquot palati milites agreſtium concurſu interfecti ſunt. Jam & Ap. Claudius, adſumptis ad eum exercitum quem habebat Bulinorum & Apolloniatium & Dyrrhachinorum auxiliis, profectus ex hibernis, circa Genuſuum amnem caſtra habebat; audito fœdere inter Perſea & Gentium, & legatorum violatorum injuria accenſus, bellum haud dubiè adverſus eum geſturus. Anicius prætor eo tempore Apolloniæ, auditis quæ in Illyrico gererentur, præmiſſiſque ad Appium literis, ut ſe ad Genuſuum opperiretur, triduo & ipſe in caſtra venit: &, ad ea quæ habebat auxilia aſſumptis Parthinorum juventutis duobus millibus peditum & equitibus ducentis, (peditibus Epicadus, equitibus Agalſus præerat,) parabat ducere in Illyricum, maximè ut Baſſanitas ſolveret obſidione. tenuit impetum ejus fama lemborum vaſtantium maritimam

oram. Octoginta erant lembi, auctore Pantaucho miſſi à Gentio ad Dyrrhachinorum & Apolloniatium agros populandos. Tum claſſis ad

* * *

XXXI. *** to eo tradiderunt ſe. deinceps & urbes regionis ejus idem faciebant, adjuvante inclinationem animorum clementia in omnes & juſtitia prætoris Romani. Ad Scodram inde ventum eſt, id quod belli caput fuerat: non eo ſolùm, quòd Gentius eam ſibi ceperat, velut regni totius arcem, ſed etiam quòd Labeatium gentis munitiſſima longè eſt & difficilis aditu. Duo cingunt eam flumina, Clauſala latere urbis, quod in orientem patet, præfluens; Barbana ab regione occidentis ex Labeatide palude oriens. hi duo amnes confluentes incidunt Oriundi flumini; quod ortum ex monte Scodro, multis & aliis auctum aquis, mari Hadriatico infertur. Mons Scodrus, longè altiſſimus regionis ejus, ab oriente Dardaniam ſubjectam habet, à meridie Macedoniam, ab occaſu Illyricum. Quanquam munitum ſitu naturali oppidum erat, genſque id tota Illyriorum & rex ipſe tuebatur; tamen prætor Romanus, quia prima ſucceſſerant proſpere, fortunam totius rei principia ſecuturam eſſe ratus, & repentinum valiturum terrorem, inſtructo exercitu ad mœnia ſuccedit. Quòd ſi clauſis portis muros portarumque turres diſpoſitis armatis defendiſſent, vano cum incepto mœnibus pepuliſſent Romanos. Nunc porta egreſſi prœlium loco æquo majore animo commiſerunt, quàm ſuſtinuerunt. pulſi enim & fuga conglobati, quum ducenti amplius in ipſis faucibus portæ cecidiſſent, tantum intulerunt terrorem, ut oratores extemplo

ad

ad prætorem mitteret Gentius Teuticum & Bellum principes gentis, per quos inducias peteret, ut deliberare de ſtatu rerum ſuarum poſſet. Triduo in hoc dato, quum caſtra Romana quingentos ferme paſſus ab urbe abeſſent, navem conſcendit, & flumine Barbana navigat in lacum Labeatum, velut ſecretum locum petens ad conſultandum: ſed, ut apparuit, falſa ſpe excitus, Caravantium fratrem multis millibus armatorum actis ex ea regione, in quam miſſus erat, adventare. qui poſtquam evanuit rumor, tertio poſt die navem eandem ſecundo amni Scodram demiſit: præmiſſiſque nunciis, ut ſibi appellandi prætoris poteſtas fieret; copia facta, in caſtra venit. Et principium orationis ab accuſatione ſtultitiæ orſus ſuæ, poſtremò ad preces lacrimaſque effuſus, genibus prætoris accidens, in poteſtatem ſeſe dedit. Primò, bonum animum habere juſſus, ad cœnam etiam invitatus, in urbem ad ſuos rediit, & cum prætore eo die honorificè eſt epulatus: deinde in cuſtodiam C. Caſſio tribuno militum traditus, vix gladiatorio accepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortunam recideret.

XXXII. Anicius, Scodra recepta, nihil prius quàm requiſitos Petillium Perpernamque legatos ad ſe duci juſſit: quibus ſplendore ſuo reſtituto, Perpernam extemplo mittit ad comprehendendos amicos cognatoſque regis; qui, Medeonem Labeatium gentis urbem profectus, Etlevam uxorem cum filiis duobus, Scerdileto Pleuratoque, & Caravantium fratrem Scodram in caſtra adduxit. Anicius bello Illyrio intra triginta dies perfecto, nuncium victoriæ Perpernam Romam miſit: & poſt dies

paucos Gentium regem ipſum cum parente, conjuge, liberis, ac fratre, aliiſque principibus Illyriorum. Hoc unum bellum prius perpetratum, quàm cœptum, Romæ auditum eſt. Quibus diebus hæc agebantur, Perſeus quoque in magno terrore erat, propter adventum ſimul Æmilii novi conſulis, quem cum ingentibus minis adventare audiebat, ſimul Octavii prætoris. Nec minus terroris à claſſe Romana & periculo maritimæ oræ habebat. Theſſalonicæ Eumenes & Athenagoras præerant cum parvo præſidio duorum millium cetratorum. Eo & Androclen præfectum mittit; juſſum ſub ipſis navalibus caſtra habere. Æniam mille equites cum Antigono miſit ad tutandam maritimam oram: ut quocunque littore applicuiſſe naves hoſtium audiſſent, extemplo ferrent agreſtibus opem. quinque millia Macedonum miſſa ad præſidium Pythii & Petræ, quibus præpoſiti erant Hiſtiæus & Theogenes & Milo. His profectis ripam munire Enipei fluminis aggreſſus eſt; quia ſicco alveo tranſiri poterat. Huic ut omnis multitudo vacaret, feminæ, ex propinquis urbibus coactæ, cibaria in caſtra afferebant: miles juſſus ex propinquis ſilvis

* * *

XXXIII. *** poſtremò ſequi ſe utrarios ad mare, quod minus trecentos paſſus aberat, juſſit: & in littore alios alibi modicis intervallis fodere. montes ingentis altitudinis ſpem faciebant, eo magis quia nullos apertos evergerent rivos, occultos continere latices, quorum venæ in mare permanantes undæ miſcerentur. Vix deducta ſumma arena erat, quum ſcaturigines turbidæ primo & tenues

nues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam, velut Deûm dono, cœperunt. Aliquantum ea quoque res duci famæ & auctoritatis apud milites adjecit. Juſſis deinde militibus expedire arma, ipſe cum tribunis primiſque ordinibus vadit ad contemplandos tranſitus; qua deſcenſus facilis armatis, qua in ulteriorem ripam minimè iniquus adſcenſus eſſet. His ſatis exploratis, illa quoque primùm, ut ordine ac ſine tumultu omnia in agmine ad nutum imperiumque ducis fierent, providit. Ubi omnibus ſimul pronunciaretur quod fieret, neque omnes exaudirent: incerto imperio accepto, alios ab ſe adjicientes, plus eo quod imperatum ſit; alios minus facere. clamores deinde diſſonos oriri omnibus locis, & prius hoſtes, quàm ipſos, quid paretur ſcire. Placere igitur, tribunum militum primo pilo legionis ſecretum edere imperium: illum & dein ſingulos proximo cuique in ordine centurioni dicere, quid opus facto ſit; ſive à primis ſignis ad noviſſimum agmen, ſive ab extremis ad primos perferendum imperium ſit. Vigiles etiam novo more ſcutum in vigiliam ferre vetuit: non enim in pugnam vigilem ire, ut armis utatur, ſed ad vigilandum, ut, quum ſenſerit hoſtium adventum, recipiat ſe, excitetque ad arma alios. Scuto præ ſe erecto ſtare galeatos: dein, ubi feſſi ſint, innixos pilo capite ſuper marginem ſcuti poſito ſopitos ſtare: ut fulgentibus armis procul conſpici ab hoſte poſſint, ipſi nihil provideant. Stationum quoque morem mutavit. armati omnes, & frenatis equis equites diem totum perſtabant. id quum æſtivis diebus urente aſſiduo ſole fieret, tot horarum æſtu & languore ipſos equoſque feſſos integri

ſæpe adorti hoſtes, vel pauci plures verebant. itaque ex matutina ſtatione ad meridiem decedi, & in poſtmeridianam ſuccedere alios juſſit: ita nunquam fatigatos recens hoſtis aggredi poterat.

XXXIV. Hæc quum ita fieri placere concione advocata pronunciâſſet; adjecit urbanæ concioni convenientem orationem. *Unum imperatorem in exercitu providere & conſulere quid agendum ſit debere; nunc per ſe, nunc cum iis quos advocaverit in conſilium. qui non ſint advocati, eos nec palam nec ſecretò jactare conſilia ſua. Militem hæc tria curare debere, corpus ut quàm validiſſimum & perniciſſimum habeat, arma apta, cibum paratum ad ſubita imperia: cetera ſcire de ſe Diis immortalibus & imperatori ſuo cura eſſe. in quo exercitu milites, conſul, & imperator rumoribus vulgi circumgatur, ibi nihil ſalutare eſſe. Se quod ſit officium imperatoris proviſurum, ut bene gerendæ rei occaſionem eis præbeat. illos nihil quod futurum ſit quærere: ubi datum ſignum ſit, tum militarem operam navare.* Ab his præceptis concionem dimiſit: vulgò etiam veteranis fatentibus, ſe illo primùm die, tanquam tirones, quid agendum eſſet in re militari, didiciſſe. Non ſermonibus tantùm his, cum quanto aſſenſu audiſſent verba conſulis, oſtenderunt: ſed rerum præſens effectus erat. Neminem totis mox caſtris quietum videres: acuere alii galeas bucculaſque, ſcuta alii loricaſque tergere: alii aptare corpori arma, experirique ſub his membrorum agilitatem: quatere alii pila, alii micare gladiis, mucronemque intueri. ut facilè quis cerneret, ubi primùm conſerendi manum cum hoſte data occaſio eſſet, aut victoria egregia, aut morte memora-

morabili inituros bellum. Perſeus quoque quum adventu conſulis, ſimul & veris principio ſtrepere omnia moverique apud hoſtes, velut novo bello, cerneret, mota à Phila caſtra in adverſa ripa poſita, nunc ad contemplanda opera ſua circumire ducem, haud dubiè tranſitus ſpeculantem,

* * *

XXXV. *** norum eſſe. Quæ res Romanis auxit animos: Macedonibus regique eorum haud mediocrem attulit terrorem. Et primò ſupprimere in occulto famam ejus rei eſt conatus; miſſis qui Pantauchum inde venientem appropinquare caſtris vetarent: ſed jam & pueri quidam viſi ab ſuis erant inter obſides Illyrios ducti: & quo quæque accuratiùs curantur, eo facilius loquacitate regiorum miniſtrorum emanant. Sub idem tempus Rhodii legati in caſtra venerunt, cum iiſdem de pace mandatis, quæ Romæ ingentem iram Patrum excitavere. Multò iniquioribus animis à caſtrenſi conſilio auditi ſunt. Itaque quum alii præcipites ſine reſponſo * agendos caſtris pronunciavit, poſt diem quintumdecimum ſe reſponſum daturum. Interim, ut appareret quantum pacificantium Rhodiorum auctoritas valuiſſet, conſultare de ratione belli gerendi cœpit. Placebat quibuſdam, & maximè majoribus natu, per Eaipei ripam munitioneſque vim facere, confertis & vim facientibus reſiſtere Macedonas non poſſe; ex tot caſtellis aliquanto altioribus ac munitioribus, quæ validis præſidiis inſediſſent, priore anno dejectos. aliis placebat, Octavium cum claſſe Theſſalonicam petere, & populatione maritimæ oræ diſtringere copias regias: ut, altero ab tergo ſe oſtendente

bello, circumactus ad interiorem partem regni tuendam, nudare aliqua parte tanſitus Enipei cogeretur. Ipſi natura & operibus inexſuperabilis ripa videbatur: &, præterquam quòd tormenta ubique diſpoſita eſſent, miſſilibus etiam meliùs & certiore ictu hoſtes uti audierat. Alio ſpectabat mens tota ducis: dimiſſoque conſilio Perræbos mercatores, Schœnum & Menophilum, notæ & fidei jam ſibi & prudentiæ homines, arceſſitos ſecretò percunctatur, quales ad Perræbiam tranſitus ſint. Quum loca non iniqua eſſe dicerent, præſidiis autem regis obſideri, ſpem cepit, ſi nocte improviſo valida manu aggreſſus nec opinantes eſſet, dejici præſidia poſſe. Jacula enim & ſagittas, & cetera miſſilia in tenebris, ubi quid petatur procul provideri nequeat, inutilia eſſe: gladio cominus geri rem in permixta turba, quo miles Romanus vincat. His ducibus uſurus, prætorem Octavium arceſſitum, expoſito quid pararet, Heracleum cum claſſe petere jubet, & mille hominibus decem dierum cocta cibaria habere. Ipſe P. Scipionem Naſicam, Q. Fabium Maximum filium ſuum cum quinque delectis millibus Heracleum mittit, velut claſſem conſcenſuros, ad maritimam oram interioris Macedoniæ, quod in conſilio agitatum erat, vaſtandam. Secretò indicatum, cibaria his præparata ad claſſem eſſe, ne quid eos moraretur. Inde juſſi duces itineris ita dividere viam, ut quarta vigilia tertio die Pythium adoriri poſſent. Ipſe poſtero die, ut diſtineret regem ab circumſpectu rerum aliarum, prima luce medio in alveo cum ſtationibus hoſtium prœlium commiſit. pugnatumque utrimque eſt levi armatura: nec gravioribus armis

armis in tam inæquali alveo pugnari poterat. Deſcenſus ripæ utriuſque in alveum trecentorum ferme paſſuum erat: medium ſpatium torrentis, alibi aliter cavati, paullo plus quàm mille paſſus patebat. Ibi in medio, ſpectantibus utrimque ex vallo caſtrorum, hinc rege, hinc conſule cum ſuis legionibus, pugnatum eſt. Miſſilibus procul regia auxilia meliùs pugnabant; cominus ſtabilior & tutior, aut parma aut ſcuto Liguſtino, Romanus erat. Meridie fere receptui cani ſuis conſul juſſit. ita eo die diremptum prœlium eſt, haud paucis utrimque interfectis. Sole orto poſtero die, irritatis certamine animis, etiam acriùs concurſum eſt: ſed Romani, non ab his tantùm, cum quibus contractum certamen erat, ſed multo magis ab ea multitudine, quæ diſpoſita in turribus ſtabat, omni genere miſſilium telorum ac ſaxis maximè vulnerabantur. Ubi propiùs ripam hoſtium ſubſiſtent, tormentis miſſa etiam ad ultimos perveniebant. Multo pluribus eo die amiſſis, conſul paullo ſeriùs recepit ſuos. Tertio die prœlio abſtinuit, degreſſus ad imam partem caſtrorum; veluti per devexum in mare brachium tranſitum tentaturus. Perſeus, quod in oculis erat

* * *

XXXVI. *** anni poſt circumactum ſolſtitium erat: hora diei jam ad meridiem vergebat: iter multo pulvere & incalescente ſole factum erat. laſſitudo & ſitis jam ſentiebatur, & meridie inſtante magis acceſſurum utrumque apparebat. Statuit ſic affectos recenti atque integro hoſti non objicere. Sed tantus ardor in animis ad dimicandum utrinque erat, ut conſuli non minore arte ad ſuos eludere-

cludendos quàm ad hoſtes opus eſſet. Nondum omnibus inſtructis, inſtabat tribunis militum ut maturarent inſtruere: circumibat ipſe ordines, animos militum hortando in pugnam accendebat. Ibi primò alacres ſignum poſcebant. deinde, quantum increſceret æſtus, & vultus minus vigentes & voces ſegniores erant, & quidam incumbentes ſcutis nixique pilis ſtabant. Tum jam apertè primis ordinibus imperat, metarentur frontem caſtrorum, & impedimenta conſtituerent. Quod ubi fieri milites ſenſere, alii gaudere palam quòd ſeſſos viæ labore flagrantiſſimo æſtu non coëgiſſet pugnare. legati circa imperatorem ducesque externi erant, inter quos & Attalus, omnes approbantes, quum pugnaturum conſulem credebant. neque enim ne his cunctationem aperuerat ſuam. Tunc mutatione conſilii ſubita, quum alii ſilerent, Naſica unus ex omnibus auſus eſt monere conſulem, *ne hoſtem quidem ludificatos priores imperatores, fugiendo certamen manibus emittere. Vereri ne noctem habeat, ſequendus maximo labore ac periculo in intima Macedoniæ; exercituſque, ſicut prioribus ducibus, per calles ſaltuſque Macedonicorum montium vagando circumagatur. Se magnopere ſuadere, dum in campo patenti hoſtem habeat, aggrediatur nec oblatam occaſionem vincendi amittat.* Conſul nihil offenſus libera admonitione tam clari adoleſcentis: *Et ego*, inquit, *animum iſtum habui, Naſica, quem tu nunc habes: & quem ego nunc habeo, tu habebis. Multis belli caſibus didici, quando pugnandum, quando abſtinendum pugna ſit. Non opera ſit ſtanti nunc in acie docere, quibus de cauſſis hodie quiêſſe melius ſit, rationes alias repoſcito, nunc*

nunc auctoritate veteris imperatoris contentus eris. Conticuit adoleſcens. Haud dubiè videre aliqua impedimenta pugnæ conſulem, quæ ſibi non apparerent.

XXXVII. Paulus, poſtquam metata caſtra impedimentaque collocata animadvertit, ex poſtrema acie triarios primos ſubducit: deinde principes, ſtantibus in prima acie haſtatis, ſi quid hoſtis moveret: poſtremò haſtatos, ab dextro primùm cornu ſingulorum paullatim ſignorum milites ſubtrahens. Ita pedites, equitibus cum levi armatura ante aciem hoſti oppoſitis, ſine tumultu abducti: nec ante, quàm prima frons valli ac foſſa perducta eſt, ex ſtatione equites revocati ſunt. Rex quoque, quum ſine detrectatione paratus pugnare eo die fuiſſet, contentus, quòd per hoſtem moram fuiſſe pugnæ ſcirent, & ipſe in caſtra copias reduxit. Caſtris permunitis C. Sulpicius Gallus tribunus militum ſecundæ legionis, qui prætor ſuperiore anno fuerat, conſulis permiſſu ad concionem militibus vocatis pronunciavit, *nocte proxima, ne quis id pro portento acciperet, ab hora ſecunda uſque ad quartam horam noctis lunam defecturam eſſe. id quia naturali ordine ſtatis temporibus fiat, & ſcirè anti & prædici poſſe. Itaque quemadmodum, quia certi ſolis lunæque & ortus & occaſus ſint, nunc pleno orbe, nunc ſenescente exigua cornu fulgere lunam non miraremur; ita ne obſcurari quidem, quum condatur umbra terræ, trahere in prodigium debere.* Nocte, quam pridie Nonas Septembres inſecuta eſt dies, edita hora lunæ quum defeciſſet, Romanis militibus Galli ſapientiæ prope divinæ videri: Macedonas, ut triſte prodi-

gium,

gium, occaſum regni perniciemque gentis portendens movit: nec aliter vates. clamor ululatuſque in caſtris Macedonum fuit, donec luna in ſuam lucem emerſit. Poſtero die tantus utrique ardor exercitui ad concurrendum fuerat, ut & regem & conſulem ſuorum quidam, quòd ſine prœlio diſceſſum eſſet, accuſarent. Regi prompta defenſio erat; non eo ſolùm, quòd hoſtis prior apertè pugnam detrectans in caſtra copias reduxiſſet: ſed etiam, quòd eo loco ſigna conſtituiſſet, quo phalanx, quam inutilem vel mediocris iniquitas loci efficeret, promoveri non poſſet. Conſul, ad id quòd pridie prætermiſiſſe pugnandi occaſionem videbatur, & locum dediſſe hoſti, ſi nocte abire vellet, tunc quoque per ſpeciem immolandi terere videbatur tempus, quum luce prima ſignum propoſitum pugnæ ad exeundum in aciem fuiſſet. Tertia demum hora, ſacrificio rite perpetrato, ad conſilium vocavit; atque ibi, quod rei gerendæ tempus eſſet, loquendo & intempeſtivè conſultando videbatur quibuſdam extrahere: poſt ſermones tamen conſul orationem habuit.

XXXVIII. *P. Naſica egregius adoleſcens, ex omnibus unus, quibus heſterna die pugnari placuit, denudavit mihi ſuum conſilium: idem poſtea, ita ut tranſiſſe in ſententiam meam videri poſſet, tacuit. Quibuſdam aliis, abſentem carpere imperatorem, quàm præſentem monere, melius viſum eſt. Et tibi, P. Naſica, & quicumque idem, quod tu, occultiùs ſenſerunt, non gravabor reddere dilatæ pugnæ rationem. Nam tantum abeſt, ut me heſternæ quietis pœniteat, ut ſervatum à me exercitum eo conſilio credam. in qua me opinione eſſe, ne quis*

quis ſine cauſſa veſtrûm credat, recognoſcat agedum mecum, ſi videtur, quàm multa pro hoſte & adverſus nos fuerint. Jam omnium primùm, quantum numero nos præſtent, neminem veſtrûm nec antè ignorâſſe, & heſterno die implicatam intuentes aciem animadvertiſſe certum habeo. Ex hac noſtra paucitate quarta pars militum præſidio impedimentis relicta erat: nec ignaviſſimum quemque relinqui ad cuſtodiam ſarcinarum ſcitis. Sed fuerimus omnes: parvum hoc tandem eſſe credimus, quòd ex his caſtris, in quibus hac nocte manſimus, exituri in aciem hodierno aut ſummum craſtino die, ſi ita videbitur, Diis bene juvantibus, ſumus? Nihilne intereſt, utrùm militem, quem neque via labor hodie neque operis fatigaverit, requietum, integrum in tentorio ſuo arma capere jubeas, atque in aciem plenum virium, vigentem & corpore & animo educas: an longo itinere fatigatum, & onere feſſum, madentem ſudore, ardentibus ſiti faucibus, ore atque oculis repletis pulvere, torrentem meridiano ſole, hoſti objicias recenti, quieto, qui nulla re ante conſumptas vires ad prœlium adferat? Quis, pro Deûm fidem! ita comparatus, vel iners atque imbellis, fortiſſimum virum non vicerit? Quid quòd hoſtes per ſummum otium inſtruxerant aciem, reparaverant animos, ſtabant compoſiti ſuis quiſque ordinibus: nobis tunc repentè trepidandum in acie inſtruenda erat, & incompoſitis concurrendum?

XXXIX. *At Hercule aciem quidem inconditam inordinatamque habuiſſemus: caſtra munita, proviſam aquationem, tutum ad eam iter præſidiis impoſitis, explorata circa omnia, an nihil noſtri habentes prater nudum campum in quo pugnaremus? Ma-*

jores

jores veſtri caſtra munita, portum ad omnes caſus exercitus ducebant eſſe: unde ad pugnam exirent, quo jactati tempeſtate pugnæ receptum haberent. ideo, quum munimentis eo ſepiſſent, præſidio quoque valido firmabant: quòd qui caſtris exutus erat, etiamſi pugnando acie viciſſet, pro victo haberetur. caſtra ſunt victori receptaculum, victo perfugium. Quàm multi exercitus, quibus minùs proſpera pugna fortuna fuit, intra vallum compulſi, tempore ſuo, interdum momento poſt eruptione facta, victorem hoſtem perpulerunt? patria altera eſt militaris hæc ſedes, vallumque pro mœnibus, & tentorium ſuum cuique militi domus ac penates ſunt. Sine ulla ſede vagi dimicaſſemus, ut quo victores nos reciperemus? His difficultatibus & impedimentis pugnæ illud opponitur: Quid ſi hoſtis hac interpoſita nocte abiſſet, quantum rurſus ſequendo eo penitus in ultimam Macedoniam exhauriendum laboris erat? Ego autem neque manſurum eum, neque in aciem copias educturum fuiſſe certum habeo, ſi cedere hinc ſtatuiſſet. quanto enim facilius abire fuit quum proeul abeſſemus, quàm nunc quum in cervicibus ſumus? Nec falleret nos, nec interdiu nec nocte abeundo. Quid autem eſt nobis optatius, quàm ut quorum caſtra prealta fluminis ripa tuta, vallo inſuper ſepta ac crebris turribus oppugnare adorti ſumus, eos relictis munimentis agmine effuſo abeuntes in patentibus campis ab tergo adoriamur? Hæ diſtata pugna ex hoſterno die in hodiernum cauſſa fuerunt. Pugnare enim & ipſi mihi placet; & ideo, quia per Enipeum amnem ſepta ad hoſtem via erat, alio ſaltu dejectis hoſtium præſidiis novum iter aperui. neque priùs, quàm debellavero, abſiſtam

XL. Poſt

XL. Poſt hanc orationem ſilentium fuit; partim traductis in ſententiam ejus, partim verentibus nequicquam offendere in eo, quod utcumque prætermiſſum revocari non poſſet. Ac ne illo ipſo quidem die, aut conſule aut rege (rege, quòd nec feſſos ut pridie ex via, neque trepidantes in acie inſtruenda & vixdum compoſitos aggreſſurus erat: conſule, quòd in novis caſtris non ligna, non pabulum convectum erat; ad quæ petenda ex propinquis agris magna pars militum è caſtris exierat) neutro imperatorum volente, Fortuna, quæ plus conſiliis humanis pollet, contraxit certamen. Flumen erat haud magnum propius hoſtium caſtris, ex quo & Macedones & Romani aquabantur. præſidiis ex utraque ripa poſitis, ut id facere tutò poſſent. Duæ cohortes à parte Romanorum erant, Marrucina & Peligna: duæ turmæ Samnitium equitum, quibus præerat M. Sergius Silus legatus: & aliud pro caſtris ſtativum erat præſidium ſub C. Cluvio legato, tres cohortes, Firmana, Veſtina, Cremonenſis; duæ turmæ equitum, Placentina & Æſernina. Quum otium ad flumen eſſet, neutris laceſſentibus, hora circiter quarta jumentum, è manibus curantium elapſum, in ulteriorem ripam effugit. quòd quum per aquam ferme genu tenus altam tres milites ſequerentur, Thraces duo id jumentum ex medio alveo in ſuam ripam trahentes; altero eorum occiſo, receptoque eo jumento, ad ſtationem ſuorum ſe recipiebant. Octingentorum Thracum præſidium in hoſtium ripa erat. ex his pauci primò ægre paſſi populares in ſuo conſpectu cæſum, ad perſequendos interfectores fluvium tranſgreſſi ſunt: dein plures, poſtremò

poſtremò omnes, & cum præſidio.

* * *

XLI. *** prœlium ducit. Movebat imperii majeſtas, gloria viri, ante omnia ætas, quòd major ſexaginta annis juvenum munia in parte præcipua laboris periculique capeſſebat. Intervallum, quod inter cetratos & phalangem erat, implevit legio, atque aciem hoſtium interrupit. A tergo cetratis erat, frontem adverſus clypeatos habebat: aglaſpides appellabantur. Secundam legionem L. Albinus conſularis ducere adverſus leucaſpidem phalangem juſſus: ea media acies hoſtium fuit. In dextrum cornu, unde circa fluvium commiſſum prœlium erat, elephantes inducti, & ala ſociorum: & hinc primùm fuga Macedonum eſt orta. Nam ſicut pleraque nova commenta mortalium in verbis vim habent, experiendo, quum agi, non quemadmodum agantur ediſſeri oportet, ſine ullo effectu evaneſcunt; ita tum elephanti in acie nomen tantùm ſine uſu fuerunt. Elephantorum impetum ſubſecuti ſunt ſocii nominis Latini, pepuleruntque lævum cornu. In medio ſecunda legio immiſſa diſſipavit phalangem. nèque ulla evidentior cauſſa victoriæ fuit, quàm quòd multa paſſim prœlia erant, quæ fluctuantem turbârunt primò, deinde disjecerunt phalangem: cujus confertæ & intentis horrentis haſtis intolerabiles vires ſunt. Si carptim aggrediendo circumagere immobilem longitudine & gravitate haſtam cogas, confuſa ſtrue implicantur: ſi verò ab latere, aut ab tergo aliquid tumultus increpuit, ruinæ modo turbantur. ſicut tum adverſus catervatim incurrentes Romanos, & interrupta multifariam acie, obviam

obviam ire cogebantur: & Romani, quacunque data intervalla eſſent, inſinuabant ordines ſuos. Qui, ſi univerſa acie in frontem adverſus inſtructam phalangem concurriſſent, quod Pelignis principio pugnæ incautè congreſſis adverſus cetratos evenit, induiſſent ſe haſtis, nec confertam aciem ſuſtinuiſſent.

XLII. Ceterùm ſicut peditum paſſim cædes fiebant, niſi qui abjectis armis fugerunt; ſic equitatus prope integer pugna exceſſit. Princeps fugæ rex ipſe erat. jam à Pydna cum ſacris alis equitum Pellam petebat. confeſtim Coſtocus ſequebatur, Odryſarumque equitatus. ceteræ quoque Macedonum alæ integris abibant ordinibus: quia interjecta peditum acies, cujus cædes victores tenebat, immemores fecerat ſequendi equites. Diu phalanx à fronte, à lateribus, ab tergo cæſa eſt: poſtremò, qui ex hoſtium manibus elapſi erant, inermes ad mare fugientes, quidam aquam etiam ingreſſi, manus ad eos, qui in claſſe erant, tendentes, ſuppliciter vitam orabant: & quum ſcaphas concurrere undique ab navibus cernerent, ad excipiendos ſeſe venire rati, ut caperent potiùs quàm occiderent, longiùs in aquam, quidam etiam natantes, progreſſi ſunt. Sed quum hoſtiliter è ſcaphis cæderentur, retro qui poterant nando repetentes terram, in aliam fœdiorem peſtem incidebant. elephanti enim, ab rectoribus ad littus acti, exeuntes obterebant elidebantque. Facilè conveniebat Romanis, nunquam una acie tantum Macedonum interfectum. Cæſa enim ad viginti millia hominum ſunt: ad ſex millia, qui Pydnam ex acie perfugerant, vivi in poteſtatem pervenerunt:

& vagi è fuga quinque millia hominum capta. Ex victoribus ceciderunt non plus centum, & eorum multo major pars Peligni. vulnerati aliquanto plures ſunt. Quòd ſi maturiùs pugnari cœptum eſſet, ut ſatis diei victoribus ad perſequendum ſupereſſet, deletæ omnes copiæ forent : nunc imminens nox & fugientes texit, & Romanis pigritiem ad ſequendum locis ignotis fecit.

XLIII. Perſeus ad Pieriam ſilvam via militari frequenti agmine equitum & regio comitatu fugit. Simul in ſilvam ventum eſt, ubi plures diverſæ ſemitæ erant, & nox appropinquabat ; cum perpaucis maximè fidis via divertit. Equites ſine duce relicti, alii aliò in civitates ſuas dilapſi ſunt : perpauci inde Pellam celeriùs, quàm ipſe Perſeus, quia recta expedita via ierant, pervenerunt. Rex ad mediam ferme noctem terrore & variis difficultatibus viæ vexatus eſt. In regia Perſeo, qui Pellæ præerat Euctus, regiique pueri præſto erant. contra ea amicorum, qui alii alio caſu ſervati ex prœlio Pellam venerant, quum ſæpe arceſſiti eſſent, nemo ad eum venit. tres erant tantùm cum eo fugæ comites ; Eusander Cretenſis, Neon Bœotius, & Archidamus Ætolus. cum iis, jam metuens, ne, qui venire ad ſe abnuerent, majus aliquid moliri auderent, quarta vigilia profugit. Secuti eum ſunt admodum quingenti Cretenſes. petebat Amphipolim : ſed nocte à Pella exierat, properans ante lucem Axium amnem trajicere ; eum finem ſequendi, propter difficultatem tranſitus, fore ratus Romanis.

XLIV. Conſulem, quum ſe in caſtra victor recepiſſet, ne ſincero gaudio frueretur, cura de minore

minore filio ſtimulabat. P. Scipio is erat, Africanus & ipſe poſtea, deleta Carthagine, appellatus, naturalis conſulis Paulli, adoptione Africani nepos. Is ſeptimum decimum tunc annum agens, quod ipſum curam augebat, dum effuſè ſequitur hoſtes, in partem aliam turba ablatus erat: &, ſeriùs quum rediſſet, tunc demum recepto ſoſpite filio, victoriæ tantæ gaudium conſul ſenſit. Amphipolim quum jam fama pugnæ perveniſſet, concurſuſque matronarum in templum Dianæ, quam Tauropolon vocant, ad opem expoſcendam fieret; Diodorus, qui præerat urbi, metuens, ne Thraces, quorum duo millia in præſidio erant, urbem in tumultu diriperent, ab ſubornato ab ſe, per fallaciam in tabellarii ſpeciem, literas in foro medio accepit. Scriptum in iis erat, *ad Emathiam claſſem Romanam appulſam eſſe, agroſque circa vexari: eum præfectos Emathiæ, ut præſidium adverſus populatores mittat.* His lectis, hortatur Thracas, *ut ad tuendam Emathiæ oram proficiſcantur. magnam eos eadem prædamque palatis paſſim per agros Romanis facturos. Simul elevat famam adverſa pugna: quæ ſi vera foret, alium ſuper alium recentes ex fuga venturos fuiſſe.* per hanc cauſſam Thracibus ablegatis; ſimul tranſgreſſos eos Strymonem vidit, portas clauſit.

XLV. Tertio die Perſeus, quàm pugnatum erat, Amphipolim venit. inde oratores cum caduceo ad Paullum miſit. Interim Hippias & Milo & Pantauchus, principes amicorum regis, Beroeam, quò ex acie confugerant, ipſi ad conſulem profecti, Romanis dedunt: hoc idem & aliæ deinceps metu perculſæ parabant facere. Conſul, nunciis

victo-

victoriæ Q. Fabio filio & L. Lentulo & Q. Metello cum literis Romam miſſis, ſpolia jacentis hoſtium exercitus peditibus conceſſit: equitibus prædam circumjecti agri, dum ne amplius duabus noctibus à caſtris abeſſent. Ipſe propius mare ad Pydnam caſtra movit. Berœa primùm, deinde Theſſalonica, & Pella, & deinceps omnis ferme Macedonia intra biduum dedita. Pydnæi, qui proximi erant, nondum miſerant legatos: multitudo incondita plurium ſimul gentium, turbaque, quæ ex acie fuga in unum compulſa erat, conſilium & conſenſum civitatis impediebat: nec clauſæ modò portæ, ſed etiam inædificatæ erant. Miſſi Milo & Pantauchus ſub muros ad colloquium Solonis, qui præſidio erat: per eum emittitur militaris turba, oppidum deditum militibus datur diripiendum. Perſeus, una tantum ſpe Biſaltarum auxilii tentata, ad quos nequicquam miſerat legatos, in concionem proceſſit, Philippum ſecum filium habens: ut & ipſos Amphipolitanos, & equitum peditumque, qui aut ſemper ſecuti, aut fuga eodem delati erant, adhortando animos confirmarent. Sed aliquotiens dicere incipientem quum lacrimæ præpediſſent; quia ipſe dicere nequiit, Euandro Cretenſi editis quæ agi cum multitudine vellet, de templo deſcendit. Multitudo, ſicut ad conſpectum regis fletumque tam miſerabilem & ipſa ingemuerat lacrimaveratque, ita Euandri orationem aſpernabatur: & quidam auſi ſunt media ex concione ſuccłamare, *Abite hinc, ne, qui pauci ſuperſumus, propter vos pereamus.* Horum ferocia vocem Euandri clauſit. Rex in domum ſe recepit, pecuniaque & auro argentoque in lembos, qui in Stry-

Strymone ſtabant, delatis, & ipſe ad flumen deſcendit. Thraces, navibus ſe committere non auſi, domos dilapſi, & aliæ militaris generis turbæ. Cretenſes ſpem pecuniæ ſecuti. &, quoniam in dividendo plus offentionum quàm gratiæ erat, quinquaginta talenta iis poſita ſunt in ripa diripienda. Ab hac direptione quum per tumultum naves conſcenderent, lembum unum in oſtio amnis multitudine gravatum merſerunt. Galepſum eo die, poſtero Samothracam, quam petebant, perveniunt: ad duo millia talentum pervecta eo dicuntur.

XLVI. Paullus, per omnes deditas civitates dimiſſis qui præeſſent, ne qua injuria in nova pace victis fieret, retentiſque apud ſe caduceatoribus regis, P. Naſicam, ignarus fugæ regis, Amphipolim miſit cum modica peditum equitumque manu. ſimul ut Sinticen evaſtaret, & ad omnes conatus regi impedimento eſſet. Inter hæc Melibœa à Cn. Octavio capitur diripiturque: ad Æginium, ad quod oppugnandum Cn. Anicius legatus miſſus erat, ducenti eruptione ex oppido facta amiſſi ſunt; ignaris Æginienſibus debellatum eſſe. Conſul, à Pydna profectus, cum toto exercitu die altero Pellam pervenit: &, quum caſtra mille paſſus inde poſuiſſet, per aliquot dies ibi ſtativa habuit; ſitum urbis undique adſpiciens, quàm non ſine cauſſa delectam eſſe regiam advertit. Sita eſt in tumulo, vergente in occidentem hibernum. cingunt paludes inexſuperabilis altitudinis, æſtate & hieme; quas reſtagnantes faciunt lacus. In ipſa palude, qua proxima urbi eſt, velut inſula eminet aggeri operis ingentis impoſita: qui & murum ſuſtineat,

& humore circumfuſæ paludis nihil hedatur. Muro urbis conjuncta procul videtur. diviſa eſt intermurali amni, & eadem ponte juncta: ut nec oppugnante externo aditum ab ulla parte habeat: nec, ſi quem ibi rex includat, ullum niſi per facillimam cuſtodiæ pontem effugium. Et gaza regia in eo loco erat: ſed tum nihil præter trecenta talenta, quæ miſſa Gentio regi, deinde retenta fuerant, inventum eſt. Per quos dies ad Pellam ſtativa fuerunt, legationes frequentes, quæ ad gratulandum convenerant, maximè ex Theſſalia, auditæ ſunt. Nuncio deinde accepto Perſea Samothracam trajeciſſe, profectus à Pella conſul quartis caſtris Amphipolim pervenit. Effuſa omnis obvia turba, cuivis indicio erat, non bono ac juſto rege ob ra-

* * *

LIBER XLV.

EPITOME.

VI. *Perſeus ab Æmilio Paullo in Samothracia captus eſt.* XI, *&c. Quum Antiochus, Syriæ rex, Ptolemæum & Cleopatram, Ægypti reges, obſideret, & miſſis ad eum à ſenatu legatis, qui juberent, ab obſidione ſocii regis abſiſtere, editiſque mandatis conſideraturum ſe ille, quid faciendum eſſet, reſpondiſſet; unus ex legatis Popillius virga regem circumſcripſit: juſſitque, antequam circulo excederet, reſponſum daret. qua aſperitate*

ritate effecit, ut Antiochus bellum omitteret. XIII. *Legationes gratulantium populorum ac regum in ſenatum admiſſæ.* XX. *Rhodiorum, quia eo bello contra populum Romanum fuerant, excluſa.* XXI. *poſtero die, quum de eo quæreretur, ut iis bellum indiceretur; cauſſam in ſenatu patria ſua legati egerunt. nec tanquam hoſtes, nec tanquam ſocii dimiſſi.* XXXI, *&c. Macedonia in provinciæ formam redacta.* XXXV, *&c. Æmilius Paullus, repugnantibus militibus ſuis propter minorem prædam, & contradicente Servio Sulpicio Galba, triumphavit: & Perſeum cum tribus filiis ante currum duxit.* XL. *cujus triumphi lætitia, ne ſolida ei contingeret, duorum filiorum funeribus inſignita eſt: quorum alterius mors patris triumphum præceſſit, alterius ſecuta eſt. Luſtrum conditum eſt à cenſoribus. Cenſa ſunt civium capita trecenta duodecim millia, octingenta quinque.* XLIV. *Pruſias, Bithyniæ rex, Romam, ut ſenatui gratularetur ob victoriam ex Macedonia partam, venit: & Nicomedem filium ſenatui commendavit. Rex, plenus adulationis, libertum ſe populi Romani dicebat.*

I. Victoriæ nuncii, Quintus Fabius & Lucius Lentulus & Quintus Metellus, quanta potuit adhiberi feſtinatio, celeriter Romam quum veniſſent, præcerptam tamen ejus rei lætitiam invenerunt. Quarto poſt die quàm cum rege eſt pugnatum, quum in circo ludi ficrent, murmur repentè populi tota ſpectacula pervaſit; *pugnatum in Macedonia, &* *Ante Chr.* 168. *V. C.* 584.

devictum

devictum regem esse. Dein fremitus increbuit: poſtremò clamor plauſuſque, velut certo nuncio victoriæ allato, eſt exortus. Mirari magiſtratus, & quærere auctorem repentinæ lætitiæ: qui poſtquam nullus erat, evanuit quidem tanquam incertæ rei gaudium; omen tamen lætum inſidebat animis. Quod poſtquam veris nunciis Fabii Lentulique & Metelli adventu firmatum eſt, cum victoria ipſa, tum augurio animorum ſuorum lætabantur. Et aliter traditur Circenſis turbæ non minùs ſimilis veri lætitia: ante diem decimum Kalend. Octobres, ludorum Romanorum ſecundo die, C. Licinio conſuli, ad quadrigas mittendas eſcendenti, tabellarius, qui ſe ex Macedonia venire diceret, * laureatas literas dicitur. quadrigis miſſis conſul currum conſcendit: &, quum per circum veveheretur ad foros publicos, laureatas tabellas populo oſtendit. Quibus conſpectis, repentè immemor ſpectaculi populus in medium decurrit. eò ſenatum conſul vocavit, recitatiſque tabellis, ex auctoritate Patrum pro foris publicis denunciavit populo: L. Æmilium collegam ſignis collatis cum rege Perſeo pugnâſſe; Macedonum exercitum cæſum fuſumque; regem cum paucis fugiſſe; civitates omnes Macedoniæ in ditionem populi Romani veniſſe. His auditis, clamor cum ingenti plauſu ortus: ludis relictis, domos magna pars hominum ad conjuges liberoſque lætum nuncium portabant. Tertius decimus dies erat ab eo, quo in Macedonia pugnatum eſt.

II. Poſtero die ſenatus in curia habitus, ſupplicationeſque decretæ. & ſenatuſconſultum factum eſt, ut conſul, quos præter milites ſocioſque navales

vales conjuratos haberet, dimitteret: de militibus ſociiſque navalibus dimittendis referretur, quum legati ab L. Æmilio conſule, à quibus præmiſſus tabellarius eſſet, * Ante diem ſextum Kalend. Octobris, hora fere ſecunda legati urbem ingreſſi ſunt, ingentem ſecum occurrentium, quacumque ibant, proſequentiumque trahentes turbam, in forum ad tribunal perrexerunt. Senatus fortè in curia erat: eo legatos conſul introduxit. Ibi tantum temporis retenti, dum exponerent, *quanta regiâ copiâ peditum equitumque fuiſſent, quot millia ex his caſa, quot capta forent; quàm paucorum militum jacturâ tanta hoſtium ſtrages facta; quàm cum paucis rex fugiſſet: exiſtimari Samothraciam petiturum, paratam claſſem ad perſequendum eſſe. neque terra, neque mari elabi poſſe.* Eadem hæc paullo poſt in concionem traducti expoſuerunt. renovataque lætitia, quum conſul ediciſſet, *ut omnes ædes ſacræ aperirentur, pro ſe quiſque ex concione ad gratias agendas ire Diis:* ingentique turba, non virorum modò, ſed etiam feminarum, conferta tota urbe Deorum immortalium templa. Senatus revocatus in curiam, ſupplicationes ob rem egregiè geſtam ab L. Æmilio conſule in quinque dies circa omnia pulvinaria decrevit, hoſtiiſque majoribus ſacrificari juſſit. Naves, quæ in Tiberi paratæ inſtructæque ſtabant, ut, ſi rex poſſet reſiſtere, in Macedoniam mitterentur, ſubduci, & in navalibus collocari: ſocios navales dato annuo ſtipendio dimitti, & cum his omnes qui in conſulis verba juraverant: & quod militum Corcyræ, Brundiſii, ad mare Superum, aut in agro Larinati eſſet, (omnibus his locis diſpoſitus exercitus fuerat, cum quo, ſi res poſceret,

ſceret, C. Licinius collegæ ferret opem) hos omnes milites dimitti placuit. Supplicatio pro concione populi indicta eſt ex ante diem quintum Idus Octob. cum eo die in quinque dies.

III. Ex Illyrico duo legati, C. Licinius Nerva & P. Decius, nunciârunt, exercitum Illyriorum cæſum: Gentium regem captum in ditione populi Romani & Illyricum eſſe. Ob eas res geſtas ductu auſpicioque L. Anicii prætoris ſenatus in triduum ſupplicationes decrevit, ut Latinæ edictæ à conſule ſunt in ante quartum & tertium & pridie Idus Novembr. Tradidere quidam, legatos Rhodios nondum miſſos, poſt victoriam nunciatam, velut ad ludibrium ſtolidæ ſuperbiæ, in ſenatum vocatos eſſe. Ibi Ageſipolim principem eorum ita locutum: *Miſſos eſſe legatos ab Rhodiis ad pacem inter Romanos & Perſea faciendam: quòd id bellum grave atque incommodum Græcia omni, ſumptuoſum ac damnoſum ipſis Romanis eſſet. Fortunam perbene feciſſe, quando, finito aliter bello, gratulandi ſibi de victoria egregia Romanis opportunitatem dediſſet.* Hæc ab Rhodio dicta. Reſponſum ab ſenatu eſſe; *Rhodios nec utilitatum Græciæ, neque cura impenſarum populi Romani, ſed pro Perſeo legationem eam miſiſſe. Nam ſi ea fuiſſet cura, quæ ſimularetur, tum mittendos legatos fuiſſe, quum Perſeus, in Theſſalia exercitu inducto, per biennium Græcas urbes, alias obſideret, alias denunciatione armorum terreret. Tum nullam pacis ab Rhodiis mentionem factam. Poſtquam, ſuperatos ſaltus tranſgreſſoſque in Macedoniam Romanos audirent, & incluſum teneri Perſea, tunc Rhodios legationem miſiſſe; non ad ullam aliam rem, quàm ad Perſea ex*

im-

immimenti periculo eripiendum. cum hoc reſponſo legatos dimiſſos.

IV. Per eoſdem dies & M. Marcellus ex provincia Hiſpania decedens, Marcolica nobili urbe capta, decem pondo auri & argenti ad ſummam ſeſtertii decies in ærarium retulit. Paullus Æmilius conſul quum caſtra, ut ſupra dictum eſt, ad Siras terræ Odomanticæ haberet, quum literas ab rege Perſeo per ignobiles tres legatos cerneret, & ipſe illacrimâſſe dicitur ſorti humanæ: quòd qui paullo ante, non contentus regno Macedoniæ, Dardanos Illyrioſque oppugnâſſet, Baſtarnarum exciviſſet auxilia; is tum amiſſo exercitu, extorris regno, in parvam inſulam compulſus, ſupplex, fani religione, non viribus ſuis, tutus eſſet. Sed poſtquam, *Regem Perſea conſuli Paullo ſalutem,* legit; miſerationem omnem ſtultitia ignorantis fortunam ſuam exemit. Itaque quanquam in reliqua parte literarum minimè regiæ preces erant, tamen ſine reſponſo ac ſine literis ea legatio dimiſſa eſt. Senſit Perſeus, cujus nominis obliviſcendum victo eſſet: itaque alteræ literæ, cum privati nominis titulo miſſæ, & petiere & impetravere, ut aliqui ad eum mitterentur, cum quibus loqui de ſtatu & conditione ſuæ fortunæ poſſet. Miſſi ſunt tres legati, P. Lentulus, A. Poſtumius Albinus, A. Antonius, nihil ea legatione perfectum eſt: Perſeo regium nomen omni vi amplectente; Paullo, ut ſe ſuaque omnia in fidem & clementiam populi Romani permitteret, contendente.

V. Dum hæc aguntur, claſſis Cn. Octavii Samothracam eſt appulſa. Is quoque, præſenti admoto terrore, modò minis, modò ſpe perliceret, ut ſe

ſe traderet, quum conaretur; adjuvit in hoc eum res, ſeu caſu contracta, ſeu conſilio. L. Atilius illuſtris adoleſcens quum in concione eſſe populum Samothracum animum advertiſſet; à magiſtratibus petiit, ut ſibi paucis alloquendi populi poteſtatem facerent. Permiſſo, *Utrùm nos, hoſpites Samothraces, verè accepimus an falſò, ſacram hanc inſulam, & auguſti totam atque inviolati ſoli eſſe?* Quum creditæ ſanctitati aſſentirentur omnes, *Cur igitur*, inquit, *pollutam homicida ſanguine regis Eumenis violavit? &, quum omnis prafatio ſacrorum eos, quibus non ſint pura manus, ſacris arceat, vos penetralia veſtra contaminari cruento latronis corpore ſinetis?* Nobilis fama erat apud omnes Græciæ civitates, Eumenis regis per Euandrum Delphis prope perpetrata cædes. Itaque, præterquam quòd in poteſtate Romanorum ſeſe inſulamque totam & templum cernebant eſſe, ne immeritò quidem ea ſibi exprobrari rati, Theondám, qui ſummus magiſtratus apud eos erat (regem ipſi appellant) ad Perſea mittunt, qui nunciaret, *argui cædis Euandrum Cretenſem. eſſe autem judicia apud ſeſe more majorum comparata, de iis, qui inceſtas manus intuliſſe intra terminos ſacratos templi dicantur. Si conſideret Euander, innoxium ſe rei capitalis argui, veniret ad cauſſam dicendam: ſi committere ſe judicio non auderet, liberaret religione templum, ac ſibimet ipſe conſuleret.* Perſeus evocato Euandro, *judicium ſubeundi nullo pacto auctor eſſe: nec cauſſa, nec gratia parem fore.* Suberat & ille metus, ne damnatus auctorem ſe nefandi facinoris protraheret. reliqui quid eſſet, niſi ut fortiter moriatur? Nihil palam abnuere Euander: ſed quum, veneno

ſe

ſe malle mori quàm ferro, dixiſſet; occultè fugam parabat. quod quum renunciatum regi eſſet, metuens, ne tanquam à ſe ſubtracto poenæ reo iram Samothracum in ſe converteret, interfici Euandrum juſſit. Qua perpetrata temere cæde, ſubiit extemplo animum, in ſe nimirum receptam labem, quæ Euandri fuiſſet: ab illo Delphis vulneratum Eumenem, ab ſe Samothracæ Euandrum occiſum. ita duo ſanctiſſima in terris templa ſe uno auctore ſanguine humano violata. Hujus rei crimen, corrupto pecunia Theonda, avertitur, ut renunciaret populo, Euandrum ſibi ipſum mortem conſciviſſe.

VI. Ceterùm tanto facinore in unicum relictum amicum, ab ipſo per tot caſus expertum, proditumque quia non prodiderat, omnium ab ſe abalienavit animos. Pro ſe quiſque tranſire ad Romanos: fugæque conſilium capere ſolum prope relictum coëgerunt: Oroandemque Cretenſem, cui nota Thraciæ ora erat, quia mercaturas in ea regione fecerat, appellat, ut ſe ſublatum in lembum ad Cotym deveheret. Demetrium eſt portus in promontorio quodam Samothracæ; ibi lembus ſtabat. Sub occaſum ſolis deferuntur, quæ ad uſum neceſſaria erant: defertur & pecunia, quanta clam deferri poterat. Rex ipſe nocte media, cum tribus conſciis fugæ, per poſticum ædium in propinquum cubiculo hortum, atque inde maceriam ægre tranſgreſſus, ad mare pervenit. Oroandes jam tum, dum pecunia deferretur, primis tenebris ſolverat navem, ac per altum Cretam petebat. Poſtquam in portu navis non inventa eſt, vagatus Perſeus aliquamdiu in littore, poſtremò timens lucem jam appropinquantem, in hoſpitium redire non au-

tam fiduciam ſalutis præbet. Hæc Græco ſermone Perſeo, Latinè deinde ſuis: *Exemplum inſigne cernitis,* inquit, *mutationis rerum humanarum? Vobis hoc præcipuè dico juvenes. ideo in ſecundis rebus nihil in quemquam ſuperbè ac violenter conſulere decet, nec præſenti credere fortunæ; quum, quid veſper ferat, incertum ſit. is demum vir erit, cujus animum nec proſperæ flatu ſuo efferet, nec adverſa infringet.* Conſilio dimiſſo, tuendi cura regis Q. Ælio mandatur. Eo die & invitatus ad conſulem Perſeus, & alius omnis ei honos habitus eſt, qui haberi in tali fortuna poterat.

IX. Exercitus deinde in hiberna dimiſſus eſt: maximam partem copiarum Amphipolis, reliquas propinquæ urbes acceperunt. Hic finis belli, quum quadriennium continuum bellatum eſſet, inter Romanos ac Perſea fuit: idemque finis incliti per Europæ plerumque atque Aſiam omnem regni. Viceſimum ab Carano, qui primus regnavit, Perſea numerabant. Perſeus, Q. Fulvio, L. Manlio conſulibus, regnum accepit: à ſenatu rex eſt appellatus, M. Junio, A. Manlio conſulibus: regnavit undecim annos. Macedonum obſcura admodum fama uſque ad Philippum Amyntæ filium fuit: inde ac per eum creſcere quum cœpiſſet, Europæ ſe tamen finibus continuit; Græciam omnem ac partem Thraciæ atque Illyrici amplexa. Superfudit deinde ſe in Aſiam: & tredecim annis, quibus Alexander regnavit, primùm omnia, quà Perſarum prope immenſo ſpatio imperium fuerat, ſuæ ditionis fecit. Arabas hinc Indiamque, quà terrarum ultimus finis Rubrum mare amplectitur, peragravit. tum maximum in terris Macedonum regnum

nomen-

nomenque, inde morte Alexandri diſtractum in multa regna, dum ad ſe quiſque opes rapiunt lacerantes viribus, à ſummo culmine fortunæ ad ultimum finem centum quinquaginta annos ſtetit.

X. Victoriæ Romanæ fama quum pervaſiſſet in Aſiam, Antenor, qui cum claſſe lemborum ad Phanas ſtabat, Caſſandriam inde trajecit. C. Popillius, qui ad Delum præſidio navibus Macedoniam petentibus erat, poſtquam debellatum in Macedonia, & ſtatione ſummotos hoſtium lembos audivit, dimiſſis & ipſe Atticis navibus, ad ſuſceptam legationem peragendam navigare Ægyptum pergit: ut priùs occurrere Antiocho poſſet, quàm ad Alexandriæ mœnia accederet. Quum præterveherentur Aſiam legati, & Loryma veniſſent, qui portus viginti paullo amplius millia ab Rhodo abeſt, ex adverſo urbi ipſi poſitus; principes Rhodiorum occurrunt (jam enim eò quoque victoriæ fama perlata erat) orantes, *ut Rhodum deveherentur. pertinere id ad famam ſalutemque civitatis, noſcere ipſos omnia, quæ acta eſſent, agerenturque Rhodi; & comperta per ſe, non vulgata fama, Romam referre.* Diu negantes perpulerunt, ut moram navigationis brevem pro ſalute ſociæ urbis paterentur. Poſtquam Rhodum ventum eſt, in concionem quoque eos iidem precibus pertraxerunt. Adventus legatorum auxit potiùs timorem civitati, quàm minuit: omnia enim Popillius, quæ ſinguli univerſique eo bello hoſtiliter dixerant fecerantque, retulit. & vir aſper ingenio augebat atrocitatem eorum, quæ dicerentur, vultu truci & acceuſatoria voce: ut quum propriæ ſimultatis nulla cauſſa cum civitate eſſet, ex unius ſenatoris Romani acerbitate,

qualis in ſe univerſi ſenatus animus eſſet, conjecta-rent. C. Decimii moderatior oratio fuit, qui in pleriſque eorum, quæ commemorata à Popillio eſſent, *culpam non penes populum, ſed penes paucos concitores vulgi eſſe* dixit. *eos, venalem linguam habentes, decreta plena regiæ aſſentationis feciſſe: & eas legationes miſiſſe, quarum Rhodios ſemper non minùs puderet, quàm pœniteret. Quæ omnia, ſi tamen populo foret, in capita noxiorum verſura.* Cum magno aſſenſu auditus eſt, non magis eo quòd multitudinis noxam elevabat, quàm quòd culpam in auctores verterat. Itaque quum principes eorum Romanis reſponderent, nequaquam tamen tam grata oratio eorum fuit, qui, quæ Popillius objecerat, diluere utcumque conati ſunt; quàm eorum qui Decimio, in auctoribus ad piaculum noxæ objiciendis, aſſenſi ſunt. Decretum igitur extemplo, ut, qui pro Perſeo adverſus Romanos dixiſſe quid aut feciſſe convincerentur, capitis condemnarentur. Exceſſerunt urbe ſub adventu Romanorum quidam, alii mortem ſibi conſciverunt. Legati, non ultra quàm quinque dies Rhodi morati, Alexandriam proficiſcuntur. Nec eo ſegniùs judicia ex decreto coram his facto Rhodi exercebantur, quàm perſeverantiam in exſequenda re Decimii lenitas *.

XI. Quum hæc gererentur, Antiochus, fruſtra tentatis mœnibus Alexandriæ, abſceſſerat: ceteraque Ægypto potitus, relicto Memphi majore Ptolemæo, cui regnum quæri ſuis viribus ſimulabat, ut victorem mox aggrederetur, in Syriam exercitum abduxit. Nec hujus voluntatis ejus ignarus *Ptolemæus*, dum conterritum obſidionis metu mi-

norem

norem fratrem haberet, poſſe ſe recipi Alexandriæ, & ſorore adjuvante & non repugnantibus fratris amicis, ratus; primùm ad ſororem, deinde ad fratrem amicoſque ejus non priùs deſtitit mittere, quàm pacem cum iis confirmaret. Suſpectum Antiochum effecerat, quòd, cetera Ægypto ſibi tradita, Peluſii validum relictum erat præſidium. apparebat clauſtra Ægypti teneri. ut, quum vellet, rurſus exercitum induceret. Bello inteſtino cum fratre eum exitum fore, ut victor feſſus certamine nequaquam par Antiocho futurus eſſet. Hæc, prudenter animadverſa à majore, cum aſſenſu minor frater, quique cum eo erant, acceperunt: ſorer plurimùm adjuvit; non conſilio modò, ſed etiam precibus. Itaque conſentientibus cunctis, pace facta Alexandriam recipitur, ne multitudine quidem adverſante: quæ in bello non per obſidionem modò, ſed etiam poſtquam à mœnibus abſceſſum eſt, quia nihil ex Ægypto ſubvehebatur, omnium rerum attenuata inopia erat. His quum lætari Antiochum conveniens eſſet, ſi reducendi ejus cauſſa exercitum Ægyptum induxiſſet, quo ſpecioſo titulo ad omnes Aſiæ & Græciæ civitates legationibus recipiendis literiſque dimittendis uſus erat, adeò eſt offenſus, ut multo acrius infeſtiuſque adverſus duos, quàm antè adverſus unum, pararet bellum. Cyprum extemplo claſſem miſit: ipſe, primo vere cum exercitu Ægyptum petens, in Cœlen Syriam proceſſit. Circa Rhinocolura Ptolemæi legatis agentibus gratias, quòd per eum regnum patrium recepiſſet, petentibuſque, ut ſuum munus tueretur, & diceret potiùs quid fieri vellet, quàm hoſtis ex ſocio factus vi atque armis ageret, reſpondit; *Non aliter neque claſſem revocaturum, neque exercitum reductorum, niſi*

niſi ſibi & tota Cypro & Peluſio, agroque, qui circa Peluſiacum oſtium Nili eſſet, cederet: diemque præſtituit, intra quam de conditionibus peractis reſponſum acciperet.

XII. Poſtquam dies data induciis præteriit, * navigantibus oſtio Nili ad Peluſium, per deſerta Arabiæ * ad Memphim incolebant, & ab ceteris Ægyptiis, partim voluntate, partim metu, ad Alexandriam modicis itineribus deſcendit. Ad Leuſinem tranſgreſſo flumen, qui locus quatuor millia ab Alexandria abeſt, legati Romani occurrerunt. quos quum advenientes ſalutâſſet, dextramque Popilio porrigeret; tabellas ei Popillius ſcriptum habentes tradit, atque omnium primum id legere jubet. quibus perlectis, quum ſe conſideraturum adhibitis amicis quid faciendum ſibi eſſet dixiſſet; Popillius pro cetera aſperitate animi, virga, quam in manu gerebat, circumſcripſit regem; ac, *Priuſquam hoc circulo excedas*, inquit, *redde reſponſum ſenatui, quod referam.* Obſtupefactus tam violento imperio, parumper quum hæſitâſſet; *Faciam*, inquit, *quod cenſet ſenatus.* Tum demum Popillius dextram regi, tanquam ſocio atque amico, porrexit. Die deinde finita quum exceſſiſſet Ægypto Antiochus, legati, concordia etiam auctoritate ſua inter fratres firmata, inter quos vixdum convenerat, pars Cyprum navigant: & inde, quæ jam vicerat prœlio Ægyptias naves, claſſem Antiochi dimittunt. clara ea per gentes legatio fuit, quòd haud dubiè adempta Antiocho Ægyptus habenti jam, redditumque patrium regnum ſtirpi Ptolemæi fuerat. Conſulum ejus anni, ſicut alterius clarus conſulatus inſigni victoria, ita alterius obſcura fama; quia materiam res gerendi non *habuit.* Jam primum cum legionibus ad conve-

nien-

niendum diem dixit, non auſpicatò templum intravit. vitio diem dictam eſſe augures, quum ad eos relatum eſt, decreverunt. Profectus in Galliam circa Macros campos ad montes Siciminam & Papinum ſtativa habuit: deinde circa eadem loca cum ſociis nominis Latini hibernabat. Legiones Romanæ, quòd vitio dies exercitui ad conveniendum dicta erat, Romæ manſerant: & prætores, præter C. Papirium Carbonem, cui Sardinia evenerat, in provincias iere. eum jus dicere Romæ (nam eam quoque ſortem habebat) inter cives & peregrinos Patres cenſuerant.

XIII. Ut Popillius, & ea legatio, quæ miſſa ad Antiochum erat, Romam rediit: retulit, controverſias inter reges ſublatas eſſe, exercitumque ex Ægypto in Syriam reductum. Poſt ipſorum regum legati venerunt: Antiochi legati, referentes, *Omni victoria potiorem pacem regi, quæ ſenatui placuiſſet, viſam: eumque haud ſecus, quàm Deorum imperio, legatorum Romanorum juſſu paruiſſe.* gratulati deinde victoriam ſunt, ad quam ſumma ope, ſi quid imperatum foret, adfuturum regem fuiſſe. Ptolemæi legati, communi nomine regis & Cleopatræ, gratias egerunt, *Plus eos ſenatui populoque Romano, quàm parentibus ſuis, plus quàm Diis immortalibus debere: per quos obſidione miſerrima liberati eſſent; regnum patrium prope amiſſum recepiſſent.* Reſponſum ab ſenatu eſt, *Antiochum rectè atque ordine feciſſe, quòd legatis paruiſſet; gratumque id eſſe ſenatui populoque Romano.* Regibus Ægypti, Ptolemæo Cleopatræque, *ſi quid per ſe boni commodique eveniſſet, id magnopere ſenatum lætari: daturumque operam, ut regni ſui maximum ſemper præſidium poſitum eſſe in fide populi Ro-*

Romani ducant. Munera legatis, ut ex inſtituto, mittenda curaret, C. Papirio prætori mandatum. Literæ deinde Macedonia allatæ, quæ victoriæ lætitiam geminarent: Perſea regem in poteſtatem conſulis veniſſe. Dimiſſis legatis, diſceptatum inter Piſanos Lunenſeſque legatos: Piſanis querentibus, agro ſe à colonis Romanis pelli: Lunenſibus affirmantibus, eum, de quo agatur, à triumviris agrum ſibi aſſignatum eſſe. Senatus, qui de finibus cognoſcerent ſtatuerentque, quinqueviros miſit; Q. Fabium Buteonem, P. Cornelium Blaſionem, Ti. Sempronium Muſcam, L. Nævium Balbum, C. Appulejum Saturninum. Et ab Eumene & ab Attalo & ab Athenæo fratribus communis legatio de victoria gratulatum venit. Et Maſgabæ regis Maſiniſſæ filio, Puteolis navem egreſſo, præſtò fuit obviàm miſſus cum pecunia L. Manlius quæſtor, qui Romam eum publico ſumptu perduceret. Advenienti extemplo ſenatus datus eſt. Is adoleſcens ita locutus eſt, ut, quæ rebus grata erant, gratiora verbis faceret. Commemoravit, quot pedites equiteſque, quot elephantos, quantum frumenti eo quadriennio pater ſuus in Macedoniam miſiſſet. *Sed duas res ei rubori fuiſſe: unam, quòd rogâſſet eum per legatos ſenatus, quæ ad bellum opus eſſent, & non imperâſſet: alteram, quòd pecuniam ei pro frumento miſiſſet. Maſiniſſam meminiſſe, regnum à populo Romano partum auctumque & multiplicatum habere: uſu regni conſentum, ſcire dominium & jus eorum, qui dederint, eſſe. Sumere itaque eoſdem, non ſe rogare æquum eſſe, neque emere ea ex fructibus agri ab ſe dati, qua ibi proveniant. Id Maſiniſſa ſatis eſſe & fore, quod populo Romano ſuperaſſet. Cum iis mandatis à patre profectum,*

poſtea

poſtea conſecutos equites, qui devictam Macedoniam nunciarent, gratulatumque ſenatui juberent indicare, tanta eam rem lætitia patri ſuo eſſe, ut Romam venire velit, Jovique optimo maximo in Capitolio ſacrificare, & grates agere: id, niſi moleſtum ſit, ut ei permittatur, ab ſenatu petere.

XIV. Reſponſum regulo eſt: *Facere patrem ejus Maſiniſſam, quod virum gratum bonumque facere deceat, ut pretium honoremque debito beneficio addat. Et populum Romanum ab eo, bello Punico, forti fidelique opera adjutum; & illum, favente populo Romano, regnum adeptum: æquitate ſua poſtea trium regum bellis deinceps omnibus functum officiis. Victoria verò populi Romani lætari eum regem mirum non eſſe, qui ſortem omnem fortunæ regnique ſui cum Romanis immiſcuiſſet. Grates Diis pro populi Romani victoria apud ſuos penates ageret, Romæ filium pro eo acturum. Gratulatum quoque ſatis ſuo ac patris nomine eſſe. Ipſum relinquere regnum, & Africa excedere, præterquam quod illi inutile eſſet, non eſſe è republica populi Romani, ſenatum cenſere.* Petenti Maſgabæ, ut Hanno Hamilcaris * filius obſes in locum exigeret. Munera ex ſenatuſconſulto emere regulo quæſtor juſſus ex centum pondo argenti; & proſequi eum Puteolos, omnemque ſumptum, quoad in Italia eſſet, præbere; & duas naves conducere, quibus ipſe comiteſque regis in Africam deveherentur; & comitibus omnibus liberis ſerviſque veſtimenta data. Haud ita multo poſt de altero Maſiniſſæ filio Miſagene literæ allatæ ſunt, miſſum eum ab L. Paullo poſt devictum Perſea in Africam cum equitibus ſuis; navigantem, diſperſa claſſe in Hadriatico mari, *Brundiſium* tribus navibus ægrum delatum. Ad-

um

um cum iiſdem muneribus, quæ data Romæ fratri ejus erant, L. Stertinius quæſtor Brundiſium miſſus: juſſuſque curare, ut ædes hoſpi-

* * *

Ante Chr. 167. *V. C.* 585. XV. In quatuor urbanas tribus deſcripti erant libertini, præter eos, quibus filius quinquenni major ex ſenatuſconſulto eſſet. Eos, ubi proximo luſtro cenſi eſſent, cenſeri juſſerunt: & eos, qui prædium prædiave ruſtica pluris ſeſtertiûm triginta millium haberent, cenſendi jus factum eſt. Hoc quum ita ſervatum eſſet, negabat Claudius *ſuffragii lationem injuſſu populi cenſorem cuiquam homini, nedum ordini univerſo adimire poſſe. Neque enim ſi tribu movere poſſet, quod ſit nihil aliud, quàm mutare jubere tribum, ideo omnibus quinque & triginta tribubus emovere poſſe: id eſt, civitatem libertatemque eripere, non ubi cenſeatur finire, ſed cenſu excludere.* Hæc inter ipſos diſceptata; poſtremò eò deſcenſum eſt, ut ex quatuor urbanis tribubus unam palam in atrio Libertatis ſortirentur, in quam omnes, qui ſervitutem ſervîſſent, conjicerent. Æſquilinæ ſors exiit: in ea Ti. Gracchus pronunciavit, libertinos omnes cenſeri placere. Magno ea res honori cenſoribus apud ſenatum fuit. gratiæ actæ & Sempronio, qui in bene cœpto perſeverâſſet; & Claudio, qui non impediſſet. Plures quàm à ſuperioribus & ſenatu emoti ſunt, & equos vendere juſſi. omnes iidem ab utroque & tribu remoti & ærarii facti: neque ullius, quem alter notaret, ab altero levata ignominia. Petentibus, ut ex inſtituto ad ſarta tecta exigenda, & ad opera, *quæ locâſſent*, probanda, anni & bimenſis tempus *prorogaretur*; Cn. Tremellius tribunus, quia le-

ctus

ctus non erat in ſenatum, interceſſit. Eodem anno C. Cicerejus ædem in monte Albano dedicavit, quinquennio poſtquam vovit.

XVI. Flamen Martialis inauguratus eſt eo anno L. Poſtumius Albinus. Q. Ælio, M. Junio conſulibus de provinciis referentibus, cenſuere patres duas provincias Hiſpaniam rurſus fieri, quæ una per bellum Macedonicum fuerat: & Macedoniam Illyricumque eoſdem, L. Paullum & L. Anicium, obtinere; donec, de ſententia legatorum, & res bello turbatas, & ſtatum alium ejus regni formando compoſuiſſent. Conſulibus Piſæ & Gallia decretæ cum binis legionibus peditum, & equitum quadringentenis. Prætorum ſortes fuere, Q. Caſſii urbana, Manii Juvencii Thalnæ inter peregrinos, Ti. Claudii Neronis Sicilia, Cn. Fulvii Hiſpania citerior, C. Licinii Nervæ ulterior. A. Manlio Torquato Sardinia obvenerat. nequiit ire in provinciam; ad res capitales quærendas ex ſenatuſconſulto retentus. De prodigiis deinde nunciatis ſenatus eſt conſultus. Ædes Deorum Penatium in Velia de cœlo tacta erat: & in oppido Minervio duæ portæ & muri aliquantum. Anagniæ terra pluerat: & Lanuvii fax in cœlo viſa erat. Et Calatiæ in publico agro M. Valerius civis Romanus nunciabat, è foco ſuo ſanguinem per triduum & duas noctes manáſſe. Ob id maximè decemviri libros adire juſſi, ſupplicationem in diem unum populo edixerunt: & quinquaginta capris in foro ſacrificaverunt. & aliorum prodigiorum cauſſa diem alterum ſupplicatio circa omnia pulvinaria fuit, & hoſtiis majoribus ſacrificatum eſt, & urbs luſtrata. Inde, quod ad honorem Deûm immortalium pertineret, decrevit ſe-

na-

exceptus enim eſt ab his, qui ſimul eo bello militaverunt, haud paullo benigniùs quàm ſi ipſe rex Eumenes veniſſet. Adduxerant eum duæ in ſpeciem honeſtæ res: una, gratulatio, conveniens in ea victoria quam ipſe adjuviſſet: altera, querimonia Gallici tumultus, Advertæque gladiis regnum in dubium adductum eſſe. Suberat & ſecreta ſpes honorum præmiorumque ab ſenatu, quæ vix ſalva pietate ejus contingere poterant. erant enim quidam Romanorum quoque non boni auctores, qui ſpe cupiditatem ejus elicerent: *Eam opinionem de Attalo & Eumene Romæ eſſe, tanquam de altero Romanis certo amico, altero nec Romanis nec Perſeo fido ſocio. Itaque vix ſtatui poſſe, utrùm quæ pro ſe, an quæ contra fratrem petiturus eſſet, ab ſenatu magis impetrabilia forent: adeò univerſos omnia & huic tribuere & illi vero negare.* Eorum hominum (ut res docuit) Attalus erat, qui, quantum ſpes ſpopondiſſet, cuperent, ni unius amici prudens monitio velut frenos animo ejus, geſtienti ſecundis rebus, impoſuiſſet. Stratius cum eo fuit medicus, ad id ipſum à non ſecuro Eumene Romam miſſus, ſpeculator rerum quæ à fratre agerentur, monitorque fidus ſi decedi fide vidiſſet. Is ad occupandas jam aures ſollicitatumque jam animum quum veniſſet, aggreſſus tempeſtivis temporibus rem prope prolapſam reſtituit: *aliis alia regna creviſſe rebus*, dicendo: *regnum eorum novum, nullis vetuſtis fundatum opibus, fraterna ſtare concordia: quod unus nomen regium & præcipuum capitis inſigne gerat; omnes fratres regnent. Attalum verò, quia ætate proximus, quis non pro rege habeat? neque eo ſolùm quia tantas præſentes ejus*

opes

opes cernat, ſed quòd haud ambiguum propediem regnaturum eum infirmitate ataque Eumenis eſſet, nullam ſtirpem liberûm habentis: (necdum enim agnoverat eum, qui poſtea regnavit.) *Quid attineret vim afferre rei ſua ſponte mox ad eum adventura? Acceſſiſſe etiam novam tempeſtatem regno tumultus Gallici, cui vix conſenſu & concordia regum reſiſti queat. Si verò ad externum bellum domeſtica ſeditio adjiciatur; ſiſti non poſſe: nec aliud eum quàm ne frater in regno moriatur, ſibi ipſi ſpem propinquam regni ereptorum. Si utraque gloriosa res eſſet; & ſervâſſe fratri regnum, & eripuiſſe: ſervati tamen regni, qua juncta pietati ſit, potiorem laudem fuiſſe. Sed enimvero quum deteſtabilis altera res & proxima parricidio ſit, quid ad deliberationem dubii ſupereſſe? Utrùm enim partem regni petiturum eſſe, an totum ereptorum? ſi partem; ambo infirmos diſtractis viribus, & omnibus injuriis obnoxios fore: ſi totum, privatumne ergo majorem fratrem, an exſulem illa ætate, illa corporis infirmitate; an ultimùm mori juſſurum? Egregium enim (ut fabulis traditus impiorum fratrum eventus taceatur) Perſei exitum videri, qui ex fraterna cæde raptum diadema in templo Samothracum, velut præſentibus Diis exigentibus pœnas, ad pedes victoris hoſtis proſtratus poſuerit. Eos ipſos, qui non illi amici, ſed Eumeni infeſti ſtimulent eum, pietatem conſtantiamque laudaturos, ſi fidem ad ultimum fratri præſtitiſſet.*

XX. Hæc plus valuere in Attali animo. Itaque introductus in ſenatum, gratulatus victoriam; & ſua merita eo bello fratriſque, ſi qua erant, & Gallorum defectionem, quæ nuper ingenti motu facta

erat,

erat, expoſuit. Petiit, ut legatos mitteret ad eos, quorum auctoritate ab armis avocarentur. His pro regni utilitate editis mandatis, Ænum ſibi & Maroneam petiit. Ita deſtituta eorum ſpe, qui fratre accuſato partitionem regni petiturum crediderant, curia exceſſit. Ut rarò aliàs quiſquam rex aut privatus, tanto favore tantoque omnium aſſenſu, eſt auditus; omnibus honoribus muneribuſque & præſens eſt cultus, & proficiſcentem proſecuti ſunt. Inter multas Aſiæ Græciæque legationes, Rhodiorum maximè legati civitatem converterunt. nam quum primò in veſte candida viſi eſſent, quod gratulanteis decebat; &, ſi ſordidam veſtem habuiſſent, lugentium Perſei caſum præbere ſpeciem poterant: poſtquam conſulti ab Marco Junio conſule Patres, ſtantibus in comitio legatis, an locum, lautia, ſenatumque darent, nullum hoſpitale jus in iis ſervandum cenſuerunt; egreſſus è curia conſul, quum Rhodii, gratulatum ſe de victoria purgatumque civitatis crimina dicentes veniſſe, petiſſent ut ſenatus ſibi daretur; pronunciat, *ſociis & amicis & alia comiter atque hoſpitaliter præſtare Romanos, & ſenatum dare conſuéſſe: Rhodios non ita meritos eo bello, ut amicorum ſociorum numero habendi ſint.* His auditis, proſtraverunt ſe omnes humi, conſulemque & cunctos, qui aderant, orantes; ne nova falſaque crimina plus obeſſe Rhodiis æquum cenſerent, quàm antiqua merita, quorum ipſi teſtes eſſent. Extemplo, veſte ſordida ſumpta, domos principum cum precibus ac lacrimis circumibant, orantes, ut priùs cognoſcerent cauſſam, quàm condemnarentur.

XXX.

XXI. M. Juvencius Thalna prætor, cujus inter cives & peregrinos juriſdictio erat, populum adverſus Rhodios incitabat: rogationemque promulgaverat, *Ut Rhodiis bellum indiceretur: & ex magiſtratibus ejus anni deligerent, qui ad id bellum cum claſſe mitterentur:* ſe eum ſperans futurum eſſe. Huic actioni M. Antonius & M. Pomponius tribuni plebis adverſabantur. Sed & prætor novo maloque exemplo rem ingreſſus erat, quod, antè non conſulto ſenatu, non conſulibus certioribus factis, de ſua unius ſententia rogationem ferret, *Vellent juberentne Rhodiis bellum indici*, quum antea ſemper priùs ſenatus de bello conſultus eſſet, deinde ad populum latum; & tribuni plebis, quum ita traditum eſſet, ne quis priùs intercederet legi, quàm privatis ſuadendi diſſuadendique legem poteſtas facta eſſet: eoque perſæpe eveniſſet, ut qui non profeſſi eſſent ſe interceſſuros, animadverſis vitiis legis ex ratione diſſuadentium, intercederent: & qui ad intercedendum veniſſent, deſiſterent, victi auctoritatibus ſuadentium legem. Tum inter prætorem tribunoſque omnia intempeſtivè agendi certamen erat. Tribuni feſtinationem prætoris ante tempus intercedendo in adventum imperatoris

* * *

XXII. * * * *peccaverimuſne adhuc dubium eſt; pœnas, ignominias omnes jam patimur. Antea Carthaginienſibus victis, Philippo, Antiocho ſuperatis, quum Romam veniſſemus, ex publico hoſpitio in curiam gratulatum vobis, Patres conſcripti, ex curia in Capitolium ad Deos veſtros dona ferentes veniebamus: nunc ex ſordido diverſorio vix mercede recepti,*

ac

ac prope hoſtium more, extra urbem manere juſſi, in hoc ſqualore venimus in curiam Romanam Rhodii, quos provinciis nuper Lycia atque Caria, quos præmiis atque honoribus ampliſſimis donaſtis. Et Macedonas Illyrioſque liberos eſſe (ut audimus) jubetis, quum ſervierint antequam vobiſcum bellarent: (nec cujuſquam fortunæ invidemus, imò agnoſcimus clementiam populi Romani) Rhodios, qui nihil aliud quàm quieverunt hoc bello, hoſtes ex ſociis facturi eſtis? Certè quidem vos eſtis Romani, qui ideo felicia bella veſtra eſſe, quia juſta ſint, pra vobis fertis; nec tam exitu eorum, quòd vincatis, quàm principiis, quòd non ſine cauſſa ſuſcipiatis, gloriamini. Meſſana in Sicilia oppugnata, Carthaginienſes; Athenæ oppugnatæ, & Græcia in ſervitutem petita, & adjutus Annibal pecunia, auxiliis, Philippum hoſtem fecerunt. Antiochus ipſe ultro, ab Ætolis hoſtibus veſtris arceſſitus, ex Aſia claſſe in Græciam trajecit; Demetriade & Chalcide, & ſaltu Thermopylarum occupato, de poſſeſſione imperii vos dejicere conatus. Cum Perſeo, ſocii veſtri oppugnati, alii interfecti reguli principeſque gentium aut populorum, cauſſa belli vobis fuere. Quem tandem titulum noſtra calamitas habitura eſt, ſi perituri ſumus? Nondum ſegrego civitatis cauſſam à Polyarato & Dinone civibus noſtris, & iis quos, ut traderemus vobis, adduximus. Si omnes Rhodii æquè noxii eſſemus, quod noſtrum in hoc bello crimen eſſet? Perſei partibus favimus: & quemadmodum Antiochi Philippique bello pro vobis adverſus reges, ſic nunc pro rege adverſus vos ſtetimus. Quemadmodum ſoleamus ſocios juvare, & quàm impigre capeſſere bella, C. Livium, L. Æmilium Regillum interrogate, qui

classibus vestris in Asia præfuerunt. Nunquam vestræ naves pugnavere sine nobis. nostra classe pugnavimus semel ad Samum, iterum in Pamphylia adversus Annibalem imperatorem: qua victoria nobis eo glorioſior est, quòd, quum ad Samum magnam partem navium adversa pugna & egregiam juventutem amisissemus, ne tanta quidem clade territi, iterum ausi sumus regia classi ex Syria venienti obviàm ire. Hæc non gloriandi causſa retuli (neque enim ea nunc nostra est fortuna) sed ut admonerem, quemadmodum adjuvare socios solerent Rhodii.

XXIII. *Præmia Philippo & Antiocho devictis ampliſſima accepimus à vobis. Si, quæ vestra nunc est fortuna, Deûm benignitate & virtute vestra, ea Persei fuisset, & præmia petitum ad victorem regem venissemus in Macedoniam; quid tandem diceremus? Pecuniane à nobis adjutum, an frumento? auxiliis terrestribus, an navalibus? quod præsidium tenuisse nos? ubi pugnâsse, aut sub illius ducibus, aut per nos ipsos? Si quæreret, ubi miles noster; ubi navis intra præsidia sua fuisset, quid responderemus? Causſam fortasse diceremus apud victorem, quemadmodum apud vos dicimus. Hoc enim legatos utroque de pace mittendo consecuti sumus, ut ne ab utraque parte gratiam iniremus; ab altera etiam crimen & periculum esset. Quanquam Perseus verè objiceret, id quod vos non potestis, Patres conscripti, nos principio belli misisse ad vos legatos, qui pollicerentur vobis quæ ad bellum opus essent: navalibus, armis, juventute nostra, sicut prioribus bellis, ad omnia paratos fore. ne præstaremus, per*

vos ſtetit, qui de quacunque cauſſa tum aſpernati noſtra auxilia eſtis. Neque fecimus igitur quicquam tanquam hoſtes, neque bonorum ſociorum defuimus officio, ſed à vobis prohibiti præſtare fuimus. Quid igitur? nihilne factum neque dictum eſt in civitate veſtra, Rhodii, quod nolletis, quo meritò offenderetur populus Romanus? Hinc jam non, quod factum eſt, defenſurus ſum; non adeò inſanio: ſed publicam cauſſam à privatorum culpa ſegregaturus. Nulla enim eſt civitas, quæ non & improbos cives aliquando, & imperitam multitudinem ſemper habeat. Etiam apud vos fuiſſe audivi, qui aſſentando multitudini graſſarentur: & feceſſiſſe aliquando à vobis plebem, nec in poteſtate veſtra rempublicam fuiſſe. Si hoc in tam bene morata civitate accidere potuit, mirari quiſquam poteſt aliquos fuiſſe apud nos, qui, regis amicitiam petentes, plebem noſtram conſiliis depravarent? qui tamen nihil ultra valuerunt, quàm ut in officio ceſſaremus. Non præteribo id quod graviſſimum eſt in hoc bello crimen civitatis noſtræ. Legatos eodem tempore & ad vos & ad Perſea de pace miſimus: quod infelix conſilium furioſus (ut poſtea audivimus) orator ſtultiſſimum fecit: quem ſic locutum conſtat, tanquam C. Popillius legatus Romanus, quem ad ſummovendos à bello Antiochum & Ptolemæum reges miſiſtis, loqueretur. Sed tamen ea ſive ſuperbia ſive ſtultitia appellanda eſt, eadem qua apud vos, & apud Perſea fuit. Tam civitatium quam ſingulorum hominum mores ſunt: gentes quoque aliæ iracundæ, aliæ audaces, quædam timidæ: in vinum, in venerem proniores aliæ ſunt. Athenienſium populum fama eſt

cele-

minum tempeſtatibus amiſit. tempeſtates quoque infeſtas ſuper tam infeliciter ſuſceptum Parthicum bellum culpa ſua paſſus eſt: quia hiemare in Armenia nolebat, dum ad Cleopatram feſtinat.

LIBRI CXXXI.

SEx. Pompejus, quum in fidem M. Antonii veniret, bellum adverſus eum in Aſia moliens, oppreſſus à legatis ejus, occiſus eſt. *v. c. 717.* *v. c. 718.* Cæſar ſeditionem veteranorum cum magna pernicie motam inhibuit: Iapidas, & Dalmatas, & Pannonios ſubegit. Antonius Artavaſdem, Armeniæ regem, fide data perductum, in vincula conjici juſſit: regnumque Armeniæ filio ſuo ex Cleopatra nato dedit; quam uxoris loco, jam pridem captus amore ejus, habere cœperat.

LIBRI CXXXII.

CÆſar in Illyrico Dalmatas domuit. Quum M. Antonius ob amorem Cleopatræ, ex qua duos filios habebat, Philadelphum & Alexandrum, neque in urbem venire vellet, neque finito triumviratus tempore imperium deponere, bellumque moliretur, quod urbi & Italiæ inferret, ingentibus tam navalibus quàm terreſtribus copiis ob hoc contractis, remiſſoque Octaviæ ſorori Cæſaris repudio, *v. c. 720.* *v. c. 721.* Cæſar in Epirum cum exercitu trajecit. Pugnæ deinde navales & proelia equeſtria ſecunda Cæſaris referuntur.

dicimus legem; ſi omnes voluimus quod arguimur; non diſtinguimus voluntatem à facto: omnes plectamur. Si alii principum noſtrorum vobis, alii regi faverunt, non poſtulo ut propter nos, qui partium veſtrarum fuimus, regis fautores ſalvi ſint: illud deprecor, ne nos propter illos pereamus. Non eſtis vos illis infeſtiores, quàm civitas ipſa; & hoc qui ſciebant, plerique eorum aut profugerunt, aut mortem ſibi conſciverunt. alii damnati à nobis, in poteſtate veſtra erunt, Patres conſcripti. Ceteri Rhodii, ſicut gratiam nullam meriti hoc bello, ita ne pœnam quidem ſumus. Priorum noſtrorum benefactorum cumulus, hoc quod nunc ceſſatum in officio eſt, expleat. Cum tribus regibus geſſiſtis bella per hos annos. ne plus obſit nobis quòd uno bello ceſſavimus, quàm quòd duobus bellis pro vobis pugnavimus. Philippum, Antiochum, Perſea, tanquam tres ſententias ponite. dua nos abſolvunt: una dubia eſt ut gravior ſit. Illi de nobis ſi judicarent, damnati eſſemus. vos judicate, Patres conſcripti, ſit Rhodus in terris, an funditus deleatur. Non enim de bello deliberatis, Patres conſcripti, quod inferre poteſtis, gerere non poteſtis; quum nemo Rhodiorum arma adverſus vos laturus ſit. Si perſeverabitis in ira, tempus à vobis petemus, quo hanc funeſtam legationem domum referamus: omnia libera capita, quidquid Rhodiorum virorum, feminarum eſt, cum omni pecunia noſtra naves conſcendemus; ac, relictis penatibus publicis privatiſque, Romam veniemus: & omni auro & argento, quicquid publici, quicquid privati eſt, in comitio, in veſtibulo curiæ veſtræ cumulato, corpora noſtra, conjugumque ac liberorum veſtra poteſtati permittemus; hic

laſ-

paſſuri quodcunque patiendum erit. procul ab oculis noſtris urbs noſtra diripiatur, incendatur. Hoſtes Rhodios eſſe, Romani judicare poſſunt: eſt tamen & noſtrum aliquod de nobis judicium, quo nunquam judicabimus nos veſtros hoſtes: nec quicquam hoſtile, etiam ſi omnia patiemur, faciemus.

XXV. Secundùm talem orationem univerſi rurſus prociderunt, ramoſque oleæ ſupplices jactantes, tandem excitati curia exceſſerunt. tunc ſententiæ interrogari cœptæ. Infeſtiſſimi Rhodiis erant, qui conſules prætoreſve aut legati geſſerant in Macedonia bellum. plurimùm cauſſam eorum adjuvit M. Porcius Cato; qui, aſper ingenio, tum lenem mitemque ſenatorem egit. Non inferam ſimulacrum viri copioſi, quæ dixerit referendo: ipſius oratio ſcripta exſtat, Originum quinto libro incluſa. Rhodiis reſponſum ita redditum eſt, *ut nec hoſtes fierent, nec ſocii permanerent.* Philocrates & Aſtymedes principes legationis erant. *Partem cum Philocrate renunciare Rhodum legationem placuit, partem cum Aſtymede Romæ ſubſiſtere, quæ agerentur ſciret, certioreſque ſuos faceret.* In præſentia deducere ante certam diem ex Lycia Cariaque juſſerunt præfectos. Hæc Rhodum nunciata, quæ per ſe triſtia fuiſſent: quia majoris mali levatus erat timor, quum bellum timuiſſent, in gaudium renunciata verterunt. Itaque extemplo coronam viginti millium aureorum decreverunt: Theodotum præfectum claſſis in eam legationem miſerunt. Societatem ab Romanis ita volebant peti, ut nullum de ea re ſcitum populi fieret, aut literis mandaretur: quòd, niſi impetrarent, major repulſis ignominia eſſet. Præfecti claſſis id unius erat

jus, ut agere de ea re ſine rogatione ulla perlata poſſet. nam ita per tot annos in amicitia fuerant, ut ſociali fœdere ſe cum Romanis non illigarent: ob nullam aliam cauſſam, quàm ne ſpem regibus abſcinderent auxilii ſui, ſi cui opus eſſet, neu ſibi ipſis fructus ex benignitate & fortuna eorum percipiendi. Tunc utique petenda ſocietas videbatur; non quæ tutiores eos ab aliis faceret, (nec enim timebant quemquam præter Romanos) ſed quæ ipſis Romanis minùs ſuſpectos. Sub idem fere tempus & Caunii deſcivere ab his; & Mylaſſenſes Euromenſium oppida occupârunt. Non ita fracti animi civitatis erant, ut non ſentirent, ſi Lycia & Caria ademptæ ab Romanis forent, cetera aut ſe ipſa per defectionem liberarent, aut à finitimis occuparentur, includi ſe inſulæ parvæ, & ſterilis agri littoribus, quæ nequaquam alere tantæ urbis populum poſſet. miſſa igitur juventute propere & Caunios, quanquam Cibyratarum adſciverant auxilia, coegerunt imperio parere; & Mylaſſenſes Alabandenoſque, qui, Euromenſium provincia adempta, ad ipſos conjuncto exercitu venerunt, circa Orthoſiam acie vicerunt.

XXVI. Dum hæc ibi, alia in Macedonia, alia Romæ geruntur; interim in Illyrico L. Anicius, rege Gentio, ſicut ante dictum eſt, in poteſtatem redacto, Scodræ, quæ regia fuerat, præſidio impoſito Gabinium præfecit, Rhizoni & Olzinio urbibus opportunis C. Licinium. Præpoſitis his Illyrico, cum reliquo exercitu in Epirum eſt profectus. ubi prima Phanota ei dedita, tota multitudine cum infulis obviàm effuſa. hic præſidio impoſito in Moloſſidem tranſgreſſus: cujus omnibus oppidis, præ-

ter

Paſſaronem, & Tecmonem, & Phylacen, & Horreum, receptis, primùm ad Paſſaronem ducit. Antinous & Theodotus principes ejus civitatis erant; inſignes & favore Perſei, & odio adverſus Romanos: iidem univerſæ genti auctores deſciſcendi ab Romanis. Hi conſcientia privatæ noxæ, quia ipſis nulla ſpes veniæ erat, ut communi ruina patriæ opprimerentur, clauſerunt portas: multitudinem, ut mortem ſervituti præponerent, hortantes. Nemo adverſus præpotentes viros hiſcere audebat. Tandem Theodotus quidam, nobilis & ipſe adoleſcens, quum major à Romanis metus timorem à principibus ſuis viciſſet; *Quæ vos rabies*, inquit, *agitat, qui duorum hominum noxæ civitatis acceſſionem facitis? Equidem pro patria qui letum oppetiſſent, ſæpe fando audivi: qui patriam pro ſe perire æquum cenſerent, hi primi inventi ſunt. Quin aperimus portas, & imperium accipimus, quod orbis terrarum accepit?* Hæc dicentem quum multitudo ſequeretur, Antinous & Theodotus in primam ſtationem hoſtium irruperunt, atque ibi offerentes ſe ipſi vulneribus interfecti. urbs dedita eſt Romanis. Simili pertinacia Cephali principis clauſum Tecmonem, ipſo interfecto, per deditionem recepit. Nec Phylace nec Horreum oppugnationem tulerunt. Pacato Epiro, diviſiſque in hiberna copiis per opportunas urbes, regreſſus ipſe in Illyricum, Scodræ, quo quinque legati ab Roma venerant, evocatis ex tota provincia principibus, conventum habuit. Ibi pro tribunali pronunciavit de ſententia conſilii: *Senatum populumque Romanum Illyrios eſſe liberos jubere. præſidia ex omnibus oppidis, arcibus & caſtellis ſeſe deducturum.* Non

ſolùm liberos, ſed etiam immunes fore Iſſenſes & Taulantios, Daſſaretiorum Piruſtas, Rhizonitas, Olciniatas, quòd incolumi Gentio ad Romanos defeciſſent. Daorſeis quoque immunitatem dare; quòd relicto Caravantio cum armis ad Romanos tranſiſſent. Scodrenſibus, & Daſſarenſibus, & Selepitanis, ceteriſque Illyriis vectigal dimidium ejus quod regi pendiſſent. Inde in tres partes Illyricum diviſit. unam eam fecit quæ ſupra dicta eſt, alteram Labeatas omnes, tertiam Agrauonitas, & Rhizonitas, & Olciniatas, accolaſque eorum. hac formula dicta in Illyrico; ipſe in Epiri Paſſaronem in hiberna rediit.

XXVII. Dum hæc in Illyrico geruntur, Paullus ante adventum decem legatorum Q. Maximum filium, jam ab Roma regreſſum, Æginium & Agaſſas diripiendas mittit: Agaſſas, quòd quum Marcio conſuli tradidiſſent urbem, petita ultro ſocietate Romana, defecerant rurſus ad Perſea: Æginienſium novum crimen erat. famæ de victoria Romanorum fidem non habentes, in quoſdam militum urbem ingreſſos hoſtiliter ſævierant. Ad Æniorum quoque hoſtiliter urbem diripiendam L. Poſtumium milit, quòd pertinaciùs quàm finitimæ civitates in armis fuerant. Autumni fere tempus erat, cujus temporis initio circumeundam Græciam, viſendaque quæ nobilitata fama magis auribus accepta ſunt, quàm oculis noſcuntur, ut ſtatuit: præpoſito caſtris C. Sulpicio Gallo, profectus cum haud magno comitatu, tegentibus latera Scipione filio & Athenæo Eumenis regis fratre, per Theſſaliam Delphos petit, inclytum oraculum. ubi ſacrificio Apollini facto, inchoatas in veſtibulo columnas

duas manus in roſtris poſitum, ubi ille conſul, ubi ſæpe conſularis, ubi eo ipſo anno adverſus Antonium, quanta nulla unquam humana vox cum admiratione eloquentiæ, auditus fuerat. vix attollentes lacrimis oculos homines intueri trucidata membra ejus poterant.

IBIDEM.

Vixit tres & ſexaginta annos: ut ſi vis abfuiſſet, ne immatura quidem mors videri poſſit. Ingenium & operibus & præmiis operum felix. Ipſe fortunæ diu proſperæ, & in longo tenore felicitatis, magnis interim ictus vulneribus, exſilio, ruina partium pro quibus ſteterat, filiæ morte; exitu tam triſti atque acerbo omnium adverſorum, nihil, ut viro dignum erat, tulit, præter mortem. quæ, vere æſtimanti, minùs indigna videri potuit, quòd à victore inimico nihil crudelius paſſurus erat, quàm quòd, ejuſdem fortunæ compos, ipſe feciſſet. Si quis tamen virtutibus vitia penſarit, vir magnus, acer, memorabilis fuit, & in cujus laudes perſequendas Ciceronе laudatore opus fuerit.

LIBRI CXXVII.

Ex Acronis Commentar. in Horatii Serm. l. I. Sat. V. v. 29.

—— averſos ſoliti componere amicos.] *Quoniam inter Auguſtum & Antonium reliquiæ adhuc erant diſſenſionis; Coccejus Nerva, proavus Nervæ, qui poſtea imperavit Romæ, mandavit Auguſto, ut mitteret, qui de ſumma rerum tractarent. Ergo miſſus eſt Mecænas cum Agrippa, qui utrumque exercitum in una caſtra coëgerunt, ut ait Livius lib.*

adit; non operum magnificentia, ſed diſciplina inſtitutiſque memorabilem: unde per Megalopolin Olympiam aſcendit. ubi & alia quidem ſpectanda viſa, & Jovem velut præſentem intuens, motus animo eſt. Itaque, haud ſecus quàm ſi in Capitolio immolaturus eſſet, ſacrificium amplius ſolito apparari juſſit. Ita peragrata Græcia, ut nihil eorum, quæ quiſque Perſei bello privatim ac publicè ſenſiſſet, inquireret; ne cujus metu ſollicitaret animos ſociorum: Demetriadem quum revertit, in itinere ſordidata turba Ætolorum occurrit. mirantique & percunctanti quid eſſet, defertur, quingentos quinquaginta principes ab Lyciſco & Tiſippo, circumſeſſo ſenatu per milites Romanos, miſſos à Bæbio præſide, interfectos: alios in exſilium actos eſſe, bonaque eorum qui interfecti eſſent, & exſulum, poſſidere qui arguebant. Juſſis Amphipolim adeſſe, ipſe, convento Cn. Octavio Demetriade, poſtquam fama accidit trajeciſſe jam mare decem legatos, omnibus aliis omiſſis Apolloniam ad eos pergit. Quo quum Perſeus obviàm Amphipoli nimis ſoluta cuſtodia proceſſiſſet, (id diei iter eſt) ipſum quidem benignè allocutus eſt. ceterùm, poſtquam in caſtra ad Amphipolim venit, graviter increpuiſſe traditur C. Sulpicium: primùm, quòd Perſea tam procul à ſe vagari per provinciam paſſus eſſet: deinde, quòd adeò indulſiſſet militibus, ut nudare tegulis muros urbis ad tegenda hibernacula ſua pateretur, referrique tegulas & reſarciri tecta, ſicut fuerant, juſſit. Et Perſea quidem cum majore filio Philippo traditos A. Poſtumio in cuſtodiam miſit: filiam cum minore filio à Samothrace accitos Amphipolim, omni liberali cultu habuit.

XXIX. Ipſe,

INDEX.

Numerus primus, librum; ſequentes capita indicant.

ABBA Africæ urbs 30, 7.
Abaſſus, Phrygiæ majoris urbs, ad Toliſtobiorum fines 38, 15.
Abdera, Macedoniæ oppidum 45, 29.
Abderitarum ager 38, 41.
Abderitæ apud Senatum queruntur de præfectis ſuis, 43, 4. Abderitis libertas redditur ibid.
Abelox 22, 24.
Aborigines 1, 1, 2.
Abrupolis, populi Rom. Socius, regno expulſus à Perſeo 42, 13, 41.
C. Aburius, legatus ad Maſiniſſam 42, 35.
M. Aburius, prætor 41, 14.
M. Aburius, tribunus plebis 39, 4.
Abydeni, à Philippo obſeſſi, ad exemplum Sanguntinorum ſe ſuoſque occidunt 31, 16, 17, 18, 31. 32, 21.
Abydus, urbs Myſiæ 21, 18. 31, 14. 32, 33. 33, 30. 37, 9, 12, 14. oppugnatur à Philippo 31, 14.
Acanthus opp. 31, 45.
Acarnanes 26, 28. ab Ætolis direpti, 26, 24.
Acarnania 26, 24.
Acarnanica conjuratio 26, 25.
Accius Navius. *vide* Navius.
Acerræ 27, 3. direptæ & incenſæ 23, 17.
Acerrani 23, 17, 19. 27, 3. Romani facti lege Papyria 8, 17. obſidentur ab Annibale 23, 17.
Achæi 27, 30. cum Ætolis Eleiſque pugnant 27, 34. ſollicitantur ut à Philippo ad Rom. deficiant 32, 19. à Philippo deficiunt 23. liberi pronunciantur 33, 20. auxilia, quo cenſuit Quintius, mittunt 35, 50. Lacedæmoniis bellum indicunt 38. 32. legatos Perſei non admittunt 41, 25. Aceſſæorum portus 37, 9.
Achaïcum bellum 27, 32. 35, 35. *Epitom.* 51. Achaïcum concilium 39, 48, 50 42, 37. 43, 17.
Acheolus amnis 43, 21, 23.
Acheron amnis ex Moloſſide fluens 8. 24.

Achæ-

ter Axium amnem porrigitur: Edeſſa quoque & Berœa eodem conceſſerunt. Quarta regio trans Beram montem, una parte confinis Illyrico, altera Epiro. Capita regionum ubi concilia fierent, prima regionis Amphipolim, ſecunda Theſſalonicen, tertia Pellam, quarta Pelagoniam fecit. Eò concilia ſua cujuſque regionis indici, pecuniam conferri, ibi magiſtratus creari juſſit. Pronunciavit deinde, *neque connubium, neque commercium agrorum ædificiorumque inter ſe placere cuiquam extra fines regionis ſuæ eſſe. Metalla quoque auri atque argenti non exerceri: ferri & æris permitti. vectigal exercentibus dimidium ejus impoſitum quod pependiſſent regi. Et ſale invecto uti vetuit. Dardanis repetentibus Pæoniam, quòd & ſua fuiſſet, & continens eſſet finibus ſuis, omnibus dare libertatem pronunciavit, qui ſub regno Perſei fuiſſent. Poſt non impetratam Pæoniam, ſalis commercium dedit: tertiæ regioni imperavit, ut Stobos Pæonia deveherent, pretiumque ſtatuit. Navalem materiam & ipſos cædere, & alios pati vetuit. Regionibus, quæ affines barbaris eſſent,* (excepta autem tertia, omnes erant) *permiſit, ut præſidia armata in finibus extremis haberent.*

XXX. Hæc pronunciata primo die conventus variè affecerunt animos. Libertas præter ſpem data arrexit, & levatum annuum vectigal. Regionatim commerciis interruptis ita videri lacerata, tanquam animalia in artus alterum alterius indigentes diſtracta: adeò quanta Macedonia eſſet, quàm diviſui facilis, & à ſe ipſa quæque contempta pars eſſet, Macedones quoque ignorabant. Pars prima Biſaltas habet, fortiſſimos viros, (trans Neſſum amnem incolunt, & circa Strymonem)

&

bero trib. pleb. 34, 52. 35, 9. 45, 8, 16. Sex. Ælius Patus, 32, 9, 27. 34, 44, 53. 35, 8. æd. cur. 31, 50. triumvir 32, 2. conſul 7. cenſor 34, 43
T. Ælius trib. militum 41, 1, 4.
Æmilia 38, 57. Æmilia P. Scipionis Africani uxor 38, 57. Æmilia virgo Veſtalis *Epit.* 63. Æmilia lex 9, 33, 34. Æmilia porticus 41, 27. Æmilia tribus 38, 36.
Æmilius 10, 2. 3. 18, 19, 22, 29, 32. Æmilius Mamercus 9, 34. *Epit.* 76. Æmilius Paullus *Epit.* 22. Æmilius Regillus 37, 31. C. Æmilius trib. mil. conſ. pot. 5, 26. iterum 32. L. Æmilius 2, 49. COS. 2, 42, 54. Volſcos vincit 2, 42. tribunus mil. conſ. pot. iterum 6. 5. tertio 21. quarto 22. interrex 7, 17. mag. eq. 21. legatus 21, 28. triumvir menſarius 23, 21. cenſor 23. prætor 36, 45. L. Æmilius Lepidus 33, 30. 35, 24. 36, 2. L. Æmilius Mamercus 7, 2. 39. COS. II. 7, 3. magiſt. eq. 39, 8, 1 dictator 16. L. Æmilius Pætus ædil. pl. 10, 23. L. Æmilius Papus 23, 21. prætor 28, 38. L. Æmilius Papus xvir ſacrorum moritur 42, 28. L. Æmilius Paullus, 47. 48, 120. triumvir 34, 44. ædilis 35, 10. prætor 14. legatus 37, 5. Luſitanos fundit fugatque 57. conſ. 39, 56. in Ligures Ingaunos exercitum ducit 40, 25. de Liguribus Ingaunis triumphat 34. COS. iterum 44, 17. Perſeus ut ab eo recipitur 45, 7. cum XV. legatis res Macedonicas componit 29. ludicrum Amphipoli facit 32. Macedonum arma ſuccendit 33. cum exercitu in Italiam trajicit 34. poſt magnam diſceptationem (36) triumphat de Perſeo 40. duorum liberorum ejus mors 40. ejus abſtinentia *Epit.* 46. apophthegma 45, 32. mors *Epit.* 46. L. Æmilius L. F. Paullus 43, 2. L. Æmilius Regillus 37, 2, 4, 14, 27, 58. 40, 52. 45, 22. triumphat 37, 58. L. Æmilius Scaurus 37, 32. Mamercus Æmilius 4, 16, 30, 53. 5, 12. dictator 4, 27. triumphat 19. coronam auream Jovi conſecrat 20. iterum dictator 23. cenſuram minuit 24. à cenſorib. tribu movetur *ibid.* dictator creatur, paullo ante tribu motus 32. triumphat 34. M' Æmilius Mamercus trib. militum conſ. pot. 4, 60. iterum 6, 1. tertium 10. M. Æmilius 22, 9. 33. COS. 4. 53. 5, 32. prætor 21, 51. 22, 9. peregrinus 24, 44. prætor urbis 25, 12. ludos magnos facit 27, 3. legatus ad Philippum 31, 28, 37, 22. ædem Junoni vovet & Dianæ 39, 2. urbes Carthagini ſubjectas expugnat *Epit.* 50. M. Æmilius Lepidus *Epit.* 47. 48. 90. prætor 24, 43. decemvir 26, 23. 42, 4. legatus ad Ptolemæum 31, 2. pontifex 32, 7. ædilis 35, 10. prætor 14. conſul 38, 42. triumvir 39, 55 pont. max. 40, 42 cenſor 45. Junonis ædem & Dianæ in circo Flam. dedicat. 52. princeps ſenatus III. lectus 43, 15. VI. *Epit.* 48. ante mortem quæ filiis præceperit *ibid.* M. Æmilius Papus dictat. 9, 7. maximus curio 27, 6. Æmilius Paullus mag. eq. 10, 3.

M. Æmilius Regillus 24, 8. COS. 24, 7. moritur 29, 11, 38. Q. Æmilius Barbula 9, 31, 32. COS. 9, 20, 21. COS. iterum 30. Q. Æmilius Cerretanus COS. 8, 37. magiſt. eq. 9. 22. obit *ibid.* Q. Æmilius Lepidus 23, 30. T. Æmilius 3, 1. 7, 21. 8, 2. 13, 20. COS. 2. quæ geſſit in Sabinis 61 & 62. Coſ. iterum 3, 1. xvir menſarius 7, 25. prætor 8, 2. T. Æmilius Mamercus COS. 8, 12.

Æmus mons 40, 21, 22.

Æneria inſula 8, 22.

Æneus mons. *vide* Athos

Æneas 1, 1, 2, 3. Æneas Silvius rex III. Albæ 1, 3. *vide* Silvius.

Æneates 40, 4.

Ænei pop. 31, 31.

Æneſidemus Dymæus, Achæorum præfectus, fortiter occumbit 32, 25.

Ænia, oppidum Macedoniæ, à Theſſalonica 15 mill. paſſ. in auſtrum, 40, 4. 44, 10. 10, 32.

Æsarea, popali, 33, 3.

Æsii pop. 37, 33. 38, 42. 45, 27.

Æsis opp. 37, 60. 39, 33. 40, 21, 22. 45, 20, 29.

Æolis regio 33, 11, 38. 34, 58. 35, 16. 37. 8, 9, 12, 18, 25, 35.

Æpulo, Hiſtrorum regulus 41, 11.

Æqui 9, 19, 45. pacem à Q. Fabio petunt, eamque mox irritam faciunt 3, 2. ab Etruſcis Volſcis præſidium petunt 4. vincuntur 5. cum Volſcis agrum Hernicum populantur 6. & fines Rom. 8. à Tuſculanis ſubjugantur 23. Lanuvinum agrum & Tuſculanum depopulantur 25 & 38. ſub jugum mittuntur 28. cum Volſcis contra Rom. arma capiunt 66. bellum parant 4, 28. fundentur *ibid.* inducias ann. VIII. impetrant 30. bellum redintegrant 53. à Camillo vincuntur, eorumque urbs capitur 6, 2. Æquis bellum indicitur 9, 45. Æquorum oppida XLI intra LX. dies capta *ibid.* bellum rurſum movent 10, 2. debellantur 9.

Æquicoles 1, 32.

Æquicum bellum 8, 58. 3, 4. 10, 1.

Æquimelium Romæ, locus, à Sp. Melio ſic vocatus 4, 16. 24, 47. 38, 28.

Æropus mons 32, 5.

Æſculapius ab Epidauro Romam accerſitur 10, 47. ex Græcia 29, 11. ei ſupplicatio habita 10, 47. dona vota 40, 37. ejus templum 38, 5. 40, 37. 41, 22. 45, 28. tabellis pictis ornatur 43, 4.

Æſernia, Colonia & urbs Italiæ, *Epit.* 16, 27.

Æſernini 72, 10.

Æſerninus ager 10, 31.

Æſis fluv. Ital. 5, 35.

Æſquiliæ 26, 10.

Æſquilina porta 26, 10. 33, 26. 41, 9. 45, 15. *vide* Eſquilina.

Æſtræus carapus 27, 35.

Æſtreum Pæoniæ urbs 40, 24.

Æſulana arx 26, 9.

A. Æternius COS. 3, 31. in tribunum plebis eligitur 65.

Æthalia inſula 37, 13.

Ætna 26, 29.

Ætoli 25, 23. umbilicum Græciæ incolunt 35, 18. eorum cum pop. Rom. ſocietatis conditiones

conditiones 26, 24. fœdera in Capitolio posita *ibid.* adversus Philippum bellum movent *ibid.* ad eum legationes mittunt 27, 32. Thessaliæ fines populantur 32, 13. cum Cn. Cornelio colloquuntur 33, 37. Antiochum, & Philippum, & Nabin adversus Romanos concitant 35, 2. palam à Rom. deficiunt 32. Demetriadem occupant 34. Lacedæmonem diripientes, exduntur 36. nequicquam oppugnare Chalcidem tentant 37. in tuenda Heraclea constantes 36, 23. sese consuli dedunt 27. legatos ad Antiochum mittunt 26. pacem à COS. M. Acilio petunt 27. Naupactum muniunt adversus Romanos 30. Quintium orant, ut sibi opem ferat 34. eorum legati Italia excedere jubentur 37, 1. principes in latomias conjiciuntur 3. Ætoli intra XV. diem Italia excedere jubentur 49. conjungunt se Athamanibus 38, 2. legatos ad COS. de pace mittunt 8. iis quibus conditionibus pax data 11. L. Æmilio Paullo occurrunt sordidati 45, 28. eorum mutuæ cædes 41, 25. reconciliantur 42, 5.

Ætolia 26, 24. 27, 33. 29, 12, &c.

Ætolicum bellum 27, 30, 32. 28, 5, 7. 37, 6, 45. 53, 58, 38, 42. 39, 22, 28. 40, 44.

Afranius *Epit.* 113, 114. C. Afranius Stellio 39, 35. prætor 23. triumvir 40, 55. ad Persea mittitur 43, 18. L. Afranius *Epit.* 110.

Afri 21, 21, 22, 56. 23, 8, 4. 47. 23, 29. 24, 24. 27, 20, 51. 28, 14, 20, 30, 44. 29, 3. 4, 17, 29, 34. 30, 7, 10, 33, 34, 35. venduntur 27, 21. gens ad omnem auram spei mobilis & infida 29, 3. levium corporum homines 35, 11.

Africa 21, 1, 6, 17, &c.

Africum bellum 21, 1, 2, 21, 41.

Agalsus equitum præfectus 44, 30.

Agamemnonia classis 45, 27.

Agassa urbs 44, 7.

Agassæ inf. 45, 27.

Agathocles, rex Syracusanus, in Africam transgressus 28, 43.

Agathyrna opp. 26, 40. 27, 12.

Agesimbrotus, præfectus Andriorum 31, 46, 47. 32, 6.

Agesipolis, exulum princeps 34, 26. 45, 3.

Aglaspides, nomen legionis 44, 41.

Agræi pop. 32, 34.

Agramanitæ, pop. Illyrici 45, 26.

Agrianes pop. 28, 7. 33, 18. 42, 51. 44, 21, 22.

Agriani gens bellicosa 33, 2.

Agrigentum 24, 34, 35. 25, 23, 27, 40, 41. 36, 2. à Lævino oppugnatur 26, 40. proditur *ibid.*

Agrippa Cæsaris gener moritur *Epit.* 136. Agrippa Sil. 1. 3. M. Agrippa *Epit.* 129.

Aharna opp. 10, 25.

Ajus Locutius 5, 50.

Alabanda opp. 33. 2, 14, 15. 38, 13.

Alabandenses 38, 13. 43, 6. qui & Alabandeni 45, 27. coronatæ aureæ in Capitolio L. [illegible]

pondo Jovi Opt. Max. ponunt 43, 6.
Alamanna urbs 44, 26.
Alander fl. 38, 15, 18.
Alatrinates pop. 9, 42, 43.
Alba urbs 1, 6, 20, &c. *Epit.* 1. 10. 61. 72. Alba ædes 32, 9. 40, 45. Alba colonia 27, 11. 29, 15. Alba Longa 7. 30. ab Aſcanio Æneæ F. conditur 1, 3. à Romanis diruitur 29.
Albana aqua 27, 11. Albana arx 7, 24. Albana vallis 3, 7. Albani montes 7, 25. Albani pop. 1. 6. *Epit.* 101. in agrum Romanum excurrunt 1, 23. inter eos & Romanos fœdus ictum 24. de bello redintegrando cogitant 27. Albani exercitus proditio *ibid.* cives Albani Romam traducuntur 29. Cœlium montem inhabitant 33. eorum principes in Patres leguntur 30. patrio ritu ſacra facere jubentur 31. Albanum nemus 5, 15. Albanum prodigium 5, 16. Albanus ager 6, 41. Albanus lacus 5, 15, 19, 51, 52. Albanus mons 1, 3, 31. &c. in eo ædes dedicatur 45, 15. in eo triumphatur, 23, 8. 41, 21.
Albenſis ager 26, 11.
Albingauni pop. 29, 5.
L. Albinius virgines Veſtales ſacraque in plauſtrum imponit, Cæreque ſacerdotes devehit 5, 40. M. Albinius 6, 30.
Albinus 40, 37, 47. L. Albinus 44, 41. trib. pleb. 2, 33. trib. mil. ex plebe 6, 30.
C. Albius Calenus 28, 24, 27, 28, 29.
Albula fl. 1, 3.
Alce urbs 40, 48, 49.
Alcibiades exul, 29. 35. 39, 35, 36, 37.
Alcon Saguntinus 21, 12, 13.
Aleſia urbs *Epit.* 108.
Alexamenus, Æolorum princeps 35, 34, 35.
Alexander 32, 34. 36, 11. 42, 52. 45, 39, 42. *Epit.* 52, 132. Alexander Acarnan. 35, 18. 36, 20. Alexander Berœus 40, 24. Alexander Epirenſis rex 8, 17. claſſe in Italiam appulit 3. interficitur à Lucanis 24. Conſentiæ ſepelitur *ibid.* ejus oſſa Metapontum ad hoſtes remiſſa *ibid.* Alexander Macedonum rex 35, 14. Alexander magiſter equitum 32, 10. Alexander Magnus 8, 24. 26, 19. 35, 47. 42, 51. 45, 7. quo tempore vixerit 8, 3. XIII. annis regnavit 45, 9. ejus dedecora 9, 18. ejus cum Romanis ducibus comparatio *ibid.* ſi cum Romanis foret bellatum quinam ei eventus futurus 17. cum quibus ducibus in Europa fuiſſet bellandum *ibid.* Alexander princeps Æolorum, vir facundus 32, 33. Alexander quidam Megalopolitanus 35, 47. Alexandri filius rex Syriæ, per fraudem tutoris occiditur *Epit.* 55.
Alexandria in Ægypto quando condita 8, 24. Alexandria Troas 35, 42. 37, 35.
Alexandrini 44, 19. Alexandrini legati de Antiocho queruntur 44, 10.
Alfaterna, Nuceria, urbs Samnitium 9, 41.
Algidum mons 3, 2, 3, 25, 38, 41, 42, 44, 60. 62, 63, 68. 4, 26, 30, 45. 5, 31. 26, 9.
L. Alienus ædilis plebis 3, 31.
Alimne urbs 38, 14.

Aliphæra urbs 28, 8. 22, 5.
Allia fl. 5, 37, 39, 49. 6, 1, 28, 29. 7, 13. 15, 6. 38, 17.
Allienſis clades 6, 1. 22, 50. 25, 6. 36, 17. Allienſis dies 6, 28.
Allifæ de Samnitibus vi captæ 8, 25. 9, 38, 42. 22, 18. Allifanus ager 22, 13, 17. 26, 9.
Allifates ſubacti 9, 41.
Allobroges gens, nulla Gallica gente opibus aut fama inferior 21, 31. *Epit.* 103.
Allucius Celtiberorum princeps 26, 50.
Almana urbs 44, 26.
Alopeconneſus urbs 31, 16.
Alorcus, Annibalis miles 21, 12.
Alpes 1, 1, 2, *&c.* (*vide* Annibal.) montium altitudines 21, 30, inexſuperabiles 5, 34. 21, 23. quam difficiles tranſitu 35. hiemæ clauſæ 27, 38. Alpes Juliæ 5, 34.
Alpinæ gentes 5, 32. 27, 41. *Epit.* 68. Alpini Galli *Epit.* 46. Alpini montes 21, 35. Alpini pop. 28, 46. 43, 5.
Alſienſis pop. 27, 38, 40.
Alyatti pop. 38, 18.
Amadocus, rex Thracum, capitur 39, 35.
Amarynthidis Dianæ ſacrum 35, 38.
C. Amatius *Epit.* 116.
Ambarri pop. 5, 34.
Ambiani pop. *Epit.* 104.
Ambigatus, rex Celtarum 5, 34.
Ambiorix, dux Eburorum *Epit.* 106, 107.
Ambracia 32, 15. 36, 14 *&c.* oppugnatur à M. Fulvio 38, 4, 15. Ambracienſes 38, 9, 10, 43, 44. Ambracius ſinus 23, 14, 15. 38, 4. 43, 21.
Ambrones pop. *Epit.* 68.
Ambryſus opp. 32, 18.
M. Ambuſtius 5, 35.
Ameriola opp. 1, 38.
Amilcar 21, 2, 4, 5, *&c.* in bello capitur 32, 30. in triumpho à Cn. Cornelio ducitur 33, 8. Amilcar pater Annibalis 21, 1. Mars alter 10. Amilcar Bomilcaris filius 23, 49. Amilcar Giſgonis filius 21, 51. Amilcar dux Pœnus cum Gallis occiditur 31, 21.
Aniternini Umbriæ pop. 28, 45.
Amiterninus ager 21, 62.
Amiternum opp. 10, 39. 26, 11. 36, 37.
Ammonius regnat in Syria
Amphilochi pop. 38, 5, 8, 10.
Amphilochia urbs 38, 7.
Amphilochus vates pro Deo colitur apud Argopum 38, 5. 45, 57.
Amphipolis urbs 40, 24, 56, 57. *&c.*
Amphipolitani pop. 44, 45.
Amphiſſa opp. 37, 5, 6, 7.
Amulius, rex Albæ 1, 3, 4, 5, 7.
Amuſitus, princeps Lacetanorum ad Aſdrubalem profugit 21, 61.
Amyclæ opp. 34, 28.
Amynander 27, 2), 32. *&c.* ad Rom. deficit 31, 21. Theſſaliam populatur 32, 14. Pellinæum occupat 36, 10.
Amyntas, pater Philippi 38, 34. 45, 9.
Anabura 38, 15.
Anagaia urbs 26, 23. 27, 4. 29, 14. 43, 13. 45, 26.

Anaghini pop. 9, 42, 43. 26, 9.
Anagninum compitum 27, 4.
Anapus fl. 24, 38. (*Vide Ottilii Thef. Geogr. ſub hâc voce.*)
Ancus Apuleium urbe 24, 20.
Anchiſes, pater Æneæ 1, 1.
Ancona urbs 41, 1.
Anchoræ urbs 32, 13.
Sp. Ancius 4, 17.
Ancyra urbs 38, 24, 25. 43, 20.
Andania opp. 36, 31.
Andriscus, Sicuſſæ, regis Mieron. cuſtor & genet 24, 4, 5, 7, 21, 22, 23, 24, 25, 26.
Andrii pop. 31, 45.
Andriſcus, qui & Pſeudophilippus *Epit.* 48, 69, 72.
Androcles, præfectus Perſei 33, 26. 44, 32.
Andronicus, ſecari perculſus 44, 20. 45, 31. 47, 13.
Andros inſ. 31, 15, 45, 46. 32, 16. 36, 20.
Andrósthenes, dux Corinth. 32, 23. 33, 14, 15.
Anectus, tribunus civitatis Nerviorum *Epit.* 139.
Anémurium, promontorium Ciliciæ 33, 16.
Angliæ opp. 32, 13.
Anicius 44, 30, 32. 45, 34, 35. Cn. Anicius 44, 46. L. Aniciis 44, 17, 21. 45, 3, 17, 26, 43.
Anidus mons 40, 38.
Aniénsis tribus. 10, 9.
Anio fl. 1, 27, 36, 37. 2, 16, 26, 27, 64. 4, 17, 21. 5, 39. 6, 41, 42. 7, 9. 27, 11, 23, 41. 30, 28.
Anitorgis urbs 25, 32.
Annibal 9, 19. 21, 3, 6, &c. 9 annos natus, hoſtem fe pop. Rom. ſafe jurat 21, 1. ejus ingenium & natura, &c. 4. laudes 28, 12. in Hiſpaniam mittitur 21, 4. triennio ſub Aſdrubale meruit *ibid.* Olcadum fines ingreditur 5. in Vaccæos bellum promovet *ibid.* ictus tragula cadit 7. valido præſidio Africam firmat 21. ſpectrum in quiete videt 22. Rhodanum trajicit 28. ſuos ad invadendam Italiam hortatur 30, 35. nono die in jugum Alpium pervenit 31. quo modo tranſierit Alpes 38. ſuos miro ſpectaculo ad pugnam ſtimulat 42. præmiis etiam 45. pugnat cum Romanis & ſaucius pugna excedit 57. iterum Romanos adoritur 59. in Ligures concedit *ibid.* ex hibernis movet 22, 2. altero oculo capitur *ibid.* Italiæ agros devaſtat 9. ex Arpis in Samnium tranſit. 13. Q. Fab. Max. prudentiam timet 12. ducem itineris virgis cæſum in crucem ſuſtulit 13. duo millia boum accenſis cornibus in montes concitat 16. ejus dolus ad augendam dictatoris invidiam 23. ad certamen prolicit magiſt. equitum 28. ejus de Q. Fabii Max. virtute teſtimonium 30. ejus exercitus inopia laborat 40. relictis caſtris fugam ſimulat 41. ejus inſidiæ detectæ 42. in caſtra redit 43. ad Cannas caſtra ponit 44. eciem inſtruit 46. vincit Romanos 49. Decium Magium comprehendi jubet 23, 7, 10. Capuæ diverſatur *ibid.* Pacuvium Calavium ad cœnam vocari jubet 8. in agrum Nolanum pergit 14. Nuceriam in deditionem accipit 15. Nolam oppugnat 16. Acerras obſidet & eripit 17. Caſilinum oppugnat

pugnat 18. exercitum ejus Campanæ delitiæ enervarunt *ibid.* ex hibernis redit Caſilinum. oppugnaturus 19. ejus ad Philippum legati intercipiuntur, 34. ad Hannæ pervenit 36. Cumas oppugnat 36. ab obſidione diſcedit 37. Nolam oppugnat 43. & 44. ejus equites ad Marcellum tranſfugiunt 46. Puteolos oppugnat 24, 13. Tarentum venit 25, 9. ex inſidiis Tarentum ingreditur *ib.* in Apuliam movet 30. Centenii & Fulvii exercitus fundit 30, 31. ab Herdonia Tarentum ducit legiones 22. in Campaniam contendit 26. 8. caſtra Romanorum aggreditur *ibid.* oppugnandæ Romæ conſilium capit 7. octo mil. paſſuum à Roma caſtra locat 9. ad Anienem caſtris poſitis cum duobus equitum millibus Romam obſequitur 10. ad Herdoneam Cn. Fulvium fundit 27, 1. in Apuliam abit 2. de M. Marcello judicium quale daderit 16, nocte caſtra movet *ibid.* Metapontum ſe recipit 18. Lacinium copias admovet 27. Marcelli corpus ſepelit 30. ad ſolvendum Locrorum obſidionem profiſcitur *ibid.* ex agro Tarentino in Bruttios concedit 42. relictis caſtris Apuliam petit 44. ejus literæ intercepta 45. riſæ capito *Aſdrubalis*, ſe Carthaginis fortunam agnoſcere dicit 53. ad Junonis Laciniæ templum æſtatem agit 28, 46. aram bi condit *ibid.* Locros tendit 29, 7. ſcorpione ictus, receptui canere jubet *ibid.* nocte Loceris deſcendit *ibid.* Crotonem venit 36. ex Italia revocatur 30, 9, 20. in *Africam* trajicit 25, 29. Scipionis colloquium expetit 30. ſuas ad pugnam inſtruit 32. victus *Adrumetum* perfugit 35. Carthaginem accitus ſe victum eſſe fatetur *ibid.* Pœnis in curia flentibus riſiſſe fertur 44. Carthaginienſes increpat *ibid.* ordinem judicum Carthagine accuſat 33, 48. *Africa* excedit 30. Tyrum pervenit, & ab *Antiocho* comiter excipitur 31. *Antiocho* ſuadet, ut in Italiæ bellum gerat 34, 59. *Ariſtonem* Carthaginem mittit 60. ejus colloquium cum *P. Scipione* 32. 14. judicium de optimis imperatoribus *ibid.* ſuſpectus *Antiocho* recognoſcitur 19. profugit ad *Pruſiam* 35, 51. ſeptem exitus è domo facerat *ibid.* obſeptus, poculum veneni exhaurit *ibid.* quo anno mortuus *ibid.* uxor ejus 24, 45. *Annibales* 27, 44.

L. *Annius* Setinus 8, 3, 4, 5, 6. T. *Annius* triumvir 21, 25. T. *Annius* Luſcus triumvir 41, 25. 43, 17. T. *Annius* Milo trib. pleb. *Epit.* 104, 107.

Antemnates pop. 1, 9, 10 11.

Antenor Trojanus 1, 1. Perſei claſſis præfectus 44, 28, 29. 45, 10.

Antias ager 5, 45. 22, 2. 42, 4. *Antias* populus 8, 1. 27, 38. *Antiates* Volſci 2, 33, 3, 5, &c.

Anticyra opp. 26, 26. 28, 8. 32, 49. &c. oppugnatur 26, 26.

Antigones, *vel* Antigonia, urbs 32, 5. 43, 23. 44, 10, 23. ejus fauces Sthena vocant Græci 32, 5.
Antigonus Echecratis f. 40, 54. tutor Philippi *ibid.* Antigonus Macedoniæ rex 32, 21. 34, 28. *Epit.* 50. Antigono fratris Philippi F. regnum Macedoniæ à Philippo traditur 34, 56.
Antimachus, præfectus sacræ alæ 42, 66. 44, 13, 24.
Antinous, princeps civitatis Pessaronia 45, 26.
Antiochia, 35, 13. 38, 13. 41, 10. 42, 28.
Antiochus Syriæ rex 31, 14. 44, 19, *&c.* Coracesium oppugnat 33, 4. Antiochi & legatorum Rom. conventus 25. ejus ad legatos Rom. responsio 26. deliberat de Annibale classi præficiendo 35, 42. ejus copiæ 43. imperator appellatur 45. in Bœotiam proficiscitur 36, 6. Macedonum ossa circa Cynoscephalas interfectorum colligi jubet 8. convivia sectatur 11. Pheras oppugnat 9. metu exercitus Rom. ab Larissa recedit 10. Chalcidensem virginem in uxorem ducit 21. Apollini Delphico sacrificat *ibid.* Annibalem ut vatem admiratur 25. ad Thermopylas castra ponit *ibid.* ejus exercitus funditur 19. de eo scriptores variant 20. ejus statua in templo Minervæ Itoneæ posita *ib.* Ephesum perfugit 21. de Annibalis consilio parat se adversus Romanos 41. de pace agit cum Æmilio & sociis 38, 18. ad Bithyniæ regem legatos mittit 25. Sardeis se recipit 31. ejus legatus Scipionis animum tentat 36. P. Scipionis f. ad patrem remittit 37. in fugam vertit equum 43. ejus castra diripiuntur *ibid.* legati ejus in senatum introducuntur 55. cum Antiocho & Romanis pacis leges 38, 38. ejus naves concisæ aut incensæ 39. legatos Romam mittit 42, 6. cum eo societas renovatur *ibid.* ejus res gestæ in Ægypto 45, 11. virga circumscribitur à Popillio 12. *vide* M'. Acilius. Antiochi F. moritur 35, 15.
Antipater 37, 42, 55, 56. 38, 16. 42, 66.
Antipatria urbs Incensa 31, 27.
Antiphilus 33, 1. 42, 51.
Antipolis, Massiliensium oppidum *Epit.* 47.
Antissa ins. 45, 31. Antissæi Methymnam traducuntur *ib.*
C. Antistius Labeo legatus 45, 17. L. Antistius 4, 42, 44. trib. mil. ex plebe 6, 30. M. Antistius legatus 21, 63. Sex. Antistius legatus 27, 36.
Antium, urbs 2, 33, 63, *&c.* *Epit.* 80. deditur Romanis 65. Antium nova colonia missa 8, 24.
A. Antonius legatus 45, 4. *Epit.* 124, 125. C. Antonius COS. *Epit.* 57, 103, 110. L. Antonius *Epit.* 125, 126. M. Antonius 8, 17. 45, 21. *Epit.* 68. se ipse interimit *Epit.* 113 M. Antonius mag. eq. 8, 17. M. Antonius trib. pl. 45, 40. rogationi in Rhodios intercedit 21. M. Antonii caput in rostris ponitur *Epit.* 80. M. Antonius pa. moritur *Epit.* 97. Q. Antonius 37, 31. *Epit.*

86. Q. Antonius Merenda trib. pleb. 4, 42. T. Antonius Merenda Xvir 3, 35.
Antron, urbs Thessaliæ 42, 42, 67.
Anxur opp. postea Tarracinæ vocatum 7, 39. capitur 4, 59. Anxuri neglectum præsidium opprimitur 5, 8. Anxur ab hostibus recuperatur 10. nequicquam oppugnatur 12. a Romanis recipitur 13. Anxur CCC in coloniam missi 8, 22.
Anxures pop. 27, 40.
Aous fl. Macedoniæ 32, 5, 10. 33, 3. 36, 17.
Apamea opp. 35, 15. 37, 18, 44. 38, 15. 37, 38. olim Celænæ dicta 38, 13. Apamea soror Seleuci regis, à qua Apamea urbs dicta ibid.
Apamia filia Alexandri Mag. 35, 47.
Apelaurus 33, 14.
Apelles, Philippi regis legatus 40, 20, 54. 42, 5.
Apenninus mons 5, 33. 35, &c. ejus transitus quam difficilis Annibali 10, 27. frigora 21, 58.
Aperantia, urbs Epiri 36, 34. 38, 3. 43, 22.
Aperantii pop. 42, 22.
Aphir, rex profugus 34, 62.
Aphrodisias castellum 33, 20. vi capitur 37, 21.
Apodectæ, pop. Ætoliæ 32, 34.
Apollinare sacrum 10, 8.
Apollinares ludi 25, 12. 27, 4. 13, 23. 30, 38.
Apollinaris circus 3, 63.
Apollo per dies octo stratis lectis placatur 5, 13. Cumis triduum lacrimatur 43, 13. Apollini bove aurato & capris duabus albis auratis litatum 25, 12. cratera aurea Delphos missa 5, 25. dona voventur 40, 37. Apollinis ædes 4, 25, 29. 7, 20. 27, 37. 32, 1. 34, 42. 35, 51. 37, 58. 39, 4. 40, 2, 51. 41, 16. ager sacer 32, 44. 34, 43. Apollinis fanum 38, 13. Apollinis Medici ædes 40, 51. Apollinis Zerinthii templum 38, 41. Apollinis promontorium 30, 24.
Apollodorus, defectionis author, Athenis damnatur 35, 50.
Apollonia 28, 3, 41. &c. à Philippo oppugnatur 24, 40. Apollonius ager 42, 36, 49. Apolloniates 26, 25. Epit. 15. Philippi castra noctu invadunt 26, 40. Apolloniatum agri vastantur 19, 18.
Apollonius, Antiochi purpuratus & legatus 37, 23. 42, 6.
Aporidos come 38, 15.
Appia via 7, 39. 22, 15, 54. 26, 8, 22, 27, 107. vide Claudius.
Appiana libido 3, 51.
C. Appius (rectius Oppius) 31, 2.
Appiolæ opp. 1, 35.
Appuli, vide Apuli.
Appulia, vide Apulia.
Appulejus Pansa COS. 10, 5. C. Appulejus Saturninus triumvir 45, 13. Cn. Appulejus Saturninus trib. pl. Epit. 69. L. Appulejus Epit. 5. L. Appulejus Saturninus pr. 45, 44. L. Appulejus trib. pl. M. Furio diem dicit 5, 32. L. Appulejus Xvir 42, 4. Q. Appulejus COS. 10, 6, 9. Xvir 42, 4.
C. Apronius trib. pl. 3, 54.
Apsus fl. 31, 27.

Apuani Ligures perdomiti à Cl. Flaminio COS. 39, 2. *vide* Ligures.
Apuli 8, 27, *&c.* in amicitiam fœdere recipiuntur 8, 25. ad Pœnos deficiunt 23, 11.
Apulia 6, 41, 42. , 1. 8, 39. *& paſſim.*
Apulum bellum 8, 37. *Apulus* ager 31, 4.
Aputius 31, 46, 47. L. *Apuſius* legatus 23, 38. 37, 4. L. *Apuſius* Fullo ædil. plcb. 31, 4. prætor 33, 9. triumvir 34, 52. 35, 9. T. *Apuſius* P. Sulpitii legatus Macedoniæ fines depopulatur 31, 27.
Aputeus Macedo 43, 19.
Aquæ calidæ, (*loci nomen*) 30, 24. aquæ Cumanæ 41, 16. aquæ Sextiæ *Epit.* 61, 68. aquæ Sinueſſanæ 22, 13.
Aquileja 39, 22, 55. 40, 34. *Aquilejenſis* ager 39, 45. *Aquilejenſes* 43, 17.
P. *Aquilejus* 27, 3.
Aquillii fratres 2, 4, 7.
C. *Aquillius* 2, 40. Hernicos devincit *ibid.* L. Aquillius Corvus trib. mil. conſ. poteſtate 6, 4. L. Aquillius Gallus pr. 41, 14, 15. L. Aquillius Pœtus augur 27, 38. M'. Aquillius COS. ſervile bellum in Sicilia conficit *Epit.* 69, 70. P. Aquillius 27, 3.
Aquilonia Samnitium 10, 38, 39, 41, 42. expugnatur *ibid.* deflagrat 44.
Aquinus ager 26, 9.
Aquitania 22, 23.
Arabes 37, 40. 45, 9.
Arabiæ deſerta 45, 12.
Arachtus fl. 43, 21.
Aradii pop. 35, 48.
Arar fl. 21, 31. *Epit.* 137.
Aratus, princeps Achæorum 27, 33. Sicyonius interficitur 32, 21.
Arbacala urbs capta 22, 5.
Arcades 1, 5. 32, 5.
Arcadia 1, 5.
Arcas, præfectus auxiliorum 31, 26.
Archelaus 33, 16. *Epit.* 81, 82, 105.
Archidamus, Ætolorum dux 32, 4. 35, 48. 43, 21. 44, 43.
Archimedes, Mathematicus Syracuſius 24, 34. interficitur 25, 31.
Archippus, dux *Argivorum* 34, 40.
Archo, (*vel* Arco) frater Xenarchi 40, 4. 41, 24.
Archobarzanes, (*al.* Ariobarzanes) *Epit.* 48.
Ardea urbs 4, 11. 22, 7. 27, 11. 29, 15. oppugnatur 31, 57.
Ardeas ager 8, 12. *Ardeates* 30, 71, 72. à Rom. deſciſcunt 4, 1. legatos Romam mittunt 7. inter *Ardeates* ob virginis nuptias bellum inteſtinum 9. duce Camillo Gallorum caſtra invadunt, eoſque trucidant 5, 45. Ardeatinum fœdus 4, 7. *Ardeatinus* ager *Epit.* 4.
Ardonea, urbs *Apulia* 24, 20.
Ardyes *Antiochi fil.* 33, 19.
Ardyæi 27, 30.
Arei 33, 18.
C. *Arennius* 27, 6. L. *Arennius* 27, 6, 29.
Aretho (*vel Arethon*) fl. 38, 4.
Arethuſa fons 25, 30.
Aretini pop. 28, 45.
Aretium, urbs Etruriæ 9, 37. 10, 3, 37.

INDEX.

Areus exful 39, 35, 36, 37.
Argenta opp. 32, 14.
Argentanum opp. 30, 19.
Argentaria Novæ 26, 27. 40, 51.
Argi urbs Gr. 27, 32. 31, 7. 32, 38, 40. 34, 25. 42, 22. 45, 28.
Argiletum locus Romæ 1, 19.
Argithea urbs caput Athamaniæ 38, 1, 2.
Argivi pop. 32, 28. 34, 39.
Argivus ager 35, 27.
Argos Amphilochium 38, 10.
C. Arianus trib. pleb. 27, 6. L. Arianus trib. pleb. 27, 6
Ariarathes Cappadocum rex 37, 40. 38, 37. in amicitiam populi Romani recipitur 39. cum pop. Rom. amicitiam renovat *Epit.* 46. regno pulsus à senatu restituitur *Epit.* 47. Ariarathis legati Romam veniunt 42, 19.
Aricia urbs Latij, 1, 50. 2, 26. *Epit.* 80. oppugnantur 214.
Aricina opp. 22, 36.
Aricini pop. 3, 71.
Ariminenſes pop. 27, 12.
Ariminum urbs Ital. 21, 11. 28, 38, 45.
Ariobarzanes rex Cappadociæ. *Epit.* 70, 76. *vide* Archobarzanes.
Arioviſtus *Epit.* 104.
Ariſtænus (*vel* Ariſthenus) prætor Achæus 32, 19, 20, 24.
Ariſto 24. 24. 34, 61, 62.
Ariſtodemus tyrannus 2, 21, 34.
Ariſtomachus princeps plebis Crotonienſis 24, 2, 3.
Ariſtonicus Eumenis regis fil. *Epit.* 59.
Ariſtoteles præfectus Antiochi regis 36, 21.
Armenes Nabidis fil. in triumphum ductus 34, 52.
Armenia *Epit.* 97, 101, 130, 131. Armenii *Epit.* 100.
Armes Punico præſidio præfuit in nova Carthagine 24, 49. 34, 51.
Armiluſtrum 27, 37.
Arnienſis tribus 6, 5.
Arnus fl. 22, 2.
Arpi civitas Apuliæ 9, 13. 22, 9. 24, 3. oppugnantur à Q. Fabio 45. capiuntur 46.
Arpinates 10, 1. 38, 36.
Arpinum opp. 9, 44.
Arretini, *vide* Aretini.
Arretium, *vide* Aretium.
Q. Arrius prætor *Epit.* 96.
Arſia ſylva 2, 7.
Aratus fl. 43, 19.
Artavaſdes Armeniæ rex *Epit.* 131.
Artena opp. 4, 61.
Artetarus Illyrius 42, 13.
Artona urbs 2, 43.
Arverni pop. 5, 34. 27, 39. *Epit.* 61.
C. Arunculeius 27, 22.
Aruns Lucumonis F. 1, 34. Aruns Porſenæ F. 2, 14. Aruns Cluſinus 5, 33. Aruns Tarquinius 2, 6.
Aſcanius 1, 3.
Aſclepiodotus, Gallorum præfectus 42, 51. 44, 2, 6, 7.
Aſcordus fl. 44, 7.
Aſculum opp. 32, 29. *Epit.* 72, 76, 85.
Aſcuris palus 44, 2.
Aſdrubal gener Amilcaris 22, 2. tuendam ſuſcipit Hiſpaniam 21, 22. in Luſitaniam concedit 22, 21. jubetur in Italiam exercitum ducere 23, 27. pecuniam exigit ab Hiſpaniæ populis 28. ejus fides Punica 24, 17. in fugam vertitur 27, 21. Alpes tranſire nunciatur 41. Placentiam obſidet *ibid.* ejus mira ſolertia 49. aciem inſtruit in C. Claudium & Livium.

COSS. 50. domit fabrili ſcalpro elephantes interimere 51. pugnans egregie, cadit *ib.* ejus caput ante ſtationes Annibalis projectum 53. Aſdrubal cognomento Calvus, Sardiniæ dux electus 33, 32, 34. capitur 40. Aſdrubal Giſgonis filius tertius Carthaginenſium dux 24, 4. 27, 22. reliquias exercitus Scipionem aggreditur 25, 37. ejus exercitus in fugam verſus *ibid.* ad Oceanum Gaditanſque concedit 28, 1, 12, 16. eodem in lecto cum Scipione apud Syphacem accubuit 18. Aſdrubalis & Syphacis ingentes copiæ adverſus Scipionem 35. fuga 30, 6, 8. Aſdrubal Hædus 30, 42, 44. Aſdrubal Maſiniſſæ nepos *Epit.* 50. cum exercitu à Scipione deletur *Epit.* 51. uxor ejus cum duobus liberis ex arce ſe præcipitat *ib.*
Aſdrumetum opp. 30, 29.
Aſellius Claudius 24, 8.
Aſena urbs 23, 27.
Aſia 9, 19, *&c.* Aſiatici 36, 17.
Aſmaus mons 32, 5.
Aſopus fl. 36, 28.
Aſpendii pop. 37, 23. 38, 25.
Aſta opp. 39, 21. Aſtenſis ager *ibid.*
Aſtapa urbs oppugnatur 28, 22. Aſtapenſes 23.
Aſterium Acroniæ opp. 40, 24.
Aſtii pop. 38, 40.
Aſtragos caſtellum 33, 7.
Aſtura opp. 8, 13.
Aſtymedes Rhodiorum legatus 45, 25.
Atalanta inſula, 35, 37, 38.
Ateſta urbs Italiæ 26, 16. Ateſtani 26, 33. 27, 3. Atellanæ fabulæ 7, 2.
A. Aterius 3, 65. C. Aterius 3, 51.
Athacus urbs 31, 36.
Athamanes pop. 32, 14. 36, 14. 38, 1.
Athanagia, urbs, Illergetum caput 21, 61.
Athenæ 3, 32. 31, 44. 45, 27, *&c.* oppugnantur à Philippo 31, 24. Athenienſes 31, 5, 14, 30, 44. 37, 6. 45, 23.
Athenæum caſtellum 38, 1. 39, 25.
Athenæus, frater Eumenis regis, 38, 12.
Athenagoras, præfectus Philippi regis 32, 34, 35.
Atho mons 44, 11, qui & monaſ Æneæ dicitur 45, 30.
Atina, urbs Italiæ 9, 28. Atinatium ager 10, 39.
C. Atinius Labeo *Epit.* 59. trib. pl. 32, 7. prætor 28, 36, 45. tr. mil. 34, 35. M. Atinius 25, 35. 36, 46. Tib. Atinius 11, 1, 36.
Atintania, Macedoniæ regio 45, 30. Atintanes 39, 12.
Atleſbis, regulus Thracum 42, 67.
Atrace urbs 32, 15. 33, 4. 36, 10, 13.
Atrebates *Epit.* 104.
L. Atreus, 43. 13.
C. Atrius Umber, 28, 24, 29.
Attalus rex Aſiæ 26, 24, 37. Æginæ hibernat 27, 30. à Peparetho Niceam trajicit, 28, 5. Oreum ſe recipit 7. Piræeum trajicit 32, 15. honorificis honoribus affectus *ibid.* Ætolos ad defectionem ſollicitat *ibid.* ejus legati in ſenatum introducti 32, 8. adverſus Antiochum auxilia à Rom. poſcit *ibid.* ab Argis, Sicyonem proficiſcitur 40. Pergami moritur 33, 21. Attalus Attali frater 35, 23. 42, 15. 45, 19, 20. heredem pop. Rom. reliquit *Epit.* 58. Attalus

talus quidam 25, 23. Attalis tribus 31, 15.
Attanes, Turdetanorum regulus 28, 15.
Attellæ 26, 34. Attellani 22, 61. 26, 34.
Atticæ leges 3, 32.
Attilius Calatinus COS. *Epit.* 17, 19. A. Attilius Serranus prætor 35, 10. in Græciam mittitur 22. iterum prætor 41, 28. C. Attilius prætor 21, 26. C. Attilius Æmil. curio max. moritur 41, 21. C. Attilius Serranus prætor, 21, 62. 39, 23. pont. 22, 35. ædil. curul. 34, 5. L. Attilius, 4, 7. 24, 1. trib. mil. 4, 6. 5, 18. trib. mil. conſ. pot. 5, 13. trib. pl. 9, 30. quæſtor 22, 49. L. Attilius illuſtris adoleſcens 45, 5. M. Attilius Regulus 24, 43. COS. 8, 16. 10, 32. 22, 26. ejus res geſtæ 35, 36. ei triumphi negatur honos 12. 36. ſerpentem ingentem occidit *Epit.* 18. a Carthaginienſibus mittitur ut de pace ageret *ibid.* dictator primus extra Italiam exercitum duxit *Epit.* 19. IIvir 23, 21. IIIvir menſarius 23, 23. cenſor 24, 11. prætor 24, 43. legat. 26, 33. M. Attilius Serranus IIvir 37, 47, 57.
Attinius, *vide* Atinius
Attis 28, 8.
Attius Tullus 2, 35, 37, 38, 39, 40. L. Attius trib. mil. 42, 3.
Atys Silvius 1, 3.
Avaricum urbs *Epit.* 107.
Audena fl. 41, 19.
Aventinus Silvius, 1, 3. Aventinus mons, 1, 33. 3, 60. Aventini lucus 24, 20.
Averni lacus 24, 12.
Aufidena capta 10, 12.
Cn. Aufidius trib. pl. 43, 8.
Aufidus amnis, 22, 44.
Auginus mons 39, 2.
Auguſtus Cæſar 1, 19. 4, 20. 28, 12. *Epit.* 59.
Aulerci pop. 5, 34.
Aulis opp. 35, 37, 51. portus 45, 27.
M. Aulius, 27, 24. Q. Aulius Cerretanus 9, 15, 16, 22, 23.
Aurelius Scaurus legatus *Epit.* 67. C. Aurelius legat. 23, 16. C. Aurelius Cotta prætor. 30, 26. COS. 31, 4. C. Aurelius Scaurus prætor. 39, 6. Cn. Aurelius 31, 12. L. Aurelius quæſtor 33, 22. L. Aurelius Cotta trib. mil. 40, 27. M. Aurelius legat. 30, 26. M. Aurelius Cotta, 23, 30. 25, 23. 37, 38. Xvir ſacrorum, 31, 50. legatus 38, 52.
Aurinx urbs 26, 42.
Aurunca urbs 8, 15. Aurunci pop. 2, 17, 26. Aruncum bellum, 7, 28.
C. Aurunculeius prætor. 27, 6. trib. mil. tertiæ leg. 43. L. Aurunculeius pr. 36, 45. legat. 37, 55.
Auſetani pop. 21, 23, 61. 34, 20. Auſetanus ager 29, 2. 39, 56.
Auſona urbs, 9, 25. Auſones 8, 16. 9, 25.
Axius fl. 39, 54. 44, 26, 43. 45, 29.
Axylos terra 38, 18.
Azorus opp. (Ἄζωρος *Ptolemæo. Ortelii Theſ. Geogr.*) 42, 53. 44, 2.

B.

Babylonia 38, 17.
Bacchæ 39, 9, 10, 13, 14. Bacchanalium initia ex

Hetruria 39, 9. eorum indicium 10. exſtirpantur, auctoreſque eorum comprehenduntur 17.
Bachium (*vel* Bacchium) inſula 37, 21.
Badius Campanus 25, 18.
Bæbia lex, 40, 44.
A. Bæbius 45, 13. Cn. Bæbius Tamphilus 29, 37. 32, 7. pr. 31, 49. triumvir 39, 23. COS. 39, 56. L. Bæbius Dives pr. 37, 47, 57. L. Bæbius legat. 44, 28. M. Bæbius legat. 30, 25. triumvir 34, 44. prætor 35, 10. cum Philippo congreditur 36, 10. M. Bæbius Tamp. COS. 40, 18, 38. Q. Bæbius 31, 6. Q. Bæbius Tamp. legatus ad Annibalem 21, 6, 18. tr. pl. 31, 6. Q. Bæbius Herennius 22, 34. Q. Bæbius Sulca legatus 42, 6.
Bæcula, *vel* Pætula, urbs, 27, 20.
A. Bæculonius 41, 4.
Bætica 28, 2.
Bætis fl. 28, 16, 30. *ab accolis* Certis *appellatus* 22.
Bætula *vide* Bæcula.
Bagrada fl. 30, 25.
Balanos, *vel* Balanus, Gallorum regulus, 44, 14.
Balari pop. 41, 6, 12
Balbus mons 21, 31.
Baleares *unde appellati. Epit.* 60. Baleares inſulæ 22, 20. 50 millia paſſ. à Pityuſa 27, 2. 2. Baleares funditores 27, 2. Balearica funda 38, 29.
Baleus Herculis fil. 60.
Balliſta, *vel* Baliſta, mons 39, 2. 40, 41. 41, 18.
Bantia 27, 25.
L. Bantius Nolanus, 23, 15.
Baphyrus fl. 44, 6.
Barbana fl. 44, 31.
Barboſthenes mons 39, 27, 30.
Barchina factio 21, 2. familia 23, 13, 41. Barchinorum in bello præſentia 28, 12.
Barcillas. *vide* Brachyllas
Barcina. *vide* Barchina.
Bardo oppidum 33, 21.
Bargilla. *vide* Bargylia.
Bargulum opp. 39, 12.
Bargaſii pop. 21, 19, 23.
Bargylia, *vel* Bargilla, opp. 31, 32, 36, 33, 18, 30, 34, 32. Bargyliencus ſinus, 37, 17.
Basium opp. 40, 28.
Baſſania urbs 44, 30.
Baſſarnæ gens nobilis. 40, 57.
Baſtia, uxor Metelli *Epit.* 89.
Bato, Longari filius 31, 28.
Bebius, *vide* Bæbius.
Begorritas lacus 42, 58.
Belbinitæ agri 38, 34.
Belgæ pop. *Epit.* 104.
Bellona 10, 19. Bellonæ ædes 26, 21. 28, 9, 38. 30, 21, 40. 31, 47. 33, 22. 36, 39. 38, 45. 39, 29. 42, 6. 48, 9, 21, 28, 36.
Bellovaci victi *Epit.* 108, 124.
Bellovefus, Ambigati Gallorum regis ſororis filius 5, 34.
Bellus, Gentii reg. orator 44, 32.
Bendidium caſtrum 38, 42.
Beneventum 38, 14. *olim*, Maleventum *dictum*, 9, 27. Beneventani, 27, 22.
Bergillæi pop. 34, 16.
Berœa regio 44, 45. 45, 29.
Beſaſis, 33, 44.
Beſidiæ opp. 30, 19.
Beſſi pop. 29, 53.
Betica regio 28, 2.
Betula urbs 28, 13.
Beturia regio 33, 30.
Beudos vetus 38, 15.
Bevus fl. 31, 33.

INDEX.

Bianor 33, 16.
Bibius, *ſive* Bebius, Herennius trib. pl. 34, 34.
M. Bibulus, *Epit.* 103, 108.
Bigerra urbs 24, 41.
Biliſtages, Illirgetum regulus 34, 11, 12.
Biſaltæ pop. 44, 45. 45, 29, 30. Biſaltica terra 45, 29.
Bithocus. *vide* Bitiocus.
Bithynia 27, 32. Bithyniæ 29, 12. Bithyni 33, 30.
Bitiocus, *vel* Bithocus, miles *Epit.* 102.
Bitis, regis Thracum filius 45, 42.
Bituitus, Arvernorum rex *Epit.* 61.
Bituriges pop. 5, 34. *Epit.* 107.
Blandæ ex Lucanis captæ 24, 20.
Blaſius, princeps Salapiæ 26, 38.
Blöſii fratres 27, 13.
Boarium forum 10, 23. 22, 57.
Bocchar rex 29, 30, 32.
Bœchus rex *Epit.* 66.
Bœbe palus 31, 41.
Bœbeji pop. 27, 32.
Bœotarches, magiſtratus, 33, 27.
Bœoti pop. 33, 13, 15. Bœotium concilium 42, 44.
Boji Galli 32, 29. 33, 24. ubi conſederint 4, 35. à Romanis deficiunt 21, 25. Phœnicam invadunt 31, 10. in deditionem veniunt 33, 39. Bojorum cæſa 19 millia 35, 5. Boji Cn. Domitio COS. ſe dedunt 35, 40.
Bojorix Boiorum regulus 34, 46. *Epit.* 67.
Bola urbs, 6, 2.
Bolcæ opp. 26, 25.
Bolus rex *Epit.* 67.
Bomilcar 23, 41. 25, 27.
Bononia 37. 57. Bononienſis ager 39, 2.
Bora mons 45, 29.
Boſtar 22, 22, 24. 23, 34.
Bovianum urbs 9, 31. 10, 12, 41. 25, 13. oppugnatur, 9, 28.
Bovilla 10, 47. *Epit.* 107.
Brachylles, *vel* Barcillas, 33, 27, 28. 35, 47.
Brancus Allobrogum regulus 21, 31.
Brennus 5, 38, 48. 38, 16.
Brinlates pop. 39, 2. 41, 19.
Britannia *Epit.* 105.
Brixia urbs 5, 35. Brixiani 21, 25.
Bruanna 31, 39.
Brunduſium *Epitom.* 19. Brunduſii prom. 10, 2. Brunduſinus portus 23, 33.
Bruttia 27, 27. Bruttii 27, 53. à Rom. deficiunt 22, 61. Crotonem occupant 24, 2. Græcos expellunt 34, 44.
Brutulus Papius Samnis 8, 39.
Brutus 1, 56. *vide* Junius.
Bryanium 31 39.
Budares Imperator Hiſpanus 33, 44.
Bulini, *vel* Bulliani, 42, 30.
Buſa mulier Romanos Cannenſi hoſpitio excipit 22, 52, 54.
Butrotus fl. 29, 7.
Buxentum, colonia deſerta 32, 29. 34, 44. 39, 13.
Bylazora, locus Pæoniæ, 44, 26.
Byllinus ager, 36, 7.
Byrſa 36, 62.
Byzantium 38, 16. Byzantii 32, 33.

C.

CAcus 1, 8.
Caduſii, (*vel* Cadduſii) pop. 35, 48, 49.
Cæcilius Baſſus *Epit.* 114. Cæcilius

cilius Metellus pont. max. *Epit.* 19. Cæcilius Pinna *Epit.* 76. C. Cæcilius *Epit.* 73. L. Cæcilius prætor à Gallis Sen. cæſus *Epit.* 12. L. Cæcilius Denter pr. 39, 56. L. Cæcilius Metellus 22, 53. trib. pleb. 24, 43. auctor deferendæ Italiæ poſt pugnam Cann. 27, 13. L. Cæcilius Metellus triumphat *Epit.* 52. Dalmatas obſidet *Epitom.* 62. M. Cæcilius Denter leg. 22, 6. M. Cæcilius Metellus ædil. pl. 28, 38. M. Cæcilius Xvir 42, 4. M. Cæcilius Metellus legat. ad Attalum miſſus 29, 11. Q. Cæcilius trib. pl. 4, 16. Q. Cæcilius Metellus *Epitom.* 50, 53, 65. pont. 23, 21. ædil. curul. 27, 23. legat. 27, 53. prætor. 28, 10. COS. *ibid.* dictator 39, 11. Xvir 31, 4. T. Cæcilius trib. mil. 4, 6.

M. Cædicius. *vide* Cedicius.

Cæla, Euboicus ſinus ſic dictus 31, 47.

L. Cælius 27, 29. 43, 24.

Cæni pop. 38, 40.

Cæninenſes pop. 1, 9, 10.

Cænomani pop. 21, 55. 31, 10. 33, 8. 39, 3.

Q. Cæpio *Epit.* 70.

Cære opp. 1, 2. 7, 20. 4, 61. Cæretes aquæ 22, 1. Cærites pop. 7, 20. 10, 4. cum iis hoſpitium cur factum 5, 50. ipſis bellum infertur 7, 20. Scipionem juvant in ornanda claſſe 38, 45. Cæres ager 5, 16. Cæres pop. 7, 19.

C. Cæſar *Epit.* 80, 103, 104, 105. L. Cæſar *Epit.* 80, 120. Sextus Cæſar *Epit.* 114.

Cæſetius Flavius *Epit.* 106.

Cæſones 3, 14.

M. Cæſonius prætor *Epit.* 56.

Caïcus fl. 13, 34. 24, 11, 40. 37, 37.

Cajeta 40, 2.

Calabria 23, 34.

Calagurium opp. *Epitom.* 93.

Calagurris opp. 29, 21.

Calathana vicus 32, 13.

Calatia 9, 2, 28. 42, 20. expugnata 9, 47. in deditionem accepta 26, 16. Calatini à Rom. deficiunt 22, 61.

Calavius, Campanorum magiſtratus ſummus 23, 2, 3, *&c.* 9, 26. Calavii 26, 27.

Calauris (*vel* Caularis) fl. 38, 15.

Caleni 10, 20. Calenus ager *ibid.*

Cales 8, 16. 27, 11. 39, 15.

Caletranus ager 39, 55.

Calicinus tumulus 42, 58.

Callicrates 41, 23, 24. 45, 31.

Callicritus 42, 13, 40.

Callicula mons 22, 15, 16.

Callidromos, Octæ montis vertex 26, 15, 16, 17, 18.

Calliſæ opp. 8, 25.

Calligenes medicus 40, 56.

Callipeuce ſaltus 44, 5.

Callipolis 31, 16. 36, 30.

Callippus, præfectus claſſis Perſei 44, 28.

Callithera 32, 13.

Calœnus ager 10, 20.

Calor fl. 24, 24. 25, 17.

Calpurnius Beſtia COS. *Epit.* 64. Calpurnius Flamma 22, 60. C. Calpurnius leg. 22, 61. C. Calpurnius Piſo pr. 25, 41. 26, 3, 10, 15, 21. 39, 6. de Luſitanis *&c.* triumphat 42. IIIvir 40, 29. COS. 35, 37.

37. L. Calpurnius leg. 32, 19. M. Calpurnius trib. mil. *Epit.* 17.
Calycadnus prom. 38, 38.
Camars, Clusium appellatum 10, 25.
Cambunii montes 42, 53. 44, 2.
Cameria opp. 1, 38.
Camertes Umbri 9, 36. 28, 45.
Camœnæ muſæ 1, 21.
Campania 2, 52, *&c.* Campani auxilium petunt 7, 30, 31. Romanos benigne excipiunt 9, 6. de Italiæ imperio cogitant 23, 6. legatos ad Annibalem mittunt *ibid.* & 25, 22. in Romanos crudeles 23, 7. de Cumanis ſubigendis cogitant 35. à Graccho oppreſſi *ibid.* de Flacco Marc. querantur 26, 15. Campanorum mores 9, 6. 23, 45. 25, 13. conjuratio 27, 13.
Canæ opp. 36, 45. 37, 8.
Canaſtrum (*vel* Canaſtræum) Pallenes 31, 45. 44, 11. Canaſtræum prom. 44, 11.
M. Cancius trib. pl. 10, 46.
M. Canimius Rebilus leg. 42, 28. 45, 42. pr. 43, 11.
Canna fl. 25, 12. Cannæ vicus 22, 43. prœlium iſthic & clades 25, 5.
Cannetum opp. 27, 25.
Cannuſium. *vide* Canuſium
Cantabri. *Epit.* 48.
L. Cantilius 22, 57.
C. Canuleius trib. pl. 4, 1, 2, 3. L. Canulejus Dives pr. 42, 28. M. Canulejus 4, 44. Canuleji 4, 2.
Canuſium opp. 22, 50, 52, 54. Canuſini pop. 9, 20.
Capena 22, 1. 37, 28. Capena porta 1, 26. 3, 22. Capenates 5, 8, 26, 24. Capenas bellum 5, 26.
Capenus Sequanus *Epitom.* 120.
Capetus Silvius 1, 3.
Capitolini ludi 5, 52. Capitolinus mons 1, 12.
Cappadocia 37, 21.
Cappadoces 37, 40.
Capræ palus 1, 26.
Capua 23, 2. unde dicta 4, 37. voluptatum magiſtra 7, 38. ejus perditi mores 23, 4. à Samnitibus capta 4, 37. à COSS. obſidetur 25, 20. Romanis dedita 26, 14, 16.
Capuæ filiis Defalcis, paternum imperium accipit 29, 30.
Capys dux, unde Capua dicta 4, 37. Capys Silvius rex Alb. 1, 3.
Carales 23, 40. 30, 39. Caralitanus ager vaſtatur 27, 6. Caralitis palus 38, 15.
Caranus, primus rex Macedonum 45, 9.
Caravantius 44, 30. 45, 34.
C. Carbo *Epit.* 59, 79. Cn. Carbo *Epit.* 80, 83. 84, 89.
Cardo opp. 36, 6. 33, 21.
Caria 33, 19, *&c.* Cariæ 33, 27. Cares 33, 28.
Carinæ 26, 10. Carinæ Eſquiliæ 26, 10. Carini 36, 3.
Carmelus Iſtror. regulus 41, 1, 4.
Carmenta, mulier fatidica 1, 7. Carmentalis porta 2, 49. 25, 7. 27, 37. Carmentis ſaxum 5, 47.
Carni 43, 1, 5.
Carnuns urbs 43, 1.
Carnutes pop. 5, 34.
Carpeſii pop. 23, 26.

Carpetania, Hiſpaniæ urbs 39, 30. 40, 30.
Carpetani 21, 5.
Carſeoli, colonia 10, 3, 11. 27, 9. 29, 15. 45, 42.
Cartalo. *vide* Carthalo.
Carteja urbs 43, 3. ubi ſita 28, 30. expugnatur 21, 5.
Carthago 23 millia paſſ. circuitu *Epit.* 51. Carthaginienſes in Siciliam trajiciunt 4, 30. fœdus cum Romanis iciunt, & legatos Romam mittunt cum corona aurea 7, 27. fœdus tertio renovant 9, 44. quarto fœdus renovant *Epit.* 13. iis bellum indicitur 21, 18. Heracleam veniunt 24, 35. Scipionis adventu exterrentur 29, 3, 28. claſſem Rom. oppugnant 30, 10. pacem petunt 16. varie afficiuntur ob Annibalis reditum 24. pacis conditiones quas tulerint 37. eorum legati in ſenatu gratias agunt ob pacem 43. inter eos (& Romanos quando poſtremo pax inita 44. tributum Romam advehunt 32, 2. obſides tradunt qui Setiæ erant 26. frumentum Romanis pollicentur 36, 4. cum Maſiniſſa contendunt 40, 17. legatos de injuriis Romam mittunt 42, 23. non obſtante fœdere Maſiniſſæ bellum inferunt, & vincuntur *Epit.* 48. obſidentur à L. Martio, & Manlio. COSS. *Epit.* 49. Aſdrubalem Maſiniſſæ nepot. in curia interimunt *Epit.* 50.
Carthago nova 21, 5. ubi ſita 26, 42. à P. Scipione oppugnatur 34.
Carthalo (*vel* Cartalo) nobilis carthaginienſis 22, 25, 58. 27, 16. 28, 18.
Caruentana arx 4, 53. 55, 56.
C. Carvilius Spoletinus 43, 18.
L. Carvilius 25, 3. Sp. Carvilius 23, 22. Sp. Carvilius Q. F. maximus ædilis 10, 9. Sp. Carvilius COS. Amiternum vi capit 10, 39. & urbes in Samnio 45. triumphat *ib.* Sp. Carvilius Maximus augur moritur 26, 23.
Caryæ (*quarum meminerunt Pauſanias & Lucianus in Saltatorib.*) 34, 26.
Caryſtus urbs 31, 45. 32, 16. 42, 7. deditur 17. Caryſtii 31, 45. 32, 16. 35, 38.
Caſander 39, 34, 35.
Caſandrea (*vel* Caſſandrea *ſeu* Caſſandria) urbs 28, 8. 31, 44. 43, 23. oppugnatur à Romanis 44, 11.
Caſilinum urbs 22, 23, 25, 16. Caſilini 23, 19, 20. 24, 19.
Caſinum opp. 9, 28. 22, 13. 26, 9. Caſinas ager 22, 13. 26, 9.
Caſſandrea. *vide* Caſandrea.
Caſſignatus regulus 42, 57.
Caſſius Altinius 24, 45. C. Caſſius Xvir 42, 4. COS. 43, 1. *Epit.* 120. C. Caſſius Longinus COS. 42. 28. L. Caſſius COS. *Epit.* 65. Q. Caſſius 45, 42. Sp. Caſſius COS. 2, 17, 33, 41. mag. eq. 2, 18. Caſſia familia 2, 41. Caſſii 4, 15.
Caſtellum 21, 33.
Caſtoris ædes 2, 20, 42. 8, 11.
Caſtrum Novum 36. 3.
Caſtulo, oppidum Hiſpaniæ 24, 41. 28, 13, 19, 20. Caſtulonenſis ſaltus 26, 20.
Catana, urbs Siciliæ 27, 8, 10.
C. Catilina *Epit.* 103. L. Catilina *Epit.* 102.

INDEX.

C. Catinius pr. 38, 33. 39, 7.
L. Catinius 39, 17. M. Catinius *ibid.*
Q. Catius ædilis pl. 27, 6.
Catulus 30, 19. Q. Catulus 27, 45. *Epit.* 68, 90, 98.
Cauci pop. *Epit.* 139.
Caudium 9, 2. Caudinæ furcæ 9, 2. Caudina pax 9, 1. ut facta 9, 5, 10. Caudina clades 9, 36. Caudinus Samnis 24, 20.
Cavii pop. 44, 30.
Caularis. *vide* Calauris.
Caulon (*vel* Caulonia) urbs 27, 15.
Caunei (*vel* Caunii) 33, 20. à Rhod. is defciſcunt 45, 25.
Caunus mons 40, 50.
Cea inſula 31, 15.
C. Cedicius legatus 10, 40, 41. trib. pl. 2, 52. M. Cedicius 5, 32.
Celænæ urbs 38, 13.
Celelates pop. 32, 29.
Celeres 300 à Romulo inſtituti 1, 15.
Celetrum opp. 31, 40.
Celæ 5, 34.
Celtiberia 38, 2. Celtiberiæ montes 21, 43. oppida 103 in deditionem accepta 40, 49. Celtiberi Carthaginienſium provinciam invadunt 22, 21. ad Romanos defciſcunt 49. perfidi 25, 33. eis mos in prœlia concurſare 27, 2. adoriuntur Q. Fulvium Flaccum 40, 30. Romanos in ſaltu Manliano invadunt 33. & cæduntur 40, 48. rebellant & debellantur 41, 26. Celtibericum bellum 22, 22. 42, 3.
Cenchreæ, Corinthiorum Emporium 32, 17. 28, 8. 41, 24. Cenchreæ 32, 23.
Cenæum (*vel* Caneum) Euboeæ 36, 20.
Ceninenſes pop. 1, 9, 10.
Cenomani. *vide* Cænomani.
Cenon opp. 2, 63.
Cenſennia 9, 44.
C. Centenius 22, 8. M. Centenius Penula 25, 19.
C. Centronius proprætor 22, 7.
Cephallenia 36, 11, 12. &c. Cephallenia fretum 37, 13. Cephallenes 39, 5.
Cephalo princeps 45, 26.
Cephalus 43, 18. 45, 26.
Cercetius mons 32, 14.
Cercina inſ. 22, 31. 33, 34. 48.
Cercinium urbs 31, 47.
Cerdiciates pop. 32, 29.
Cerdubellus Himilconem & Punica auxilia Romanis prodit, 28, 20. 32, 29.
Ceres mater 24, 38. ejus ſacrum intermiſſum 21, 56. 34, 6. ei jejunium inſtitutur 36, 37. & peculium Sp. Caſſii COS. à patre conſecratur 2, 41. & tria ænea ſigna ponuntur 33, 26. ejus ædes 27, 6. 36. 40, 2. 41, 28. de cœlo tacta 28, 11. Cereris Eleuſinæ templum 30, 30. Cereris initia 31, 47. ejus templum non initiatis ingredi nefas 31, 14. Cereales ludi 30, 39.
Certima urbs 40, 47.
Certis 28, 22.
Cethegus *Epit.* 102.
Chæreas 40, 55.
Chæronea 35, 46. 42, 43.
Chalcedon 42, 16. *Ep.* 93.
Chalcioecon, i. e. Minervæ templum æreum 35, 36.
Chalcis urbs 8, 22. 27, 37. 32, 37. 33, 33. 38, 7. à Romanis capta 21, 23. Antiocho dedita 35, 51. diruta *Epit.* 52. Chalcidenſes de injuriis queruntur 43, 7.

Charnaces, ſe Martis filius ferebat *Epit.* 116.
Chaones. *vide* Chaonia.
Charicletus 37, 23, 24.
Charilaus, princeps Palæpolis 8, 25, 26.
Chaonia 32, 5. Chaones 43, 23.
Charopus Epirotes 32, 6, 11.
Chatti pop. *Epit.* 138.
Chaus fl. 38, 14.
Chelidonium promontorium 33, 41. 38, 27.
Cherſoneſus 31, 16.
Cheruſci pop. *Epit.* 138.
Chius 37, 14, 27. 40, 52.
Chii 27, 32. 31, 31. agro domantur 38, 39.
Chimarus, miles apud Perſes 44, 24.
Chryſo, ſervorum dux *Epit.* 95.
Cia 31, 15.
Ciani 33, 32, 56.
Cibyra opp. 38, 14. Cibyratæ 45, 25.
C. Cicerejus pr. 41, 28. 42, 1, 7. in m. Albano triumphat 21. ædem in m. Albano dedicat 45, 15.
Q. Cicero *Epit.* 106.
Cilicia 33, 19. 35, 13. *Ep.* 68. Cilices 38, 19.
Cilnium genus 10, 3, 5.
Cimbis, locus prope Gades 28, 37.
Cimbri *Epit.* 63, 68. Cimbricum bellum *Epit.* 67, 68.
Cimetra urbs 30, 15.
Ciminii ſaltus 9, 37. 10, 24.
Cincibilis, Gallorum regis legatus 43, 5.
Cincinnatus 4, 6.
L. Cincius Alimentus pr. 26, 23, 28. 27, 5, 7, 8. M. Cincius Alimentus trib. pl. 29, 20. Cincia lex 34, 4.
Cineas 34, 4. *Epit.* 13.
Cingilia opp. 8, 19.
Cinna. *vide* Cornelius.
Circe Dea 1, 49.
Circejenſes 6, 12, 13, 27.
Circeii colonia 1, 56. 27, 9. 29, 15.
Cincius amnis, Bœtis dictus 28, 22.
Circumpadani campi 21, 35.
Circus Apollinaris 3, 63. Flaminius 55. *Epit.* 20. maritimus apud Hernicos 9, 41. maximus à Tarq. Priſco inſtitutus 1, 35. Circenſes ludi 44, 9, 18.
Cirra 42, 15.
Cirtæi funditores 37, 40.
Cirtha mons 29, 32. *Epit.* 64. Cirtha Syphacis regia 30, 12. Maſiniſſæ dedita *ibid.* Cirthenſes *ib.*
Ciſalpini. *vide* Galli.
Ciſſæus mons 28, 5.
Citheronis ſaltus 31, 26.
Citium opp. 42, 52. Citius mons 43, 21.
Civilinarus regulus 24, 42.
Cius 32, 33.
Clampetia, oppidum Brutiorum 29, 38. 30, 19.
Claſtidium vicus 27, 48. 29, 11.
Claudia ſoror Claudii *Ep.* 19. Claudiæ Quintæ pudicitia 29, 14. Claudius Aelius 23, 47. Claudius Glicia *Epit.* 19. Claudius Pulcher COS. *Epit.* 19. Claudius Craſſus trib. conſ. 101. 4, 35. Aprius Claudius, prius App. Clauſus dictus, Romam venit 2, 16. in ſenatum eligitur *ibid.* natura immitis 29. COS. 21. ſententia ejus de comprimenda plebe 23. de creditis pecuniis 2. Patribus gratus magiſtratu abit 28. App. Claudius (Appii F.) COS. 3, 56. ſicloremrem

rem ad Lectorium trib. mittit *ibid.* in Volſcos mittitur 58. plebem cur oderit *ibid.* Volerones trib. pl. vocat *ibid.* in exercitum animadvertit 59. unde vinci exoptat *ib.* ei dies dicta 61. obit *ibid.* Appius Claudius Xvir 3, 33. ejus nefandum facinus 44. & judicium 47. ei dies à Virginio dicta 56. in carcerem conjicitur 57. mortem ſibi conſciſcit 58. Ap. Claudius Xviri nepos 4, 48. App. Claudius Craſſus trib. mil. conſ. pot. 5, 1. plebejis certaminibus tribunis pl. reſiſtit 2. ejus de præda Vejorum ſententia 20. App. Claudius dictator 7, 5, 6. COS. 24. moritur 25. App. Claudius cenſor 9, 29. abdicare ſe magiſtratu noluit 33. viam munit, quæ Appia dicta eſt 29. aquam in urbem duxit *ibid.* lumine captus *ibid.* App. Claudius COS. 9, 42. 20, 15. interrex 11. App. Claudius præt. 10. 22. App. Claudius COS. primus Carthaginienſibus bellum infert 31, 1. App. Claudius trib. mil. 32, 25. App. Claudius Cento ædilis cur. 40, 58. ovat 41, 28. App. Claudius Pulcher 22, 53. ei ſumma imperii defertur *ibid.* præt. 23, 24. COS. 25, 23. App. Claudius vulneratur 26, 6. obit ſub dedítionem Capuæ 16. App. Claudius COS. moritur 33. App. Claudius Pulch. pr. 38, 42. App. Claudius Pulcher COS. 39, 23. Appius Claudius Nero pr. 33, 28. legatus 37, 55. C. Claudius Appii F. COS. 3, 15. ejus pro App. Claudio deprecatio 3, 58. C. Claudius Etruſcis literis eruditus 9, 36. C. Claudius præt. 4, 3. C. Claudio cenſori dies à P. Rutilio dicta 43, 16. Claudius legat. 45, 17. C. Claudius augur moritur 45, 44. C. Claudius Cento 32, 14. dictator 25, 2. C. Claudius Cicero trib. pl. 3, 31. C. Claudius Hortator mag. eq. 8, 25. C. Claudius flam. Dial. 26, 23. Claudius Nero 24, 17. in Hiſpaniam mittitur 26, 17. Aſdrubalem perſequitur *ibid.* legatos 27, 26. COS. 37, 38. Annibalem prope Venuſiam conſequitur 44. dein ad Aſdrubalem properat 45. quo victo ad Annibalem redit 52. ad urbem revocatur 28, 9. equo fine militibus triumphat *ibid.* in eum varia carmina *ib.* C. Claudius cenſor 29. 37. luſtrum condit *ibid.* C. Claudius Nero legat. 31, 2. præt. 25, 2. C. Claudius Ap. F. Pulch. augur 33, 30. C. Claudius Pulch. COS. 41, 8. ab exercitu contemnitur 10. de Iſtris, &c. triumphat 13. C. Claudius Regillenſis dictator 8, 15. Cn. Claudius Appii F. Cento interrex 22, 33. M. Claudius App. Claudii Xviri cliens 3, 44. aſſertor Virginiæ 45. exſulatum abit 58. M. Claudius 22, 37. trib. pl. 43, 14. M. Claudius Marcellus 22, 57. COS. 26, 26, 31. *Epit.* 20. pr. 22, 35. procoſ. 23, 30. Hannonem & Epicyden fundit 25, 41. victor Syracuſas redit *ibid.* ei imperium prorogatum 26, 1. 27, 7. à C. Publicio Bib. trib. pl. accuſatur 22. COS. 23, 24. cum Annibale cupit dimicare 28.

transfigitur 29. ab Annibale sepelitur 30. M. Claudius Marcellus COS. f. trib. mil. fit 27, 2. M. Claudius Marcellus trib. pleb. 29, 20. æd. curulis 31, 50. præt. 32, 7. COS. 34, 9. de Insubribus &c. triumphat 33, 37. M. Claudius Marcellus censor 37, 75. 38, 35. 39, 23. COS. 39, 32. IIIvir 40 29. Q. Claudius trib. pl. 21, 63. Q. Claudius flam. prætor fit 27, 21, 22, 40. propræt. 45. T. Claudius 30, 27. T. Claudius Asellus trib. mil. 27, 43. præt. 28, 10. ædilis pl. 39, 11. T. Claudius Nero COS. 30, 26. prætor 29, 11. 30, 36. 40, 18, 58. legatus 42, 19. Claudia tribus 2, 16. Stirps 4, 48. Claudia aqua Epit. 9.

Clausala fl. 44, 31.

Attus Clausus 10, 8. Atta Clausus 2, 16.

Clazomenii pop. 38, 39.

Cleomedon, legatus Philippi 32, 21.

Cleomenes, tyrannus Lacedæmoniorum 34, 26.

Cleo (vel Cleon.) Epit. 56. Cleonæ 33, 14, 15. 34, 25. Cleonæus ager 33, 14.

Cleonymus, dux Lacedæmoniorum 10, 2.

Cleopatra Alex. Epirotæ uxor 8, 24. Cleopatra Ægypti regina 37, 3. ei palla picta cum amiculo purpureo à Rom. missa 27, 4. Cleopatra Demetrium virum suum & Seleucum F. interimit Epit. 60. Cleopatra à Ptolemæo frat. regno pellitur. Epitom. 111. Cleopatra perdite ab Antonio amatur Epit. 130, &c. mortem sibi conscisit Epit. 133.

Cleoptolemus 35, 31.

Clevas, præfectus Persei 42, 21, 23. 43, 23.

Clinæ opp. 26, 25.

Clitæ 44, 11.

Clitermum opp. 24, 47.

Clitor (Plinio Clitorium) opp. 39, 35.

Cloacina 3, 48.

P. Clodius Epit. 103, 107.

Clœlia virgo 2, 13. Clœlii in Patres lecti 1, 30.

P. Clœlius trib. mil. 6. 31. P. Clœlius Siculus 40, 42. Q. Clœlius COS. 2, 21. Q. Clœlius Sic. censor 6, 31. T. Clœlius Sic. IIIvir 4, 11. Clœlii 1, 30.

Clondicus, Gallorum dux 44, 26.

Cluilius 1, 22, 23. Cluilia fossa 1, 23. Gracchus Cluilius 3, 25. 4, 16. 11, 39.

Clunia Epit. 92.

Clupea urbs 27, 31. 29, 32.

Clusium opp. 5, 33. Camarsolim dictum 1, 26. oppugnatur 5, 33. Clusini 27, 46. auxilium à Rom. contra Gallos petunt 5, 32.

Cluvia opp. 9, 31.

C. Cluvius leg. 44, 40. C. Cluvius Saxula prætor 41, 28. Sp. Cluvius pr. 42, 9.

Clytus, Acarnanum prætor 36, 11, 12.

Cnidus opp. 37, 16.

Cnossii 37, 60.

Cobulatus amnis 38, 15.

Coclitès 3, 13.

Codrio opp. 31, 27.

Cœla, vide Euboïcus sinus.

Cœle 32, 4.

Cœle Syria 33, 19. 42, 29. 45, 11.

Cœletæ pop. 38, 40.

Cœlimontana porta 35, 9.

Cœlius

Cœlius mons 1, 30. L. Cœlius 43, 21.
Colcas (*ſive* Culcas) regulus 28, 13. 33, 21.
Colſatia civitas 1, 38, 57, 58. Sabinis adempta 37. Colſatini 1, 38.
Colſina porta 2, 11, 51, 64. 3, 61. 4, 21, 31. 6, 28. 26, 10.
Colophon opp. 37, 26. Colophonii *ibid.* 38, 39.
Columen, loci nomen 3, 23.
Combolomarus regulus 38, 19.
Combulteria urbs 23, 39.
Come Macra opp. 32, 13, 36.
Comenſes 33, 36. Comenſis ager *ibid.*
Cominium opp. obſeſſum 10, 39. captum 41, 43. deflagrat 44.
Cominius Ceritus 25, 14. L. Cominius trib. mil. 8, 30. Poſtumius Cominius COS. 2, 28. ejus res geſtæ 33.
Compſa 23, 1. 24, 20.
Compulſus regulus 38, 18.
Compulteria opp. capitur 33, 38.
Comum opp. 23, 36.
Concordiæ ædes 9, 46. 22, 33. 23, 21. 26, 23. ara 24, 22. area 39, 56, 40, 19.
Condylon caſtellum 44, 6.
Congentiatus, filius Bituiti regis *Epit.* 61.
Connocondylum, olim Olympias 39, 25.
Connus opp. 42, 54, 67. 44, 6.
Conſa, colonia deducta *Epit.* 14.
Conſentia opp. 8, 24. Samnitibus recepta 9, 44. Annibali dedite 23, 30. capitur 29, 38. ad Romanos deficit 39, 19.
Q. Conſidius, auctor agrariæ legis 2, 52.
Conſualia, à Romulo inſtituta 1, 9.
Contenebra opp. 6, 4.
Contrebia opp. 40, 33.
Copaïs palus 33, 29.
Cora opp. 2, 16. Coranus ager 8, 19.
Coracefium opp. 33, 20.
Corax mons 36, 30. 37, 4.
Corbio opp. 2, 39. 3, 28, 69. expugnatur 39, 42.
Corbis Orſuæ frat. 28, 21.
Corcyra inſ. 26, 24. 36, 42. Corcyræi 33, 50.
Cordubenſes *Epit.* 140.
Corinthus (*ſive* Corinthos) 27, 33. 32, 37. 33, 33. 38, 7. ubi ſita 45, 28. oppugnatur 32, 23. Achæis redditur 33, 36. ob legatos Rom. violatos diruitur *Epit.* 52 Corinthii 32, 17. Corinthiacus (*vel* Corinthius) ſinus 26, 26, 43, 58. 44, 1.
Coriolanus 7, 40.
Corioli opp. à Marcio capitur, 2, 33. Romanis adimitur 39.
Cormaſa urbs 38, 15.
Cornelia epoto medicamento quod marito confecerat, obit 8, 18. Cornelius Barbatus pont. max. 9, 46. Cornelius Cinna *Epit.* 79. A. Cornelius quæſt. 3, 24. pont. max. 4. 17. trib. mil. 6, 36, 42. COS. 10, 31. A. Cornelius Arvina dictator 8, 38. A. Cornelius Coſſus dictator 6, 12, 14. ejus triumphus 16. A. Cornelius Coſſus mag. eq. 7, 26. COS. 5, 29, 34. A. Cornelius Maminula prætor. 23, 21, 34. prætor. 35, 24. C. Cornelius quæſt. 25, 17. C. Cornelius Cethegus in Hiſpania pugnat

pugnat 31, 49. cenſor. 34, 43. C. Cornelius Dolabella moritur 40, 42. C. Cornelius Lentulus triumvir 32, 2. Cornelius Mammula præt. 40, 44. Cn. Cornelius COS. à claſſe Punica captus *Epit.* 17. Cn. Cornelius de Inſubribus *&c.* triumphat 33, 24. pacem cum Carthaginienſibus facit 30, 44. Cn. Cornelius Blaſio præt. 34, 42. Cn. Cornelius Cethegus COS. 42, 27. adverſus Inſubres pugnat 30. Cn. Cornelius Coſſus trib. mil. conſ. pot. 4, 55, 58. 5, 10. Ecetras petit 4, 59, 61. COS. 54. Cn. Cornelius Dolabella rex ſacr. 27, 38. Cn. Cornelius Lentulus COS. 30, 40. ex S. C. ovans urbem ingreditur 33, 38. Cn. Cornelius Merenda præt. 34, 42. Cn. Cornelius Merula legat. 37, 55. Cn. Cornelius Scipio frater adverſus Aſdrubalem mittitur 21, 32, 60. primus Romanorum in Hiſpaniam venit 28, 32. Aſdrubalem adoritur 22, 19. agrum Carthaginienſem populatur 20. cum Pœnis confligit 23, 49. vulneratur 24, 42. vincitur 25, 36. de morte ejus variæ ſententiæ *ibid.* Cn. Cornelius Scipio pontif. 32. 7, prætor 41, 8. Cn. Cornelius Scipio Hiſpalus COS. 41, 14. moritur Cumis *ibid* L. Cornelius COS. *Epit.* 17. II COS. 8, 27. L. Cornelius Caudinus ædilis curulis 2-, 23. L. Cornelius Dolabella duumvir navalis 40, 42. L. Cornelius Lentulus COS. 7, 22. 31, 40. pont. max. 22, 10. moritur 25, 2. decemvir ſacr. 25, 2. prætor 41. leg. 27, 16. ædilis curulis 29, 11. ovans urbem init 31, 20. L. Cornelius Maluginenſis 3, 22. M. Cornelii decemviri frater 40. L. Cornelius Merula pr. 32, 7. triumvir 34, 44. conſ. 53. Boiorum agros populatur 35, 4. L. Cornelii Merulæ literæ de prælio ad Mutinam facto 35, 6. L. Cornelius Scip. 10, 11. interrex 7, 21. COS. 23. proprætor 10, 25. L. Cornelius Scipio frat. P. Scip. Oringin oppugnat 28, 3. nuncius receptæ Hiſpaniæ Romam mittitur 16. Hannonem & alios ſecum ducit 4. ædilis curul. 33, 26. prætor 34, 53. COS. 34, 54. 35, 45. COS. paludatus ab urbe proficiſcitur 36, 4. triumphat de Aſiaticis 37, 58. L. Scipio damnatur 38, 55. abſolvitur 60. ludos facit 39, 22. L. Scipioni Aſiat. equus adimitur 44. Scipionis ſtatua ubi 38, 56. M. Cornelius in Algidum mittitur 3, 41. M. Cornelius cenſor 5, 31. 36, 36. M. Cornelius trib. mil. 6, 36, 42. præt. 26, 21, 26. COS. 29, 13. proconſ. cum Magone pugnat 30, 18. M. Cornelius Cethegus pont. f. max. 25, 2. comitia habet 5. pr. 25, 41. cenſ. 37, 13. luſtrum condit 38. COS. 29, 11. M. Cornelius Cethegus pontif. moritur 33, 28. M. Cornelius Cethegus legat. 43, 1. triumvir 17. M. Cornelius Malug. decemvir 35, 35. COS. 4, 21. M. Cornelius Mammula legat. 42, 6. M. Cornelius Scipio præt. 41, 14. P. Cornelius dictator 4, 57. trib. mil. conſ. pot. 6, 1, 11. 9, 38.

9, 38. P. Cornelius Arvina COS. 9, 42. cenſor 10, 47. P. Cornelius Aſina 21, 25. 36, 8. interrex 22, 34. P. Cornelius Blaſio trium vir 10, 18. P. Cornelius Caluſia pontifex max. 25, 5. P. Cornelius Caudinus 26, 48. P. Cornelius Cethegus prætor. 39, 23, 32. decemvir 42, 4. P. Cornelius Coſſus trib. mil. conſ. pot. 4, 49, 58. 5, 24, 26. P. Cornelius Lentulus pr. 24, 9. 29, 38. legat. 36, 40. COS. 40, 18. P. Cornelius Malug. trib. mil. conſ. pot. 4, 61. 5, 16. P. Cornelius Mamercus prætor. 40, 35. P. Cornelius Merenda 32. 3. P. Cornelius Ruffinus dictator 8, 17. COS. ſenatu movetur *Epit.* 14. P. Cornelius Scapula COS. 8, 21. P. Cornelius Scipio mag. eq. 5, 19. 7, 24. interrex 5, 31. 6, 1. ædilis 7, 1. dictator 9, 44. conſul 21, 6. ad Trebiam vepit 48. in Hiſpaniam 22, 22. adverſus Magonem ducit 25, 31. vulneratur 34. ubique defertur 36. P. Cornelius Scip. Publ. F. mirabilis 26, 19. Alexandro M. comparatur *ibid.* divina ſtirpe creditur 38, 58. ejus laudes 53. C. Cornelius Scip. adoleſcens fit imperator 22, 53. edil. curul. ante ætatem 25, 2. in Hiſpaniam mittitur 26, 18. Carthag. novam oppugnat 42. ejus in obſides humanitas 49. liberalitas 50. captivam virginem eximiæ formæ ſponſo reddit *ibid.* Tarraconem abit 51 caſtris Aſdrubalis potitur 27, 21. Rex ab Hiſpanis invitus appellatus *ib.* adverſus Aſdrubalem Giſgonis pergit 28, 2. eum adoritur 14. P. Scipio Hiſpania Carthagin enſes pellit 16. cum Syphace quæ gerit 17, 18. gladiatorium edit 21. ejus mors falſo credita excitat ſeditionem 24. adverſus Mandonium, & copias ducit 33. ei ignoſcit 34. in Hiſpania COS. *ibid.* provincia Africa ei deſtinatur *ibid.* inter P. Cornelium Scip. & trib. pl. altercatio 45. P. Cornelii Scip. ludi *ibid.* in Siciliam proficiſcitur 46. Carthaginis excidia agitat animo 29, 2. à Q. Fabio luxuriæ accuſatur 19. falſo 22. Maſiniſſam donis decorat 30, 15. cum Annibale in colloquium venit 30. Pœnos adoritur 33. Romam reverſus, triumphat 45. primus nomine victæ gentis nobilitatur *ibid.* ludos facit 31, 49. P. Cornelius Scip. Afric. cenſor 32, 7. cum T. Sempronio Longo deſignatur II. COS. 34, 41. fit ſenatus princeps iterum 43. P. Scipionis tertium in ſenatu lecti principis & Annibalis colloq. 35, 14. filius ejus ab Antiocho capitur 34. cui gratias agit de filio remiſſo 37. literas ad Bithyniæ regem mittit 25. P. Scipioni Afric. dies dicta 38, 10, die dicta quo modo ſe geſſit 55. Afric. Literum concedit 38, 52. ibique ſepelitur 53. ejus ſtatua 56. ejus filiæ quibus nuptæ 57 P. Scipio Africani F. aug. 40, 42. P. Cornelius Afric. Scip. Æmil. L. Paulli F. Africani nepos 44, 44. trib. mil. occidit provocatorem *Epit.* 48. it ad bellum Hiſp. *ibid* COS. *Epit.* 50. triumphat *Epit.* 52. mortuus

tuus in cubiculo inventus *Epit.* 59. P. Scipio Cn. F. Naſica, opt. vir judicatur 29, 14. 36, 40. Oſtiam it Idææ matri 39, 14 triumvir 31, 49. prætor 34, 41. res quaſnam geſſit 35, 1. COS. 24. 36, 1. Bojos fundit, *&c.* 36, 38. triumphat 40. P. Scipio Naſ. triumvir 39, 55. 40, 34. nullo bello geſto triumphat 38. patronus Hiſpaniæ pop. 43, 2. P. Cornelius Naſ. COS. Dalmatas domat *Epit.* 48. P. Cornelius Siſenna prætor 39, 45. P. Cornelius Sulla prætor 25, 2. 39, 6. Sergius Cornelius Malug. 6, 6. trib. mil. conſ. pot. iterum 18, 28. mag. equit. 7, 9. trib. mil. 6, 36, 38. COS. 10, 1. Cornelius Lentulus ædil. curul. 38, 10. prætor. 43, 11. Ser. Cornelius Malug. trib. mil. conſ. pot. 4, 6, 22. Ser. Cornelius Sylla legat. 40, 17. Ser. Cornelius flam. Quirinalis obit 3, 32. Cornelia gens 35, 40. tribus 38, 36.
Corniculum opp. 1, 38. capitur 39.
Q. Cornificius *Epit.* 123.
Cornus opp. 23, 40, 41.
Corolamus Bojorum regulus 33, 36.
Coronæa (*vel* Coronea) urbs 33, 29. Coronæi pop. 43, 44. Coronenſis ager 36, 20. Corone 39, 49.
Corragon caſtellum captum 31, 27.
Corragus Macedo 38, 13. Eumenis præfectus 42, 67.
Corribilo regulus 35, 32.
Corſica inſ. 22, 31. 30, 39.
Corſi pop. deficiunt à Rom. 40, 19. dant obſides 34. iis pax data 42, 7.
Cortona urbs 22, 4. pacem petit à Rom. 9, 37. Cortonenſes montes 22, 4.
Cortuoſa opp. diruitur 6, 4.
T. Coruncanius pont. max. *Epit.* 18.
Corycum Tejorum promontorium 37, 12, 29.
Corycus portus 33, 20. 36, 43.
Corylenus opp. 37, 21.
Coſconius *Epit.* 75. M. Coſconius trib. mil. 30, 18.
Coſſa (*vel* Coſa) opp. 33, 27. capitur 24, 20.
Coſſani pop. 27, 10.
Coſſanus portus 22, 11. 30, 39.
Coſſura *Epit.* 89.
Coſtocus 44, 42.
Cotto nobilis Baſtarna 40, 57.
Cotton urbs 38, 21.
Cotys, rex Odryſarum 42, 29. 33, 51, 67. 44, 42.
Cous 37, 16.
Cranii 38, 28.
Cranon urbs 42, 64. Crannonius ager *ibid.* Cranon opp. 36, 10, 14.
M. Craſſus *Epit.* 97. occiditur *Epit.* 106.
Craterus 35, 26.
Cremaſte dicta Lariſſa 31, 46. oppugnatur 42, 56.
Cremera fl. 2, 49.
Cremona *Epit.* 20, 21, 56. oppugnatur à Liguſticis pop. 31, 10. Cremonenſes 33, 34.
Cremonis jugum 21, 38.
Crene 37, 21.
Cretenſium bella inteſtina 41, 25. Cretenſes ſagittarii 37, 41.
Cretes 24, 31.
Creuſa mater Aſcanii 1, 3 Creuſa Theſpienſium empor. 36, 21.
Criſpinus 25, 26.
Crito Berræus 23, 39.
Critolaus, Achæorum dux *Epit.* 52.

Croton (*vel* Crotona) 1, 8. ejus ambitus 24, 3. obſideturà Bruttiis 23, 30. Crotoniatæ, qui & Crotonienſes 22, 61. in Locros traducuntur 24, 3. eorum bellum 29, 18.
Cruſtumeria opp. 3, 42. capta 2, 19.
Cruſtumina tribus 42, 34. Cruſtumini pop. 1, 9. bellum parant 10. vincuntur 11. Cruſtumini campi 2, 64.
Cuballum caſtellum 38, 18.
Culcas regulus. *vide* Colca.
Cumæ captæ 4, 44. Cumani municipes facti 23, 31. à Chalcide Eubœïca oriundi 8, 22. Pœnos fundunt fugantq; 23, 37. iis Latine loqui permittitur 43, 40. Cumanæ aquæ 41, 16.
Cures 1, 13, 18.
C. Curio trib. pl. *Epit.* 110. proconſ. *Epit.* 95.
C. Curiatius trib. mil. 4, 6. P. Curiatius COS. 3, 33. 4, 1. decemvir 3, 33. trib. pl. 5, 11. Curiatii 1, 26, 30.
Curius Dentatus COS. *Epit.* 14.
M'. Curius trib. pl. 32, 7. 45, 38.
M. Curtius in ſpecum ſe projicit 7, 6. Metius Curtius Sabinorum princeps 1, 12. Curtius lacus 1, 13, 7, 6.
Cuſibi opp. 35, 22.
Cutilii pop. 26, 11.
Cutina opp. 8, 29.
Cyatis arx 38, 29.
Cyclades inſ. 34, 26.
Cycladas prætor Achæorum 27, 33. 30, 32. Philippi conſilium coarguit 31, 26. tranſit ad Philippum 32, 19, 32.
Cydas (*vel* Cyndas) Cretenſis 33, 3. 44, 24.
Cydonia urbs *Epit.* 98. Cydoniatæ 37, 60.
Cylarabis gymnaſium 34, 26.
Cyllene urbs 27, 32.
Cyme (*vel* Cyma) 37, 11. Cymæi 38, 39.
Cymines opp. 32, 13.
Cyneæ leg. 34, 4. *Epit.* 13.
Cynoſarges, templum Herculis 31, 24.
Cynoſcephalæ opp. 33, 17, 20.
Cyparra 36, 10.
Cyparriſſa (*vel* Cyparriſſia) 32, 21.
Cyphara 32, 13.
Cyprius vicus 1, 48.
Cyprus (*vel* Cypros) 33, 41. *Epit.* 59, 104.
Cypſela 31, 16. 38, 40.
Cyrenæ 23, 10. 34, 62.
Cyretiæ 42, 53. captæ & direptæ 31, 41. 36, 10, 13.
Cyrus 9, 17.
Cyſſus portus 36, 43.
Cythnus inſ. 31, 15, 45.
Cyzicus 41, 20. *Epit.* 95.

D.

Dacæ, ſagittarii 38, 38.
Dædala caſtrum 37, 22.
Dahæ milites 35, 48, 49.
Dalmatæ pop. *Epit.* 47, 62, 131, 132, 139.
Damaratus Corinthius 1, 34. 4, 3.
Damippus (*vel* Damaſippus) Laced. 25, 23. L. Damaſippus præt. *Ep.* 86.
Damius, præfectus navium Eumenis 44, 8.
Damocles, Argivus adoleſcens 34, 25.
Damocritus præt. Ætolorum 31, 32. capitur 36, 25. ad Nabin mittitur 34, 12. ejus ad T. Quintium reſponſum 33. gladio ſe tranſfigit 37, 46.
Damoteles, legatus Ætolorum, 38, 8.

Dampetia opp. 30, 19.
Dantheletæ 39, 53.
Daorses pop. 45, 26.
Daphne 33, 49. ad Daphnen ludi celebrati 33, 51.
Dardani 26, 25. infestissimi Macedoniæ 40, 57. confertim pugnant & cedunt 31, 43. cum Bastarnis bellum gerunt & vincuntur 41, 19. eorum urbs in Macedonia capta 26, 25.
Dardanum urbs 37, 37. libertate donatur 38, 39.
Darius 9, 17.
Darsa urbs 38, 15.
Dasius, Salapiæ princeps, amicus Annibali 22, 48. 26, 38.
Dassarenses pop. 45, 26.
Dassaretii pop. 27, 34. 31, 33.
Daudracum castellum 43, 19.
Daulis urbs 32, 18.
Decidius Saxa *Epit.* 127.
C. Decimius præt. 30, 3. 39, 39. 44, 16. legatus 19. C. Decimius Flavus trib. mil. 27, 14. præt. 39, 32. M. Decimius legat. 42, 19.
Decius Jubellius 28, 28. *Epit.* 12. M. Decius trib. pl. 9, 30. P. Decius trib. mil. per media hostium castra cum suis salvus evadit 7, 36. ejus triumphus castrensis *ibid.* aurea corona & bobus C. donatur *ibid.* & corona graminea obsidionali 37. Marti bovem eximium immolat *ibid.* P. Decius Mus quintumvir mensarius 7, 21. COS. 8, 3. se pro exercitu Diis Manibus devovet 8, 9. ejus corpus inventum 10. P. Decius pater ad Veserim bello Latino se devoveri jubet 10, 28. P. Decius COS. 9, 29, 40. P. Decius Mus mag. eq. 9, 44. censor 46. inter P. Decium Murem & App. Claudium certamen de lege pro augendo numero sacerdotum 10, 7. pontif. fit 9. III COS. 14. COS. absens creatur 22. IV. COS. 24. P. Decius Diis Manibus se devovet 28. interficitur 29. P. Decius Subulo triumvir 43, 17. Q. Decius trib. pl. *Epit.* 61.
Deiotarus, Gallogræciæ regulus *Epit.* 94.
Delium Bœotiæ 31, 45. Delium Apollinis templum mari imminet 35, 50. Delii templi & insulæ religio 44, 29.
Delphi, umbilicus terrarum orbis 38, 47. & Græciæ 41, 25. Delphicum oraculum 1, 56. 5, 13.
Demarata, Hieronis Syracusii filia, 24, 22, 25.
Demetria urbs 32, 37.
Demetrias opp. 27, 5, 34. 33, 33. 35, 34. Demetriacus sinus 28, 5.
Demetrium Phthiotidis 28, 6. Demetrium portus 45, 6.
Demetrius Philippi filius 33, 33. ductus in triumphum 24, 51. ad patrem remittitur 26, 36. suspectus ac invisus patri 40, 53. fugam meditatur 23. veneno occiditur 24. Demetrius Syriæ rex *Epit.* 49. Demetrius Pharius 22, 33.
Demiurgi, magistratus Achæorum 32, 22.
Democrates, præfectus classis Tarentinæ 10, 18. 26, 39. 27, 17.
Dentheletæ pop. 39, 41. 40, 22.
Desalces, Galæ regis frater 29, 29.
Desudaba urbs 44, 26.
Deuriopus, oppidum Macedoniæ 39, 53.

Dexa-

Dexagoridas imperator 34, 29.
Diæus *Epit.* 52.
Diana placatur 5, 13. Dianæ Amarynthidis ſacrum 35, 38. Dianæ Epheſiæ fanum 1, 45. Diana Tauropolos 44, 44. Dianæ templum 31, 17. 36, 22. 40, 52. 45, 27. Dianæ ædes 39, 2. feſtum 25, 23. locus 27, 4. Dianium 1, 48.
Dicæarchus 33, 2. 35, 12. 36, 28.
Dictynneum locus 34, 38.
Didas Pæoniæ præfectus 40, 24. 42, 58. Demetrium proſequitur 40, 21. Demetrium interficit 42, 52.
Didius *Epit.* 70. Didius Saxa *Epit.* 127.
Sex. Digitius navalis ſocius 26, 48. muralî corona donatur *ibid.* prætor 34, 41. in Hiſpania male rem gerit 35, 1. legat. 37, 4. trib. mil. 43, 11.
Dimallum opp. 29, 12.
Dinarchus, præfectus equitum Ætolorum 43, 22.
Diniæ urbs 38, 15.
Dino 44, 23, 29. 45, 22.
Dinocrates, regius præfectus 33, 18. 39, 49.
Dinomentes 24, 23, 30.
Diocles, Ætolorum princeps 35, 34.
Diodotus (*vel* Diodorus) Tryphon *Epit.* 54, 55. Diodorus Amphipoli præficitur 44, 44.
Diomedes campus 25, 12.
Dion, princeps Rhodiorum 44, 23.
Dionyſidorus, Attali legatus 34, 32.
Dionyſius Siculus, tyrannus 24, 3, & 22.
Diophanes prætor Achæorum 36, 1, 31, 32. Megalopolitanus legat. 38, 32.
Dioxippus, præfectus militum 31, 24.
Dipylus 31, 24.
Diti Patri ludi fiunt ad Tarentum *Epit.* 49.
Dium opp. 33, 3. 42, 38. 44, 2.
Dodonæi Jovis ſortes 8, 24.
P. Dolabella *Epit.* 113, 123, 121.
Dolichæ (*vel* Doliche) opp. 42, 53. 44, 2.
Dolopia 22, 13. 36, 34. 39, 26. Dolopes 33, 34. ad Ætolos deficiunt 38, 3. à Perſeo oppugnantur 5, liberi pronunciantur 23, 24.
C. Domitius *Epit.* 61. C. Domitius, Cn. F Calvinus 10, 9. Cn. Domitius COS. 8, 17. pont. max. *Epit.* 67. Cn. Domitius interimitur *Epit.* 89.
Cn. Domitius Ænobarbus fr. ædilis plebis 33, 44. conſul 35, 10. Cn. Domitius Ænobarbus cenſor *Epitom.* 62. legatus 44, 18. 45, 17. P. Domitius cenſor ex plebe *Epit.* 13.
Donuca mons 40, 57.
Dorimachus princeps Ætolorum 26, 24.
Doris opp. 28, 7.
Doriſcon caſtellum 31, 16.
Dorulacus Boiorum dux 34, 45.
Drachus Achæorum dux *Epit.* 52.
Draudacum caſtellum 44, 19.
Drepanum (*vel potius* Drepana) 28, 42.
Dromos campus 34, 27.
Druentia fl. 21, 31, 32.
Druſus, Cæſaris privignus 136, 140.
Drymas opp. Doridis 27, 7.

Drymusa inf. 38, 39.
Dryniæ 28. 7.
Ducarius (Insuber eques) 22, 6.
Cæso Duilius (vel Duillius) Xvir 3, 35. 5, 13. COS. 8, 16. IIIvir ib. Vvir mensarius 7, 21. M. Duilius trib. pl. 2, 58, 61. 3, 54, 59. 7, 16.
Durnium opp. 44, 30.
Duronia expugnata 10, 39.
L. Duronius pr. 40, 18, 42.
Dymæ urbs 27, 31. 32, 33.
Dymeus (vel Dymæus) ager vastatur 32, 23. Dymenses funditores 38, 29.
Dyrrachium 29, 12. Dyrrhachini 42, 48.

E.

Ebura opp. 40, 30, 32.
Eburones pop. Epit. 106, 107.
Ebusus inf. 32, 20.
Ebutia (sive Æbutia) 39, 10.
L. Ebutius (sive Æbutius) COS. 3, 6. M. Ebutius trib. mil. 41, 1. M. Ebutius Elva IIIvir 4, 21. præt. 44, 17. P. Ebutius 39, 9, 19. Postumus Ebutius Cornicen COS. 4, 21. Post. Ebutius Elva mag. eq. 22. T. Ebutius COS. 2, 19. mag. eq. Ibid. T. Ebutius Carus IIIvir 39, 55. T. Ebutius Carus Xvir 42, 4.
Ecetra (vel Ecetræ) opp. [Ἐχετρὰ Dionys. Hal.] 3, 16. 4, 59. Ecetrani Volsci 2, 25. 3, 4.
Echecrates Macedo 40, 54.
Echedemus, Ætolorum legatus 33, 16. 37, 7.
Echinus opp. 32, 33. 33, 39. 34, 23.
Edesco, clarus inter duces Hispanos 27, 16. 28, 19.
Edessa 45, 29.
Egeleon 31, 46.
Egeria Dea 1, 19, 21. Epit. 1.
Egerius, Arantis filius 1, 34. 38.
L. Egilius IIIvir 41, 13.
Gellius Egnatius 10, 19, 20. 29. Marius Egnatius Epit. 75.
Elæa. vide Elea.
Elæuntii pop. 32, 21.
Elæus opp. 32, 16.
Elatia opp. 28, 7. 32, 18, 21. oppugnatur & capitur ab Rom. 24.
Elatienses pop. 32, 24.
Elea (sive Elæa) 36, 44. Elei (vel Elæi) 27, 32, 33. cum Achæis ad Messenen pugnant 27, 35. legatos ad Antiochum mittunt 36, 5. Eleus ager 27, 31.
Eleon campus 43, 23.
Eleusine castellum 31, 25, 26.
Elicius Jupiter 1, 20.
Elii pop. 42, 37.
Elimæa (vel Elimea) 31, 40, 42, 53. Elimæi 35, 48, 49. sagittarii 37, 40.
Elimiotis regio 45, 30.
Elis opp. 27, 32, 34. 36, 31. 38, 32.
Elitovius, dux Germanorum 5, 35.
Elymæi. vide Elimæi.
Emathia, olim Pæonia dicta 40, 3. 43, 7. 44, 44.
Emporia regio 34, 61. Empositani Hispani 34, 26. Emporiæ urbs 21, 60. 26, 19.
Emporium castellum 21, 57.
Empulumex Tiburtibus capitur 7, 18.
Enipeus fl. 44, 8, 20, 27.

Ensia

INDEX.

Eana urbs 24, 37, 38, 39.
Eordæa (*vel* Eordea) urbs, 31, 39. 42, 53. Eordei 45, 30.
Epanterii pop. 28, 46.
Ephesus 33, 38. 38, 12. 39.
Epicadus, peditum præfectus 44, 30.
Epicrates Rhodius 37, 13, 14, 15.
Epicydes legatus 24, 6, 7. prætor 32. in Africam trajicit 26, 40. Epicydes (cui Sidon cognomen) 25, 28.
Epidamnus, olim Dyrrachium 43, 21. 44, 21.
Epidaurus 10, 47. 45, 28. *Epit.* 11.
Epidius Marullus *Ep.* 116.
Epipolæ, locus 25, 24.
Epirus 9, 17. Epiri civitates diripiuntur 45, 34. Epiri montes 32, 13. claustra 16. fauces 21. Epirotæ 29, 12.
Epossognatus regulus 38, 18.
Equi pop. *vide* Æqui.
Erduæa urbs 31, 39.
Eres opp. 28, 7.
Eretria opp. 32, 13, 16. 33, 53. Eretrienses 35, 38.
Eretum opp. 3, 26, 29. 26, 11, 23.
Ergastulum opp. 2, 23. 7, 4.
Ergavia urbs 40, 50.
Ericinum (*vel* Ericinium) opp. 36, 13. 39, 25.
Erigonus fl. 31, 39. 39, 53.
Eriza urbs 38, 14.
Eropon 44, 24, 27, 28.
Eropus 27, 32. 29, 12.
Erycina Venus 22, 9.
Erythræ 28, 8. 37, 27. Erythræ. prom. 44, 28. Erythræi 36, 43.
Eryx mons 21, 10, 41. 28, 41.
Esernia *Epit.* 72. Esernina equitum turma 44, 4. Escraini 27, 12.
Escrunium 10, 31.
Esquiliæ 1, 44. Esquiliarum collis 48. Esquilina porta 2, 11. Esquilina tribus *Epit.* 19. 20. *vide* Æsquilina.
Ethopia urbs 38, 2.
Etleva, uxor Gentii regis 44, 32.
Etovissa urbs 21, 22.
Etritus, vir impiger, à Gentio occisus 44, 30.
Etruria & Etrusci. *vide* Hetruria.
Etuta, filia Dardanorum principis 44, 30.
Evander (*vel* Euander) literar. apud Latinos inventor 1, 5, 7. Evander Cretensis 42, 19. 44, 43. accusatur ob Eumenem Delphis vulneratum 45, 5. à Persco interficitur *ibid.*
Eubœa ins. 28, 5. Euboïcæ urbes 35, 51. Euboïcus sinus Cœla dictus 31, 47. Euboïcum talentum 37, 45.
Eubulidas 37, 45. 38, 38.
Eubulus, Antiochi præfectus 38, 38.
Euctus, præfectus Pellæ 44, 43.
Eudamus, præfectus Classis Rhodiæ 37, 12, 15. 44, 28.
Eudieru turris 44, 3.
Euersa (*vel* Eversa) Thebanus princeps 42, 13, 40.
Euganei pop. 1, 1.
Eugenium opp. 29, 12.
Euhydrium opp. 32, 13.
Eumenes rex 33, 32. *Epit.* 46. ei regiones & civitates datæ 38, 36. ejus legati de Philippo queruntur 39, 27. Romam venit & Persei consilia detegit 42, 11. commentarium de apparatibus belli facit 6. ejus beneficentia 5.

vulneratur 25. ſecreto curatur 16. de eo ſcriptores variant 44, 13.
Eunomus, Theſſalorum prætor 33, 35.
Eunús, ſervus, natione Syrus bellum ciet in Sicilia *Epit.* 56.
Eupalium urbs 28, 8.
Euphanes, Cretenſium dux 36, 5.
Euphranor, Perſei præfectus 42, 41. 44, 13.
Euphrates *Epit.* 106.
Eupolemus 36, 4, 6. 41, 25.
Euripus 28, 5, 6. Euripi fretum 31, 22, 24. caſtellum 36, 7.
Euromenſes pop. 32, 33. 45, 25.
Euromus opp. 33, 30.
Europa 9, 16. & *paſſim.*
Eurotas amnis 34, 28. 35, 29, 30.
Euryalus, tumulus Syracuſis 25, 25, 26.
Erydica, mater Gentii 44, 30.
Erylochus, princeps Magnetum 35, 31, 32, 39. 36, 33.
Eurymedon amnis 33, 41.
Furymenæ urbs 39, 25.
Euthymidas princeps 21, 46. 27, 25. 35, 37, 38.
Exquilina porta, *vide* Eſquilina.

F.

FAbia gens 2, 45. bellum in Vejentes ſibi depoſcit 2, 47. laudatur 49. ex ea CCCVI. milites patricii *ibid.* nimium fidens 50. Fabii ad unum omnes cæſi *ibid.* Fabiæ ſorores emulæ 6, 34. Fabianæ artes 22, 34. Cæſo Fabius quæſtor 2, 41. COS. 42, 43. COS. cum T. Virginio 48. C. Fabius COS. 7, 11. interrex 17. mag. eq. 9, 23. C. Fabius vivus exuſtus *Epit* 86. Cæſo Fabius Ambuſtus tr. mil. COS. pot. 4, 58, 61. 5, 10. trib. mil. COS. pot. ſecundum 14. C. Fabius Dorſo 5, 46. Cn. Fabius Buteo pr. 41, 28. Maſſiliæ moritur 42, 4. Cn. Fabius Vibulanus tr. mil. 4, 57. COS. 4, 42. L. Fabius legat. 30, 25. M. Fabius Cæſonis frat. COS. 2, 42, 43. triumphum recuſat fratre mortuo 47. M. Fabius legat. 4, 27. M. Fabius pont. max. ſe pro patria devovet 5, 41. interrex 7, 3, 17, 22. dictator 22. M. Fabius captivus auctor occupandi Cales Auſonum 8, 16. M. Fabius Q. Fabii Max. pater ad pop. provocat 8, 39. M. Fabius conſulis fr. 9, 36. M. Fabius Ambuſtus trib. mil. 6, 22. ejus duæ filiæ, Ser. Sulpicio majori, minori C. Licinio Stoloni nuptæ 34. COS. 7, 11. Hernicos devincit *ibid.* ovans urbem init *ibid.* C. OS. II. 17. interrex *ibid.* III. COS. 18. M. Fabius Ambuſtus mag. eq. 38. M. Fabius Buteo dictator 33, 38. ædilis cur. 30, 27. M. Fabius Dorſo COS. 7, 28. M. Fabius Pictor flamen Quirinalis moritur 45, 44. M. Fabius Vibulanus COS. 4, 12 legatus 17. ejus res geſtæ 19. trib. mil. conſ. pot. 25. numerius Fabius Buteo 41, 28. Numerius Fabius Vibulanus 4, 43, 49, 57, 58, 59. Q. Fabius COS. 2, 41, 43. gladio hoſtili tranſigitur 46. Q. Fabius 3, 2. in Æquos mittitur 2. præfectus urbis tribuno

tribuno pleb. reſiſtit 9. trib. mil. 5, 12. Q. Fabius legat. 5, 36. 27, 18. ei dicta dies 6, 1. Q. Fabius flam. Quirin. prætor 37, 50. Q. Fabius quæſtor 39, 39. Q. Fabius Ambuſtus COS. 4, 52. mag. eq. 7, 28. dictator 9, 7. Q. Fabius Buteo præt. 33, 25. 40, 28. IIIvir 43. 45, 13. Q. Fabius Gurges COS. F. matronæ, ſtupri damnatæ, pecunia mulctat 10, 31. COS. 10, 42. de Samnitibus triumphat *Epit.* 11. Q. Fabius Labeo quæſtor urb. 33, 41. præt. 36, 50. candidatus conſulatus 39, 32. IIIvir 44. 45. COS. 45. ei prorogatam imperium 41, 1. pontifex 42. Q. Fabius Max. Rullianus ædilis curulis 8, 18. 10, 9. magiſt. eq. 8, 29. abſente dictatore cum Samnitibus pugnat 30. reus ad triarios ſe recipit 32. Romam profugit 33. noxæ damnatus, donatur populo Romano 35. Q. Fabius Max. COS. 38. interrex 9, 7. de Hetruſcis triumphat 40. ei conſulatus continuatur 41. Q. Fabius procoſ. Samnites fundit 42. COS. 10, 9. cenſor populum in IV tribus conjicit 9, 46. unde Maximi cognomen *ibid.* annonæ diſpenſationem c rat 10, 11. conſulatum re cuſat 13, 15. COS. 13. II COS. 14. P. Decium collegam ſibi poſcit 22. III COS. 22, 24. cum collega de provinciarum partitione contendit *ibidem.* ei extra ſortem provincia datur *ibid.* de bello Hetruſco Romam venit *ibidem.* Ædem Jovi Victori vovet 29. collegæ funus celebrat *ib.* de Gallis *&c.* triumphat 30. Q. Fabius Max. prodictator 22, 8. Ædem Veneri Erycinæ vovet 10. ejus cunctatio 12, & 25. ſacror. cauſſa Romam vocatur 18, inviolatum ab Annibale agrum ſuum vendit 23. parum popularis 35. Minucio mag. eq. fert ſuppetias 29. ab eo pater appellatur 30. Caſilinum oppugnat 24, 19. poſt femeſtre imperium, dictatura ſe abdicat 21, 31. pontifex fit 23. 21. IIvir 31. IV COS. 24, 9. legatus filio ad Sueſſulam venit 44. V COS. 6. Senatus princeps 27, 13. Marcellum à pugna cum Annibale diſſuadet 14. Tarentum obſidet 17. Fabio Max. aves non addicunt 18. moritur 30, 26. Q. Fabius Max. conſulis, fil. COS. abſens creatur 24, 43. in Apuliam profectus 44. pont. max. 30, 26. Q. Fabius Maximus pater, legatus ab M. Livio COS. Romam mittitur 28, 9. augur 33, 44. Q. Fabius Max. COS. Pauli nepos cum Allobrogibus pugnat *Epit.* 61. Q. Fabius Pictor Delphos mittus 22, 57. inde Romam redit, reſponſumque ex ſcripto recitat 23, 11. Q. Fabius Vibulanus 4, 49, 51. III COS. 3, 22. Xvir 35. trib. mil. conſ. pot. iterum 4, 49. interrex 51.

Fabraterni legati 8, 19.

C. Fabricius ad Pyrrhum miſſus, ut de captivis redimendis ageret *Epit.* 13. C. Fabricius Luſcinus præt. 33, 44. legatus 37, 4.

Furſulæ (*ſive* Feſulæ) urbs 22, 3.

Falerii 5, 14. 10, 14. Falerina tribus 9, 20. Falernus ager 8, 11.
Faliſci vincuntur 5, 19. eorum caſtra expugnantur 26. urbs obſidetur 27. principum eorum liberi produntur Romanis à ludimagiſtro *ibid.* vincuntur 7, 17. inducias in XL annos impetrant 22. eis bellum indicitur 10, 45. pacem petentibus inducię annuę dantur 46. eorum legiones 4, 17. Faliſcus ager 4, 21. Faliſcum bellum 5, 16, 24. 7, 22.
Faucia curia 9, 38.
Faucula Cluvia pro ſalute & victoria populi Romani ſacrificavit 26, 33.
Faventia *Epit.* 88.
Faveria opp. 41, 11.
Fauni inſula 33, 43.
Fauni ædes 34, 53.
Fauſtulus, Romuli & Remi alumnus 1, 4, 5.
Hiſpala Fecenia libertina index conjurationis Bacchiæ 39, 9, 11. ad conſulem arceſſitur *ib.* originem facinorum ei exponit 13. accipit præmia 19.
Felix, Syllæ cognomen 30, 45.
Felſina opp. 33, 37.
Fenectani campi 8, 12.
Feralia 35, 7.
Ferentani debellati ab Æmilio 9, 15. Ferentanus ager 27, 45.
Ferentinum 10, 34. capitur 7, 9. Ferentinates pop. 4, 56. 9, 43. Ferentinæ lucus 1, 50, 52. Ferentina aqua 1, 51. Ferentinum caput 2, 38. Ferentinus ager 25, 9.
Feretrius Jupiter 1, 10.
Feronia veſtalis ſtupri comperta 22, 57.
Feronia Dea 22, 1. Feroniæ fanum 1, 39. ab Annibale ſpoliatur 26, 11. in Capenate de cœlo tactum 33, 26. Feroniæ lucus 27, 4.
Feſcenninus verſus 7, 2.
Feſulæ. *vide* Fæſulæ.
Ficana capta 1, 33.
Ficulnea vetus 1, 38. Ficulnenſis via 3, 52. *vide* Nomentana.
Ficus Ruminalis 1, 4. 10, 23.
Fidenæ 1, 27. obſeſſæ 2, 19. Fidenas bellum 5, 8. Fidenates 1, 4. Romanis bellum inferunt 1, 14. & vincuntur *ib.* à Rom. deſciſcunt 27. funduntur *ibid.* agrum Rom. populantur 4, 21. vincuntur 22. à Romanis deficiunt 31. Fidenatum deditio & urbis eorum direptio 34.
Fidentia *Epit.* 88.
Fides civitatem regit imperio Numæ 1, 21.
C. Fimbria L. Valerium Flaccum occidit. *Epit.* 82. ipſe occiditur à ſervo ſuo 83.
Firmani à populo Romano laudantur 27, 10. 28, 12. Firmana cohors 49, 40.
Flamines à Numa creati 1, 10.
Flaminia prata 3, 55, 63. Flaminia via 22, 11, 29, 2. *Epit.* 20.
Flaminius circus 3, 54. 27, 23. 40, 52. *Epit.* 20.
C. Flaminius cenſor viam Flaminiam munit. *Epit.* 20. conſulatum Arimini init 21, 15, 57. in provincia, non in urbe, conſulatum inire ſtatuit 63. paludatus it ſine lictoribus in provinciam *ibid.* ipſo immolante vitulus ictus profugit *ibid.* C. Flaminius in Hetruriam exercitum ducit *ibid.* ejus ferocia 22, 1. ab equo per

per caput devolvitur *ib.* lancea transfigitur 6. C. Flaminius cenſor 23, 23. quæſtor 26, 47. COS. 27, 35. ædilis cur. 33, 44. prætor 34, 53. C. Flaminio imperium prorogatur 36, 2. C. Flaminius COS. 38, 42. M. Fulvium defendit 43. Friniates Ligures in deditionem accipit 39, 2. C. Flaminius triumvir 40, 34. L. Flaminius moritur 43, 11. Q. Flaminius decemvir 31, 4.

Flavius Lucanus 25, 16. Flavius ſcriba *Epitom.* 9. Cn. Flavius Cn. F. ſcriba, ædilis cur. fit 9, 46. jus civile repoſitum in penetralibus pontificum evulgat *ibid.* Concordiæ ædem in area Vulcani dedicat *ibid.* M. Flavius populo dat viſcerationem 8, 22. trib. pl. 37. Flavia rogatio *ibid.*

M. Flavolejus centurio 2, 45.

Floronia veſtalis 22, 57.

Flumentana porta 6, 20. 35, 9, 21.

M. Folius (*vel* Follius *ſive* Foſſius) trib. mil. conſ. pot. 4, 25. M. Folius Flaccina COS. 9, 20. M. Folius mag. eq. 9, 26, 28.

M. Fontejus prætor. 45, 44. P. Fontejus Balbus pr. 44, 17. P. Fontejus Capito prætor. 43, 11. T. Fontejus legat. 25, 34, 36. 26, 17. T. Fontejus Capito prætor. 40, 58.

Fontinalis porta 35, 10.

Formiæ (*quæ* & Hormiæ: *ſed Ptol.* Φόρμιαι.) 32, 29. 35, 21. Formiani pop. 8, 14. 38, 36. Formianus ager 10, 31. Formianus mons 39, 44. Formiana faxa 22, 16.

Fornicata via 22, 36.

Fortunæ ædes 23, 19, 34, 47. 33, 12, 27. 42, 1, 3. 43, 19. Fortunæ ædes reficitur 25, 7. de cœlo Capuæ tecta 27, 23. Fortis Fortunæ ædes 10, 46. Fortunæ Equeſtris ædes 40, 40. 42, 10. Fortunæ Muliebria templum 2, 40. Fortuna Primigenia 29, 36. Fortunæ Primigeniæ ædes 34, 52. Fortunæ in Algido ſupplicatio imperata 21, 62.

Foruli vicus 26, 11.

Foſſius. *vide* Folius.

Fregellæ 8, 22. *Epit.* 29. diruuntur *Epit.* 60. Fregellis porta de cœlo tacta 26, 23. lux nocte oborta 28, 11. haſta interdiu plus duas horas arſit, ita ut nihil ejus ignis ambureret 43, 13. Fregellani 9, 12. 27, 6. Fregellana arx 9, 31. Fregellanus ager 26, 9.

Fregena Colonia 36, 3.

Frentani pop. 9, 45. Frentanus ager 27, 43.

Freſilia urbs 10, 3.

Fricium opp. 36, 13.

Friniates Ligures 39, 2.

Fruſinates pop. 10, 1. Fruſinatis ager 26, 9.

Fruſino opp. (Fruſinum *aliis*) 27, 37. 30, 38.

Fucinus lacus 4, 57.

Fuiſulæ oppugnatæ 24, 20.

C. Fulcinius legatus 4, 17.

Fulſulæ opp. 24, 20.

Fulvia M. Antonii uxor *Epit.* 125.

Fulvius Flaccus legat. 23, 12. Fulvius Flaccus interimitur *Epit.* 61. C. Fulvius Curvus ædilis pl. 10, 23. C. Fulvius Flaccus leg. 22, 12. C. Fulvius frater Flacci legat. 26, 33. 27, 10. Cn. Fulvius legat. 10, 4. COS. 11. de Sam-

Samnitibus triumphat 12. propræt. 26. quæſt. 21, 59. præt. 25, 20. 36, 45. ejus exercitus ab Annibale fuſus *ibid.* à C. Sempronio Blæſo accuſatur 26, 2. ſe defendit 3. exſulatum Tarquinios abit *ibid.* Cn. Fulvius cum exercitu ab Annibale occiſus 27, 1. Cn. Fulvius Centumalus præt. 24, 43. 36, 45. COS. 25, 41. Cn. Fulviut Flaccus præt. 25, 2. L. Fulvius COS. 8, 38. mag. eq. 9, 21. L. Fulvio Flacco C. Flaccus frater inviſus ob vitia 27, 8. L. Fulvius Maſſo Xvir ſacror. 25, 2. M. Fulvius trib. mil. 10, 14. cæſus 27, 24. trib. plebis 32, 7. M. Fulvius Centumalus præt. 35, 10, 20. M. Fulvius Flaccus Xvir 31, 4. legat. 43, 11. IIIvir 39, 45. M. Fulvius Nobilior ædilis cur. 33, 34. præt. 34, 53. ejus res geſtæ in Hiſpania. 35, 7. ovans ex Hiſpania urbem ingreditur 36, 21, 38. COS. 37, 48. ei triumphus decernitur 39, 5. de Ætolis & Cephallenia triumphat *ib.* cenſor 40, 45. M. Fulvius Nobilior Q. frater, trib. mil. 40, 41. M. Fulvius Pætus (*ſive* Pætinus) COS. 10, 9. Q. Fulvius 37, 44. dictator 27, 5. dictatura ſe abdicat 6. ædilis cur. 30, 39. trib. pl. 32, 28. legat. 36. Q. Fulvius M. F. IIIvir Epulo 40, 42. Q. Fulvius Flaccus pontifex 23, 11, 21. præt. 24. COS. 30. prætor refectus 24, 9. mag. eq. 25, 2. III COS. 5. pont. max. fieri petit *ibid.* Hannonis caſtra oppugnat 13. Q. Fulvius Cn. *Fulvii* frater 26, 3. relicto Capuæ collega Romam contendit 8. ejus in puniendis Campania ſenatoribus ſeveritas 15. ei in annum prorogatum imperium 28. III COS. 36, 6. quæſtor COS. & cenſ. 38, 45. Q. Fulvius Flaccus præt. 38, 42. 39, 56. legat. 40, 27. de Liguribus triumphat 58. Fortunæ Equeſtri ædem vovet 40. pontifex 42. de Celtiberia triumphat 43. Iudos facit 44. Q. Fulvius Flaccus cenſ. 41, 27. ejus opera *ibid.* ex æde Junonis Lacinie tegulæ marmoreæ detrahit 42, 3. Q. Fulvii Flacci pontif. mors ſeda 28. Q. Fulvius Gillo legat. 33, 21. præt. 31, 4. Q. Fulvius Nobilior IIIvir 39. 44. *Epit.* 49.

Fundi 8, 19. 41, 27. Fundani pop. 8, 14. 19, 23. 38, 36.

M. Fundanius Fundulus ædilis pl. 25, 2. M. Fundanius trib. pl. 34, 1.

Furia gens 31, 48.

Furii Fuſiique *idem* 3, 4.

Furius Bibaculus ad Cannas cæſus 22, 49. Agrippa Furius COS. 3, 66. trib. mil. conſ. pot. 5, 32. C. Furius trib. mil. conſ. pot. 4, 31. IIvir navalis 42, 1. C. Furius Aculeo quæſtor 38, 55, 58. C. Furius Pacilus COS. 4, 12. 52. cenſor 4, 23, 9, 33. L. Furius COS. 2, 54. trib. mil. 6, 22, 36. Camilli collega, cunctationis impatiens 22. præt. 9, 20. L. Furius ab Arimino Cremonam proficiſcitur 31, 21. ejus de Gallis triumph. 49. de eo variæ ſententiæ 48. L. Furius Camillus dictator Patribus poſſeſſionem priſtinam conſulatus reddit

reddit 7, 24. COS. Gallicum bellum ſibi extra ſortem ſumſit 25. dictator ædem Junoni Monetæ vovet *ibid.* de Latinis triumphat 8, 13. II COS. 25. L. Furius Medullinus trib. mil. conſ. pot. 4. 25, 35. COS. 51. adverſus Volſcos legiones ducit *ibid.* II COS. 54, 57. trib. mil. conſ. pot. iterum 5, 12. III. 14. -IV. 16. -V. 24. -VI. 26. -VII. 32. L. Furius Philus pontif. moritur 43, 11. L. Furius Purpureo trib. mil. 28, 2. præt. 4. ad Panætolium venit 31, 28. COS. 33, 25. per tribum Sappiniam in Bojos venit 3. legat. 38, 55. M Furius Camillus trib. mil. conſ. pot. 5, 1. iterum 10. interrex 17. dictator 19. ludos magnos ex S. C. Vejis captis vovet *ibid.* templum Matutæ matri dedicat 23. ei in Faliſcos bellum mandatur 26. ejus juſtitia 27. interrex 31. exſulatum abit 32. revocatur 46. dictator abſens creatus *ibid.* Gallos vincit 49. triumphans in urbem redit. ter victor 6, 4. collegis imperium communicat 6. formidabil. hoſtibus 8. trib. mil. conſ. pot. quintum 18. -VI. 22. ei Volſcum bellum extra ordinem decretum *ib.* ad Satricum cum 4. legionibus proficiſcitur *ibid.* fugientem exercitum excipit 24. ejus candor erga collegam 25. dictator L. Æmilium mag. eq. cooptat 38. ſe abdicat magiſtratu *ib.* triumphat 42. dictator V. *ib.* M. Furii Camilli mors & laudes 7, 1. M. Furius Craſſipes IIIvir 34, 52. 35, 40. prætor 38, 42. iterum 41, 28. M. Furius Luſcus ædilis 39, 7. P. Furius COS. 2, 56. IIIvir 3, 1. P. Furius Philus prætor 22, 35. P. Furius Philus conſularis viri F. 22, 53. P. Furius Philus cenſor 24, 11. P. Furio dies dicitur à L. Metello trib. pl. 8, 43. P. Furius Philus augur moritur 25, 2. Q. Furius pont. max. 3, 54. Sex Furius COS. 2, 39. Sp. Furius 3, 12. COS. 2, 43. 3, 5. ejus res geſtæ 4. trib. mil. conſ. pot. 6, 31. Sp. Furius M. F. Camillus præt. 7, 1.

Sp. Fuſius pater patratus 1, 24.

G.

GAbii 1, 53. *Epit.* 1. Gabini 1, 53. 6, 21. Gabinus ager 3, 8. Gabinus cinctus 5, 46. 8, 9. 10, 7. Gabina via 2, 11. 3, 6.

Gabinius 45, 26. A. Gabinius legatus *Epit.* 76.

Gades 21, 21. Gaditani 28, 36. 32, 2. *Epit.* 110. Gaditana provincia 28, 2.

Gætuli milites 23, 18.

Gala, rex Numidiæ 24, 48. 29, 29. 40, 17.

Galatia caſtellum 36, 5.

Galeagra turris 25, 23.

Galeſus epp. 44, 45. i

Galeria juniorum ſorte prærogativa 27, 6.

Galeſus fl. 25, 17.

Gallæci pop. Hiſpaniæ *Epit.* 56.

Gallia provincia, olim Ariminum dicta 28, 38.

Gallia 21, 31, &c. Galli 21, 21. *Epit.* 21. Galli gens ferox 7, 23. 21, 20. præſertim primo

primo impetu 10, 28. 48, 52. feritatem cum cœlo mutâeunt 38, 17. fama belli præſtant *ibid.* molles etiam 22, 2. humori frigoriquæ aſſueti 5, 48. intoleratiſſimi laboris atque æſtus 10, 28. 27, 50. 35, 5. minime patientes ſitis 34, 46. magni magis, quam firmi 5, 44. neti in vanos tumultus 5, 37. auri aviditſſimi 21, 20. eorum formæ & mores 38, 17. religionis haudquaquam negligentes 5, 46. eis promiſſa & rutilatæ comæ 38, 17. Galli armati in concilium veniunt 21, 20. eorum armaturæ qualis 23, 46. ululatus & cantus diſſoni 5, 39. 38, 17. ululatus & tripudia *ibidem.* ſuper umbilicum nudi pugnant 22, 46. eſſedia carriſque ſuperſtantes pugnant 10, 28. eorum equites cepim lanceis infixa geſtant 10. 26. cur primum Alpes tranſierint 5, 33. legatos Romam mittunt 36. Romam infelli petunt 37. Romanos in fugam vertunt 38. cæſorum ſpolia legunt 39. Romam per portam Collinam ingrediuntur 43. Romanorum principes in ædium veſtibulis trucidant *ibid.* in arcem impetum facientes funduntur 43. noctu ſubluſtri in arcem clam contendunt 47. à Camillo fuſi 49. in Albano agro victi 6, 42. ad tertium lapidem caſtra habent 7, 9. relictis caſtris, in Tiburtem agrum tranſeunt 11. cum eis non procul porta Collina pugnatum *ib.* fugati Tibur ſe recipiunt *ib.* vincuntur 15. in agro Latino caſtra habent 22, 23. arcem Albanam petunt 24. terga verterunt 26. ſe Etruſcis militaturos promittunt, ſi in partem agri accipiantur 10, 10. Galli Senones ad Cluſium veniunt 26. Galli Tranſalpini cæſi *Ep.* 20. Galli cum Pœno pacem ineunt 22, 24. Annibalem oppugnant 33. adorinntur 34. eorum ſtratagema 23, 24. Romanos ad Cremonam bello laceſſunt 31, 21. Galli nobiles in triumpho Cn. Cornelii ante currum traducti 33, 24. de Gallis plures triumphi, quam de toto terrarum orbe acti 38, 17. Gallorum tres gentes vectigalem ſibi Aſiam faciunt 25. Brenno duce in Dardanos perveniunt 26. ſpoliantes Delphos tempeſtate perempti 40, 57. eorum equites fugantur 38, 18. Galli Ciſalpini 27, 40, 51. Galli Inſubres *Epit.* 20. Ligures 22, 38, 58. Tranſalpini in Venetiam ingrediuntur 39, 22. in Italiam ingrediuntur 45. Italia excedunt 54. Porcio COS. ſe dedunt *ibid.* legatos Romam mittunt cum muneribus 44, 14. Gallus virum Romanum ad certamen provocat 7, 9. Gallus & Galla in foro Boario vivi defoſſi 22, 57. Gallicum bellum 5, 36. 6, 28 Gallici belli fama 8, 17. 31. 10. Gallica buſta 5, 48. Gallicum aurum 6, 14. Gallici theſauri 6, 25. Gallicus ager 21, 53. Gallicus ſinus 26, 19. 30, 19.

Gallogræcia 37, 8. Gallogræci bellicoſi *ib.* eorum origio 38, 17. reges 15. corpore candida 21. nudi pugnant *ibid.* eorum caſtra diripiuntur 23. perfidia 25. oratores de pace ad COS. mittunt

mittunt 40. de eis triumphatur 39, 6.
Ganymedes præfectus Ptolemæi proditor 31, 16.
Garamantum gens 29, 33.
Garitenes hospes Philippi, contra jus fasque occisus 32, 21.
Garuli pop. 42, 19.
Cn. Gavillius 41, 5. L. Gavillius *ibid.*
Gaulotus (*vel* Gavoltus) regulus 38, 19.
Gaurelcon portus 31, 45.
Gaurus mons 7, 32.
L. Geganius 6, 31. M. Geganius 4, 27. trib. mil. conf. pot. 6, 42. M. Geganius Macerinus COS. 3, 65. II COS. 4, 8. ejus res gestæ 7. III COS. 27. cenſor 23, 9, 39. Proculus Geganius Macerinus 8, 22. T. Geganius COS. 2, 54. Geganii 2, 30.
Gellius Egnatius. *vide* Egnatius L. Gellius *Epit.* 96.
Gelo, filius Hieronis, ad Pœnos defecit 23, 30. 24, 5.
Geminius Metius Tuſculanus 8, 7. C. Geminius prætor *Epit.* 70.
Genius Deus 22, 62.
Genthis rex 40, 42. ejus genus & erudelitas 44, 30. ad eum legati mittuntur 42, 26. induciis ab Anicio petit 44, 31. Anicio prætori ſe dedit 32. Romam mittitur *ibid.* in cuſtodiam abſtruditur 45, 43. ante currum in triumpho cum conjuge & liberis ducitur 43.
Genua urbs 28, 32. 29, 5. à Magone capitur 28, 46.
C. Genucius augur 10, 9. Cn. Genucius 5, 18. trib. mil. conſ. pot. 5, 13. COS. II. 7, 13. L. Genucius COS. plebejus 7, 1. iterum 4. cum exercitu occiditur 6. L. Genucius trib. pl. 7, 42. COS. 10, 1. legatus ad Syphacem 27, 4. M. Genucius COS. 4, 1. tribunus mil. occiditur 35, 5. T. Genucius auctor agrariæ legis 2, 52. trib. pl. conſules arripit 2, 54. occiditur *ibid.* T. Genucius Xvir 9, 33.
Genuſius fl. 44, 30.
Gerræticus portus 37, 27.
Gerreſtius portus 31, 45.
Gesgithus 38, 39.
Gergovia urbs *Epit.* 107.
Gerion urbe 22, 28.
Germania *Epit.* 104, 105, 107, 137.
Germani *Epit.* 97, 104, 106, 138, 140. Germanici ſaltus 9, 36.
Geronium urbe 22, 23, 24, 32, 44.
Gerrunium caſtellum 32, 27.
Geryon, ab Hercule occiſus 1, 7. *Epit.* 60.
Gesati milites 23, 28.
Giſgo legatus ad Philippum 23, 34. Giſgo diſſuadens pacem ex ſuperiore loco detrahitur ab Annibale 30, 37. Giſgo Amilcaris F. *Epit.* 48.
Gitmæ (*ſive* Gittanæ) opp. 42, 38.
Glaucia 43, 20. *Epit.* 69. C. Glaucia dictator *Epit.* 69.
Gnidos *Epit.* 72.
Gnoſos (*vel* Gnoſos *ſive* Cnoſos) urbs *Epit.* 99. Gnoſi 37, 59.
Gomphi 32, 41. 36, 13. 42, 55. Gomphorum decretio terret Theſſalos 32, 24.
Gonnus 42, 54, 67. Gonni opp. 36, 10.
Gordium emporium 38, 19.

Gordiutichos, locus in finibus Piſidarum 38, 13.
Gorgopa (*ſive* Gorgopes) imperator 34, 29.
Gortynii pop. 33, 3. 37, 60.
C. Gracchus interimitur *Epit.* 61. Gracchi *Epit.* 59.
Gradivus Mars 2, 45.
Græcia 31, 7. in ſervitutem petita 45, 22. Græciæ compedes quæ 32, 37. Græciæ civitates ludis Iſthmiis pronunciantur liberæ 33, 34. Græci magis lingua, quam factis ſtrenui 8, 22. eorum claſſibus mare infeſtum 7, 25. eorum claſſis Cleonymo duce Italiam appellit 10, 2. Græcus ignobilis Bacchanalium auctor 39, 8. Græcus & Græca in foro Boario defoſſi 22, 57. Græci ſermonis ubertas 27, 13. Græci VII libri de ſapientiæ diſciplina inventi in Numæ ſepulchro 40, 29. Græcis Cumanis permiſſum, ut publice Latine loquerentur 40, 43. Græca calliditas 42, 47. Græca gens omnium eruditiſſima 39, 8. Græcæ fabulæ 28, 43. Græcæ urbes à Romanis liberæ eſſe juſſæ 33, 32.
Granicus *Epit* 87.
Graviſcæ Colonia 40, 29. 41, 16.
Grumentum opp. 23, 37. 27, 41.
Guluſſa, filius Maſiniſſæ 42, 23.
Gymneſiæ, Baleares appellantur, quia æſtatem nudi agunt *Ep.* 60.
Gyrto urbs 36, 10. 42, 54.
Gythium opp. oppugnatur à T. Quintio 34, 29. ei traditur *ibid.* à Nabide expugnatur 35, 27.

H.

Hadria 24, 10. Hadriaticum mare 44, 31. Hadriaticus ſinus 10, 2.
Hadrianus ager 22, 9.
Hædus. *vide* Aſdrubal.
Haliacmon fl. 42, 53.
Haliartus (*al.* Aliartus) urbs 42, 46, 63. Haliartii 42, 44.
Halicarnaſſus urbs 37, 16. Halicarnaſſenſes 33, 20.
L. Halienus ædilis pleb. 3, 31.
Halope urbs 42, 56.
Halys fl. 38, 16, 25, 27.
Hamæ urbs 23, 35.
Hamilcar. *vide* Amilcar.
Hampſicora, Sardiniæ princeps 23, 40, 41.
Hannibal. *vide* Annibal.
Hanno Bomilcaris F. 21, 27. ejus copiæ Rhodanum trajiciunt *ibid.* Hanno alterius Barchinæ factionis princeps 21, 3. adverſus Cn. Scipionem prodit, & capitur 21, 60. pulſus finibus Lucanis à T. Sempronio Longo 23, 37. ejus cum Nolanis colloquium 43. ad defectionem ſollicitat Græcas in Bruttiis urbes 24, 1. inter Hannonem & Gracchum acris pugna 25. ejus exercitus fuſus à Graccho 16. caſtra directa 25, 14. in Bruttios cum Cominio Cerito redit *ibid.* in Bruttios ad exercitum comparandum miſſus 27, 44. Hanno novus imperator in locum Barchini Aſdrubalis concedit 28, 1. in Africam trajicit, relicta Sicilia 26, 40. vivus capitur 28, 2, Romam mittitur 4. poſtea à L.

L. Martio in fugam vertitur 28, 30. Hanno Amilcaris filius 44, 14. ad Saleram urbem caſtra ponit 29, 24. interficitur *ibid.* Hanno Carthaginienſis equitatus præfectus occiditur 29, 28.

Harmonia Gelonis filia 24, 24, 25.

Harpalus, princeps legationis Perſei 42, 24.

Harpaſus fl. 38, 13.

Harſicora (*vel* Humpſicora) 23, 40.

Haſdrubal, *vide* Aſdrubal.

Hebrus fl. 38, 41.

Heduli pop. 5, 34.

Hegeas pemfectus equitum 23, 1.

Hegeſianax, legatus Antiochi regis 24, 57, 58, 59.

Hegeſilochus, prudens pro patria 42, 45.

Helena 1, 1.

Helleſpontus 31, 16. ejus fauces, 37, 9.

Helorus (*Ἕλωρος Athenæo ſine aſpiratione. Ἑλλόπορον vocat Polyb.* 1. 1. Elleporum *Polyæn.*) 24, 35.

Helvetii pop. *Epit.* 65, 103.

C. Helvius 32, 8, 9. 38, 20. prætor 32, 7, 27. trib. mil. 30, 18. obtinet ulteriorem Hiſpaniam 33, 22. ovans urbem ingreditur 34, 10. M. Helvius triumvir 44.

Henetі pop. 1, 1.

Heniochi pop. *Epit.* 101.

Heptaſtadia 33, 35.

Heptagoniæ, locus prope Spartam 34, 38.

Heraclea filia Hieronis, uxor Zoippi 24, 26.

Heraclea urbs 1, 18. Heraclea *quæ & Minoa vocatur* 24, 35. 25, 40. Heraclea *quæ & Sintice appellata* 45, 29. Heraclex Trachinorum colonia 8, 24. Heracleæ urbis ſitus 36, 22. oppugnatur *ibid.* expugnatur a C O S. M. Aſilio 24. a Popilio oppugnatur 44, 8. capitur 9. Heracleenſis ager 24, 20. 36, 22. vaſtatur 36, 26.

Heracleum 44, 2, 5, 8, 9, 35.

Heraclides 31, 16. 33, 46. in vincula à Philippo conjicitur 31, 7. Heraclides Byzantius 37, 34.

Heracleenſis ager 24, 20.

Heraclitus 23, 39.

Herææum 33, 27.

Herbeſus opp. 24, 30. oppugnatur *ibid.* à Marcello recipitur 35.

Hercates pop. 41, 19.

Hercinii ſaltus 5, 34.

Herculaneum opp. 10, 41.

L. Herculejus *Epit.* 90, 91.

Hercules 1, 7. quo modo placatur 5, 13. Alpeam ſuperaverit? 5, 34. ejus ædes rotunda 10, 23. ſimulachrum in Capitolio 9, 44. 38, 35. ſacra 1, 7. fanum 40, 51. de cœlo Ardeæ tactum 32, 9. fons 22, 1. miniſtri Potitii 9, 29. columnæ 21, 43. 23, 51.

Herdonia (*vel* Herdonea) urbs 25, 21. 27, 1.

App. Herdonius 3, 15, 18. Turnus Herdonius 1, 50, 51.

Herea (*vel* Herea) urbs 32, 5. 33, 36. Herei (*vel* Herei) ludi 27, 32.

Hereanius Baſſus 23, 43, 44.

Herennius Cerrinius 39, 13.

Herennius Pontius 9, 3. C. Herennius 21, 25.

Herius Aſinius *Epit.* 73. Petrius 23, 43.

Hermæum (*vel* Hermeum) 35, 50.
Hermandica urbs 21, 5.
Sp. Herminius COS. 3, 75. T. Herminius 2, 10. legatus 20. vesuto percussus in prælio exspirat *ibid.*
Hermione opp. 31, 44. Hermionicus ager *ibid.*
Hernici pop. bellum apparant 7, 7. devicti 2, 40. bellum redintegrantes fugantur 7, 8. iterum bellum gerentes vincuntur à Q. Martio Tremulo 9, 42, 43. Hernicum bellum 7, 3.
Herodicus, princeps Thessalorum 40, 4.
Herodorus Cianus mercator 35, 37. Herodorus princeps amicorum Demetrii 40, 23.
Herfilia, uxor Romuli 1, 11.
Hetriculum opp. 30, 19.
Hetruria 4, 23. bellum apparat 10, 18, 21. *Hetrusci* cœlestium periti 1, 34, 56. aruspices 5, 15. *Hetrusci* prædatores cæduntur 2, 11. fusi pacem supplices petunt 49. à Sp. Servilio COS. occisi 57. Sutrium capiunt 6, 3. exercitus ad Sutrium cogunt 9, 35. funduntur 37. inducias in XXX annos impetrant *ib.* absente dictatore magistrum eq. circumveniunt 10, 3. Romanum præsidium adoriuntur 4. fusi & eorum castra direpta 5. eis induciæ biennii datæ *ibid.* Gallos adversus Romanos cient 10, 10. deficiunt 27, 23. Scipionem in ornanda classe juvant 38, 45. *Hetrusca* legiones 3, 16.
Hexapylon 25, 24, 32, 39. 25, 21.
Hiarba *Epit.* 89.
Hibristes. *vide Hybristas.*
Hiempsal, Micipsæ filius, occiditur à Jugurtha *Epit.* 62.
Hieracome 38, 13.
Hiero 21, 49. *Epitom.* 16. classem Hostiam mittit 22, 37. C. Flaminii COS. mortem ægre fert *ibid.* ejus in pop. Rom. liberalitas *ibid.* mors 24, 4. testamentum *ibid.* memoria 25, 28. regnum ejus classe Punica vastatur 22, 56.
Hierocles Agrigentinus 36, 31.
Hieronymus 24, 4. ejus tyrannici mores 5. deficit à Romanis ad Annibalem 6. legatos Carthaginem mittit *ibid.* à conjuratis interficitur 7.
Hierosolyma *Epit.* 102.
Hilermus rex 35, 7.
Himera amnis 24, 6. 25, 40.
Himilco 23, 12. in Hispaniam cum exercitu mittitur 28. à Cerdubello Romanis proditur 28, 20. Agrigentum se recipit 24, 39. 25, 23. Syracusanis suppetias fert 26. peste perit *ibid.*
Hiostus, filius Hampsicoræ 23, 40, 41.
Hippias Berœæus 42, 39, 51.
Hippo Hispaniæ opp. 39, 30. Hippo Regius opp. Africæ 29, 3, 4, 5, 33.
Hippocrates 25, 23. legatus Annibalis ad Hieronymum 24, 6. catenis vincitur 32. ob Hippocratem seditio mota in Syracusano exercitu *ibid.* prætor 32. Murgantium se recipit 39. Syracusanis suppetias fert 25, 26. peste perit *ibid.*
Hippolochus dux 36, 9.
Hipponiates ab Annibale in Siciliam mittitur 25, 40.
A. Hirtius *Epit.* 119.

Hirpini pop. 23, 37. à Romanis deficiunt 23, 1. Q. Fulvio ſe dedunt 27, 17. domiti à L. Sylla *Epit.* 75.
Hiſpala Fecenia. *vide* Fecenia.
Hiſpania poſtrema provinciarum perdomita 28, 12. qualis regio 28, 1. 33, 26. ejus populi ad defectionem Carthaginienſium ſpectant 22, 22. Gens inquieta avideque novarum rerum 22, 21. ferox 34, 17. quali armatura utitur 22, 46. *Hiſpanorum* exercitus adverſus imperatores Romanos 29, 2. XIII millia cæſa 3. XII millia cæſa à Catone 34, 10. in fugam vertuntur 35. eorum caſtra diripiuntur *ibid.* legati de magiſtratuum injuriis in ſenatu queruntur 43, 2. *Hiſpanus* gladius 7, 10.
Hiſter Tuſco verbo *ludio* vocatur 7, 2.
Hiſtiæus dux 44, 28.
Hiſtria (*ſive* Iſtria) 41, 11. Hiſtri (*ſive* Iſtri) pop. 21, 16. Romanorum caſtra invadunt 41, 2. vino ſomnoque merſi cæduntur 3. victi obſides dare jubentur 10. eorum legati 43, 5. *vide* Iſtria.
Holo opp. 35, 22.
Honoris ædes 27, 25.
Honoſca urbs 22, 20.
Honunus, princeps Dardanorum 44, 28.
Horatia virgo 1, 36.
Horatii & Curiatii trigemini fratres 1, 24. illorum de imperio pugna 25. C. Horatius COS. 2, 52. ejus res geſtæ *ib.* C. Horatius Pulvillus augur 3, 32. L. Horatius COS. 10, 37. L. Horatius Barbatus trib. mil. conſ. pot. 4, 35. L. Horatius Pulvillus trib. mil. conſ. pot. 5, 6. M. Horatius trib. mil. 6, 31. COS. templum Jovis opt. max. dedicat 7, 3. M. Horatius Barbatus adverſus Xviros graviter invehitur 3, 35. COS. 55. ejus leges *ibid.* M. Horatius Pulvillus COS. 2, 8. 3, 30. Capitolium dedicat 2, 8. P. Horatius victor ſororem gladio transfigit 1, 26. in jus rapitur ad regem *ib.* damnatus ad populum provocat & abſolvitur *ibid.* P. Horatius pater Horat. 1, 26. Horat. Cocles 2, 10. ejus virtus *ib.* armatus in Tiberim deſilit, & incolumis ad ſuos tranat *ibid.* ei ſtatua poſita, ac tantum agri quantum uno die circumaravit, datum *ib.* Horatia lex 3, 55. Horatia pila 1, 26.
Horreum opp. 45, 26.
L. Hortenſius 5, 9. 43, 4, 7. Q. Hortenſius dictator *Epit.* 11. Q. Hortenſius occiditur *Epit.* 124.
Hoſtia (*ſive* Oſtia) 1, 33. 22, 37. Hoſtia portus 22, 11. Hoſtia colonia 36, 3. Hoſtiæ lacus de cœlo tactus 27, 13. Hoſtienſis pop. 40.
Hoſtilia curia 1, 30. 5, 55. 22, 55.
Quarta Hoſtilia 40, 37.
A. Hoſtilius Cato prætor 27, 37. Xvir 32, 3. legatus 38, 54. A. Hoſtilius Mancinus præt. 40, 35. C. Hoſtilius 27, 7. prætor ludos facit 13. obſides Aretinis imperat 26. legatus 44, 19. C. Hoſtilius Cato præt. 27, 37. C. Hoſtilio Mancino COS. ſacrificante pulli ex cavea evolant *Epit.* 55. à Numantinis vin-

citur *ibid.* Numentinis deditus, minime ab iis recipitur *Epit.* 56. C. *Hostilius* Tubulus præt. 27, 6. ei prorogatum imperium 27, 24, 38. prospere cum Annibale pugnat 42. ei prorogatum imperium Capuæ 28, 10. *Hostius Hostilius* cadit 1, 12, 22. L. *Hostilius* Cato legatus 38, 55. L. *Hostilius* Mancinus cum 400 equit. ad explorandum missus 22, 15. cum iis occiditur *ibid.* Tullus *Hostilius* rex 1, 22. Romulo ferocior *ibid.* duumviros creat qui judicent de facto *Horatii* 26. in agrum Albanum pergit infesto exercitu 23. Anienem transit 27. fana Pallori ac Pavori dedicat *ib.* sacrificium lustrale parat 28. in Cœlio monte habitat 30. Albanorum principes in Patres legit *ib.* Sabinos vincit 31. pestilentia laborat *ibid.* superstitioni deditus *ib.* fulmine conflagrat *ibid.*

Hyampolis urbs 32, 8.

Hybla urbs 36, 21.

Hybristas pirata 37, 13.

Hydrela Caria 37, 56. *Hydrelatanus* ager *ibid.*

Hydruntum opp. 36, 21.

Hypata urbs 36, 17. 37, 7, 26. *Hypatæi* 36, 14. 41, 25. *Hypatensis* ager 36, 16.

Hypsæus *Epit.* 107.

Hyrcanus campus 37, 38.

Hyrienses pop. 38, 15.

I.

Jamphorina urbs 26, 25.

Janiculum 1, 33. 2. 51. *Epit.* 1.

Janus 1, 19. Janus dexter 2, 49. Jani 41, 27.

Iapydes pop. 43, 5. *Epit.* 59, 131.

Iassus opp. 32, 33, 35. 4, 32. 37, 17. Iassenses 37, 17.

Iberi urbs 23, 28.

Iberi *Epit.* 101.

Iberus fl. 21, 2. 26, 17.

Icesias, Atheniensis 38, 10.

L. Icilius 3, 44, 45. trib. pl. 3, 54. 4, 52. legem fert de triumpho consulum 3, 63. Sp. Icilius trib. pl. 2, 58.

Icus insula 31, 45.

Idæa mater 29, 10. 34. 3. 36, 40. *Ep.* 29. in ædem Victoriæ defertur 29, 14. ejus ædes 36, 36.

Igiturvium opp. 45, 43.

Ilercaonenses pop. 22, 21

Ilerda pop. *Epit.* 110.

Ilergetes *vide* Illergetes.

Ilion urbs 31, 27. *Epit.* 83.

Ilipa urbs 35, 1.

Ilium opp. 1, 3. 35, 43. 37, 9. Ilienses 29, 12. Rhœtæo & Gergitho donantur 38, 39.

Illergetes (*sive* Ilergetes) pop. 21, 61. 34, 11.

Illiberi (*vel* Illiberis) opp. 21, 24.

Illiturgi opp. à Pœnis obsidetur 23, 49. liberatur obsidione *ibid.* iterum oppugnatur à Carthaginiensib. 24, 41. ad Pœnos deficit 28, 19. à Scipione oppugnatur *ib.* capitur & solo æquatur *ib.* Illiturgitani 28, 20.

Illyricum regio 45, 71.

Illyrii 45, 18. gens fera 10, 2. iis bellum indictum *Epit.* 20. Illyrii legati 42, 26.

Ilotæ quidam Castellani, agreste genus à Nabide necantur 34, 27.

Ilva (*vel* Ilua) insula 30, 39.

Iluates

Fluates (*vel* Ilvates) pop. 31, 10. 32, 29, 31.
Ilucia opp. 35, 7.
Imbrinium locus 8, 30.
Imbrus inſula 33, 33. 35, 43.
India 9, 17. 35, 32. 45, 9. Indi 9, 19.
Indibilis rex 25, 34. Succeſſetanum agrum depopulatur 28, 24. propalam à Romanis deficit 31. cum paucis fugit, reliquis cæſis 33. Mandonium fratrem ad Scipionem ſupplex mittit 34. à P. Scipione qua clementia habitus *ibid.* à Romanis deficit 29, 2.
Indigemenes, cuſtos corporis Hieronymi 24, 7.
Indiges Jupiter, dictus Æneas 1, 2.
Indigetes Dii 8, 9.
Indus fl. 38, 14.
Inferum mare 5, 33.
Ingauni Ligures 40, 34, 41. bellum gerunt cum Epanteriis; montanis 28, 46. cum Ingaunis Liguribus fœdus ictum 31, 2.
Inſani montes 30, 39.
Inſubres 11, 25. 33, 24, 39. Galli 30, 18. Inſubrium ager 5, 34. Placentiam invadunt 31, 10. cæduntur 32, 29.
Inſula 21, 31.
Intemelii Ligures 40, 41.
Interamna, Colonia Romana 10, 36. 26, 9. 27, 11. 29, 15. 34, 44. Interamnas ager 10, 39.
Inthili opp. 23, 49.
Inuus, Pan à Romanis vocatus, 1, 5.
Io 24, 20.
Iolcos opp. 44, 12, 13.
Ion Theſſalonicenſis 45, 6.
Ionia 33, 38. 34, 58. Iones 38, 13. Ionium mare 23, 33. 45, 48.
Ireſiæ opp. 32, 13.
Iſalca, præfectus Gætulorum 23, 18.
Iſauri pop. *Epit.* 93.
Iſidorus præfectus 36, 20, 33.
Iſiondenſes pop. 38, 15.
Iſmenias, princeps Bœotiæ 42, 38, 43, 44.
Iſſa opp. 43, 9. Iſſæi, (*vel* Iſſenſes,) 31, 45. 43, 9. 45, 25. de Illyriis queruntur 42, 26. Iſſaïci lembi 32, 21.
Iſter fl. 39, 35. 40, 21, 57.
Iſthmus 45, 28. *Epit.* 52. Iſthmi fauces 32, 21. Iſthmia 33, 34.
Iſtri (*vide* Hiſtri) gens fera 10, 2. ſubacti *Epit.* 20. Iſtricum bellum 41, 1, 11.
Istricus vicus 24, 20.
Italia 5, 33, *&c.*
Itonea. *vide* Minerva.
Juba, rex Mauritaniæ *Epit.* 110, 113, 114.
Decius Jubellius *Epit.* 12. Jubellius Taurea 23, 8. Jubellii Campani & Claudii Aſelli Rom. pugna 47. mors 26, 15.
Judæi *Epit.* 102, 128.
Jugarius vicus 24, 47. 25, 21. 27, 39.
Jugurtha *Epit.* 62. Adherbalem in Cirta oppido obſidet *Ep.* 64. Numidia pellitur *Epit.* 16. in carcere necatur *Epit.* 67.
Julia Cæſaris F. Pompeii uxor moritur *Epit.* 106.
Julia gens 1, 3.
Juliæ Alpes 5, 34.
App. Julius trib. pl. 3, 54. C. Julius Xvir 3, 33. P. Sextio diem dicit *ibid.* legatus 50.

COS. 65. iterum 4, 21. III. 23. ædem Apollinis dedicat 25. Cn. Julius cenſor 5, 31. C. Julius dictator 7, 2. C. Julius Cæſar dictator *Ep.* 111. quatuor triumphos ducit *Epit.* 115. ſextum ex Hiſpania ducit *Epit.* 116. dictator perpetuus *ibid.* in curia Pompeji occiditur *ibid.* ejus corpus à plebe ante roſtra crematur *ibid.* Divus Cæſar dictus 34, 9. C. Cæſar COS. *Epit.* 119. Auguſtus cognominatur *Epit.* 134. ei ara dedicatur *Epitom.* 87. C. Julius Tullus legatus 4, 17. *var. lect.* C. Julius Tullus patricius trib. mil. conſ. pot. 4, 35. iterum 60. C. Julius Mento COS. 4, 26. C. Julius Vercondaridubius Æduus *Epit.* 137. L. Julius III. trib. mil. conſ. pot. 4, 26. mag. eq. 26. COS. 30. L. Julius trib. mil. conſ. pot. 6, 30. prætor 39, 45. equeſtris ſulmine ipſe & equus exammati 33, 36. L. Julius trib. pl. 40, 43. L. Jul. Tullus tr. mil. conſ. pot. 5, 10, 16. 6, 4. Sext. Julius Cæſar legatus 27, 21, 29. 40, 27, prætor. 6, 23. tr. mil. 40, 37. Sextus Jul. Tullus tr. mil. conſ. pot. 4, 35. Vopiſcus Julius conſ. in annalibus pro Opit. Virginio 2, 54. Julii 1, 30.

Julus 1, 3.

Junia domus 2, 5.

C. Junius Bubulcus COS. 9, 20. II COS. 9, 28. dictator 29. III COS. 30. mag. eq. 38. cenſor ædem Salutis locat 43. dictator ædem Salutis dedicat 10, 2. Æquos ſubigit *ibid.* 1. triumphans in urbem redit *ibid.*

D. Junius 25, 22. Junius Brutus Scæva COS. 8, 29. D. Brutus Scæva legatus 10, 43. D. Junius Brutus Scæva COS. 10, 47. munus gladiatorium pro patre defuncto primus edidit *Epit.* 16. D. Junius Brutus IIIvir 33, 60. D. Junius Brutus adverſus Gallæcos pugnat *Epit.* 55. D. Junius Silanus *Ep.* 54, 59. D. Brutus à Capeno Sequane interimitur *Epit.* 120. Junius Brutus magiſt. equit. 8, 12. L. Junius legatus 45, 18. L. Junius Annalis prætor 42, 28. L. Junius Brutus 1, 56. ejus ingenium & auctor capiendi arma adverſus Tarquinios 59. primus COS. Romæ 60. jurejurando populum contra Reges adſtringit 2, 1, 2. Tarquinium Collatinum collegam cogit conſulatu ſe abdicare, & civitate cedere 2. P. Valerium collegam creat *ibid.* bona regum diripi jubet 5. COS. de ſuis liberis pœnas ſumit *ibid.* ex equo moribundus labitur in prælio 6. ei funus à collega factum 7. per annum à matronis lugetur *ibid.* L. Brutus ſibi mortem conſciſcit *Epit.* 89. M. Junius dictator 22, 57, 59. M. Junius Brutus prætor 35, 24. legatus 37, 55. COS. 40, 58. M. Brutus à Cn. Pompejo occiditur *Epit.* 90. M. Brutus abſens damnatur *Ep.* 120. manus ſibi ipſe infert *Epit.* 124. M. Junius Pennus ædil. pl. 29. II. prætor 30, 40. M. Junius Syllanus prætor 25, 2.

2, 3. ei imperium prorogatur 26, 1. propraetor 19. mittitur adversus Magonem & Hannonem 28, 1. COS. *Epit.* 65. P. Junius Brutus 34, 1. trib. pleb. 35, 41. P. Junius praetor 36, 45. Q. Junius trib. pl. 4, 16.

Juno 1, 32. Juno Lacinia 38, 46. ejus aedes detecta 24, 3. non sine manifesta ultione 42, 28. Junonis Lucinae templum de coelo tactum 37, 3. Juno Moneta 7, 28. Junonis Monetae aedes 42, 7. Juno Regina 5, 21. 27, 39. quanta religione Vejis Romam deportata sit 5, 22. ei sacrificium à Xviris factum 27, 39. templum in Aventino à M. Furio Camillo locatum 5, 21. M. Furio dictatore dedicatur 31. Junoni Reginae aedes vovetur 39, 2. dedicatur 40, 52. Juno Sospita 22, 1. 29, 14. ejus simulachrum Lanuvii lacrimat 40, 19. ei aedes in foro Olitorio dedicata 34, 25. Junonis promontorium 32, 23.

Jupiter in culmine cum quadrigis 10, 23. Jupiter Acraeus 38, 2. Jupiter Dodonaeus 8, 24. Jupiter Elicius 1, 20. Jupiter Feretrius 1, 10. ejus aedes amplificatur 33. Jupiter Latiaris 21, 63. Jupiter imperator 6, 29. Jupiter indiges 1, 2. Nicaeus 44, 22. Jovis Olympii templum Athenis 41, 20. Jovis templum Pisaei 31, 30. Jupiter Stator 1, 12. ei templum vovetur 20, 36. ejus aedes 26, 39. Jupiter Trophonius 45, 27. Jupiter Vicilinus 24, 44. Jovis cella 7, 38. 44, 14. Jovi Victori aedes vovetur 10, 29. eidem spolia hostium cremantur *ibid.* Jovi in Capitolio duae aedes dedicatae 35, 41. Jovis templum in Capitolio dedicatur *Epit.* 98. & in insula aedes dedicatur 24, 52. ejus aedes Fortunis de coelo tacta 32, 1. & Aricia 24, 44. & Lanuvii 32, 9. & Minturnis 27, 39. ejus ara in Aemo monte 40, 22. Jovi aurea corona à Latinis in Capitolium missa 2, 22. Jovi Capitolino aurea corona à Segustinis donata 28, 39. Jovi Opt. Max. ludi per X. dies facti 42, 20. Jovis epulum ludorum causa 25, 22. 27, 38. 29, 38.

Juventas Deo 5, 54. ei lectisternium indictum 21, 62. ejus aedes in circo max. 37, 36.

L. Juventius Thalna legatus 39, 31. M'. Juventius Thalna 43, 8. 45, 16, 21. praetor 40, 2 & *Epit.* 50. T. Juventius trib. mil. 33, 23. T. Juventius Thalna praet. 34, 42.

L.

L'Abeates pop. 43, 19. 44, 31, 32.
Labeatis palus 44, 31.
Cn. Labeo 33, 22.
Labici pop. 2, 39. Labicanus ager 26, 9.
Labienus *Epit.* 117.
C. Lacerius trib. pl. 5, 10.
Lacedaemon 32, 40. 34, 40. quas ob res memorabilis 45, 28. à T. Quintio oppugnatur 27. iterum oppugnatur 37. *vide & Sparta.*
Lacetiniа 21, 23. Lacetani pop. 21, 60, 61. 28, 24. oppugnantur à Catone 34, 20.

Lacharēs, filius Mithridatis *Ep.* 98.
Laciniæ Junonis templum 23, 33. 24, 3.
Lacinium opp. 27, 25. 36, 42.
Lacones pop. 10, 2. 35, 12. eorum ager depopulatur 30. eorum ora maritima oppugnatur 22. Laconica regio 31, 25. Laconici ſermonis brevitas 34, 3c. Laconicus ager 35, 27. Laconicum bellum 35, 30.
Lacumaces rex 29, 29. 30, 31. ingentia auxilia ab Syphace adducit 30.
C. Lælius 26, 42. corona aurea ac XXX bobus à P. Scipione donatur 39, & 48. Romam cum captivis venit 27, 7. ad Syphacem cum donis à Scipione mittitur 38, 17. ad Carteiam claſſe appellit 30. in Africam prædatum mittitur 39, 1. Syphacem & alios Romam deportat 30, 15. C. Lælius prætor 33, 25, 26. COS 36, 45. M. Lælius COS. 22, 35.
Lætorius (*vel* Lectorius) 2, 56. C. Lætorius ædilis cur 23, 30. legatus 25, 22. prætor 26, 23. flam. dialis 27, 8. Cn Lætorius legat. 31, 21. L. Lætorius ædilis pl. 30, 39. M. Lætorius 2, 27.
Lævi Ligures 5, 35. *vide* Ligures.
Lago urbs 38, 15.
Lamia (urbs 27, 30, 35, 43. oppugnatur 36, 25. 37, 4. expugnatur 37, 5.
Lampſacus 35, 42. 33, 40. Lampſaceni LXXX. pondo coronam in Capitolio Jovi ponunt 43, 6. in formulam ſociorum referuntur *ibid.*
Lampſus urbs 32, 14.
Lamp ter cur dicta Phocæa urbs 37, 31.
Lanuvium urbs 3, 29. 4, 27. 21, 62. 29, 14. 35, 9. Lanuvius magiſtratus 41, 16. Lanuvinus ager 41, 21.
Laodice regina *Epi.* 50.
Laodiceni pop. 33, 18.
Lapathus caſtellum 44, 2.
Lapicini pop. 41, 19.
Lapides atri 26, 17.
Larentia (*vel*, Laurentia) 1, 4.
Lares 8, 9. Lares Permarini 40, 52.
Largius. *vide* Lartius.
Larinas (*vel* Larinus) ager 22, 18, 24.
Lariſſa urbs 28, 5. 32, 13, 25, 33. Lariſſæque & Cremaſtæ oppugnatur 42, 56. occupatur 2, 31, 46. Lariſſenſes 31, 31. Lariſſæi 36, 9.
Lariſſus amnis 27, 31.
Lars, *ſeu* Lartes Tolumnius, Vejentium rex 4, 17, 58. ejus cædes 29, 59.
Sp. Lartius (*ſive* Largius) 2, 10, 11. T. Lartius COS. 2, 18, 21. dictator 2, 18.
Las vicus 38, 31.
Latemnaſtus, Cretenſis dux 35, 29.
Latialis Jupiter 21, 63. *vide* Jupiter.
T. Latinus 2, 36.
Latinus rex 1, 1. Latinus Silvius rex 1, 3.
Latini pop. 1, 1. perſimiles Romanis in rebus bellicis 8, 8. in agrum Romanum excurrunt 1, 32. incurſionibus Æquorum vexantur 2, 48. Latini Volſcique vincuntur 6, 32. Satricum igni concremant 33. eis pax petentibus data 7, 12. eorum de bello

bello inferendo occulta conſilia 8, 3. vincuntur 10. Veſciam ſe recipiunt 11. novum exercitum conſcribunt *ibid.* victi ſeſe COS. dedunt *ibid.* iis caro data in monte Albano 32, 1. 37, 3. Latinæ coloniæ deductæ in Bruttios & in Thurinum agrum 34, 52. Latina colonia in Hiſpania 43, 3. Latinæ feriæ 5, 17, 19. pontificum decreto inſtauratæ 31, 1. 37, 3. 40, 45. Latina via 2, 39. 22, 12, 17, 55. Latinus rex 1, 1, 2, 3. Latinum bellum 2, 18, 19, 22, 26. Latinum fœdus 8, 2. Latinus ager 2, 53.

Latium 1, 53. 2, 22, &c.

Latona 5, 13. 25, 12.

Lavici opp. 4, 45. Lavicani 6, 21. Lavicanus ager 4, 47.

Lavicana via 4, 40.

Lavinia Æneæ uxor 1, 1, 3.

Lavinium opp. 1, 1, 3, 14, 23.

Laurentes pop. 1, 14. 8, 1. 37, 3.

Laurens ager 1, 1.

Laurentia. *vide* Larentia.

Lauretanus portus 30, 39.

Lauruæ 7, 39, 41. 9, 23, 25.

Lebadia opp. 45, 27.

Lecheæum 32, 23.

Lection promontorium 37, 37.

Lectorius. *vide* Laetorius.

Lemnus Inſ. 28, 5.

Cn. Lentulus ædilis cur. 29, 11. L. Lentulo Hiſpania provincia à P. Scipione traditur 48, 38. L. Lentulus imperator in Hiſpania 29, 3. ei prorogatum imperium 32, 8. P. Lentulus legat. 33, 41. *vide* Cornelius.

Leon Athenienſis, legatus ad Romanos 38, 10.

Leonatus præfectus agematis Perſei 42, 51.

Leonides Lacedæmonius, dux Perſei 42, 51.

Leonorius 38, 16.

Leontia 24, 39. Leontini 7, 22. 24, 7. deficiunt à Syracuſanis 7, 29. oppugnantur à M. Marcello 39.

Leptis civitas 30, 25. 34, 62.

Letemnaſtus. *vide* Latemnaſtus.

Letus mons 41, 18.

Leucadia 33, 17. Leucadii *ibid.* 36, 11.

Leucas promontorium 26, 26. 33, 16, 17, 51. ejus ſitus 33, 17. Leucas capitur *ibid.* Acarnanum concilio exempta 45, 31.

Leucaſpis phalanx 44, 41.

Leucata 44, 1.

Lævi Libui 33, 38. *vide* Libui.

Leuſinenſi. 45, 12.

Leuſus Cretenſis 38, 13.

Liberi ædes 3, 55. Liberi ædes *ibid.* Libero Liberæque triæ æneæ ſigna poſita 33, 26.

Libertatis atrium 25, 7. 34, 44.

Libethros mons 44, 5.

Libitina 40, 19. 41, 21.

Libo *Epit.* 49.

Libui Galli 5, 35. 21, 38. *vide* & Galli.

Liburni gens fera 10, 2.

Libyphœnices pop. 21, 22. 25, 40.

Licinium 36, 42.

Licinium genus præpotens 10, 3.

Licinia nobilis fœmina *Epit.* 48. virgo Veſtalis *Epit.* 63.

Licinius Menenius trib. mil. II. 6, 27. III. 31. A. Licinius Nerva trib. pl. 42, 6. legatus 44, 18. prætor 26, 44. C. Licinius trib. pleb. 2, 33. legatus 21, 18. C. Licinius Calvus

vus COS. 7, 9. C. Licinius Craſſus prætor. 42, 9. COS. 17. legatus 45, 17. C. Licinius Lucullus triumvir epulo 33, 44. duumvir 32, 16. C. Licinius Nerva 10, 42. legatus 45, 3. C. Licinius Stolo 6, 34. leges adverſus patricierum opes promulgat 35. VIII. tr. pl. 36. mag. eq. 6, 39. 10, 8. continuari ſibi tribunatum recuſat 6, 39. X. tribunus pl. 42. COS. 7, 2. ſa ipſius lege damnatur 6, 16. L. Licinius trib. mil. conſ. pot. 6, 5. prætor 27, 9. L. Licinius Lucullus COS. à tribunis pl. in carcerem conjicitur *Epitom.* 48. L. Lucullus COS. proſpere adverſus Mithridatem pugnat *Epit.* 94. L. Licinius Pollio legat. 37, 31. M. Licinius trib. mil. 27, 14. M. Licinius Lucullus prætor. 39, 6, 28. M. Lucullus Thraces ſubigit *Epit.* 97. M. Licinius Strabo trib. mil. 41, 2. P. Licinius Calvus trib. mil. conſ. pot. 5, 12, 7, 37. P. Licinius P. Licinii F. trib. mil. conſ. pot. 18. ejus ſententia de prædo Vejorum 20. P. Licinius Craſſus pont. max. 30, 1. magiſt. eq. 27, 5. cenſor 8. P. Licinius Craſſus Dives pont. max. prætor creatur 27, 23. cenſor 36. COS. 28, 38. in Bruttios proficiſcitur 28, 46. 29, 36. inter P. Licinium pontif. max. & Q. Fabium Pictorem flam. Quir. certamen 37, 51. pont. max. moritur 39, 46. P. Licinius Craſſus, pr. 41, 14. COS. 42, 28. paludatus ad bellum proficiſcitur 49. interimitur *Epit.* 59. P. Licinius Tegula 31, 12. *Sp.* Licinius trib. pl. 2, 43. P. Licinius Varus ædil. cur. 27, 6. prætor 23. legem fert ut ludi Apollinares in perpetuum voveantur 25. legat. 53. Licinia lex de promiſcuo conſulatu 7, 21, 22, 25. 10, 7. de quingentis jugeribus 8, 16.

Ligures 5, 35. *Epit.* 20. Lunenſem agrum vaſtant 34, 55. Piſas circumſident 25, 3. in deditionem veniunt 37, 2. Ligures ambob. COSS. provincia decernitur 38, 42. ſeſe dedunt, & in Taurasinos traducuntur 40, 38. Ligures Montani in deditionem veniunt 41. Ligures expugnantur 41, 12. Mutinam capiunt 14. rurſus rebellant 17. in captivos ſæviunt 18. Ligures ipſi bonaque ipſorum venduntur 42, 8. de Liguribus in ſedem ſuam reſtituendis S. C. 9. de iiſdem plebiſcitum 10. Ligures Alpini 28, 42. Ligures Apuani Rom. exercitum circumveniunt 39, 20. iis ager datur 40, 41. Ligures Galli *Epit.* 46. Ligures Ingauni 30, 10. 39, 32. caſtra Romana oppugnant 40, 25. victi in deditionem veniunt *ibid.* Liguſtici Iluates 32, 31. Liguſtinum bellum 35, 4. Liguſtini montes 34, 8.

Sp. Liguſtinus 42, 33.

Liliæum opp. 36. 19.

Lilybæum promontorium 21, 29, 50.

Limnæa urbs 10, 23. 36, 14.

Lincestæ pop. 45, 30.

Lingones pop. 5, 35.

Lingos mons 32, 15.

Lingus urbs 31, 33. 32, 13. 33, 36.

Linternum. *vide* Liternum.

Liparæ inſula 5, 28. 21, 49. Liparenſes 5, 28.
Liris fl. 10, 21. 26, 9, 34.
Liſinas urbs 32, 14.
Liſſus opp. 43, 30. Liſſus fl. 44, 30.
Litabrum opp. 35, 22.
Litana ſilva 23, 24. 24, 21, 41.
Liternum (*vel* Linternum) fl. 22, 16. 23, 35. 32, 29. opp. 34, 44.
Litubium opp. 32, 29.
C. Livius pontif. 26, 23. ædil. cur. 29, 38. prætor. 30, 26. 35, 14. COS. 38, 35. pontifex moritur 43, 11. L. Livius trib. pl 9, 8. prætor. 45, 44. pont f. 10, 28. legat. 21, 18. M. Livius 26, 39. M. Livius Denter COS. 10, 1. pontif. 9. M. Livius Druſus COS. adverſus Scordiſcos pugnat *Epit.* 63. trib. pl. domi ſuæ occiditur *Ep.* 71. M. Livius *Macatus* 27, 36. M. Livius Tarentinæ præfectus 27, 27. M. Livius pro cognato M. Livio *Macato* cauſſam dicit 27, 36. conſulatum recuſat *ibid.* barbam tondere, *&c.* à cenſoribus jubetur *ibid.* II. COS. 38. ira in cives plenus, ad bellum proficiſcitur 42. ad urbem redire jubetur 28, 9. quadrigis urbem intrat, *ibid.* LVI. aſſes militibus ſuis dividit *ibid.* dictator 10. ei in annum prorogatum imperium *ibid.* Volonum exercitum in Galliam ducit 29, 5. cenſor 37. 36, 36. unde Salinatoris cognomen 29, 37. inter M. Livium & C. Claudium cenſores ſimultas *ibid.* T. Livium quæ cauſſa ad res pop. Rom. ſcribendas impulerunt *Præf.* l. 1. quo tempore vixerit 4, 20.
Locri qui & Locrenſes 22, 61. oppugnantur 27, 27. eorum arx à Romanis capta 29, 6. ad Pœnos deficiunt 23, 30. in agris vagantes ab Amilcare intercipiuntur 24, 1. iis libertas reſtituitur 21.
Locris urbs 32, 18, 32.
Locutius Deus 5, 50, 52.
Loguntica. *vide* Longuntica.
Lomnorius, Gallorum regulus 38, 16.
Longarus dux bellum gerit cum Demetrio 31, 28.
Longula opp. 1, 33, 39. 2, 33.
Longuntica (*vel* Loguntica) 22, 20.
Longus vicus 10, 23.
Loracina fl. 43, 4.
Loryma portus 37, 17. 45, 10.
Lua mater 8.
Luca urbs 21, 59. 41, 13.
Lucani 22, 42. mutabiles 8, 24. in amicitiam fœdere accipiuntur 25. qua arte à Romanis defecerunt 27. oratores Romam mittunt 10, 12. cum iis fœdus ictum *ib.* à Rom. deficiunt 22, 61. Q. Fulvio ſeſe dedunt 27, 17. in Lucanis cœlum arſit 31, 13.
Luccejus *Epit.* 75.
Luceres equites 10, 6. eorum nominis origo incerta 1, 13.
Luceria urbs 9, 2, 12. 10, 35. ad Samnites deficit 2, 25. Lucerini 9, 2. 10, 35. 27, 12. Lucerinus finis 10, 35.
Lucretia lanæ dedita, inter ancillas inventa 1, 57. laudes muliebris certaminis obtinet *ibid.* à Sexto Tarquinio ſtupratur 58. nuncium ad patrem & virum mittit *ibid.* ſibi mortem conſciſcit *ibid.* ejus corpus in forum defertur 59.

Lucretius Afella. *Epit.* 89. C. Lucretius duumvir navalis 40, 26. à Chalcidenſibus accuſatur 35. à tribb. damnatur 43, 8. C. Lucretius Gallus 42, 28. Hoſtius Lucretius Tricipitinus COS. 4, 30. L. Lucretius trib. mil. conſ. pot. 5, 19. 6, 21, 22. quæſtor 21, 59. L. Lucretius Flavius COS. 5, 29. L. Lucretius Tricipitinus COS. 3, 8. trib. conſ. pot. 6, 4. M. Lucretius trib. pl. 27, 5, 41. 42, 19. P. Lucretius III. conſul 2, 15. præfectus urbis 3, 24. Tricipitinus trib. mil. conſ. pot. iterum 4, 47. Sp. Lucretius 1, 58. COS. 2, 8. prætor 28, 38. 42, 9. prorogatur ei imperium, ut Genuam oppidum exædificaret 30, 1. T. Lucretius COS. 2, 8. II. COS. 26.

C. Luctatius. *vide* Lutatius.

Lucullus. *vide* Licinius.

Lucumo, dictus etiam Tarquinius Priſcus 1, 34.

Luna mater 8, 1. Lunæ ædes 40, 2.

Luna urbs 41, 19. 43, 9. Lunenſes 45, 13. Lunenſis ager 34, 56. Lunæ portus 34, 8. 39, 21, 32.

Lupa Laurentia, *i. e.* meretrix 1, 4.

Lupercal 1, 5.

Luperci *Epit.* 116.

Luſcinus regillus 33, 21.

Luſitania 27, 22. ejus montes 21, 43. Luſitani fugantur à L. Æm. Paulo 37, 57.

Lutatius regulus 38, 26.

Lutarius (*vel* Luctatius) 21, 18. C. Lutatius 23, 13. triumvir 21, 25. COS. finem bello primo Punico impoſuit *Epit.* 19, 28, 38. ex ſervitute liberatur 30, 19. Cn. Lutatius Cerco legatus 42, 6. L. Lutatius 21, 19. Q. Lutatius 30, 44.

Lycaonia 38, 38, 39, 54.

Lyceum Athenis incenſum 31, 24.

Lyceus Pan 1, 5.

Lychnidum opp. 44, 21. capitur 27, 32.

Lycia 33, 41. 37, 23. Lycii 40. de Rhodiis queruntur 41, 6. à Rhodiis vexantur 25. fuſi fugatique 37, 16.

Lyciſcus prætor 42, 38. 45, 28.

Lyco præfectus 42, 51. opp. 37, 46.

Lycortas Megalopolitanus dux 35, 29. legatus 38, 32. prætor 39, 35.

Lycurgus 34, 26. 39, 37. ejus leges abrogatæ 38, 34. 39, 33, 36. diſciplina ſublata 38, 34.

Lyctus *Epit.* 99.

Lycus fl. 31, 33. 32, 9. 33, 34. 38, 15.

Lydia 38, 39. Lydi 37, 40.

Lynceſtæ pop. 45, 30.

Lyncus 26, 25.

Lyſimachia 33, 38, 40, 41. Lyſimachienſes 33, 38.

Lyſimachus rex 34, 58. 40, 8.

Lyſinia urbs 38, 25.

M

MAcedonia in IV regiones diviſa 45, 29. ejus capita *ib.* Macedonum imperium increuentum 45, 9. poſt mortem Alexandri in multa regna diſtractum 9. de Macedonia provincia inter conſ. & trib. pleb. certamen 22, 28. in eam 10 legati mittuntur 45, 17. Macedones à Rhodiis fugantur 33, 18. Macedonum oſſa circa Cynoſcephalas interfectorum colli-

colliguntur 36, 8. Maced. legati in senatum introducti 30, 42. Lautia in villa illis præbita 33, 25. Macedones expelluntur urbibus Athamaniæ 38, 1. cum Romanis prælium ineunt 34, 35. fugiunt & cæduntur 42. Macedoniæ urbes Paullo COS. deduntur 45. de Macedonibus Senatus decreta 45, 18. eorum principes in Italiam ire jubentur 32. regnum Macedonum CL. annos stetit 45, 9. Macedonici exercitus lustrandi solenne 40, 16. Maced. bellum 23, 48. 31, 1. 39, 23. ob Macedonicum bellum quid in conscribendo exercitu novatum sit 42, 31. Macedonici belli finis 45, 9. illud bellum XV diebus confectum 45, 41. Macedonicarum regionum situs 45, 30.

Macer Licinius 10, 9. *vide* Licinius Macer.

Machanidas, Lacedæmoniorum tyrannus 27, 29. 28, 5, 7.

Machares *Epit.* 98.

Macra Come 32, 13. *vide* Come.

Macri campi 41, 18. 45, 12.

Macris inf. 37, 13, 28, 29.

Maduateni pop. 38, 40.

Madytos opp. 31, 16.

Mæander fl. 37, 55. 38, 13. arce Calenarum oritur *ibid.* & 15.

Mæcia tribus 29, 37.

Sp. Mæcillus 4, 48.

Mædi 26, 25.

Mædica regio 26, 25. 40, 21, 22.

Mælius. *vide* Melius.

Mænalus mons 34, 28.

C. Mænius COS. 8, 13. dictator 9, 26. pr. 40, 35. L. Mænius 7, 16. M. Mænius 6, 19. tr. mil. 30, 18. P. Mænius 5, 12, 18. T. Mænius pr. 39, 6, 8. Mænium atrium 39, 44.

Mæsia silva 1, 33.

Magaba 38, 19.

Magalus regulus 21, 29.

Magana mons 38, 29.

Magella ad Numidas deficit 26, 21.

Cn. Magius Atellanus 24, 19.

Cn. Magius Cilo *Epit.* 115.

Decius Magius 23, 7. 10.

Magnesia urbs ad Mæandrum 37, 11, 45. ad Sipylum 36, 43. 37, 11, 37, 44.

Magnetes qui & Magnetes 33, 34. 36. 35, 31. Magnetarches 35, 31.

Magni campi (*locus*) 30, 8.

Mago Amilcaris f. res ab Annibale gestas exponit 23, 11. annulos aureos à digitis occisorum Romanorum detractos in curiæ vestibulo effundi jubet 12. in fugam vertitur 28, 2. delectum in Hispania cum Asdrubale habet 12. jubetur à senatu Carthag. ut in Italiam trajiciat 36. à Gaditanis intra urbem non admittitur 37. ex minore Balearium in Italiam trajicit 46. Genuam capit *ibid.* Gallos & Ligures in Concilium vocat 29, 5. femore transfixo cadit 30, 18. in Liguriam perfugit 19. ex vulnere moritur *ib.* Mago legatus ad Philippum 23, 34. Mago ex gente Barchina cognatus Annibalis, capitur 40. Mago Pœnorum dux Carthaginem Novam tuetur 24, 42. arcem & præsidium Scipioni dat 26, 46. Romam mittitur cum XV captivis senatoribus 27, 51. *vide* Hanno.

Maharbal 21, 12. pop. Romanor. agros depopulatur 21, 45. fundet Annibali ut quam

primum Romam adeat 22, 51. ad oppugnandum Caſilinum mittitur 23, 18.
Malea 31, 44, 47. 32, 26. 42, 56. Maleæ prom. 34, 31.
Maleventum opp. 10, 15. cui nunc Beneventum nomen eſt 9, 27.
Maliacus ſinus 27, 30. 31, 46.
Malienſis ager 42, 40.
Malitioſa ſilva 1, 30.
P. Malleolus *Epit.* 68.
Mallea 31, 41, 44. 42, 61.
Mamercus Æmilius trib. conſ. pot. 4, 16. *vide* Æmilius,
Mamertini. pop. Sicilia 28, 28. 30, 31. *Epit.* 16.
C. Mamilius 27, 35. L. Mamilius dictator 3, 18, 29. Oct. Mamilius 1, 94.
Manaſtabal, Maſiniſſæ filius *Epit.* 50.
Mancinus, *Epit.* 52.
Mandonius regulus 22, 21. à Romanis deficit 28, 31. cum paucis fugit, reliquis cæſis 33. ad P. Scipionem ſupplex venit 34. agrum Sueſſetanum depopulatur 24. Rom. deditur 29, 3. ejus uxoris ad Scipionem preces 26, 49.
Mandropolis 38, 15.
Manduria opp. 27, 15.
Manicius 23, 19.
Manilius ſcriba, prætor 23, 19. A. Manilius trib. mil. conſ. pot. 5, 16. C. Manilius trib. pl. *Epit.* 100. C. Manilius Atilius max. curio 27, 8. M. Manilius COS. 4, 23. P. Manilius tr. mil. conſ. pot. 5, 12. P. Manilius legatus 45, 18. Sex. Manilius 3, 51.
A. Manlius legatus 3, 31. 5, 28. decemvir 33. trib. mil. conſ. pot. 4, 60. iterum 5, 8. tertium 6, 21. IV. 6, 1. trib. mil. 27, 28. interficitur *ibid.* triumvir 34, 52. A. Manlio COS. poſtremo pax data Carthaginienſibus 30, 44. A. Manlius Volſo COS. 40, 58. C. Manlius COS. 2, 24. trib. mil. conſ. pot. 6, 30. pr. 27, 37. legat. ad Philippum 30, 26. C. Manlius Volſo 33, 44. Cn. Manlius COS. 2, 43. interficitur 47. COS. 7, 12, 16. interrex 17. Cn. Manlius Capitolinus, mag. eq. 7, 28. Cn. Manlius Volſo triumvir 38, 9. COS. 37, 47. Cn. Manlius in Gallogræcia bellum gerit 38, 12. ad Olympum caſtra locat 20. per medios Thracas in Macedoniam pervenit 42. accuſatur, quod injuſſu pop. Rom. bellum geſſerit 45. ei triumphus decernitur 50. de Gallogræcis triumphat 39, 6. L. Manlius prætor in Galliam mittitur 21, 17. ejus exercitus cæditur à Bojis 25. legatus captivor. Rom. ad Cannas 22, 61. prætor urb. 28, 4. L. Manlius Acidinus prætor 26, 23. 27, 52. 29, 3. ei Hiſpania provincia à P. Scipione traditur 28, 38. prohibetur à M. Porcio trib. pl. ne ovans urbem intret 32, 7. L. Manlius, quod legatos Carthag. puſſaverit, per feciales legatis traditus 38, 42. L. Manlius Acidinus pr. 38, 35. ovans urbem init 39, 28. triumvir 55. iterum pr. 56. triumvir 43, 34. COS. 40, 43. L. Manlius Capitolinus trib. pl. 4, 42. L. Manlius Imperioſus dictator clavi figendi cauſſa 7, 3. magiſtratu ſe abdicat *ibid.* L. Manlio dies à M. Pomponio tr. pl. dicta 4. unde ei cognomen Imperioſi *ibid.* L. Manlius accuſatus crudelitatis in filium

filium *ib. L.* Manlius Torquatus legatus 10, 26. dictator 27, 35. pontif. moritur 30, 39. *L.* Manlius Volſo 22, 35. prætor. 33, 43. M. Manlius tr. pleb. conſ. pot. 4, 44. M. Manlius Capitolinus COS. 4, 3. ejus liberalitas 14. M. Manlius ob arcem ſervatam quo munere donatus ſit 5, 47. interrex 6, 5. ſeditionis auctor 11. in vincula à dictatore duci jubetur 16. vinculis liberatur 17. regnum affectat *ib.* & damnatus de ſaxo Tarpejo dejicitur 20. ei mortuo adjectæ notæ *ib.* ne quis Manliæ gentis deinde M. vocetur, decreto cautum 6, 20. M. Manlius Tullus COS. 2, 19. P. Manlius trib. mil. conſ. pot. 6, 30. dictator 6, 38. pr. peregrinus 38, 10. pr. 32, 28. triumvir epulo moritur 40, 42. P. Manlius Volſo prætor. 26, 25, 28. Q. Manlius æd. pl. 27, 38. Q. Manlius Thurinus æd. pl. 27, 10. T. Manlius L. F. cum Gallo pugnat 7, 10. vincit, & Torquatus dicitur *ib.* ejus in patrem pietas 5. dictator 26. Cæritibus bellum infert 19. T. Manlius Torquatus COS. 27. II COS. 28. III. COS. 8, 3. ejus ad Latinos reſponſio 5. COS. filium ſecuri feriri jubet 8, 10. Romam redit 12 eum juventus exſecratur *ib.* T. Manlius T. F. cum Gemino Metio pugnat 8, 7. eumque vincit *ib.* T. Manlius Torquatus COS. 10, 9. ex equo lapſus moritur 11. T. Manlio COS. templum Jani clauſum 1, 19. T. Manlius Torquatus pont. max. fieri petit 25, 5. conſulatum recuſat 26, 22. pontif. fit 43, 11. T. Manlius Torquatus Syllani pater, filium condemnat repetundarum *Epit.* 54. Manliana imperia 4, 29. 8, 7, 34. Manlianus ſaltus 40, 39.

Mannus ſervus 36, 25.

Cl. Marcellus pr. Nolam pervenit 23, 14. Marcellus ſuos in Annibalem educit 16, M. Marcellus III. COS. 24, 9. Leontinos oppugnat 29. Syracuſas intuitus lacrimatur 25, 24. Achradinam circumſidet 26. M. Marcellus ex Sicilia provincia ad urbem venit 26, 21. ei triumphus negatur *ib.* ovans urbem intrat, & in Albano monte triumphat. *ibid.* ad Numiſtronem cum Annibale pugnat 27, 14. de eo Annibalis jud cium 16. de ejus morte auctorum diſſenſio 29. virtutis ædem dedicat 22, 11. Gallorum ſupra 40000 cecidit 33, 38. pontifex fit 44. M. Marcus Marcellus COS. *Epit.* 108 à P. Magio Chilone occiſus *Ep.* 119.

Marcia virgo Veitalis *Epit.* 63.

Marciæ lucus 27, 39. ad Marcium 6, 2.

Ancus Marcius rex 1, 32. *Epit.* 1. Sacra & bellicas cæremonias inſtituit *ibid.* Politorium capit 33. ſacra flaminibus demandat *ibid.* Medullium vincit *ib.* C. Marcius COS. 7, 16. C. Marcius COS. *Epit.* 47. C. Marcius Coriolanus 2, 33. ejus virtus *ib.* hoſtis tribunitiæ pot. 34. ei dies dicta 35. damnatus in Volſcos exſulat *ibid.* dux fit contra Romanos 39. fletu muliebri, ut ab Roma recederet, movetur 40. invidia

tio oppreſſus; periſſe traditur *ibid.* C. Marcius Figulus pr. 43, 11. C. Marcius Rutilus dictator 7, 17. COS. 21. cenſuram petit *ibid.* III. COS. 28, 38. pontif. 10, 9. cenſor 8. Cn. Marcius *Epit.* 62. L. Marcius Septimii Fratres Hiſpaniæ perditas reſtituit 25, 37. coniuratio flamma ſuſa è capite ſine ipſius ſenſu 39. Annibalis caſtra invadit *ibid.* ejus literæ mulcos offendunt quod ſe propr. ſtripſerat 26, 2. *M.* Marcius rex ſacrorum monitur 27, 16. *M.* Marcius Ralla pr. 29, 11. legatus 30, 38. *M.* Marcius Sermo trib. pl. 42, 21. Marcius Numa Marci F. pont 2, 20. P. Marcius Rex legatus 42, 1. Q. Marcius Philippus pr. 39, 35. COS. 39, 6, 8. Q. Marcius Vir ſacror. 40, 42. iterum COS. 43, 11. Q. Marcius in Macedoniam trajicit 44, 1. Theſſalonicam oppugnat 10. Q. Marcii Philippi literæ ex Macedonia Romam miſſæ 16. Q. Marcius Ralla IIvir 34, 25. eadem Jovi dedicat 35, 41. Q. Marcius Rex 33, 26. Q. Marcius Scylla trib. pl. 42, 21. Q. Marcius Tremulus COS. 9, 42. de Hernicis triumphat 43. ei ſtatua equeſtris decreta *ibid.* Marcia rogatio 42, 21. Marcius ſaltus 33, 26.

Marcolica urbs 45, 4.

Mare inferum 23, 38. Ionium 33, 49. Superum 5, 33. 23, 38. Rubrum 36, 17. 42, 52. 45, 9.

Mare regio 40, 67.

Mariciæ lucus de ocelo taſtus 27, 37.

Maritimus circus 9, 42.

Marius Aſſitus 23, 38. Marius Bloſius 23, 71. C. Marius *Epit.* 67. V. COS. *Epit.* 68. interficitur *Epit.* 69. Marius legatus 40, 48.

Maronea (*ſive* Maronia) opp. 27, 1. 31, 16. 37, 60.

Maronitæ pop. 31, 31. 37, 83. 38, 41.

Marrucini pop. 8, 29. legatos Romam mittunt 9, 45. Marrucinus ager 37, 45.

Mars 7, 37. 8, 10. Mars Gradivus 1, 20. Martis ara 35, 10. 40, 45. ædes 6, 5. 35, 9. lacus 41, 9. Lignum 22, 1.

Marſi pop. 8, 6. 29. victi 9, 41. 10, 3. legatos Romam mittunt 9, 45.

Marſyas amnis 38, 13.

Martia gens 10, 27. Martius campus 35, 10. 38, 28. 45, 42. Martius clypeus cum imagine Aſdrubalis 25, 39. Martius lupus 10, 27.

Maſeſyli gens 28, 17. in ditionem Mezetuli concedent 29, 29. fugantur 31. regnum paternum Maſiniſſæ conceduat 30, 11.

Maſgaba, Maſiniſſæ filius, Romam venit 45, 13, 14.

Maſiniſſa regis Galæ fil. 24, 49. juvenis acerrimus 28, 5. ſocius Carthaginienſium 25, 34. ejus & Scipionis colloq. 28, 35. ad Scipionem accedit 29, 29. varia ejus fortuna *ib.* Thapſum urbem capit 30. in montem Balbum profugit 31. cum ſolis IV equitib. aufugit 32. in occulta ſpelunca vulnus curat *ib.* colle-cto exercitu Syphacis & Carth. ſociorum agros vaſtat 33. Hannonem ad pugnam elicit

elicit 34. regnum paternum recipit 30, 11. Sophonisbam Syphacis uxorem ducit 12. ob has nuptias à Scipione reprehenditur 14. venenum in poculo ad Sophonisbam mittit 15. ampliſſ. donis à P. Scipione decoratur *ibid.* ejus legati in ſenatum Rom. introducti 17. ejus terræ à Scipione auctæ 44. ei dona miſſa à Rom. 31, 2. legatos Romam mittit 36, 4. agrum controverſum obtinet 40, 34. ejus legator. munera 42, 6. poſt annum LXXXVI filium genuit *Epit.* 50.

Maſſicus mons 22, 14, 40.

Maſſilienſes pop. 5, 34. 21, 20. 39, 31.

Maſſiva, puer regius à Scipione captus, ad Maſiniſſam remittitur 27, 19. *Epit.* 64.

Maſſyla gens 24, 49.

Maſſylii *Epit.* 24, 29.

Matalus regulus, Hannibali dux itineris in Italiam 21, 29.

Mater Magna 38, 18. ejus ædes 29, 37.

Materina regio 9, 41.

C. Matienus IIvir navalis 40, 26, 28. *Epit.* 55. M. Matienus pr. 41, 28. 43, 2. P. Matienus tr. mil. 29, 6, 8.

Matuta mater 25, 7. 33, 28. 41, 28. ejus templum 6, 33. 7, 27. ejus ædes Satrici de cœlo tacta 28, 11.

Mavors 22, 1.

Mauritania regio 29, 30. *Epit.* 110.

Maurus jaculator 23, 26. *Mauri* 21, 22. 22, 14, 37. 23, 5, *&c. Epit.* 66.

Maximus Rullus 24, 9.

L. Mecilius trib. pl. 2, 58. Sp. *Mecilius* trib. pl. IV. 4, 48.

Medeo. *vide Medio.*

Medi pop. 28, 5. 37, 48.

Medio (*vel Medeo*) opp. 36, 11, 12. 44, 32.

Mediolanum, à Gallis conditum 5, 34. 34, 46.

Medionii 36, 12.

Medixturicus (*ſive Mediaſtuticus,*) ſummus apud Campanos magiſtratus 24, 19. 26, 6.

Meduacus amnis 10, 2.

Medullia opp. 1, 33, 38.

Megaleſia 29, 14. 35, 54. 36, 36.

Megalopolis 32, 5. 34, 36. 36, 31. *Megalopolitæ* 28, 8. *Megalopolitani* 32, 22.

Megara urbs 24, 30, 31. 28, 7. 31, 22.

Megiſtæ portus 37, 22, 24, 44.

Meliæ, Samnitium oppidum 24, 20. 27, 11.

Melambium 33, 6.

Melana amniculus 36, 22. 38, 40.

Meleſſum urbs 28, 3.

Melibœa urbs 36, 13. oppugnatur à Rom. 44, 13. ejus ſitus *ibid.* capitur à Cn. Octavio diripiturque 46.

Melita inſ. 21, 51.

Melium 33, 26.

P. Melius (*vel Mælius*) trib. mil. conſ. pot. 5, 12. Q. *Melius* tr. pl. 9, 8. Sp. *Melius* 4, 13, 14, 21. *Melianum* frumentum 16. *Meliana* cædes *ib. Meliani* 4, 14.

Melotidis terra 32, 13.

C. Memmius *Epit.* 69. pr. 42, 10.

Memnon 32, 22.

Memphis urbs 45, 12.

Mendis vicus 31, 45.

Menecrates, Antiochi dux 44, 24.

INDEX.

Menelaïs urbs 39, 26.
Menelaius mons 34, 28.
Agrippa Menenius COS 2, 16. moritur 33. ei sumptus ad funus defuere *ibid.* Agrippa Menenius IIIvir 4, 11. Agrippa Menenius cui Lanato cognomen, COS. 4, 13. trib. mil. cons. pot. 45, 47. C. Menenius COS. 3, 32. L. Menenius trib. pl. 7, 16. L. Menenius Lanatus COS. 4, 11. M. Menenius trib. mil. cons. pot. 6, 5. tr. pl. legis agrariæ lator 4, 53. 6, 19. M. Manlio diem dicit 20. P. Menenius Racilius trib. mil. cons. pot. 5, 13. P. Menenius iterum trib. mil. cons. pot. 5, 18. P. Menenius COS. 2, 50, 51, 52, 54. adversus Tuscos male pugnat 52.
Menetas Epirote 36, 28.
Meninx ins 22, 31.
Menippus dux Philippi 27, 32. 28, 5. Antiochi legatus 34, 56. 35, 32. in Perrabiam proficiscitur 36, 10.
Meno Antigonensis 24, 58.
Menophilus, marcator Perrabius 44, 35.
Mens Dea 22, 9, 10. 23, 31, 32.
Mentissa opp. 26, 17.
Mercurius 5, 13. ejus ædes 2, 21, 27. Mercurius Teutates 25, 44. Mercurii tumulus 44. prom. 29, 27.
Mericus, Hispanus, Romanis amicus 25, 30, 31. 26, 21, 30, 31.
Messapii pop. 8, 24.
Messena (*sive* Messana) urbs 21, 49. 23, 41. 27, 35. oppugnatur 36, 31. Messanii dedunt se Romanis 36, 32. à concilio Achaico desciscunt 40, 48.
Vestius Messius 4, 28, 29.
Metapontus 1, 18. 27, 44. 45. Metaponti præsidium 25, 11. Metapontini pop. ad Annibalem deficiunt 25, 15. eorum dolus 27, 18. Metapontinus ager 24, 20.
Metaurus fl. 27, 9. 47.
Metellus *Epit.* 89. M. Metellus trib. pl. 22, 25. Q. Metellus æd. cur. 27, 38. ejus de P. Scipione sententia 29, 20. Q. Metellus censor *Epit.* 59. Q. Metellus Pius *Epit.* 31.
Methymna, urbs Lesbi 45, 31.
Metia tribus 8, 17. 29, 37.
M. Metilius trib. pl. 5, 11. Sp. Metilius tr. pl. HL. 4, 48. T. Metilius Crota legatus 22, 19.
Metius (*sive* Mettius) Curtius 1, 12, 13. Metius Fufetius (*vel* Suffetius) 1, 23, 28. Octavius Metius 10, 41.
Metrodorus 44, 23.
Metropolis 32, 23. 36, 10. Metropolitanus campus 37, 19.
Mevania opp. 9, 40.
Mezentius, Etruscorum rex 1, 2, 3.
Mezetulus, Numida, regum suorum inimicus 29, 29.
Micipsa *Epit.* 50, 62.
Mictia Chalcidensis dux 35, 38, 46.
Midon Beræus, equitum præfectus 42, 58.
Milesii 42, 6. eis immunitas conceditur 38, 39. iisd. ager facer restituitur *ibid.*
Miletus civitas 38, 13, 16, 17.
Milionia opp. 10, 3, 34.
Millionius, prætor Lavinii 8, 11.
Milo Beræus 42, 48. 44, 45. *Epit.* 111.
Milvius pons 27, 53.

Milyas.

Milyas, vide Mylias.
Strajus M. nucius 10, 20.
Mincius amnis 24, 10. 32, 30.
Mindii pop. 33, 20.
Minerva numerum invenit 7, 3. Minerva Alsia 48, 51. Athenienſium praeſes 32, 30. Minervæ Ilonia templum 36, 20. Minervæ Musæ templum 36, 30. Minervæ templa dicata leg. de claro figendo 7, 30. ei ſacrificatum 37, 3.
Minervæ pecus 40, 18. 42, 20.
Minervium opp. 49, 26.
Minii Celeres, Stenius Paccuiuſque 23, 8.
Minio, Antiochi amicus 35, 15, 16. 37, 41.
Minius Cirrinius 39, 19. Bacchanalium auctor 17. in vincula conjicitur 18.
Minoa, Heraclea vocata 24, 39.
Minturnæ, colonia & uicus Latii 8, 20. 24, 9. 25, 20. 27, 39. Minturnenſis 27, 37, 38. *Epit.* 77.
Minucia Veſtalis 8, 15.
M. Minucius COS. 3, 25. cum exercitu obſidetur. 26. juſſu dictatoris & abdicat conſulatu 29. XVir 32. in Algidum mittitur 42. proſectus, annonam 42, 12. COS. *ibid.* & ſacrificium bove mari to extra portam nigram, donatus 46. L. Minucius Myrtilus 38, 42. L. Minucius Rufus pr. 31, 4. M. Minucius COS. 2, 21, 34. eo COS. ædes Saturno dedicata 21. trib. pl. 9, 11. Illvir 35, 40. procons. *Epit.* 67. M. Minucius Faſtis augur 10, 9. M. Minucius Rufus magiſt. eq. 22, 28. Fabii cunctationem incuſat 22. poſtea gratus ſententiam 29, pr. 32, 28. P. Minucius, tr. mil. 35, 5. Q. Minucius COS. 3, 39. Q. Minucius Claudii leg. 26, 32. Q. Minucius Rufus leg. 37, 55. Q. Minucius in. m. Albano triumphat de Ligurib. *Epit.* 38. 24, 25. proſpere in Hiſpania pugnat 33. 46. trib. mil. 35. 5. Q. Minucius Rufus pr. 31, 4. COS. 32, 27. Q. Minucius Thermus ad. cur. 31, 50. IIIvir 89. pr. 33, 38. COS. 34, 53, 54. in Roſtra aſcendit 55. ei prorogatus imperium 35, 20. Ligurum Ilemillia occidit. 21. ei triumphus negatur 37. 46. legatus 30, 50. ejus mor. 38, 43. IIIvir 34, 44. T. Minucius COS. 9, 44. in Samnium mittitur. *ibid.* de Samnitib. triumphat *ibid.* T. Minucius Molliculus pontor 40, 35. T. Minucius pr. moritur 37. T. Minucius Rufus pr. 41, 54.
Miſa genus. E. Miſenſis 40, 29, 62. 45, 14.
Miſeni prom. 24, 23.
Mithridates Antiochi F. 39, 19. Ponti Rex. Aſiam occupat *Epit.* 78. 26 regem Armeniæ confugit *Epit.* 92. & filio Pharnace in regia. obſeſſus *Epit.* 102. interficitur *ibid.*
M. Mitilius legatus 29, 22.
Mitys (*ſive* Mytis) nomen 44, 7.
Mitylene 37, 22. Mitylenenſis *ibid.*
Mnaſimachus Acarnan 38, 38, 45.
Moeliboeus, princeps Acarnanum 26, 25, 28.
Moagetes, tyrannus Cibyræ 38, 14.
Monimagetus regulus 24, 42.

Mon-

Mœsi pop. *Epit.* 134.
œsia silva 1, 33.
oloſſis fl. 8, 24.
Monetæ ædes 4, 7, 20. 32, 11.
Monopodia 39, 6.
Mopſiani pop. 23, 1.
Mopſis 23, 1.
Mopſius (*ſive* Mopſejus) tumulus 42, 61, 65.
Morcus legatus 44, 23.
Morzi pop. 38, 26.
Mucamites Volſcor. rex 2, 33.
Mucia prata 2, 13.
C. Mucius 2, 12, 13. Scævola dictus *ibid.* P. Mucius Scævola prætor 40, 44. 41, 19. cenſuram petit 43. 14. Q. Mucius 23, 34. Q. Mucius Scævola pr. 23, 24. 40, 44. Xvir ſacror. moritur 27, 8. Q. Mucius Scævola in veſtibulo ædis Veſtæ occiditur *Ep.* 86.
Mulvius pons 27, 51.
C. Mummius pr. 41, 8. M. Lummius 38, 54. ejus conſ. *Epit.* 52. Corinthum diruit *ibid.* triumphat *ibid.* Q. Mummius 38, 54.
C. Munatius Xvir 42, 4.
Munda urbs 24, 42. 40, 47. *Epit.* 115.
Munii Celeres 23, 8.
L. Murœna *Epit.* 76, 86.
Murcia 1, 33.
Murgantia, urbs Samnitum 10, 17. 24, 37. 26, 1.
Mutila opp. 41, 11. Mutilum caſtrum 30, 23. 31, 2. 33, 37.
Mutilus *Epit.* 89.
Mutina 21, 25. 27, 21. 29, 55. 35, 4, 6. *Epit.* 117. obſidetur 21, 25. recipitur 41, 16. Mutinenſis ager 41, 14.
Mutines Hipponiates, Annibalis ducum unus 25, 40. 26, 21. civitate Romana donatur 27, 5. Mutinis filius 38, 42.
Mycenia urbs 32, 39.
Myla fl. 24, 30, 31.
Mylæ urbs 42, 54.
Mylaſſenſes pop. 45, 25.
Mylias (*ſive* Milyas) 38, 39.
Myndus urbs 37, 16. Myndii 32, 44.
Myonneſus prom. 27, 28, 31. 37, 13. *Epit.* 37.
Myrina urbs 33, 30.
Myſi pop. 37, 40.
Myſia 38, 39.
Mytia. *vide* Mitya.

N.

NAbis 29, 12. ejus crudelitas in Argivos 32, 38. ejus & T. Quintii colloquium 39. ejuſd. cum Romanis pacis conditiones *ibid.* & 34, 34. ejus in apparando bello diligentia 34, 27. Lacedæmonem ſe recipit, fuſo exercitu 35, 30. Achæorum agros populatur 25. interficitur 35. ejus uxor Argos ad feminas ſpoliandas miſſa 32, 40. ejus filius in triumphum ductus 34, 51.
Nadagara urbs 30, 29.
Nævia porta 2, 11.
Nævius Criſpinus 24, 40. L. Nævius Balbus IIIvir 45, 13. M. Nævius 38, 56. Q. Nævius IIIvir 34, 52. 35, 40. Q. Nævius Matho pr. 39, 32.
Narbon *Epit.* 134.
Narnia 27, 11, 45. 29, 15. à fl. Narnia appellatur 10, 10. ubi ſita 10, 9. Narnienſis tribus 29, 37.
Naſos inſ. quæ & Naſus atque Naſſus 25, 24, 29. 26, 31.

21. à Romanis capitur 31.
Attius Navius 1, 36. *Ep.* 1. Q. Navius centurio 26, 4. ejus bellica virtus 6.
Naupactus urbs 26, 26. 32, 31. obsidetur 36, 30.
Naustathmos portus 37, 31.
C. Nautius (*sive* Naucius) COS. 2, 52. in Volscos mittitur 51. C. Naucius Rutilius COS. 4, 52. L. Naucius COS. 3, 25. ejus res gestæ 26. ad Eretum cum Sibinis pugnat. 29. Sp. Nautius COS. 2, 39. Sp. Nautius legat. 4, 17. COS. 9, 22. 10, 40. Sp. Nautius Rutilius trib. mil. coæs. pot. 4, 39. iterum 47, 61.
Naxus inf. 26, 24.
Neapolis 8, 22. Neapolitani legati 22, 32. Neapolitanum fœdus 8, 25. Neapolitanus ager 24, 13, 17.
Nemus 27, 32. 34, 40.
Neo Thebanus 45, 31.
Neocretus, dux Antiochi regis 37, 40.
Neon Bœotius 44, 48.
Nepet opp. 6, 10. 9, 14. 27, 11. 29, 15. Nepesini 6, 10. Nepesinus ager 5, 19. 26, 34.
Nephelis prom. Ciliciæ 33, 20.
Nepheris *Epit.* 51.
Neptunus 1, 9. 5, 13. 22, 10. Neptunus Equester 1, 9. Neptuniæ aquæ 39, 44.
Nequinum opp. 10, 9, 10.
Nero *Epit.* 139, 140. C. Nero, *vide* Claud.
Nervii pop. *Epit.* 104, 139.
Nerulum opp. 9, 20.
Nasatium opp. (*vel* Nasatium) 41, 11.
Nasiotæ pop. 38, 28.
Nassus fl. 45, 29.
Nicæa urbs 28, 5. 32, 3.
Nicæla 35, 26.
Nicæus Jupiter 43, 21.
Nicander, archipirata 37, 11.
Nicander, prætor Ætolorum 38, 4, 5.
Nicanor 33, 8.
Nicatoras, regia Macedonum cohors 43, 19.
Nicephorium, Veneris templum 32, 33, 34.
Nicias pr. 38, 8. 44, 10.
Nico princeps Tarentinæ conjurationis 25, 8, 9. 27, 18. Nico, Perco cognominatus 26, 39.
Nicodemus, Ætolorum dux 38, 5.
Nicomedes, Bithyniæ rex 36, 16. *Epit.* 76, 93.
Nicostratus, Achæorum prætor 32, 14, 15.
Nilus fl. 44, 19. *Epit.* 112.
Nisiteæ pop. 33, 18.
Nola opp. 9, 28. 23, 14, 16. Nolani 8, 26. Nolanus senatus 23, 39. Nolanus ager 23, 14, 15.
Noliba opp. 35, 22.
Nomentum opp. 1, 38. 4, 22. Nomentana (*antea* Ficulnensis) via 3, 52.
A. Nonius *Epit.* 69.
Norba opp. 7, 42. 11, 34. 32, 2. Norbani pop. 8, 1. Norbanus ager 8, 19.
Cn. Norbanus *Epitom.* 85, 89.
Nortia Dea 7, 3.
Notium urbs 37, 26.
Nova Carthago 28, 17.
Nova via 5, 52.
Novæ Tabernæ 3, 48.
Novendiale sacrum 1, 31. 21, 62. 26, 23. 27, 38, 39. 30, 38. 34. 44. 35, 9. 38, 36. 39. 22. 44. 18.
Novensiles Divi 8, 9.

Nuceria

Nuceria opp. 9, 41. 23, 15, 16. 27, 3. Nucerini 27, 3. Nucerinus ager 9, 38.
Numa. *vide* Pompilius.
Numantini *Epit.* 54, 55, 56, 57, 59. Numantina clades *Epit.* 56. Numantinum fœdus *ibid.* Numantinum bellum *ibid.*
C. Numatius mag. eq. 22, 49.
Numerius Decimus Samnis 22, 44.
Numicius fl. 1, 2. L. Numicius Circæjenſis 7, 3. T. Numicius Priſcus COS. 2, 63.
Numidæ 21, 22. gens ad peditria bella rudis, equis tantum habilis 24, 48. ante omnes barbaros in Venerem effuſi 29, 23. 30, 12. populantur agros ſocior. pop. Rom. in Sicilia 26, 21. fraudulenti 26, 12. jaculatores 28, 11. Numidæ equites primo aſpectu contemptiſſimi 35, 11.
Numiſius 8, 11. C. Numiſius pr. 41, 8. T. Numiſius Tarquinienſis legatus 40, 17.
Numiſtro 27, 2.
Numitor 1, 3, 5, 6.
L. Numitorius tr. pl. 2, 58. P. Numitorius trib. pl. 5, 4, 46, 48.
Nurſia opp. 37, 3.
Nurſini pop. 28, 45.
Nymphæum 26, 25. 42, 36, 49.
Nymphius, princeps palæpolis 8, 25, 26.

O.

OEneum opp. 43, 19.
Oblivio fl. *Epit.* 55.
Obrimæ fontes 38, 15.
Ocriculum (*vel* Otriculum) 22, 11. Ocriculani 9, 41.
T. Octacilius propr. 22, 56. COS. 26, 22. T. Octacilius Craſſus IIvir 23, 31. poſtea moritur 26, 23. 27, 6.
Octavia *Epit.* 127, 132, 133, 138.
Octavius Melius 10, 41. Cn. Octavius pr. 28, 38. 80 onerariæ Pœnor. naves capit 46. legatus in Africam mittitur 31, 11. IIIvir 34, 44. Xvir 44, 18. pr. 44, 17. ei triumphus decernitur 45, 35. Cn. Octavius de Perſeo navalem triumphum agit 42. Cn. Octavius occiditur *Epit.* 80.
Octolophum loci nomen 31, 36, 40. 44, 3.
Odomantica (*vel* Odomanticida) terra 45, 4.
Odryſæ opp. 39, 53. 44, 42.
Oeneum 43, 19.
Oeniadæ opp. 26, 24. 38, 11.
Oenus fl. 34, 28.
Oeſalces 29, 29, 30, 31.
Oeta mons 36, 15, 32, 30. 37, 5.
Oetæi montes 41, 22.
Olbienſis ager 27, 6.
Olcades, gens ultra Iberum 21, 4.
Olcinistæ, Illyriæ pop. 45, 26.
Olympia ludi 27, 37. 28, 7. 45, 28.
Olympias Alexandri M. mater 8, 24. Olympias, olim Connocondylum 39, 25.
Olympio legatus 44, 23.
Olympium, Jovis templum 24, 33.
Olympius Jupiter 24, 22, 11.
Olympus mons 38, 19. 44, 6.

Olaïnium opp. 45, 26.
Omolium opp. 42, 38.
Onchestus amnis 33, 6.
Onesimus, Pythonis Macedonis filius 44, 16.
Onomastus 39, 34. 40, 8.
Opimia virgo Vest. 22, 57. *Ep.* 22.
L. Opimius COS. *Epit.* 47. pr. *Epit.* 60. L. Opimius Pansa quæstor 10, 32. Q. Opimius *Epit.* 47.
Opis ædes 39, 22.
Opitergini pop. *Epit.* 110.
L. Opiternius 39, 17.
Oppia virgo Vestalis 2, 1, 42.
Oppia lex 34, 1, 2 & *seqq.*
Oppia Cluvia 26, 34.
C. Oppius tr. pl. 3, 54. 31, 2. 34, 1, 4. L. Oppius tr. pleb. 32, 28. L. Oppius Salinator ædilis pl. 35, 23. pr. 24. M. Oppius 3, 51. Sp. Oppius legatus consularis 3, 50. Sp. Oppius Cornicen Xvir 3, 35, 58.
Opus à Philippo recipitur 28, 7.
Opuntæ seditio facta 32, 32.
Opuntii 28, 6, 7, 8.
Oratio pro militib. in Siciliam relegatis 25, 6. Achæor. prætoris ad Appium 39, 36. L. Æmilii Paulli COS. morituri ad Cn. Cornel. 22, 49. ad milites 40, 27. 44, 38. ad populum quum in Maced. iret 44, 22. ad Quirites 45, 41. Mamerci Æmilii 4, 32, 33. Alexandri Ætoli ad Philippum 32, 33. ad Athenienses 34, 23. Alorci militis Annibalis 21, 13. Annibalis ad Hispanos milites 21, 21. ad milites suos 21, 43. ad Scipionem 30, 30. in senatu Campano 33, 10. ad Antiochum & socios 36, 7. L. Annii pr. ad suos 8, 4. ejusd. Romæ oratio in senatu 5. Antigoni Echecrati f. ad Philippum 40, 55. Antiochi, 35, 44. Arconis pr. 41, 24. Aristhæni prætor. 32, 20, 21. 34, 24. L. Attilii ad Samothraces 45, 5. Bæbii Herennii in Patres 34, 34. Q. Cæcilii Metelli ad censores 40, 46. Callicratis ad Achæos 41, 23. Camilli ad Tusculanos 6, 26. ad Quirites 38. Campanor. legator. in senatu 7, 30. C. Canuleji adversus COSS. 4, 3. Appii Claudii Crassi 5, 3. 6, 40. C. Claudii patrui Appii decemviri 3, 56. Claudii Neronis ad milites 27, 27. M. Claudii Marcelli in milites 27, 15. A. Cornelii Arvinæ fecialis 9, 10. A. Cornelii Cossi dictatoris ad milites 6, 12. in M. Manlium 15. L. Cornelii Scip. ad mil. 27, 20. P. Cornelii Scipionis ad milites 21, 40. 26, 41. 43, 32, 40. ad Celtiberor. principem 26, 50. ad seditiosos milites 28, 27. ejus oratio responsoria ad Fabium 28, 43. ad Annibalem 30, 31. adversus M. Nævium 40, 52. P. Scipionis Nasicæ pro Africano & Asiatico Scipionib. 38, 58. P. Decii trib. mil. ad centuriones 7, 34. ad milites 35. Demetrii adversus fratrem Persen 40, 12. Cornelii Cinnæ ad milites 6, 15. Eumenis ad Patres 37, 53. M. M. Fabii in dictatoris crudelitatem 8, 33. Q. Fabii Max. ad L. Æmilium ne rem prælio præcipitet 22, 39. de creandis consulib. 24, 8. de Africa provincia 28, 40. Falisc. legator. 5, 27. L. Furii COS. ad pop. 2, 54. L. Furii Camilli dictatoris in

senatu de reb. Latinis 8, 13. L. Furii Purpureonis ad Ætolor. legatos 31, 31. L. Furii contra Cn. Manlium 38, 45. C. Furii Camilli ad Ardeates 5, 44. adversus tribunos plebis 51. ad milites hostium multitudine perterritos 6, 7. ad Tusculanos 26. ad Quirites 38. M. Furii, qua Cn. Manlium accusat 38, 45. Hannonis in senatu Carthaginiensi adversus Annibalem 21, 20. ejusd. oratio gravissima, qua Annibalis victoriam elevat 23, 12. M. Horatii Barbati, adversus decemviros 3, 39. M. Horatii ad milites 62. P. Horatii ad Quirites 1, 26. Tulli Hostilii 1, 28. L. Icilii contra App. Claudium decemvirum 3, 45. Indibilis ad Scipionem 27, 19. M. Junii dict. ad P. C. de captivis redimendis 22, 59. Laevini COS. 26, 36. L. Lentuli 9, 4. P. Licinii ad Quirites 5, 18. Sp. Ligustini ad populum 42, 34. Locrensium legator. in senatu de Q. Pleminii crudelitate 29, 18. Lycortæ ad Appium 39, 35. C. Manli adversus nobiles 9, 26. C. Manlii pro se 38, 47. Cn. Manlii ad milites 35, 17. M. Manlii ad dictatorem oratio responsoria 6, 15. T. Manlii ad triarios 8, 10. Manlii Capit. ad plebem 6, 18. T. Manlii ad filium 8, 7. T. Manlii Torquati ne redimerentur captivi suadentis 22, 60. M. Marcelli in milites 27, 15. C. Marcii Coriolani 2, 34. L. Marcii ad milites 25, 38. Q. Marcii ad Persea 42, 40. Massinissæ ad Scipionem 28, 35. Agrippæ Menenii ad plebem 2, 32. Menippi Antiochi regis legati 35, 32. M. Metilli in dictatorem 22, 25. Minicenis ad legatos Rom. pro Antiocho 35, 26. M. Minucii Rufi in Fabii cunctationem 22, 14. Nabidis ad Quintium 34, 30. L. Papirii Cursoris ad milites 10, 39. Persellæ ad patrem 22, 9. Persei contra Demetrium 40, 9. ad Martium 42, 41. ad milites 42, 61. Philippi ad socios 28, 8. ejus legati ad Ætolos 5, 29. contra Romanos 39, 28. ad filios suos Persea & Demetrium 40, 8. L. Pinarii ad milites 24, 38. C. Pontii Herennii F. 9, 1. M. Portii Catonis pro lege Oppia 34, 2. ad tribb. & præfectos 34, 13. de pecunia regis Antiochi 38, 54. Sp. Postumii 9, 8, 9. Sp. Postumii Albini quæ exponit Bacchanalium furores 39, 15. Proculi Julij de Apotheosi Romuli 1, 16. L. Quintii Cincinnati in tribb. 3. 12, 19. T. Quintii Capitolini ad Quirites 3, 67. T. Quintii ad sociar. in Græcia civitatium legatos 34, 22. responsoria ad Nabidem 31. responsoria ad Menippum Antiochi regis legatum 57. in concilio Achæor. 35, 40. ad mag. eq. A. Sempronium Atratinum 6, 29. T. Quintii conjurator. ducis ad suos 7, 41. Rhodior. legator. in senatu contra Eumenem 37, 54. Rhodior. ad P. C. 45, 22. Sabinar. mulier. 1, 13. Saguntinor. legator. ad Romanos 38, 39. Samnitium legator. ad Annibalem 23, 42. P. Scaptii 3, 71. P. Sempronii

pronii in Ap. Claudium conſ. 9, 34. P. Sempronii Tuditani ad commilitones 22, 50. Tib. Sempronii Gracchi pro M. Fulvio procoſ. 39, 5. C. Servilii Ahalæ ad tribb. pl. 5, 9. M. Servilii pro L. Æmilio Paullo 45, 37. Siculor. in Marcellum 26, 30. Sopatri de Andranodori & Themiſtii cæde 24, 25. Sophonisbæ ad Maſiniſſam 30, 12. Metii Suffetii 1, 23. C. Sulpicii ad milites 7, 15. P. Sulpicii oratio reſponſoria ad Minionem 35, 16. P. Sulpicii Galbæ de bello Macedonico 31, 7. Syphacis ad Maſiniſſam 30, 13. Syracuſanorum oratorum ad Marcellum 25, 29. Tarquinij Superbi ad Latinos 1, 52. C. Terentii Varronis ad legatos Campanos 23, 5. Accii Tullii ad COSS. 2, 37. ad cives ſuos 38. Sex Tullii ad dictatorem C. Sulpicium 7, 18. Tuſculanorum dictatoris in ſenatu 6, 26. L. Valerii COS. ad milites 3, 61. ad equites ib. L. Valerii trib. pl. pro abroganda Oppia lege 34, 5. M. Valerii dictatoris pro victore populo 2, 31. M. Valerii Corvini ad milites 7 32. ad conjuratos 8, 40. P. Valerii Voleſi F. COS. ad populum 2, 7. P. Valerii Poplicolæ COS. ad tribb. & plebem 3, 17. Vectii Meſſii ad ſuos 4, 28. Veturiæ ad Coriolanum filium 2, 40. Vibii Virii 26, 13.
Orbitanium opp. 24, 20.
Orchomenon 28, 5.
Orcus 9, 40.
Oreſtæ, gens Macedonum 33, 4. 42, 38.
Oreſtis urbs 27, 33. 31, 40.
Oretani pop. 21, 11. 35, 7.
Oreum urbs 28, 5, 7. 8. 33, 31, 34. 44, 13. oppugnatur, 28, 6. capitur *ibid.* iterum à Romanis & ab Attalo oppugnatur 31, 46. & capitur *ibid.*
Orgeſſum caſtellum 31, 27.
Orgiago regulus 38, 19. uxor ejus, 38, 24.
Oricini pop. 26, 25.
Oricum urbs 24, 40. 34, 50, 52. 45, 33.
Orinx opp. 28, 3.
Oritani pop. 28, 8.
Oriundus fl. 44, 31.
Oroanda opp. 38, 37, 39. Oroandenſes 38, 18.
Oroandes Cretenſis 45, 6.
Oropus urbs 45, 27.
Orſua & Corbis fratres patrueles 28, 21.
Orthobula, uxor Proxeni, veneficii damnatur 41, 25.
Ortheſia 45, 25.
Ortona 2, 43. 3, 30.
Oſca lingua 10, 20. ab Oſcis Atellanæ fabellæ inventæ 7, 2. Oſcenſe argentum 34, 10, 45. 40, 43.
Oſphagus fl. 31, 39.
Oſſa mons 42, 54.
Oſtia Tiberis 2, 34. 23, 38. Ager Oſtienſis 8, 12. *vid.* Hoſtia.
Otriculum *vide* Ocriculum.
Ovile ubi conveniunt Centuriæ ſeniorum & junierum 26, 22.
Ovius Paccius, ſacerdos Samnitium 9, 7. 10, 38.
Oximum opp. 41, 27. 42, 20.

P.

Pachynus prom. 24, 27, 35.
Pactius, Bruttiorum nobiliſſimus 27, 17.

Paculla Minia Campana ſacerdos Bacchanaliũm 39, 13.
Pacuvius Calavius 23, 2, 3, 4, 8, 9.
Padæi 33, 30.
Padus fl. 5, 33, 35. *Epit.* 20. major ac violentior Rhodano 21, 43. Padani campi 21, 35.
Pæonia regio 33, 19. 38, 17. 39, 53. mons Æmathia 40, 3.
Pæſtum opp. 8, 17. 22, 36. 26, 39. Pæſtani 27, 12.
Pætelius. *vide* Petilius.
Palæpharſalus 44, 1.
Palæphatus opp. 32, 13.
Palæpolis 8, 20, 23. Palæpolitani 22, 25. *Epit.* 8.
Palanteum urbs 1, 5.
Palatina tribus *Epit.* 20.
Palatium mons 1, 5, 7, 12.
Paliurus prom. 37, 11.
Pallene urbs 31, 45. 45, 30. Palleníes 38, 28. Pallenſis ager 44, 11.
Pallois templum 1, 27.
Palumbinum opp. 10, 45.
Pamphylia 37, 23. 45, 22.
Pamphylidæ (*vel* Pamphilidæ) præfectus claſſis 37, 22, 23, 24.
Pamphylii 37, 40. 44, 14. Pamphylium mare 38, 13. Pamphylius ſinus 37, 23.
Pan 1, 17.
Panætolium, concilium Ætolor. 31, 28, 32. 35, 32.
Pandoſia urbs, 8, 24. 29, 38.
Pannonii pop. *Epit.* 131, 139.
Panopea opp. 32, 28.
Panopolis opp. 32, 33.
Panormum, *ſive* Panormus, opp. 24, 36. 29, 1. Panormus Samiæ 37, 10, 11.
L. Panſa in campo Martio ſepelitur *Epit.* 119.
Pantaleon, Ætoliæ princeps 42, 15.
Pantaucus legatus 42, 39. 44, 23. Romanis fidē dedit 45.
Paphlagonia 1, 2.
Papinienſis ager 9, 42.
Papinus mons 45, 12.
Papiria tribus 8, 37.
Papirius 4, 8. C. Papirius Carbo pr. 44, 17. C. Papirius Craſſus tr. mil. conſ. pot. 6, 28. C. Papirius Maſo 21, 25. C. Papirius C. F. Maſo post. moritur 25, 2. decemvir ſacrorum moritur *ibid.* C. Papirius Turdus tr. pl. 42, 6. Cn. Papirius Carbo *Epit.* 89. L. Papirius tr. mil. conſ. pot. 6, 22, 38. L. Papirii ſonatoris libido & crudelitas 8, 28. L. Papirius pr. 10, 47. L. Papirius Craſſus COS. 4, 21, 30. dictator 8, 12. COS. 16. COS. iterum 19. L. Papirius Curſor trib. mil. conſ. pot. 6, 5. tr. mil. conſ. pot. iterum 11. mag. eq. 8, 12, dictator 29. mag. eq. ſuccenſet 31. triumphat 37. 9, 46. iterum COS. 9, 7. vini cibique capaciſſimus 16. Prænestino prætori mulctam dicit *ibid.* per Alexandro M. *ibid.* omnes ſuæ ætatis curſu ſuperavit 16. V. COS. 28. dictator 38. Victori Jovi pocillum multi, priuſquam temetum biberet, vovit 42. L. Papirius Maſo pr. 41, 14. L. Papirius Mugilanus (*vel* Mugillanus) *alias* Curſor 4, 30. 42. COS. 4, 7, 8, 30. 8, 23. cenſui agendo à populo præficitur *ibid.* interrex 43. Papirius quinquevir menſarius 7, 21. M. Papirius Atratinus COS. 4, 52. M. Papirius Craſſus

Olaïnium opp. 45, 26.
Omolium opp. 42, 38.
Onchestus amnis 33, 6.
Onesimus, Pythonis Macedonis filius 44, 16.
Onomastus 39, 34. 40, 8.
Opimia virgo Vest. 22, 57. Ep. 22.
L. Opimius COS. Epit. 47. pr. Epit. 60. L. Opimius Pansa quæstor 10, 32. Q. Opimius Epit. 47.
Opis dea 39, 22.
Opitergini pop. Epit. 110.
L. Opiternius 39, 17.
Oppia virgo Vestalis 2, 1, 42.
Oppia lex 34, 1, 2 & seqq.
Oppia Cluvia 26, 34.
C. Oppius tr. pl. 3, 54. 31, 2. 34, 1, 4. L. Oppius tr. pleb. 32, 28. L. Oppius Salinator ædilis pl. 35, 23. pr. 24. M. Oppius 3, 51. Sp. Oppius legatus consularis 3, 50. Sp. Oppius Cornicen Xvir. 3, 35, 58.
Opus à Philippo recipitur 28, 7.
Opunte seditio facta 32, 32.
Opuntii 28, 6, 7, 8.
Oratio pro militib. in Siciliam relegatis 25, 6. Achæor. prætoris ad Appium 39, 36. L. Æmilii Paulli COS. moriturí ad Cn. Cornel. 22, 49. ad milites 40, 27. 44, 38. ad populum quum in Maced. iret 44, 22. ad Quirites 45, 41. Mamerci Æmilii 4, 32, 33. Alexandri Ætoli ad Philippum 32, 33. ad Athenienses 34, 23. Alorci militis Annibalis 21, 13. Annibalis ad Hispanos milites 21, 22. ad milites suos 21, 43. ad Scipionem 30, 30. in senatu Campano 33, 10. ad Antiochum & socios 36, 7. L. Annii pr. ad suos 8, 4. ejusd. Romæ oratio in senatu 5. Antigoni Echecrati f. ad Philippum 40, 55. Antiochi, 35, 44. Arconis pr. 41, 24. Aristhæni præt. 32, 20, 21. 34, 24. L. Attilii ad Samothraces 45, 5. Bæbii Herennii in Patres 34, 34. Q. Cæcilii Metelli ad censores 40, 46. Callicratis ad Achæos 41, 23. Camilli ad Tusculanos 6, 26. ad Quirites 38. Campanor. legator. in senatu 7, 30. C. Canuleji adversus COSS. 4, 3. Appii Claudii Crassi 5, 3. 6, 40. C. Claudii patrui Appii decemviri 3, 56. Claudii Neronis ad milites 27, 27. M. Claudii Marcelli in milites 27, 15. A. Cornelii Arvinæ fecialis 9, 10. A. Cornelii Cossi dictatoris ad milites 6, 12. in M. Manlium 15. L. Cornelii Scip. ad mil. 27, 20. P. Cornelii Scipionis ad milites 21, 40. 26, 41. 43. 31, 40. ad Calnheror. principem 26, 50. ad seditiosos milites 28, 27. ejus oratio responsoria ad Fabium 28, 43. ad Annibalem 30, 31. adversus M. Nævium 40, 52. P. Scipionis Nasicæ pro Africano & Asiatico Scipionib. 38, 58. P. Decii trib. mil. ad centuriones 7, 34. ad milites 35. Demetrii adversus fratrem Persen 40, 12. Cornelii Cinnæ ad milites 6, 15. Eumenis ad Patres 37, 53. M. M. Fabii in dictatoris crudelitatem 8, 33. Q. Fabii Max. ad L. Æmilium ne rem prælio præcipitet 22, 39. de creandis consulib. 24, 8. de Africa provincia 28, 46. Falisc. legator. 5, 27. L. Furii COS. ad pop. 2, 54. L. Furii Camilli dictatoris in senatu

Perræbia 31, 41. 32, 15. 44, 35. Perræbii 33, 34. liberi pronunciantur 20. à Perſeo recepti 42, 53.
Perſæ ab Lacedæmoniis aquam & terram petunt 35, 17. eos circumveniunt in Thermopylis 36, 16.
Perſeis urbs 39, 54.
Perſeus Philippi f. 31, 28, XXX annum agens contendit cum fratre 40, 6. dives 45, 40. munificus 41, 40. Dolopes Amphilochoſque oppugnat 38, 6. rex XX à Carano 45, 9. rex à pop. Rom. appellatus 41, 24. ut & a ſenatu 45, 9. Demetrio fratri iraſcitur 40, 5, 7. eumque apud Philippum patrem accuſat parricidii 8. regnum ſcelere partum invadit 40, 56. Antigonum interficiendum curat 57. Dolopas ſubigit 42, 21. conciliat ſibi Græcas civitates *ib.* Achæos ſollicitat 23. ad Perſea legati mittuntur Roma 42, 6. ad Eumenis cædem ſceleratos quoſd. ſubornat 15. à ſenatu hoſtis judicatur 18. legatos Romam mittit 36. cum Martio legato Rom. colloquitur 38. legatos ad Rhodios mittit 46. de rer. ſuar. ſumma conſilium habet 50, 62. ad bellum milites cohortatur 39, 32. ad Sycurium ſtativa habet 54, 56. Romanos ad prœlium perlicere tentat 58. aciem ſuor. inſtruit *ib.* de pace legatos ad COS. mittit 62. Romanos aggreditur 64. Romanos paſſim vagantes opprimit 65. proximas Illyrior. gentes oppugnat 43, 18. Uſcanam obſidet *ib.* legatos ad Gentium mittit *ibid.* in Macedoniam ſe recipit 21. præſidia ad Tempe diſponit 44, 6. Dium urbem munit 8. ad Pydnam refugit 6. Gentium ſibi adjungit 23. ad Eumenem & Antiochum legationem mittit 24. ad ſilvam Pieriam fugit 43. a ſuis contemnitur *ibid.* oratores cum caduceo ad L. Æmilium Paullum mittit 44. cum filio ſeſe Octavio tradit 45, 7. in cuſtodiam Albam ducitur 42. Perſei mores 41, 20. 42, 5. 44, 27. in Demetrium inſidiæ 55.
C. Perſius 26, 39.
Peruſia opp. 9, 37. in deditionem accipitur 40. capitur 10, 37. diruitur *Epit.* 116.
Peruſini 10, 30, 31. 28, 45.
Peruſina cohors 23, 17.
Peſſinus urbs 34, 3. *Epit.* 29.
Petelinus lucus 6, 20. 7. 41.
Petellia (*ſeu* Petilia) urbs 27, 26. expugnatur 23, 30. 29. 38.
Petellini 22, 16. 23, 20.
P. Petellius legatus 27, 4.
Petilia rogatio 38, 54.
C. Petilius (*ſive* Pœtelius, Pœtilius, *vel potius* Petillius) tr. pl. 7, 15. COS. 27. dictator 9, 28. C. Petilius Balbus COS. 7, 11. de Gallis Tyburtibuſque geminum triumphum agit 7, 11. L. Petilius, ſcriba 40, 29. legat. 44. 37. M. Petilius COS. 9, 24. P. Petilius 27, 4. Q. Petilii tribb. pl. 38, 50, 53. Q. Petilius decemvir 3, 35. pr. urb. 40, 29. Q. Petilius Spurinus pr. 40, 18. COS. 41, 14. 18. Petilia 38, 53, 54, 55. Petilii lex 39, 6.
Petitarus fl. 43, 22.
Petra urbs 39, 26. 44, 32. oppugnatur 40, 22.

C. Petrejus *Epit.* 110.
Phacium opp. 36, 13. vaſtatur 32, 13.
Phaneus 30, 32. 33, 3. *vide* Phaneas.
Phaſtum (*vel* Phaſtus) opp. 36, 13.
Phalanna opp. 42, 54.
Phalannæus ager 42, 65.
Phalara (*ſive* Phalæa) opp. 27, 30. 35, 43. 36, 29.
Phaleria urbe 32, 15.
Phaliſci. *vide* Faliſci.
Phaloria opp. 36, 13. 39. 25.
Phamea Himilco *Epit.* 50.
Phanæ portus 36, 43. 39, 25. 45, 10.
Phaneas (*vel* Phaneus) princeps Ætolor. 32, 32. 36, 8. valetudine oculos laborat 32, 34. Phaneas & M. Acilii altercatio 36, 28. ejus ſuperbia fracta *ibid.* Phaneas Himilconis præf. ad Romanos tranſit *Epit.* 50.
Phanoteus (*vel* Phaneus) caſtellum 32, 18. 43, 21. 45, 26.
Pharnaces, rex Ponticus 40, 2, 20. *Epit.* 108.
Pharſalus urbe Theſſaliæ 32, 33, 35. 33, 10, 13. 36, 49. Romanis deditur 36, 14.
Phaſſilis urbe 37, 22, 23, 24.
Phæa urbe 32, 14.
Phocenſium urbe 31, 42.
Phœnice opp. & lacus 28, 7.
Phœne opp. 32, 13. 33, 6. 35, 30. Romanis deditur 36, 14. Phœnæ 36, 9. Antiocho ſe dedunt *ibid.* eorum ager vaſtatur 42, 56.
Pheriſmus 32, 14.
phoſtum. *vide* Phaſtum.
Phila opp. 40, 67. 44, 2, 30. 34.
Philadelphus *Epit.* 130.
philæus Tarentinus 25, 7.
Philemenus (*ſive* Philomenus) 25, 8, 9. 27, 16.
Philetærus, frater Eumenis 42, 55.
Philippus natura dicacior, quam regem decet 32, 34. ejus mores 27, 33. 40, 3. legatus ad Annibalem mittit 23, 33. inter eum & Annibalem leges ferit *ibid.* legationem alteram ad Annibalem mittit 39. prope ſemipudus fugit 24, 40. terram Macedonicam petit *ibid.* ejus expeditiones 26, 25. proſpere adverſus Ætolos & ſocios pugnat 27, 32. agrum Eleum populatur *ibid.* in cohortem Romanam incurrit 34. fugit *ibid.* ab Ætolico bello revocatur ob domeſticas ſeditiones 35. in Aſiam trajicit 28, 7. Taronem capit *ib.* Hermam & Triphyliam Achæis reddit 28, 8. cum Ætolis pacem init 29, 12. agros Apolloniatium vaſtat *ib.* cum Philippo & Romanis pax *ibid.* quo anno cum Philippo bellum initum 31, 5. Athenas oppugnat 24. re infecta diſcedit 25. Achæos tentat illigare Romano bello *ibid.* Athenienſium agros populatur templaque diruit 26. bellum appetit 28. ejus ſpectatum 34. æque delapſus fere captor 37. occupat Aegueſtas, &c. Eordæam appetunt Romani 39. magna cum bellum apparat 32, 5. cum COS. Romano colloquitur 10. in T. Quinctium indignatur *ibidem.* fugit & Theſſaliam petit 12. ejus caſtra diripiuntur 13. Theſſalas oppida incendit *ib.* luctu Tempe ſtetit poſt

25. ejus nomen in comitiis Argivorum recitatum post Jovem, Apollinem, Herculemque 25. cum T. Quintio colloquitur 32, 35. Argivorum urbem fiduciarium Nabidi tradit 38. Dardanos opprimit 33, 19. Maronitas, qui Eumeni faverent, interficiendos curat 39, 35. Demetrium filium minorem Romam mittit 36. Antigoni præcepti recordatur 40, 21. Æmum montem conscendit 22. duas aras in monte Æmo ponit *ibid.* Petram oppugnat *ibid.* moritur 54. Philippus Epirotar. pr. 29, 12. Philippus Megalopolitanus 36, 13. per ludibrium à Philippo rege salutatur 14. insulæ præficitur 31. Philippus Pœnus, nobile scortum, 39, 32. Philippus præfectus 44, 12. Philippei nummi 34, 57. 37, 58. 39, 9, 7.

Philippopolis 39, 25. capitur 53.

Philistio præf. Epicydis 25, 28.

Philo 37, 45. Philo Chalcidensis 38, 45. P. Philo 9, 26.

Philocles unus ex præfectis Philippi 31, 16. 32, 16, 23, 38, 34, 32. Athenienſium fines depopulatur 31, 26. Athenas oppugnat *ibid.* Philocles Philippi regis legat. 40, 20, 55.

Philocrates, Rhodiorum legatus 45, 25.

Philodemus Argivus 25, 25.

Philomenus. *vide* Philemenus.

Philopoemen (*sive* Philopœmenes,) Achæor. prætor 38, 25. adversus Nabin classem educit 35, 25. fugit in Lacedæmonios nocturnis insidiis opprimit 27. Laconicum agrum depopulatur 30. Lacedæmonios societati Achæor. adjungit 37. à Messeniis capitur 40, 49. veneno hausto exspirat 50.

Philostratus 43, 23.

Philotas 37, 12.

P. Furius Philus prætor 22, 55.

Phliasius ager 33, 14, 15.

Phlius, *urbis*, opp. 34, 7.

Phocæa urbis descriptio 37, 31. oppugnatur à Rom. 32. capitur & diripitur *ibid.*

Phocæenses 33, 32, 34, 36. 38, 39.

Phœbeum, *locus* 34, 37.

Phœnice urbs 29, 12. 34, 13. *Epist.* 101.

Phœnicûs portus 36, 45. 37, 16.

Phocis 28, 7. 36, 11.

Phœnice 29, 12.

Photinus *Epir.* 112.

Phraates, Parthorum rex *Epit.* 59, & 100.

Phragandæ 26, 25.

Phricium, mons & opp. Locridis 36, 13.

Phryges 37, 40. 38, 17.

Phrygia 37, 54. 38, 17.

Phrygius amnis 37, 37, 38.

Phthiotæ 33, 36. Phthiotes Achæi 36, 15. Phthioticus ager 33, 3, 6.

Phylace opp. 45, 26.

Phyſias prætor & dux Ætolorum 27, 32.

Picenum 21, 62. 24, 11. 27, 45. *Epit.* 15. Picenus ager 22, 9. 27, 43, 44.

Picentes 10, 12. *Epit.* 15.

Piera opp. 32. 15.

Pieria 39, 26. 44, 9. Pieria silva 44, 43.

Pietatis ædes 40, 34.

Pisarii, miniſtri ſacrorum Herculis 1, 7.
L. Pinarius COS. 2, 56. mag. eq. 7, 3. pr. 25. L. Pinarius vir acer 24, 37. L. Pinarius Mamercus tr. mil. conſ. pot. 4, 25. M. Pinarius Poſca pr. 40, 18.
Pineus rex 22, 33.
P. Pipius quæſtor 4, 54.
Piræeum, portus Athenarum 31, 26. 41, 27.
Piruſtæ, populi Illyrici 45, 26.
Piſæ 21, 39. Piſani 40, 43. Piſanus ager 34, 56.
Piſaurum, colonia deducta 39, 44.
Piſcina publica 23, 32.
Piſidia 35, 14. 37, 56. Piſidæ 35, 13. 38, 13, 15.
Piſiſtratidæ 31, 44.
Piſiſtratus, Bœotiorum princeps 33, 29, 30.
Piſuetæ 33, 18.
Pithecuſæ (*al.* Pithecuſſæ) inſ. 8, 22.
Pityuſa inſ. 28, 37.
Placentia 21, 39. *Epit.* 20. ab Aſdrubale obſidetur 27, 41. Ligufticis pop. direpta 31, 10. Placentini 27, 10. 33, 24. pileati currum ſequuntur Cn. Cornelii 33, 24. Placentinus ager 34, 56.
Plætorius. *vide* Pletorius.
Plator, præpoſitus Oreo à Philippo 28, 6, 7. 44, 39.
C. Plautius COS. 7, 12. Hernicos devincit 15. magiſt. eq. 27. II COS. 7, 72. 8, 1. cenſor 9, 29. prætor. *Epit.* 52. L. Plautius Hypſæus pr. 37, 47. Venno COS. 8, 19. 9, 20. P. Plautius Proculus COS. 8, 22.
Plebs 35, 27.
Q. Pleminius propr. 29, 6. ejus in Locrenſes crudelitas 29, 8. in catenis Romam mittitur 19, 21. in vinculis moritur 29, 22. 34, 43.
Pleſſina opp. 10, 3.
C. Pletorius (*ſive* plætorius). 34, 45. 42, 26.
Pleuratus Illyrior. rex 26, 24. 27, 30. pater Gentii 44, 30. maritima Ætolis populatur 38, 7. Scerdileti fil. ad Romanos deficit 31, 28.
Pliſtia opp. 9, 21.
Plitendum opp. 38, 28.
A. Plotius *Epit.* 74.
Pœni Romanos invadunt 22, 4. in fugam avertunt claſſem 19. eor. in bello Cannenſi cæſi VIII millia 22, 52. ſocii ad Romanos tranſeunt 28, 25. II millia & CCC cæſi, uno tantum Romanorum amiſſo 23, 16. Syracuſis abſcedunt 24, 36. victores Cn. Scipionem inſequuntur 25, 34. eor. & ſocior. occiſa LVI millia, capta V millia & CCCC. 27, 43. naves LXXX onerariæ captæ 28, 43. funduntur, cæſis ſuor. XX millib. & totid. captis 30, 35. eor. in jurando mos 21, 1. *vide* Carthaginienſes.
Pœninus mons 5, 35.
Pœtneum caſtellum 39, 25.
Politorium urbs 1, 33. *Epit.* 1.
Pollentia (*ſive* Potentia) colonia deducta 39, 44. 41, 27. Pollentiæ Deus ſignum dejectum 39, 7.
Pollia tribus 8, 37. 29, 37.
Poliſca opp. 2, 33, 39.
Polymnus, Syracuſanus, civis ad concordiam hortatur 24, 22.

Polyaratus, princeps Rhodiorum 44, 23, 29. 45, 28.
Polyclitus præfectus Epicydis Syracuſis 25, 28.
polycratia, uxor Arati, Achæorum principis 27, 31.
Polyphantes, dux Philippi 27, 32. 28, 5.
Polyxenidas, exul Rhodius, præfectus Classis regis Antiochi 35, 50. 36, 44. 37, 10. adverſus claſſem Rom. proficiſcitur 28. fugit XLIII navibus amiſſis 30.
Pometia 1, 53. ad Aurunceos deficit 2, 16. capitur, ac prædæ datur militi 25. Pometinæ manubiæ 1, 55.
Pomœrium 1, 26, 44.
Pompeji urbs 9, 38.
Cn. Pompejus Veſtinos & Peligneos in deditionem ac ipſe *Epit.* 76. ex Africa triumphat *Ep.* 89. COS. *Epit.* 97. de liberis Mithridatis triumphat *Epit.* 103. III COS. *Epit.* 107. occiditur *Ep.* 112.
Pompeji liberi devicti à D. Cæſare 34, 9. L. Pompejus tr. mil. 42, 65. Q. Pompejus COS. Thermeſtinos ſubigit *Epit.* 54. Q. Pompejus cenſor *Epit.* 59. occiditur *Epit.* 77.
Pompeji 9, 38.
Numa Pompilius à Curibus arceſſitus 1, 34. ei regnum à Patrib. Rom. defertur 1, 18. ejus juſtitia religioque *ibid.* an Pythagoræ auditor fuerit? *ibid.* & 40, 29. Deorum hominib. injicit 1, 19. cum Ægeria Dea ſibi rem eſſe ſimulat *ibid.* annum in XII menſes deſcribit *ib.* faſtos nefaſtoſque dies inſtituit 20. ſacra ipſe obit *ib.* flamines creat *ib.* Camenis ſacrat lucum 21. Fidei ſolenne inſtituit *ib.* Veſtales virgines legit, & ipſe ſtipendium inſtituit 20. Saltos XII Marti Graidvo legit *ibid.* Numa pontificem Numam Marcium Marci F. ex Patrib. legit *ib.* aram Jovi Eliſio dedicat *ibid.* XLIII annos regnat 21. ejus cadaver duoque arcæ inventæ 40, 29. ejuſdem libri inventi *ibid.* & cremati *ib.* Sex. Pompilius tr. pl. 40, 44.
Pompo 40, 28.
Pomponius 28, 17. L. Pomponius Vejentinus præf. fabrûm 25, 1, 3. M. Pomponius tr. pl. 3, 54. 7, 4, 5. pont. 22, 7, 55. 23, 24. 31, 12. M. Pomponius Matho pont. 22, 35. 29, 11. magiſt. eq. 33. pont 26, 23. ædil. pleb. 28, 10. legatus Delphos ad donum ex præda Aſtrubalis miſſus 28, 45. trib. pl. rogationi in Rhodios interceſſit 45, 21. Sex. Pomponius legat. 22, 51.
Pomptinus ager 4, 25. 6, 5, 6, 12, 22. 42, 2. Pomptina tribus 7, 15. *Epit.* 7. Pomptinæ paludes *Epit.* 46.
Pontia colonia deducta 9, 28.
Pontiani pop. 27, 10.
Cn. Pontificius præt. *Epit.* 103. Tib. Pontificius tr. pl. 2, 44.
Cn. Pontinus prætor *Epit.* 103.
Pontius Cominius 9, 46. C. Pontius Herennii F. 9, 1. ejus ad fecialem reſponſio 9, 11. ſecuri percutitur *Ep.* 11.
Pontus 40, 58. *Epit.* 76, 77, 102, 107. Ponticum mare 40, 22.
Silo Popedius *Epit.* 76.

C. Popilius eques 41, 4. C. Popilius Lænas COS. 42, 9, 10. legat. 44, 19. Cn. Popilius 45, 10, 12. L. Popilius Volſcus tr. mil. conſ. pot. 5, 12. M. Popilius COS. 9, 21. M. Popilius Lænas COS. 7, 12, 16. iterum COS. 17. ei Gallicum bellum extra ordinem datum 23. trajectus prope humerum matari 24. adhortatio ejus ad milites *ib.* de Gallis triumphat 25. COS. IIII. 26. IIIvir 40, 33. pr. 41, 14. M. Popilius Lænas COS. 41, 28. M. Popilius à Numantinis victus *Epit.* 55. P. Popilius legat. ad Syphacem 27, 4. IIIvir 40, 43. T. Popilius legat. 26, 6. elephantos in vallo conficit *ibid.*

Populonii qui & Populonienſes 28, 45. 30, 39.

L. Porcius propr. 28, 10. pr. Marſos vincit *Epit.* 74. L. Porcius Licinius legat. 26, 6. edil. pleb. 27, 6. prat. 27, 37, 48. 34, 53. COS. 39, 32. L. Porcius L. F. Licinius IIvir ædem Veneris Ericynæ dedicat 40, 34. M. Porcius Cato pr. 32, 7. COS. 33, 44. in Hiſpaniam trajicit 34, 8. Hiſpaniam domat 18. & triumphat 45. Victoriæ virginis ædem dedicat 35, 9. Africani inimicus 38, 54. cenſor 39, 41, 44. Rhodior. cauſſam adjuvat 45, 25. funus mortuo filio facit *Epit.* 48. ejus laus 39, 42. M. Porcius Cato Utic. moritur *Epit.* 114. M. Porcius Lecca tr. pl. 32, 7. P. Porcius Lecca IIIvir epulo 33, 34. Porcia lex pro tergo civium lata 10, 9. Porcia baſilica à M. Porcio Catone appellata 39, 43.

Poris, Æniauum princeps 40, 4.

Lars Porſena rex 2, 9. Janiculum capit 10. Romam obſidet 11. pacis conditiones ultro fert Romanis 13. obſides accipit à Rom. *ib.* legatos mittit de reducendo in regnum Tarquinio 15. Porſennæ bona vendere quid 1, 14.

Porta Capena 1, 26. 3, 22. Carmentalis 2, 49. Collina 1, 51. 3, 51. Cœlimontana 35, 9. Decumana 3, 5. 10, 32. Eſquilina 3, 66. 33, 27. Flumentana 6, 20. 35, 9. Jovis 26, 14. principalis dextra 40, 27. principalis ſiniſtra *ibid.* Quæſtoria 34, 46. Quintana 41, 2. Trigemina 41, 27.

Poſideum prom. 44, 21.

Poſidonia, colonia deducta *Ep.* 14.

Poſſinus 29, 11.

Poſtumia virgo Veſtalis 40, 44.

A. Poſtumius dictator 2, 19. ad lacum Regillum pugnat *ibid.* ædem Caſtori vovet 20. triumphat *ibid.* COS. 21. bello Latino dictator 26. conſulatu ſe abdicat 21. A. Poſtumus COS. & flamen Martialis *Epit.* 19. A. Poſtumius Albus COS. 4, 5. A. Poſtumius Albinus pr. 39, 29. A. Poſtumius Albinus Luſcus COS. 40, 35. A. Poſtumius Albinus cenſor 41, 27. Xvir ſacror. 42, 10. COS. in carcerem conjicitur *Epit.* 48. legatus *Epit.* 76. A. Poſtumius Luſcus legat. 45, 17. A. Poſtumius Regillenſis tr. mil. conſ. pot. 5, 16. iterum

Polyaratus, princeps Rhodiorum 44, 23, 29. 45, 22.
Polyclitus præfectus Epicydis Syracusis 25, 28.
polycratia, uxor Arati, Achæorum principis 27, 31.
Polyphantes, dux Philippi 27, 32. 28, 5.
Polyxenidas, exul Rhodius, præfectus Classi regis Antiochi 35, 50. 36, 44. 37, 10. adversus classem Rom. proficiscitur 26. fugit XLIII navibus amissis 30.
Pometia 1, 53. ad Aurunços deficit 2, 16. capitur, ac prædæ datur militi 25. Pometinæ manubiæ 1, 55.
Pomœrium 1, 26, 44.
Pompeji urbs 9, 38.
Cn. Pompejus Veſtinos & Pelignos in deditionem ac ipſi *Epit.* 76. ex Africa triumphat *Ep.* 89. COS. *Epit.* 97. de liberis Mithridatis triumphat *Epit.* 103. III COS. *Epit.* 107. occiditur *Ep.* 112. Pompeji liberi deviêti à D. Cæſare 34, 9. L. Pompejus tr. mil. 42, 65. Q. Pompejus COS. Thermeſtinos ſubigit *Epit.* 54. Q. Pompejus cenſor *Epit.* 59. occiditur *Epit.* 77. Pompeji 9, 38.
Numa Pompilius à Curibus arceſſitus 1, 34. ei regnum à Patrib. Rom. defertur 1, 18. ejus juſtitia religioque *ibid.* an Pythagoræ auditor fuerit? *ibid.* & 40, 29. Deorum metum hominib. injicit 1, 19. cum Ægeria Dea ſibi rem eſſe fimulat *ibid.* annum in XII menſes deſcribit *ib.* faſtos nefaſtoſque dies inſtituit 20. ſacra ipſe obit *ib.* flamines creat *ib.* Camenis ſacrat lucum 21. Fidei ſolenne inſtituit *ib.* Veſtales virgines legit, & ipſe ſtipendium inſtituit 20. Salios XII Marti Graidivo legit *ibid.* Numa pontificem Numam Marcium Marci F. ex Patrib. legit *ib.* aram Jovi Elicio dedicat *ibid.* XLIII annos regnat 21. ejus cadaver duoque arcæ inventæ 40, 29. ejuſdem libri inventi *ibid.* & combuſti *ib.* Sex. Pompilius tr. pl. 4, 44.
Pompo 40, 28.
Pomponius 2, 17. L. Pomponius Vejentinus præf. ſocium 25, 1, 3. M. Pomponius tr. pl. 3, 54. 7, 4, 5. punt. 22, 7, 55. 23, 24. 31, 12. M. Pomponius Matho punt. 22, 35. 29, 11. mag. eq. 33. pont 26, 23. ædd. pleb. 28, 10. legatus Delphos ad donum ex præda Aſtrubalis miſſus 28, 45. trib. pl. rogationi in Rhodios intercedit 45, 21. Sex. Pomponius legat. 21, 51.
Pomptinus ager 4, 25. 6, 5, 6, 12, 21. 42, 2. Pomptina tribus 7, 15. *Epit.* 7. Pomptinæ paludes *Epit.* 46.
Pontia colonia deducta 9, 28.
Pontiani pop. 87, 20.
Cn. Pontificius præt. *Epit.* 103. Tib. Pontificius tr. pl. 2, 44.
Cn. Pontinus pontor *Epit.* 103.
Pontius Cominius 5, 46. C. Pontius Herennii F. 9, 1. ejus ad ſocialem reſponſio 9, 12. ſecuri percutitur *Ep.* 22.
Pontus 40, 56. *Epit.* 76, 77, 102, &c. Ponticum mare 40, 22.
Silo Popedius *Epit.* 76.

C. Popilius eques 41, 4. C. Popilius Lænas COS. 42, 9, 10. legat. 44, 19. Cn. Popilius 45, 10, 12. L. Popilius Volſcus tr. mil. conſ. pot. 5, 12. M. Popilius COS. 9, 21. M. Popilius Lænas COS. 7, 12, 16. iterum COS. 17. ei Gallicum bellum extra ordinem datum 23. trajectus prope humerum matari 24. adhortatio ejus ad milites *ib.* de Gallis triumphat 25. COS. IIII. 26. IIIvir 40, 33. pr. 42, 14. M. Popilius Lænas COS. 41, 28. M. Popilius à Numantinis victus *Epit.* 55. P. Popilius legat. ad Syphacem 27, 4. IIIvir 40, 43. T. Popilius legat. 26, 6. elephantos in vallo conficit *ibid.*

Populonii qui & Populonienſes 28, 45. 30, 39.

L. Porcius propr. 28, 10. pr. Marſos vincit *Epit.* 74. L. Porcius Licinius legat. 26, 6. ædil. pleb. 27, 6. prætor 27, 37, 48. 34, 53. COS. 39, 32. L. Porcius L. F. Licinius IIvir ædem Veneris Ericynæ dedicat 40, 34. M. Porcius Cato pr. 32, 7. COS. 33, 44. in Hiſpaniam trajicit 34, 8. Hiſpaniam domat 18. & triumphat 45. Victoriæ virginis ædem dedicat 35, 9. Africani inimicus 38, 54. cenſor 39, 41, 44. Rhodior. cauſſam adjuvat 45, 25. funus mortuo filio facit *Epit.* 48. ejus laus 39, 42. M. Porcius Cato Utic. moritur *Epit.* 114. M. Porcius Lecca tr. pl. 32, 7. P. Porcius Lecca IIIvir epulo 33, 34. Porcia lex pro tergo civium lata 10, 9. Porcia baſilica à M. Porcio Catone appellata 39, 43.

Poris, Ænianum princeps 40, 4.

Lars Porſenna rex 2, 9. Janiculum capit 10. Romam obſidet 11. pacis conditiones ultro fert Romanis 13. obſides accipit à Rom. *ib.* legatos mittit de reducendo in regnum Tarquinio 15. Porſennæ bona vendere quid 1, 14.

Porta Capena 1, 26. 3, 22. Carmentalis 2, 49. Collina 1, 51. 3, 51. Cœlimontana 35, 9. Decumana 3, 5. 10, 32. Eſquilina 3, 66. 33, 27. Flumentana 6, 20, 35, 9. Jovis 26, 14. principalis dextra 40, 27. principalis ſiniſtra *ibid.* Quæſtoria 34, 46. Quintana 41, 2. Trigemina 41, 27.

Poſideum prom. 44, 11.

Poſidonia, colonia deducta *Ep.* 14.

Poſſinus 29, 11.

Poſtumia virgo Veſtalis 40, 44.

A. Poſtumius dictator 2, 19. ad lacum Regillum pugnat *ibid.* ædem Caſtori vovet 20. triumphat *ibid.* COS. 21. bello Latino dictator 26. conſulatu ſe abdicat 27. A. Poſtumus COS. & flamen Martialis *Epit.* 19. A. Poſtumius Albus COS. 4, 5. A. Poſtumius Albinus pr. 39, 29. A. Poſtumius Albinus Luſcus COS. 40, 35. A. Poſtumius Albinus cenſor 41, 27. Xvir ſacror. 42, 10. COS. in carcerem conjicitur *Epit.* 48. legatus *Epit.* 76. A. Poſtumius Luſcus legat. 45, 17. A. Poſtumius Regillenſis tr. mil. conſ. pot. 5, 16. iterum

6, 22. A. Poſtumius Tubertus mag. eq. 4, 23. dictator 26. ludos magnos vovet 27. ejus prudentia *ibid.* triumphus 29. L. Poſtumius tr. mil. conſ. pot. 6, 1. COS. 9, 44. de Samnitib. triumphat *ibid.* L. Poſtumius conſularis damnatus *Ep.* 11. prætor *Ep.* 83. L. Poſtumius Albinus pr. 22, 35. L. Poſtumius III COS. 23, 24. cum exercitu à Gallis deletus *ibid.* ejus caput præciſum Boji auro cœlant, poculoque eo libant *ib.* L. Poſtumius Albinus pr. 40, 35. de Luſitanis triumphat 41, 6. COS. 28. cenſuram petit 43, 14 flamen Quirin. 45, 15. L. Poſtumius Megillus propr. 10, 27. COS. eadem Victoriæ facit & dedicat 32. apud P. C. ob negatum ſibi triumphum queritur 37. interrex 27, 6. L. Poſtumius Regillenſis tr. mil. 6, 22. L. Poſtumius Tempſanus pr. 39. 23. L. Poſtumius cui Tympano cognomen, occiditur 34, 46. M. Poſtumius tr. mil. conſ. pot. 4, 31. X millib. æris gravis damnatur 41. M. Poſtumius tr. mil. conſ. pot. 5, 1. M. Poſtumius Albinus tr. mil. conſ. pot. 5, 1. M. Poſtumii Pyrgenſis publicani fraus & mulcta 25, 3. ei dies dicitur 4. M. Poſtumius Regillenſis trib. mil. conſ. pot. 4, 49. lapidib. obruitur 50. P. Poſtumius COS. 2, 16. de Sabinis triumphat *ibid.* Sp. Poſtumius cenſor 8, 17. COS. *ibid.* & 16. mag. eq. 23. Sp. Poſtumius COS. 9, 1. cum Pontio de fœdere agitat 4. per ſocialem Samnitib. deditus non accipitur 10, 11. Sp. Poſtumius Albus legat. 3, 70. 4, 27. ſaxo ictus, acie excedit 4, 28. trib. mil. conſ. pot. 4, 25. legatus Athenas mittitur ut leges Solonis &c. deſcriberet 3, 31. Xvir 33. Sp. Poſtumius Albinus pr. 37, 47. COS. 39, 6, 8. de Bacchica conjuratione refert ad ſenatum 14. augur 47. moritur 40, 42. Sp. Poſtumius Albinus pr. 39, 45. Sp. Poſtumius Regillenſis cenſor 6, 27. Poſtumiana imperia 4, 29.

Potentia. *vide* Pollentia.

Potidania, urbs Æolis 28, 8.

Potitia gens 9, 29.

Potitii, miniſtri Sacrorum Herculis 1, 7. 9, 29.

Præneſte 2, 19. 6, 29. à Latinis ad Romanos deſciſcit 2, 19. per deditionem recipitur 6, 29. à ſervitiis occupatur 32, 26. Præneſtinis bellum indictum 6, 22. Præneſtini Romam hoſtili more accedunt 6, 28. terga vertunt 29. eorum VIII oppida capiuntur *ibid.* Caſilinum occupant 23, 17. Præneſtinis militib. ſtantus Rom. duplex ſtipendium & quinquennii militiæ vacationem dat 20. Præneſtini montes 3, 8. Præneſtinus ager *ibid.*

Prætutianus ager 22, 9. 27, 43.

Præſiæ, continentis Atticæ locus 31, 45.

Præxo, Delphica ſacerdos 42, 15, 17.

Priaticus campus 38, 41.

Priene urbs 38, 13, 21.

Priſci Latini 1, 3.

Privernum 8, 19. 27, 11. Privernates 7, 15. vincuntur & eorum

INDEX.

eorum urbs in deditionem accipitur 16. deficiunt, & subiguntur 8, 1. eis civitas data 21. eorum senatus transTiberim habitare jussus 20. de eis senatus consulitur 21. Privernas bellum 8, 19, 20.

Proca rex 1, 3.

Proculus Geganius Macerinus COS. 4, 12. Proculus Julius 1, 16. Proculus Virginius COS. 4, 12.

Proerna urbs 36, 14.

Propontis, finus maris 38, 16, 18.

Proserpina 24, 38, 39. ejus thesauri 29, 8. & 31, 12. templum 29, 15. fanum 29, 18.

Prorenus veneno tollitur ab uxore 41, 25.

Prusias Bithyniæ rex 28, 7. 37, 25. Annibalem post Antiochum recipit 40, 51. Romam venit 45, 44. ejus assentatio *ibid.* per legatos de Eumene conqueritur 44, 24. *Ep.* 46. à Nicomede filio occiditur *Epit.* 50.

Prytanis, magistratus apud Rhodios 42, 45.

Pseudophilippus *Epit.* 49, 50. Pseudophilippus alter in Macedonia cum exercitu cæditur *Ep.* 53.

Ptelum opp. 35, 43. diruitur 42, 67.

Ptolemæus Ægypti rex 27, 4. *Epit.* 14. legatos mittit Romam 31, 9. Ptolemæus Philopator 32, 33. Ptolemæus Ægypti rex Antiochi filiam ducit 35, 13. ejus legati 37, 3. 45, 13. Ptolemæus major, & Ptolemæus minor 44, 19. reconciliantur 45, 11. Ptolemæus Ægypt. rex à minore fratre regno pellitur *Ep.* 46.

Ptolemæus rex Ægypti inter curationem moritur *Epit.* 52. Ptolemæus Euergetes *Ep.* 59. Ptolemæus Cyrenar. rex Heredem pop. Rom. relinquit *Ep.* 70.

Publicia *Epit.* 48. Publicii tribus 7, 15.

Publicius clivus 27, 37.

C. Publicius Bibulus tr. pl. 27, 22. L. Publicius Bibulus 28, 53.

Publicola 7, 32.

Publilia nobilis femina *Epit.* 48.

C. Publilius 8, 28. Publilius Philo censor 8, 27. Q. Publilius tr. pl. 6, 29. M. Manlio diem dicit 20. Vir nefarius 7, 21. Q. Publilius Philo COS. 8, 12. pr. 15. & 20, 8. mag. eq. 8, 16. II COS. 22. Q. Publilio omnium primo prolatum imperium, & acto honore decretus triumphus 26. Q. Publilius Philo COS. 9, 7. ejus res gestæ 13. T. Publilius augur 10, 9. Volero Publilius ad tribunos appellat 2, 55. provocant ad populum *ibid.* lictoren repellit *ibid.* trib. pl. 56. rogationem fert ad pop. ut plebeji magistratus tributis fiant comitiis *ibid.* à plebe trib. unus reficitur *ibid.*

Pudicitiæ patriciæ templum 10, 23. plebejæ ara *ibid.*

Pulchri prom. 29, 27.

Pupinia regio 26, 9.

Pupinienſis ager 9, 42.

Cn. Pupius IIvir 22, 33. P. Pupius 4, 54.

L. Puppius ædilis 39, 39. pr. 45.

Puteoli 24, 12, 13. 32, 29. 34, 44.

Pyrrhus

Pydna, urbs Macedoniæ 44, 6, 10, 42. Pydnæi 44, 45.
Pygela portus 37, 11.
Pylæ 32, 4. Pylaïcum concilium 31, 52. 33, 35.
Pylæmenes rex 1, 1.
Pylleon 42, 42.
pylus opp. 27, 30.
Pyra (*locus Herculi ſacer*) 36, 30.
Pyrenæi montes 21, 23. *Epit.* 21. Pyrenæi portus 34, 8.
pyrenes prom. 26, 19.
Pyrgus Eleorum *caſtellum* 27, 34. Pyrgi colonia 36, 3.
Pyrrhæum, propugnaculum Ambraciæ 38, 5, 6.
Pyrrhias 27, 30.
Pyrrhus Epirotar. rex in Italiam venit *Epit.* 12. 7, 29. 31, 3. populabundus Romam procedit *Ep.* 13. Italia expellitur *Epit.* 14. caſtra primum metari docuit 35, 14. ejus in redimendis captivis liberalitas 22, 59. ei nunciatum ut ſibi à veneno caveret 39, 51. ejus fœda mors ob ſpoliatam Proſerpinam 29, 18. Pyrrhi caſtra, (*locus in Triphylia terræ Melotidis*) 32, 13. 35, 27. Pyrrhi regia, Ambracia 38, 10.
Pythagoras Samius 1, 18. 40, 29. Pythagoræ præfectus præſidio Lacedæmonem ad Nabin venit 29. cauſſa fuit ne Sparta caperetur 38. ſupplex Quintio 39.
Pythius Apollo 23, 11. Pythicæ ſortes 5, 23. Pythicum oraculum 4, 15. Pythica vox 1, 56.
Pytho Macedo præf. 44, 12.
Pythoum opp. 42, 53. 44, 2, 32, 35.

Q.

Quietis fanum 4, 40.
Quinquatria 44, 20.
Quinquatrus 26, 27.
Quintiana porta 41, 2.
Quintia gens 3, 12.
Quintilius Varus 30, 1. Cn. Quintilius clavi figendi cauſſa dictator 8, 18. M. Quintilius Varus tr. mil. conſ. pot. 5, 1. P. Quintilius Varus pr. 29, 38. 45, 44. cum Magone in agro Gallor. Inſubrium pugnat 30, 18. P. Quintilius Varus flamen Martialis moritur 44, 18. Sex. Quintilius Varus legatus 39, 32.
Quintius Capitolinus leg. 4, 17. Quintius Cincinnatus tr. mil. conſ. pot. 4, 49. Cæſo Quintius tribunis reſiſtit 3, 11. capitis arceſſitur *ibid.* à principibus civitatis defenditur 12. de vi in civem illata accuſatus 13. primos vades publicos dedit *ib.* Cæſo Quintius Flamininus IIvir 22, 33. C. Quintius Cincinnatus tr. mil. 6, 32. Cn. Quintius Capitolinus ædilis 7, 1. D. Quintius 24, 39. L. Quintius tr. mil. 8, 25. L. Quintius Cincinnatus Cæſonis pater COS. 3, 12, 19. non patitur ſe contra S. C. conſulem reſici 21. ab opere agreſti ad dictaturam arceſſitur 26. patronus ab exercitu ſalutatur 29. triumphans urbem ingreditur *ibid.* dictatura in ſex menſes accepta ſe abdicat *ibid.* C. Servilium Ahalam mag. eq. dicit 4, 14. L. Quintius Cincinnati F. trib. mil. conſ. pot. 4, 16. mag.

mag. eq. 17. iterum tr. mil. conſ. pot. 35. III. trib. mil. conſ. pot. 44. IV. 6, 6. L. Quintius Criſpinus IIIvir 39, 55. pr. 39, 6. de Luſitanis Celtiberiſque triumphat 42. L. Quintius Flamininus augur 25, 2, pr. 31, 49. L. Quintius frater COS. 32, 26. COS. 35, 10. L. Quintius Flamininus quam ob cauſſam à ſenatu motus 39, 45. P. Quintius Cincinnatus tr. mil. conſ. pot. 42, 60. Q. Quintius tr. mil. conſ. pot. 6, 36. T. Quintius IIIvir 3, 3. vulneratur 5. T. Quintius tr. conſ. pot. 6, 28. mag. eq. 7, 11. IIvir 8, 16. T. Quintius Barbatus interrex, COS. 4, 7. T. Quintio COS. gratiæ actæ, quod ejus opera mixta diſcordia inter COS. & tribunum 2, 57. T. Quintius COS. 56, ejus ingenium 60, 64. T. Quintius Capitolinus III. COS. 3, 12. IV. COS. 66. ejus laus 69. V. COS. 40, 8. T. Quintius Capitolinus togatus 40, 11. quæſtor. 3, 25. T. Quintius Capitolini F. Cap. tolinus COS. 4, 72. tr. mil. conſ. pot. 60. mag. eq. 6, 11. T. Quintius L. F. Cincinnatus (eidem & Penno cognomen) COS. 4, 26. T. Quintius Cincinnatus tr. mil. conſ. pot. 6, 4. iterum 18. dictator 28. T. Quintius VIIIs. Præneſtinorum oppida vi capit 6, 29. triumphans urbem ingreditur ib. T. Quintius Criſpinus 24, 39. ejus duellum cum Badio Campano 25, 18. cum magna laude ad COSS. deducitur ibid. pr. 27, 6. T. Quintius Flamininus ædilis cur. ludos ſcenicos apparat 32, 4. IIIvir 49. COS. 32, 7. Brundiſio in Græciam ſolvit 9. T. Quintii & Philippi colloquium 32, 35. T. Quintius pacis leges dat 33. Corinthum proficiſcitur & Anticyram 40. ejus literæ 33, 25. ei imperium prorogatum 11, 29. Quintius Argos oppugnat 34, 25. Lacedæmonem oppugnat 26. T. Quintius civitatum legatos Corinthi alloquitur 47. per triduum triumphat 51. Naupactum ſe recipit 36, 34. T. Quintius ſorte quad. nutriendæ Græciæ datus 35. cenſor 37, 58. 38, 28. augur 42, 44. T. Quintius Flamininus legatus 45, 42. ejus ingenium 36, 32. ejuſd. & P. Scipionis comparatio 35, 10. T. Quintius Pennus COS. 4, 20. iterum 30. tr. mil. conſ. pot. 31. mag. eq. 6, 42. dictator 7, 9. COS. 18, 22. T. Quintius Torquatus 8, 6. Quintii Albani in Patres lecti 1, 30. Quintia prata 3, 26.

Quirina tribus *Epit.* 19.

Quirinalis flamen à Numa creatus 1, 20. Quirinalis collis 1, 44. 5, 46.

Quirinus 1, 20, 32. Quirini ædes 10, 46. 28, 11.

Quirites unde dicti 1, 13. Quiritium foſſa 1, 33.

R.

M'. Rabulejus Xvir 3, 35.

Racilia, uxor L. Quintii Cincinnati 3, 26.

L. Rammius Brundiſinus 42, 17, 41.

Ramnenſes equites à Romulo inſtituti 1, 36. Ramnenſes

tribus antiquæ 10, 6. Ramnenſis curia 1, 13.
Reate 25, 7. 26, 11, 23. 28, 45. 37, 3. 40, 2, 45. 43, 13.
Regillus lacus 2, 19, 20. *Epit.* 2.
Remus 1. 5, 6.
M. Retius legat. 27, 36.
Rhætia. *vide* Rhetia.
Rhage urbs 32, 15.
Rhaphia opp. 35, 13.
Rhea Silvia 1, 3, 4.
Rhegium opp. 24, 1. 26, 12, 39. 28, 28. Rhegini 23, 30. 36, 42.
Rhenus fl. *Epit.* 137, 138, 140.
Rhetia *Epit.* 129. Rheti pop. 5, 33.
Rhinocolura urbs 45, 11.
Rhion (*vel* Rhium) fretum 27, 29, 30. 28, 7.
Rhiſiaſus Pellenenſis 32, 22.
Rhizon urbs 45, 26. Rhizonitæ *ibid.*
Rhoda caſtellum 34, 8.
Rhodanus fl. 21, 26, 31.
Rhodii legatos ad Philippum mittunt 27, 32. eor. naves conjungunt ſe claſſi Rom. 31, 46. Perſeam à Philippo armis vindicant 33, 18. fundunt Macedonas & Perſea potiuntur *ibid.* eorum erga pop. Rom. fides 4. Romanis auxilio veniunt 37, 9. inſequuntur claſſem regiam 24. eis Lycia & Caria data 38, 39. legatos de pace Romam mittunt 44, 14. qui in caſtra ad Paullum COS. veniunt 35. Rhodii principes legatos Rom. ut Rhodum devehantur, orant 45, 10. Rhodii linguam habent venalem *ib.* eor. legati veſtem mutant 20. Rhodiis ut bellum indicere-

tur, rogatio promulgata 21. cum Rhodiis deprecantibus ſocietas juncta *Epit.* 46. Rhodia cohors 33, 18.
Rhoduntia, cacumen montis Oetæ 36, 16, 17, 19.
Rhœteum opp. 37, 9, 37.
Roma conditur 1, 6. intra annum inſtaurata 6, 4. Albæ ruinis creſcit 1, 30. Anco Martio rege ut creverit 33. hoſtib. in civitatem acceptis augetur 33. muro lapideo cingitur 38. à Servio Tullio amplificatur 44. quadrifariam diviſa regionibus 43. Romæ civitatis forma mutatur iterum anno CCCI quam condita eſt 3, 33. mulierum penuria laboratr, 9. religionib. externis inceſſitur 25, 1. Romæ primum omnium templum Jovis Feretrii conſecratum 1, 10. Romæ magnus terror audita ſuor. clade ad Thraſymenum 22, 7. Romæ lapidib. pluit 36. in foro boario ſanguine pluit 24, 10. Romani ab Albanor. ſtirpe oriundi 1, 23. Romana juventus Sabinas virgines rapit 1, 9. Romani ad veterem portam Palatii funduntur à Sabinis 12. inter Romanos & Albanos fœdus initum 24. hoſtib. potius quam regibus urbem patefacere malunt 2, 15. vincunt Volſcos 64. Romani milites odio Xviror. vinci ſe patiuntur 3, 42. Romani equites frenos equis detrahunt 4, 33. Romani cedunt Volſcis 38. ab Æquis vincuntur 46. vincunt Volſcos & eor. ſocios 57. ab Æquis fugantur 5, 28. cæſi à Gallis ut ne nuncius quidem clades Romam veneret

38.

38. deſpondent animos Gallorum adventu 39. quo pretio ſe à Gallis rede nerint 48. Volſcorum fines deprædantur 6, 31. Hetruſcos invadunt 9, 37. legatos Carthaginem mittunt 21, 18. eis reſponſum quale redditum *ibid.* Ticinum ponte jungunt 45. Ticino relicto Placentiam perveniunt 47. à Pœno vincuntur 56. Romanorum cæſor. in Cannenſi pugna nu nerus 46. capta Tarento ceduntur 25, 9. vincuntur navali certamine à Tarentinis 26, 39. Romani & ſuum habent Annibalem 28, 18. ſolliciti ob Aſdrubalis adventum 42. Rom. legati à Carthaginienſibus prope violati 30, 25. inter Romanos & Carthaginienſes poſtremo pax facta 43. Romana legatio ad Aſiaticas inſulas 42, 5. Romanor. in Græcia crudelitas 42, 4. Romana gens victa quiescere nequit 9, 3. Rom. populus invictus quod in ſecundis rebus ſapere & conſulere meminerit 30, 42. Romanæ reip. laus *præf. lib. primi.* Romanor. equitas 32, 14. 36, 20. auctoritas ac terror 37, 45. 45, 12. avaritia 24, 32. 33, 42. 42, 52. bella felicia, quia juſta 44, 22. cladeſ 2, 59. 10, 35. 22, 7, 37. 23, 24. 25, 16, 19, 21, 34, 36. 26, 1. 27, 14, 29. 31, 2. 44, 12. gratitudo 2, 10. 27, 12. 30, 15, 21. 44, 16. integritas 30, 25. modeſtia 3, 6. 36, 4, 20. virtus in adverſis 26, 41.

T. Romilius 3, 25, 33.

Romphæa Thracum 31, 39.

Romulea urbs 10, 17.

Romularia. *vide* Ruminalis.

T. Romulejus IIIvir epulo 33, 44.

T. Romulius COS. 3, 31. Xvir 33.

Romulus Silvius rex. Albanor. 1, 3. Romuli & Remi educatio 4. Romulus & Remus Amulium obtruncant 5. Romulus fratrem liberat *ib.* Romulus & Remus avum Numitorem regem ſalutant 6. de urbe condenda cogitant *ib.* & diſſident *ib.* Romulus Palatinum ad inaugurandum capit *ibid.* Remum occidit *ib.* Urbem ſuo nomine condit 7. Palatinum munit: ſacra Diis aliis Albano ritu facit *ibid.* jura dat 8. XII lictores inſtituit *ibid.* aſylum aperit *ibid.* C creat ſenatores, & cur. *ibid.* legatos mittit ad connubium populo ſuo petendum 9. Neptuno ludos parat *ibid.* Sabinas raptas conſolatur *ibid.* Cecieneſium regem obtruncat 10. Capitolium aſcendit, ac templum Jovi dedicat *ibid.* Jovi Statori templum dedicat *ibid.* populum in curias XXX dividit 13. CCC Celeres ad ſui corporis cuſtodiam inſtituit 15. terris eripitur 16. Deus creditur *ibid.* XXXVII annos regnat 21. alter, Camillus 5, 49.

L. Roſcius *Epit.* 99. legat. 4, 17.

Roſellanus ager. *vide* Roſellanus.

Rubra ſaxa, *locus* 2, 49.

Rubrum mare 45, 9.

Ruffrium (*vel* Ruffium) opp. 8, 25.

Ruminalis (*antea* Romularis) ficus 1, 4. 10, 23.

P. Rupilius *Epit.* 59.
Ruſcino portus 21, 24. 30, 10.
Rutiliani 28, 45. Ruſillanus (*vel* Roſellanus) ager 20, 4. 37.
Rutili pop. 1, 2, 56.
P. Rutilius *Epit.* 70. trib. pleb. 43, 16. 44, 16. P. Rutilius Calvus pr. 45, 44. Sp. Rutilus Craſſus trib. mil. conſ. pot. 4, 47.

S.

SAbatina tribus 6, 5. *Epit.* 6.
Sabatini pop. 26, 33.
Sabellæ cohortes 10, 19.
Sabellus ager 8, 1.
Sabini bellum contra Romanos movent. ob raptum filiarum 1, 11. arcem tenent *ibid.* funduntur 12. cum Rom. pacem faciunt 19. migrant plures Romam, & Capitolium inhabitant 33. ceteri vincuntur 37. iterum fuſi pacem petunt *ibid.* de Sabinis triumphatum 16. de pace legatos Romam mittunt 18. vincuntur 26, 33. ad portas uſque urbis graſſantur 63. Romanos ſinebi depopulantur 3, 26, 38. acerrimum cum Romanis prœlium committunt 62. eor. caſtra diripiuntur 63. Sabinus bovem miræ magnitudinis ad Dianæ fanum ducit 1, 45. Sabina juventus ſcorta per lasciviam rapit 2, 28. Sabinæ virgines rapiuntur 1, 9. à Romulo conſolantur *ib.* ear. patres Romam migrant *ib.* in Sabinis infans incertus natus 31, 12. Sabinus ager 28, 49.
Sabinus virius Campanus 23, 6.
Sacer ager 38, 39. Sacer mons 2, 32. 3, 52. *Epit.* 2. Sacra via 2, 29. 43, 25.
Sacriportus 26, 39. *Epit.* 87.
Sagaſidicus ager 38, 15.
Saguntam 21, 5, 6, &c. Saguntini legatos Romam mittunt 21, 6. oppugnantur ab Annibale 7. eor. urbs capitur 15. à Romanis recipitur 24, 42. dirutum murum reficiunt 21, 7. Pœnos à mœnib. ſuis exturbant 9. aurum argentumque omne in ignem conjiciunt 14. Saguntini æream coronam Jovi Capitolino donant *ibid.* Saguntini legati Ludinum ſpectatum eunt *ibid.* Saguntina rabies 31, 17.
Salapia 24, 20. traditur Marcello 26, 38. à quo recipitur 27, 1. Salapitani 29, 28.
Salaria via 7, 9.
Salaſſi gens *Epit.* 59, 139.
Salentini 9, 42. 27, 38, 42. eor. ignobiles urbes ad Annibalem deficiunt 25, 2. Salentinus ager 10, 2.
Salera urbs 29, 34, 35.
Salernum, colonia Romana 32, 29. 34, 44.
Salgana opp. 37, 37, 38. oppugnatur 51.
Salii 1, 20, 27.
Salinæ 1, 34. 5, 45. 24, 47. Salinæ Romanæ 7, 25.
Sallentini *Epit.* 15. Sallentinus ager *Epit.* 19.
C. Sallonius triumvir 34, 44. 42, 4. P. Sallonius 7, 41. Q. Sallonius Sarna pr. 37, 10.
Salluvii pop. 5, 35.
Salvii Galli *Epit.* 60.
Salovettius 45, 34.
Salpinates pop. 5, 35, 32.

Salpinas ager 5, 32.
Q. Salvidienus mortem ſibi conſciſcit *Epit.* 123, 127.
Salutis ædes 9, 43. 10, 1. 28, 11. ei dona vota 40, 37.
Salyes pop. 5, 34. 21, 34. 31, 10. Salyum montes 21, 26.
Same inſ. 36, 42. 38, 29, 30.
Sameſi pop. 38, 28, 29.
Samii pop. 31, 31. 33, 20.
Samnis ager 31, 4.
Samnites primo impetu feroces 10, 28. fœdere in ſocietatem accepti 7, 29. Samnitum bellum quibus de cauſſis ſuſceptum 7, 29. vincuntur 33, 36, 37. cum eis fœdus icitur 8, 2. Samnites fraude Palæpoli ejecti 26. ad Romanor. caſtra pugnaturi accedunt 36. funduntur *ibid.* pacem à dictatore petunt *ib.* deficiunt 37. iniquo loco Romanos adoriuntur 38. ad Caudium caſtra locant 9, 2. intercipiunt exercitum Rom. 3. ſub jugum mittunt 6. à Publio COS. fuſi 13. eorum VII millia ſub jugum miſſa 15. Samnites rebellant 21. ad Satriculam cæduntur *ibid.* Samnitium ducem magiſter eq. interficit 22. Samnites ac Lucerini ad internecionem cæſi 23. Samnites ad Caudium ex Apulis redeunt 27. ineunt pugnam adverſus Rom. *ibid.* cæduntur aut capiuntur ad XXX mil. *ibid.* Romanos ex inſidiis adoriuntur 31. eor. XX millia cæduntur *ibid.* auro & argento ſcuta cœlant 40. vincuntur & eorum caſtra diripiuntur *ibid.* Q. Mattium Tremulum COS. aggrediuntur 43. eor. cæſa XXX millia *ibid.* in Samnium ambo COSS. mittuntur *ibid.* de Samnitib. victis à L. Poſtumio & T. Minucio COSS. variant auctores *ibid.* Samnites legatos de pace Romam mittunt 45. eis fœdus antiquum redditum *ibid.* Samnites arma & rebellionem ſpectare, nunciatur à Picentibus 10, 11. COSS. fines eorum depopulantur 14. eos in fugam conjiciunt *ib.* finib. ſuis pulſi Hetruriam petunt 16. eor. oppida à P. Decio COS. expugnantur 17. depopulantur Rom. fines 20. relictis in dimicatione Gallis, in caſtra fugiunt 29. caſtra Romana oppugnant 32. adventu Poſtumii diſcedunt 33. inſtruunt aciem 35. nudi ſub jugum mittuntur 37. ſummo conatu bellum inſtaurant 38. terga vertunt 41. cum eis fœdus quarto renovatum *Epit.* 11. deficiunt *Ep.* 12. iterum 22, 61. Samnites Caudini 23, 41.
Samnium *Epit.* 89.
Samothrace (*vel* Samothraca, *ſive* Samothracia) 44, 25, 45, 46. 45, 2. Samothraces 45, 5.
Samus inſ. 37, 10, 11, *&c.*
Sancus. *vide* Sangus.
Sangarius fl. 38, 18.
Sangus ſemo 8, 20. 32, 1.
Sappinia tribus 31, 2. 33, 39.
Sardes urbs 45, 34.
Sardi pop. 21, 16. *Ep.* 60. ſubiguntur 41, 28. *Ep.* 20. clandeſtinam legationem ad Pœnos mittunt 23, 72. eor. XXX millia à T. Manlio cæſa 40. in ditionem populi Rom. rediguntur 41, 17.
Sardinia inſ. 22, 31. 23, 34. *Ep.* 86.
Sare vicus 38, 41.
Sarnil pop. *Ep.* 62.

Sarpedon prom. 38, 38.
Sarus fl. 33, 42.
Saſſula urbs 7, 19.
Satricula (*ſive* Saticula) 7, 32, 34. 9, 22. Satriculani (*vel* Saticulani) 9, 21. 27, 18. Satriculanus ager 23, 14.
Satricum opp. 7, 27. 28, 11. Romanis ademptum 2, 39. expugnatur 6, 9. igni concrematur 6, 33. obſeſſum 9, 16. Satricani 6, 8. 9, 12.
Saturnalia 2, 21. 32, 1.
Saturnia, colonia Romanorum 42, 10. 39, 55.
Saturnus 2, 21. Saturni ædes 22, 1. 41, 27.
Satyrus princeps legationis Rhodiorum 42, 14.
Savo opp. 28, 46.
Scævola. *vide* Mutius Scævola.
P. Scantinius pont. 23, 21.
Scaptia tribus 8, 17.
P. Scaptius, jus impudens oratio 3, 71.
Scarphia 36, 19.
Scea, Tripolis vocata, 42, 55.
Sceleratus campus 8, 15. Scelerati vicus 1, 48.
Scerdiletus (*ſive* Scerdilædus) rex 26, 24. 27, 33, 35. 44, 31.
Schœnus, mercator 44, 35.
Sciathus (*vel* Scyathus) opp. 31, 28, 45. 35, 43.
Scipio. *vide* Cornelius.
Sciſſis 21, 60, 61.
Scodra urbs 43, 20. 44, 32. Scodrenſes 45, 26.
Scodrus mons 44, 31.
Scopas, Ætolorum prætor 26, 24, 31, 43.
Scordiſci pop. 40, 57. 41, 10. *Ep.* 56.
Scordus mons 43, 20.
Scotuſſa (*ſive* Scotuſa) urbs Theſſaliæ 28, 5, 7. Scotuſſæus ager 33, 6.
C. Scribonius curio quæſtor 39, 44. 41, 31. pr. 24, 35. præfectus ſocium 40, 31. L. Scribonius legatus 22, 61. pr. 32, 1. tr. pl. *Ep.* 49. L. Scribonius Libo IIIvir menſarius 23, 21. pr. 39, 11. 35, 10. ed. cur. 34, 53. IIIvir 39, 23.
Scultenna fl. 41, 18, 18.
Scyathus. *vide* Sciathus.
Scyllæum, promontorium Brettiorum 31, 44. 36, 42.
Scyrus inſ. 31, 45. 33, 30.
Sedetani 34, 10. Sedetanus ager 28, 24. 29, 2.
Segeſtica urbs 34, 17.
Segunda, urbs Celtiberorum 34, 19.
Selepitani pop. 45, 26.
Seleucia 38, 17. *Epit.* 52.
Seleucus Antiochi f. 33, 48. Phoceam recipit 37, 12. agros Eumenis depopulatus 18. ex agro Pergameno movet caſtra 21.
Selga, urbs Piſidiæ 35, 13.
Selinus opp. 33, 20.
Sellaſi opp. 34, 28.
A. Sellius tr. pl. 4, 42.
Selymbria urbs Thraciæ 33, 39.
Semo Sangus (*ſive* Sancus) Deus 8, 20. 32, 1.
Sempronia, uxor P. Scipionis Africani, ſuſpecta de nece mariti 59.
Sempronius Blæſus quæſtor 22, 31. A. Sempronius COS. 2, 21, 34. A. Sempronius Aſellus pr. *Epit* 74. A. Sempronius Atratinus tr. mil. conſ. pot 4, 6, 35, 44. III. 47. mag. eq. 6, 22. C. Sempronius ab Hortenſio tr. pl. accuſatur 4, 42. ejus negligentia & temeritas *ibid.* 37. C. Sempronius COS. contra Iapidas

Lapidea rem male gerit *Epit.* 59. C. Sempronius Blaſus 26, 2. ædilis 39, 7. pr. 32. C. Sempronius Longus Xvir ſacror. 41, 21. C. Sempronius Rutilus tr. pl. 37, 57. C. Sempronius Tuditanus proceſ. 33, 26. Cn. Sempronius Blaſus legat. 27, 6. L. Sempronius Atratinus COS. 4. 7. 8. M. Sempronius tr. pl. 33, 23. M. Sempronius Sophus cenſor *Ep.* 18. M. Sempronius Tuditanus 26, 48. pr. 37, 47. COS. 39, 23. poſt. 46. moritur 41, 21. P. Sempronius tr. pl. 9, 33. pr. 10, 21. COS. 29, 12. cum Annibale tumultuario prælio conſligit 36. P. Sempronius Blaſus tr. pl. P. Cornelio triumphum poſtulanti obſiſtit 36, 39. P. Sempronius Gracchus tr. pl. 37, 57. P. Sempronius Longus pr. 39, 32. moritur 40, 2. P. Sempronius Sophus COS. 9. 45. pont. 10, 9. cenſor. *ibid.* P. Sempronius Tuditanus pr. 24, 43. ei prorogatum imperium 26, 1 cenſor 27, 13. luſtrum condit 27, 38. COS. 29, 11. legatus ad Ptolemæum Ægypti reg. 31, 2. T. Sempronius mag. eq. 22, 57. ædilis cur. 32, 27 T. Sempronius Gracchus COS. 23, 24, 30. II. COS. 24, 43. ei imperium prorogatur 25, 3. ei ſacrificanti trifte prodigium factum 25, 16. cum ſuis in inſidias præcipitatur 16. exanimis ad Annibalem à Magone mittitur *ibid.* de T. Gracchi morte & funere variæ ſententiæ 17. Tib. Sempronius Gracchus augur 29, 38. à Philippo rege comiter accipitur 37, 7. Tib. Graccho tr. pl. gratiæ actæ quod rem pub. privatis ſimultatibus potiorem habuiſſet 38, 53. ejus decretum de P. Scipione Africano *ibidem.* & de L. Scipione 60. Tib. Sempronius Gracchus IIIvir 39, 56. pr. 40, 35. de Celtiberis triumphat 40, 6. COS. 8. moritur 23. tr. pl. *Epit.* 58. Tib. Sempronius Longus COS. 21, 6. diſſentiente collega ad certamen milites parari jubet 53. ad comitia Romam proficiſcitur 57, T. Sempronio COS. bellum initum poſt XXIII annos primi belli Punici 30, 44. T. Sempronius Longus proſpere cum Hannone ad Grumentum pugnat 23, 37. T. Sempronius C. F. Longus Xvir ſacrorum 27, 6. 34, 44. IIIvir 32, 20. præt. 33, 25. COS. 34, 41. ejus literæ de tumultu ob arma Ligurum 55. T. Sempronius Muſca IIIvir 45, 13. Tuditanus pont. 33, 44. Sempronia baſilica 45, 16. Sempronia lex *Ep.* 58.

Sena urbe 27, 48. Senenſis pop. 27, 40.

Senectus, tribunus civitatis Nerviorum *Ep.* 139.

Senones pop. 5. 34. Cluſium Romamque veniunt 35. Romam capiunt 41. Senones Galli I., 26.

Sentinatium ager 10, 27, 30.

C. Sentius *Epit.* 70.

Sepinum, opp. in Samnio 80, 44, 45.

Seppius Leſius 26, 6, 13.

Sequani pop. *Epit.* 104.

Sergia æneo medicamento mo-ritur 8, 18.

C. Sergius trib. mil. conſ. pot. III. 6, 30. Cn. Sergius tr. mil. conſ. pot. 6, 5. Cn. Sergius Plancus præt. 31, 4. L. Sergius 4, 30. legatus 5, 28. COS. 4, 17. tr. mil. conſ. pot. 25. iterum COS. 30. tr. mil. conſ. pot. 5, 16. M. Sergius Xvir 3, 35. trib. mil. 29, 6. virgis cæſus 9. M. Sergius pr. urb. 32, 22. M. Sergius Fidenas tr. mil. conſ. ſpot. 4, 61. iterum 5, 8. ei dies dicitur 11. X millibus gravis æris damnatur 12. M. Sergius filius præt. 32, 27. legatus 44, 40. T. Sergius Fidenas trib. mil. conſ. pot. 4, 35.

Serrheum caſtellum 31, 16.

Q. Sertorius *Ep.* 90, 96.

Servilii in Patres à Tullo Hoſtilio lecti 1, 30.

A. Servilius Priſcus (*vel* Structus) dictator 40, 21. A. Servilius IIIvir 21, 25. C. Servilius COS. 2, 49. C. Servilius legat. 25, 15. pont. 27, 6. ædilis cur. 27, 23. mag. eq. 27, 35. præt. 28, 10. pr. urb. 46. IIvir 34, 52. C. Servilius Caſca trib. mil. 25, 3. C. Servilius Geminus dictator 30, 39. pontif. max. 39, 46. 40, 42. piacula iræ Deûm conquirere jubetur 40, 37. moritur 42. C. Servilius Ahala mag. eq. 4, 13. *Sp.* Melium obtruncat 14. COS. 25. trib. mil. conſ. pot. 55. P. Cornelium dictatorem dicit 57. trib. mil. iterum *id.* trib. mil. conſ. pot. III. 5, 8. mag. eq. 6, 2, 20. Cn. Servilius COS. 21. 57. 22, 2. ad Cannas occiditur 49. Cn. Servilius COS. 27, 35. Cn. Servilius Cæpio pont. max. 25, 2. æd. cur. 27, 10. 40, 58. pr. 28, 34. COS. 29, 38. pontif. moritur 41, 21. Cn. Servilius Geminus COS. 22, 31. 29, 38. Cn. Servilius COS. 30, 19, 27. Cn. Servilius Geminus Xvir 31, 4. L. Servilius legatus 30, 25. L. Servilius Structus tr. mil. conſ. pot. iterum 4, 2, 47. M. Servilius augur 26, 23. IIIvir 34, 44. tr. mil. 40, 27. pontif. 43, 12. M. Servilius riſum movet tumore inguinum 45, 39. M. Servilius Geminus mag. eq. 30, 24. 27. ædil. cur. 39, 38. Xvir 31, 4. IIIvir deducendis coloniis 32, 29. P. Servilius COS. 2, 21. 3, 6. ejus populare edictum 24. ſeditionem comprimit 23. moritur 3, 7. Xvir 31, 4. P. Servilius Malug. trib. mil. conſ. pot. 5, 36. Q. Servilius COS. 2, 64. 7, 1, 38. cognitor 4, 30. quæſtor 3, 24. tr. mil. conſ. pot. 5, 8. 6, 22. iterum 6, 31. interrex 7, 17. magiſt. eq. 23. proceſ. *Epit.* 72. Q. Servilius Cæpio COS. 43, 11. Q. Servilius Fidenas tr. mil. iterum 5, 14. interrex 17. III trib. mil conſ. pot. 24. IV. 36. V. 6, 4. VI. 6. Q. Servilius Ahala COS. 7, 4. dictator 11. interrex 17. Q. Servilius Priſcus 4, 26. dictator 46. *Sp.* Servilius COS. 2, 52, 52. 6, 38. *Sp.* Servilius Priſcus cenſor 6, 31.

Servius Cornelius 2, 41.

Seſtius. *vide* Sextius. T. Seſtius *Epit.* 124.

Seſtus (*five* Seſtos) urbs Helleſponti 32, 33. 37, 9.

INDEX.

Sella 6, 30. 27, 11. 29, 15. 32, 26. Setini pop. 8, 1. Setinus ager 8, 29. Setinus homo 8, 5.
Seutha 42, 51.
Sextilia virgo Vestalis *Epit.* 14.
C. Sextilius tr. mil. 6, 30. M. Sextilius Frigellanus 27, 10.
C. Sextius (*sive* Sestius) procos. *Epit.* 61. L. Sextius tr. pl. 4, 54. strenuus adolescens 6, 34. leges adversus patriciorum opes promulgat 35. VIII. trib. pleb. 36. continuari sibi tribunatum recusat 39. X trib. suffectus 42. COS. *ibid.* & 8, 1. 10, 8. M. Sextius Sabinus ædilis 30, 26. P. Sextius Capitolinus COS. 5, 32. P. Sextius Xvir 3, 33. quæst. 4, 50.
Sibaris 26, 39.
Sibylla 1, 7. 38, 45. Sibyllini libri 5, 13. 7, 27.
Cn. Sicinius 2, 58. L. Sicinius 3, 43.
Sicilia perdomita 23, 40. tota ad Romanos inclinat 26, 41. ejus fertilitas 26, 40 populo Rom. pace ac bello fidissimum annonæ subsidium 27, 5. in Sicilia quid gestum post Hieronymi cædem 24, 21. Siciliæ tyranni 7, 26 Siculi de M. Marcello questum veniunt Romam 26, 27. eorum comploratio 29 Sic. legati ad genus Marcelli se projiciunt 33. Siculum bellum 24, 36. 25, 40. Siculum fretum 1, 2. 26, 29.
Sicilius, defectionis Hirpinorum auctor 23, 37.
Sicimina mons 45, 12.
C. Sicinius trib. pl. 3, 54. Cn. Sicinius trib. pl. 2, 61. prætor 39, 47. 42, 9. provinciam Macedoniam obtinere jubetur 42, 27. IIIvir 42, 13. T. Sicinius COS. 2, 40. Volscos deviacit 42. tr. pl. 5, 24.
Sicyon urbs 27, 31, 33, 35. 32, 23, 30. Sicyonii 32, 22. 33, 14.
Sida opp. 37, 23.
Sidetæ 35, 48.
Sidicini 8, 2. Campanis sæpe junguntur 7, 29. Sidicinus ager 7, 29, 30, 34. 10, 13.
Sidonii pop. 35, 48.
Sigeum 44, 28.
Signia, Colonia 1, 56. 2, 21. 8, 3. 32, 2. Signini 2, 21.
Sigovesus, Ambigati Gallorum regis fororis filius 5, 34.
Q. Silius quæst. 4, 54.
Silpia urbs 28, 12.
Silvani vox audita 2, 7.
Silvius 1, 3. Silvii *Epit.* 1.
Simile lucus 39, 12.
Sindenses pop. 38, 15.
Sinope urbs 10, 21. 38, 18. Sinopenses 40, 2.
Sintice regio 44, 46.
Sintii pop. 42, 51.
Sinuessa urbs 8, 11. 10, 21. 22, 14. 28, 13. 32, 9. 36, 3. Sinuessanus pop. 27, 40. Sinuessanus ager 22, 13.
Sipontum urbs 8, 24. 34, 44. 39, 23. S. pontus ager 34, 45.
Sippius 37, 37.
Sipyrrhicæ 31, 46.
Siræ opp. 45, 4.
Smyrna 33, 38. 35, 42. *Epit.* 122. Smyrnæi 37, 26. 38, 39.
Soli castellum 33, 20. 37, 56.
Solis ara 40, 22.
Solonis leges à Romanis legatis descriptæ 3, 31. *Epit.* 203.

Scloniveſ ager 8, 12.
Solovettius regulus 45, 34.
Sopater 24, 23. 30, 26, 42. 31, 21. 42, 66.
Sophonisba, uxor regis Syphacis 30. 12, 15.
Sora 10, 1. capitur 7, 28. ad Samnites deficit 9, 23. capitur 24. iterum expugnatur 43. recipitur à Samnitib. 44.
Sorana arx 9, 31.
Soranus transfuga 9, 24, 25.
Soranus ager 10, 33.
Sororium tigillum 1, 26.
Sosilaus Rhodius 34, 30.
Sosis 24, 21, 22. 25, 25. 26, 21.
Sositheus Magnes, legatus ad Annibalem 23, 39.
Sospitæ Junonis Sedes 32, 30.
Sotimus miniſter Alexandro Epiri 8, 24.
Sparta quondam ſine muro 34, 37. 39, 17. à Romanis obſidetur 34, 37. Spartana dura & horrida diſciplina 38, 17. Spartanum bellum 34, 40. *vide* Lacedæmon.
Spartacus *Ep.* 95, 97.
Spei ædes 21, 62. 40, 51. templum 2, 51. 24, 47. reficitur 25, 7. fulmine ictum 21, 61.
Spelæum urbe 45, 33.
Sperchiæ opp. 32, 13.
Sperchius fl. 36, 14. 37, 4.
Spoletium (*ſive* Spoletum) 22, 9. 41, 43. *Ep.* 20. Spoletani (*vel* Spoletini) 27, 10. 45, 43.
L. Spurius Medullinus tr. mil. conſ. pot. III. 4, 60.
Q. Statorius inſtruit milites Syphacis regis 24, 48.
Statiellæ 42, 21.
Statiellates 41, 8. Statiellates Ligures 42, 21. Statiellas ager 42, 7.
Marius Statilius præfectus 22, 43.
Statius 23, 1. Statius Metius 24, 19. T. Statius tr. 2, 32.
Statorius 30, 28.
Stellas ager 10, 31. Stellates campi *ibid.*
Stellatina tribus 6, 5. 7, 4. *Ep.* 6.
Stenis, hoſpes Annibalis Captus 23, 8.
C. Stertinius pr. 38, 35. L. Stertinius 33, 38. quæſtor 45, 14.
Sthenes 32, 5.
Stimo 32, 14.
Stobi opp. 32, 53. 40, 21.
Stobi Pelagoniæ 33, 29.
Stoni *Epir.* 62.
Strabi 43, 22.
Stratius medicus 45, 19.
Straton *Epir.* 124.
Stratonicea urbs 33, 28, 30. Stratonicenſis ager 33, 18.
Stratonides 33, 28.
Stratus urbe 36, 11. 38, 4. 5. 43, 21.
Strymo fl. 44, 44.
Stubera urbs 31, 39. 43, 28, 19, 20.
Stymphalis terra 33, 14.
Stymphalis, Macedonum regio 45, 30.
Sublicius pons 1, 23. 5, 40.
Subota inſ. 44, 28.
Suburra 3, 13. Suburrana trib. *Epit.* 20.
Sucro opp. 28, 24, 26, 28, 29.
Sueſſa colonia 9, 28. 27, 21. 29, 15. Sueſſa Aurunca appellata 8, 15. Sueſſa Pometia 1, 41. Sueſſetani 34, 29. Sueſſetanus ager 27, 24.
Sueſſana cohors 10, 33.

Sueſſani (*rectius* Sueſſulani) 7, 38.
Sueſſiones *Epit.* 104.
Sueſſula 7, 37. 23, 60. 26, 9. Sueſſulani 8, 15.
Mettius Suffetius 1, 23, 28.
Suiſſmontium mons 39, 2. 40, 41.
Sulla. *vide* Cornelius & Sylla.
Sulmo opp. 26, 11.
Sulpicia 39, 11.
C. Sulpicius tr. mil. conſ. pot. 6, 22. legat. 7, 7. dictator 22. ejus cunctationem ægre ferunt milites *ib.* ejuſd. ſtrategema 14. de Gallis triumphat 15. interrex 17, 22. pr. 25, 41. tr. pl. 43, 14. C. Sulpicius Camerinus cenſor 6, 27. C. Sulpicius Galba pont. 41, 21. pr. 28. C. Sulpicius Gallus 43, 2. tr. mil. defectum lunæ militib. prædicit 44, 37. COS. 45, 44. Gallos Ligures domat *Epit.* 46. C. Sulpicius Longus COS. 8, 15. iterum 37. 9, 24. C. Sulpicius Peticus III. COS. 7, 17. IV. COS. 19, 22. L. Sulpicius COS. 8, 9. tr. mil. 40, 27. L. Sulpicius Galba pont. moritur 32, 7. M. Sulpicius Gallus pr. 43, 11. T. Sulpicius Xvir 3, 33. legatus conſularis 50. equitib. præficitur 70. tr. mil. 5, 47. interrex 10, 11. P. Sulpicio in annum prorogatum imperium 27, 7. P. Sulpicius procoſ. 10. Elin intrat 34. Æginam claſſe profectus Attalo conjungitur 35. P. Sulpicius æger Pergami ſubſtitit 35, 13. P. Sulpicius à ſervo occiditur *Epit.* 77. P. Sulpicius Saverrio COS. 9, 45. cenſor 10, 9. P. Sulpicius Camerinus 3, 31. P. Sulpicius Servii F. Galba COS. 25, 41. P. Sulpicius Galba COS. 31, 4. fert ad populum de bello Macedonico 6. paludatus cum lictoribus ab urbe proficiſcitur in Mac. 31, 14. P. Sulpicius Longus tr. mil. 5, 36. Q. Sulpicius COS. 4, 23. legatus 27. Q. Sulpicius Camerinus tr. mil. conſ. pot. iterum 5, 14. Servius Sulpicius COS. 2, 19. curio max. moritur 3, 7. COS. trib. mil. conſ. pot. 5, 32. tr. mil. 6, 32, 36. majorem M. Fabii Ambuſti filium ducit 34. COS. *Epit.* 108. Ser. Sulpicius Camerinus 7, 38. Ser. Sulpicius Galba *Epit.* 48. ædilicur. 27, 23. legat. ad Attalum 29, 11. pontifex 30, 26, 39. moritur 32, 8. prætor 38, 42. tr. mil. Paulli inimicus 45, 35. pr. male adverſus Luſitanos pugnat *Epit.* 48. Ser. Sulpicius Rufus trib. mil. conſ. pot. 6, 4. iterum 18. III 21. T. Sulpicius Peticus COS. 7, 2.
Summani ædes Romæ de cœlo tacta 32, 29.
Sunium 28, 8. 31, 23. 32, 17.
Suovetaurilia 1, 44. 8, 10.
Superum mare 45, 2.
P. Sura legatus 22, 31.
Surdetanum forum 25, 23.
Surenas dux *Ep.* 106.
Surrentini pop. 22, 61.
Suſus Phalaſarneus 42, 51.
Sutrium 9, 32. 10, 14. 27, 1 29. 15. à Camillo recipitur victis Etruſcis 9, 35. Sutrinus ager 26, 34.
Syeurium opp. 42, 54, 57, 64.

Syleum urbs 38, 24.
L. Sylla Athenas expugnat *Ep.* 82. dictator *Epit.* 89. T. Syllæ crudelitas *Ep.* 87. Sylla in campo Martio ſepelitur *Ep.* 90. *vide* Cornelius.
M. Syllanus, legatus Scipionis 28, 17.
Syllus Gnoſſius dux 42, 51.
Sylo Popedius *Epit.* 76.
Synnada urbs 38, 15. 45, 34.
Synope urbs 10, 22.
Syphax rex Numid. 24, 47. 28, 17. à Maſiniſſa victus 24, 49. in Mauruſios fugit *ib.* quibus donis à Romanis affectus 27, 4. Aſdrubalis filiam ducit 29, 23. ad P. Scipionem legatos mittit 24. conſilio Aſdrubalis adverſus Maſiniſſam bellum ſuſcipit 31. adverſus Maſiniſſ. & Scip. copias educit 30, 11. capitur 12. milites ſemilixas ſtatarios habet 28. cum reliquis captivis ad Scip. ducitur 16. in cuſtodiam Albam mittitur 17. Tiburi moritur 45. publico funere elatus *ibid.*
Syrheum opp. 30, 19.
Syracuſæ 25, 23. oppugnantur à Rom. 24, 33. capiuntur 25, 24. direptæ 31. car. captar. ingens præda 40. Syracuſani legatos mittunt ad Romanos 24, 29. eorum ſeditio 32. Syracuſanus portus 25, 25.
Syri 36, 17. 37, 16.
Syria 37, 3. *Epit.* 35, 52.
Syrtis minor 2, 33. 34, 62.

T.

TAbæ urbs 30, 13.
Tabernæ Novæ 3, 48.
Tabularium, *locus Romæ* 43, 16.
Fabulius agar 31, 13.
Tagus fl. 21, 5. 27, 19.
Talaſſius, unde nuptialis vox 1, 9.
Tamiani pop. 38, 18.
Tanagra urbs 33, 30. 35, 51.
Tanais amnis 38, 38.
Tanaquil, Lucumonis uxor 1, 34. 39, 41.
Tanetus vicus 21, 25. 30, 29.
Tapſus. *vide* Thapſus.
Tarentum 23, 38. 27, 17. Tarentini 24, 20. Tarentini quidam nobiles cum Annibale colloquuntur de prodendo Tarento 25, 8. Tarentini obſides occiduntur 7. Tarentina arx 25, 11. ab Annibale oppugnatus *ib.* Tarentina tribus 10, 9. Tarentinus ager 24, 20.
Tarpeja virgo 10, 11. Tarpeja rupes 6, 17.
Tarpejus mons 1, 54. Tarpejum ſaxum 6, 20.
Sp. Tarpejus Romanæ arcis præfectus 1, 11. COS. 3, 31. tr. pl. 65.
Tarquinii urbs 1, 34. *Epit.* 1. Tarquinienſes agrum Rom. depopulantur 5, 16. opprimuntur *ibid* CCCVII milites Rom. immolant 7, 15. ideo in eos victos acerbe ſævitum 19. inducias in XL annos impetrant 22.
Tarquienſis ager 6, 4.
Aruns Tarquinius 1, 46. L. Tarquinius Collatinus COS. 2, 2. L. Tarquinii Priſci nomen 1, 34. L. Tarquinius Priſcus tutor liberis regis 1, 35. regnum affectat *ibid.* creatur rex *ibid.* centum in Patres legit *ibid.* circum max. ædificat *ibid.* muro lapideo urbem circumdat 35. Sabinis bellum infert *ib.* centuriis equ. tum

equitum numerum auget *ib.* augures eludit *ibid.* iterum Sabinis bellum infert 37. triumphans Romam redit *ib.* Latinos domat 38. aream ad ædem in Jovis Capitolio fundandam occupat *ibid.* Servio Tullio filiam suam despondet 39. ei parantur insidiæ *ibid.* securi feritur *ibid.* XXXVIII annos regnavit *ibid.* Tarquinius Superb. regnum affectat 1, 47. cum Servio Tullio disceptat 48. Servium è curia deducit *ib.* eum interficit *ibid.* quare Superbus appellatus 49. primores Patrum interficit *ibid.* armatis corpus circumsepit *ibid.* injussu populi & Patrum regnat *ibid.* primus morem senatus consulendi solvit *ibid.* metu suor. peregrinos sibi conciliat *ibid.* Latinor. procerib. conventum indicit 50. Octavio Mamilio filiam nuptum dat *ibid.* Turno Herdonio necem machinatur 51. fœdus cum Latinis renovat 52. Volscis bellum in annos CC movet *ibid.* quare summa papaverum capita decutit 54. pacem cum Æquis facit 55. Jovis templum in monte Tarpejo ædificat *ib.* ei imperium abrogatur 59. ei clauduntur portæ 60. annos XXV regnavit *ibid.* Hetruscos ad bellum sollicitat 2, 6. exsulatum ad generum Mamilium Octavium Tusculum abit 15. ejus mors 21. Sextus Tarquinius ejus F. 1, 53. benigne à Gabinis suscipitur *ibid.* nuncium ad patrem mittit 54. Lucretiæ vim affert 58. Tarquiniorum nomen populo invisum 2, 2. eorum ager Marti consecratus 5.

Tarquitius 3, 27.

Tarracinæ 4, 59. illic lapidibus pluit 36, 37. Tarracinæ colonia 36, 3. Tarracinæ Jovis ædes tacta de cœlo 28, 11. & porta 29, 14.

Tarracon 22, 19. Tarraconensis conventus 26, 51.

Tatienses 1, 13, 36. 10, 6.

Q. Tatius 28, 45. Titius Tatius 1, 10, 13, 14, 17, 34.

Taulantii 45, 26.

Taurasini 40, 38.

Taurea Jubellius Campanus 26, 15. *vide* Jubellius Taurea.

Taurilia ludi 39, 22.

Taurini pop. 21, 38, 39. Taurini saltus 5, 34.

Tauropolos Diana 44, 44.

Taurus mons 27, 35, 52, 55. 35, 13. 37, 8. Taurus fl. 38, 15.

Taygetus, mons Laconiæ in Peloponneso 34, 28.

Teanum 22, 57. 23, 24. 26, 14, 15.

Teanenses pop. 9, 20.

Tectosagi pop. 38, 16, 19, 25.

Tegea urbs 35, 27. 38, 34.

Tegmon opp. 45, 26.

Tejum (*sive* Thejum) opp. 37, 27. 38, 1. Teji 37, 27.

Telesia urbs 22, 13. 24, 20.

Telleni (*al.* Tellena, Tellenæ *vel* Telini) 1, 33.

Telemessus (*vel* Thelmessus Termessus, *sive* Telmissus) 38, 39. Telmessicus sinus 37, 16.

Tellus Dea 10, 29. Telluris ædes 2, 42.

Temenis porta Tarenti 25, 9.

Sex. Tempanius dec. mil. 4, 38. S. Tempanius 4, 40, 42.
Tempe Theſſalica 31, 15. 33, 35. 36, 10. 42, 4, 67. 44, 6.
Tempſa, urbs Bruttiorum 54, 45. Tempſanus ager *ibid.*
Tempyra 38, 41.
Tenchtheri pop. *Epit.* 138.
Tendeba 33, 18.
Tenedus inſ. 31, 16. 44, 28.
Tenus (*ſive* Tenos) urbs 36, 21.
Terentilla lex 3, 10.
C. Terentillus Arſa 3, 9.
Terentina tribus 10, 9. *Epit.* 10.
A. Terentius Varro prætor 39, 31. C. Terentius Iſtra pr. 39, 56. IIIvir 40, 29. C. Terentius Varro ſordido loco natus 22, 26. ſuaſor legis de abrogando dictatore *ibid.* COS. 35. conciones multas ac feroces habet 38. Annibalem adoritur 45. vincitur 49. ei redeunti à clade Cannenſi obviam itum ab omnib. ordinib. 61. C. Terentius Varro 27, 26. propr. 37. legat. ad Philip. 30, 26. legat. in Africam 31, 11. IIIvir 31, 49. L. Terentius legat. 33, 41. L. Terentius Maſſa prætor 38, 42. ædil. pl. 31, 50. P. Terentius Tuſcivelcanus 45, 17. Q. Terentius legat. 21, 63. Q. Terentius Culleo Romanis traditur 30, 43. Scipionem triumphantem ſequitur 45. legat. 33, 49. pr. 38, 42, 54.
Tergemina porta 4, 16.
Tergemini 1, 25. *vide* Horatii.
Terina, oppidum Bruttiorum 8, 24.
Termeſſus urbs 38, 15. Termeſſenſes *ibid.*
Termeſtini pop. Hiſpaniæ *Epit.* 54.
Terminalia feſta 43, 11. 45, 44.
Terminus Deus 5, 54. *Epit.* 1.
Terra mater 8, 6.
Tetraphylia urbs 38, 1.
Teuticus, Gentii Orator 44, 31.
Teutomalius rex *Epit.* 61.
Teutoni pop. *Epit.* 67, 68.
Teus 37, 27. Teji 37, 27, 28.
Thabuſion caſtellum 38, 14.
Thalaſſius 1, 9. *vid.* Talaſſ.
Thapſus (*ſive* Tapſus) urbs 29, 30. 33, 50. *Epit.* 114.
Thaſii 31, 31.
Thaſſus inſ. 33, 16, &c.
Thaumaci pop. 36, 14. ubi ſiti 32, 4. unde appellati *ibid.* à Philippo oppugnantur *ibid.* capiuntur 36, 14.
Theanum. *vide* Veanum.
Theanus Sidicinus tr. mil. 22, 57.
Theates pop. 9, 20.
Thebæ Bœotiæ caput 42, 44. Romanis deduntur 63. diruuntur 9, 18. *Epit.* 52. Thebani in latrocinium verſi 33, 15. ſeditiones excitant 42, 43. Romanas partes ſequuntur 44. Thebæ Phthiæ 33, 13, 49. 39, 25. Thebæ Phthioticæ 28, 7. 33, 20.
Thebes campus Homeri carmine nobilitatus 37, 19.
Thejum. *vide* Tejum.
Thelmeſſus. *vide* Telmeſſus.
Themiſtus, Gelonis gener 24, 24, 25, 26.
Theodorus 24, 5, 22. 45, 26. *Epit.* 112.

INDEX.

Theogenes præfectus 44, 32.
Theondas magiſtratus 45, 5.
Theoxena, ſingularis virtutis femina 40, 4.
Theoxenus, dux exercitus Achaïci 33, 18.
Thermeſtini *Epiſt.* 54.
Thermopylæ 28, 7. 33, 21. 36, 42. 45, 22. unde dictæ 36, 15. earum deſcriptio *ibid.*
Theſpiæ urbs 42, 43.
Theſproti pop. 43, 21. Theſprotius ſinus 8, 24.
Theſſalia 27, 30, 32. Theſſaliæ campi 31, 41. 32, 15. Theſſali 29, 12. 42, 5. de Philippo queruntur 39, 25. eis libertas datur 33, 20.
Theſſalica Tempe 39, 24.
Theſſalonica (*vel* Theſſalonice) 33, 3. 39, 27.
Thetidium 33, 6, 7.
Theudoria urbs 38, 1.
Theuma vicus 32, 13.
Thimarum 32, 14.
Thoas 35, 12, 32, 42, 45.
Tholiſtobogii. *vide* Toliſtobogii.
Thraces gens ferociſſima 42, 52. latrocinüis vitam agunt 38, 46. Manlii exercitum adoriuntur *ibid.* 40. difficiles commercio 40, 57. in monte Donucam concedunt *ib.* romphæis longis pugnant 31, 39. eorum legati Romam miſſi 42, 19. Romam veniunt 45, 42. equis crura ſuccidunt, ilia ſuffodiunt 42, 59.
Thracia 37, 60. 38, 16. *&c.*
Thraſippus Eulyeſtas 42, 51.
Thraſimenus (*ſive* Traſimenus) lacus 22, 4, 6. *Epiſt.* 22.
Thraſo 24, 5.
Thrauſi 38, 41.
Threx 39, 1.
Thronium 32, 36. 35, 37. 36, 20.
Thurii (*ſive* Thuriæ) urbs 9, 19. in Salentinis capta 10, 2. reddita veteri cultori *ibi.* Thurini *Ep.* 12. in fidem populi Romani redeunt 25, 2. ad Annibalem deficiunt 25. Thurinus ager 34, 52.
Thyatira opp. 37, 8, 21.
Thymbris fl. 38, 28.
Thyrium 36, 11, 12. 43, 27.
Thyrſis Stuberæus 40, 14.
Tiberinus Silvius rex 1, 3. Tiberinus fl. 5, 37.
Tiberis (prius *Albula* vocat.) fl. 1, 3. 4. innavigabilis propter rigidam hiemem 5, 13. ab Hercule nando trajicitur 1, 7. ejus inundatio 24, 9. 30, 38. 35, 9. 21. 38, 28. Tiberina oſtia 26, 19.
Tiberius Nero *Ep.* 136.
Tibertini 9, 30.
Tibur 22, 11. Tiburs populus 8, 12. Tiburs ager 7, 11. Tiburtea 7, 9. 8, 13. eis bellum indicitur 7, 9. nocte ad Romæ mœnia veniunt 12. Rom. ſe dedunt 19.
Tichiûs cacumen Octæ m. 36, 16, 18.
Ticinus fl. 5, 34. 21, 39, 45.
Tifata colles 7, 29. 23, 36. Tifata mons Capuæ imminens 26, 5. 32, 7.
Tiferaum mons 9, 44. 10, 14. 30.
Tigillum ſororium 1, 26.
Tigranes, Armeniorum rex *Ep.* 97, 98, 100, 101, 103.
Tigurini Galli *Ep.* 65.
Timanor Dolops, Perſei fundi toribus præfectus 42, 58.
Timaſicrates Rhodius 37, 14.
Timaſitheus, princeps Liparenſium 5, 28.
Timavi lacus 41, 1, 2.

Timocrates, Pellenenſis 34, 29, 40.
Timon, Lydus præpoſitus 33, 5. 37, 44.
Timotheus, unus ex Perſei præfectis 42, 67.
Tiruſtæ pop. 43, 26.
Tiſippus 45, 28. Tiſæus 28, 5.
Tiſo præfectus claſſis Patrenſis 35, 26.
Titenſes. *vide* Tatienſes.
C. Titinius (*ſive* Titinnius) tr. mil. conſ. pot. 5, 13. iterum 28. M. Titinius tr. pl. 3, 54. 35, 8. mag. eq. 10, 1. M. Titinius Curvus pr. 40, 58. P. Titinius tr. pl. conſ. pot. 5, 12. legat. 31, 21. Sex. Titinius tr. pl. 4, 16.
Titium atrium 39, 44.
Titius Tatius. *vide* Tatius.
Titurius *Epit.* 106.
Toletum opp. 35, 7, 22. 39, 30. Toletani 35, 22.
Tolliſtobogii (*vel* Tholiſtobogii) 38, 16, 19. *Epit.* 38.
Lar. Tolumnius 4, 17, 19. *Epit.* 4.
Torone opp. 44, 12. à Philippo capitur 28, 7. Toronæ prom. 31, 45.
Toronaicum mare 44, 11.
Tralles 31, 35. ſagittarii 37, 40. Tralles Romanis deduntur *ib.* 44. Eumeni attribuuntur 38, 39.
Tralli Thraces 27, 32. 38, 21.
Tranſdanubiana regio 40, 57.
Tranſrhenanæ gentes *Epit.* 139.
Tranſtiberina habitatio quaſi exſilium 3, 13. aſſignata rebellantibus 8, 20. 26, 34.
Traſimenus. *vide* Thraſimenus.
M. Trebellius Fregellanus 43, 21. Q. Trebellius Pollio centurio legionis quartæ 26, 48.
Trebia fl. 21, 48. Trebia opp. 2, 39. Trebianus ager 23, 14.
Trebius 23, 1.
C. Trebonius *Ep.* 105, 110. tr. pl. 5, 11. L. Trebonius Aſper tr. pl. 3, 65. M. Trebonius trib. mil. conſ. pot. 6, 21. Trebonia lex 5, 11, 12.
Trebula urbs 23, 39.
Trebulanis civitas data 10, 1.
C. Tremellius Xvir 42, 4. C. Tremellius Flaccus legat. 29, 11. Cn. Tremellius trib. pl. 45, 15. *Ep.* 47. Cn. Tremellius Flaccus ed. 30, 26.
Treviri à C. Cæſare victi *Epit.* 107.
C. Triarius legat. *Ep.* 118. L. Triarius *Ep.* 58.
Triballi, Illyrior. gens 27, 34. 31, 35. Triballi Thraces fundītores 38, 21.
Tricaſtini pop. 5, 34. 21, 31.
Tricca opp. 32, 13. 36, 13. 39, 25.
Tricipitinus *Ep.* 1.
Tricorii pop. 21, 31.
Trientius ager 31, 13.
Trifanum, *locus* 8, 11.
Trigemina porta 4, 16. 35, 10, 41. 50, 51. 42, 27. Trigemini fratres. *vide* Tergemini
Triphylia 32, 5. à Philippo Achæis reddita 28, 8. 34, 20.
Tripolis Laconici agri 35, 27.
Tripolis 42, 53. Scea vocata 55. à Rom. recipitur 42, 67. Tripolitanus ager 36, 10.
Tritonon opp. 28, 7.
Trocmi, populi Galatiæ in Aſia minori 38, 17. *Ep.* 38.
Trogiliorum portus 25, 23.
Troja capta, in Trojanos ſævitum 1, 1. Troja X annis

amnis oppugnata 5, 4. Troja altera & tertia 1, 1. Trojanus pagus *ibid.* Trojugena 25, 12.
Troilium in Etruria oppidum capitur 10, 46.
Tromentina tribus 6, 5. *Epit.* 6.
Trophonis ſpecus 45, 27.
Tubero 10, 9. Q. Tubero 4, 23.
Tuccia virgo Veſtalis *Epit.* 20.
M. Tuccius 39, 21. tr. pl. 35, 41. pr. 36, 45. IIIvir 39, 23.
Tullia 1, 46, 47, 48, 58. *Epit.* 1. Tullius 1, 46.
Tullii in Patres lecti 1, 30.
Accius Tullius 2, 35. C. Tullius COS. 2, 43. M. Tullius Cicero *Ep.* 102, 103. ab exſilio reducitur *Epit.* 104. ejus caput cum manu dextra in Roſtris ponitur *Epit.* 102.
Servius Tullius rex 1, 18, 39. Servius Tullius captiva Corniculana natus 4, 3. ei caput ardet 1, 39. de eo variæ ſententiæ *ibid.* cum trabea & lictoribus prodit 41. rex creatur *ibid.* fortiter adverſus Vejentes ſe gerit 42. cenſum inſtituit, civitatemque in claſſes dividit 43. luſtrum condit 43, 44. duos colles urbi adjicit *ibid.* agrum ex hoſtib. captum viritim dividit 46. plebis conſenſu declaratus rex *ibid.* Sex. Tullius 7, 15. Tullianus carcer 29, 22.
Tuneta urbs Africæ 30, 9. 16.
Turba opp. 33, 30.
Turdetania 28, 34. 34, 16, 19.
Turdetani 21, 6. ſub corona venditi 24, 42.
Turduli pop. Hiſp. 28, 29. 34, 17.
Turdulum bellum 34, 20.
Turia. *vide* Tutia.
Turnus rex Rutulor. 1, 2.
Turrus rex 40, 49.
Tuſci 2, 34. Janiculum occupant 2, 51. opprimuntur à Romanis 5, 45.
Tuſcum mare 5, 33. Tuſcus vicus 2, 14. 23, 11. 27, 39. Tuſcus ager 2, 49.
Tuſculum 2, 15, 16. 27, 4. a Latinis captum 6, 33. recipitur, Latinis cæſis *ib.* Tuſculani Romanis ultro ſuppetias ferunt 3, 18. Capitolium oppugnant *ib.* qua arte fidos ſe Romanis ſocios fuiſſe oſtenderint 6, 25. pacem, deinde civitatem impetrant 26. de Tuſculanis pop. judicium 8, 37. Tuſculana arx 26, 9. ab Æquis capitur 3, 23. Tuſculanus ager 3, 7. Tuſculani colles 3, 7, 8. Tuſculana expeditio 6, 27.
Tutia (*vel* Turia) fl. 26, 11.
Tutia virgo Veſtalis *Epit.* 20.
Tycha 24, 21. pars Syracuſarum 25, 25.
Tyndaretis fl. 38, 18.
Tyndarium urbs 36, 2.
Tyrrhenum mare 5, 33.
Tyrrheum opp. 36, 21. 38, 9.
Tyrrhenſes 36, 12.
Tyrus legatos 33, 48, 49. 34, 62. Tyri 35, 48.
Tyſcos vicus 38, 18.

U.

VAccæi pop. 35, 7. 40, 47, 50. iis motum bellum ab Annibale 21, 5. ſubiguntur *Epit.* 48. ipſi ſe interimunt *Ep.* 57.

Vacciprata 8, 19.
Vadimonis lacus 9, 39.
Valentia opp. *Epit.* 55.
Valeriani 6, 9.
Valerius Lævinus *Epit.* 13. Valerius Max. censor *Epit.* 18. A. Valerius tr. mil. 6, 36. A. Valerius Publicola tr. mil. conſ. pot. II. 5, 1. C. Valerius tr. mil. 6. 36. C. Valerius Lævini F. 38, 9. C. Valerius 42, 6. C. Valerius Flaccus decemvir ſacris faciund. 27, 8. captus à P. Licinio pont. max. *ib.* quia ſam. Dial. erat, in leges jurare non poterat 31, 50. C. Valerius Lævinus pr. 42, 8. conſ. 43, 14. C. Valerius Potitus tr. mil. conſ. pot. 4, 49. COS. 53. ovans urbem intrait *ibid.* tr. mil. II. 57. tr. mil. conſ. pot. III. 61. C. Valerius Trappo trib. pl. 38, 36. L. Valerius Quæſtor 2, 41. L. Valerius COS. 42. COS. II. 61. ejus res geſtæ 62. 3, 5. interrex 5, 17. legat. Delphos mittitur 5, 28. mag. eq. 5, 48. 8, 18. pontif. 33, 44. trib. pl. 34, 1. L. Valerius Flaccus æd. cur. 31, 4. præt. 50. COS. 33, 44. cum Bojis confligit 34. 22. procoſ. cum Gallis Inſubrib. & Bojis pugnat 45. L. Valerius P. Flaccus triumvir 37, 46, 57. L. Valerius Flaccus cenſ. 39, 41. pontif. moritur 40, 42. L. Valerius Flaccus occiditur à C. Fimbria *Epit.* 82. L. Valerius Lævinus pr. 40, 44. L. Valerius Publicola COS. 3, 55. ejus leges *ibid.* adverſus Æquos & Volſcos conſilio bellum ſuſtinet 60. tr. mil conſ. pot. 5, 26. III. 6, 5. IV. 21. V. 27. L. Valerius Potitus 3, 39. tr. mil. conſ. pot. II. 58. Antium petit. 59. tr. mil. conſ. pot. III. 5, 1. IV. 10. V. 14. L. Valerius Potitus COS. 5, 31. interrex 32. 6, 5. L. Valerius Tappus pr. 35, 10. L. Valerius C. F. Tappus 37, 46. triumvir 57. M. Valerius fecialis 1, 24. M. Valerius M. F. Voleſi nepos 2, 18. COS. 16. de Sabinis triumphat *ibid.* & 16. M. Valerius, Publicola frater transfigitur in acie 2, 20. M. Valerius Voleſi F. dictator 2, 18. de Sabinis triumphat 31. ei ſella curulis in circo poſita *ib.* dictatura ſe abdicat, 31. M. Valerius augur moritur 3, 7. M. Valerius Valerii F. Valerii N. quæſtor 3, 25. M. Valerius COS. 3, 31. M. Valerius IV. prætor 9, 41. M. Valerius COS. fert legem de provocatione tertio 10, 9. M. Valerius COS. Hetruſcos compeſcit 11. M. Valerius tr. mil. 10, 24. mag. eq. 7, 12. ejus galeæ corvus inſidet 26. Gallum obtruncat *ibid.* X bobus aureoque corona donatur *ibid.* M. Valerius Corvinus COS. *ibid.* II. COS. 27. COS. III. 28. ejus laus 33. M. Valerius primus arma in Samnium intulit 20, 31. de Samnitib. triumphat 8, 38. dictator 39. interrex 8, 3. IV. COS. 16. interrex 17. iterum 9, 7. M. Valerius Falco legatus ad Attalum regem 29, 3. æd. cur. 36, 26. M. Valerius Lævinus pr. 23, 24, 30. COS. 27, 22. in ſenatu res à ſe geſtas commemorat 27, 7. ei in annum prorogatum imperium 10, 7, 24. COS. 30. procoſ. in Africa late populationes facit 38, 4, 10. M. Valerius Lævinus 28, 46. legatus ad Attalum

INDEX.

, 11. M. Valerii Lae-
ssa à P. & M. filiis lu-
31, 50. pr. 39, 5, 16.
41, 17. M. Valerius
us tr. mil. COS. pot.
iterum 24. censor 9,
tator 10, 3. M. Vale-
ssala 28, 5. pr. 34, 53.
17, 47. 38, 35. Xvir
41, 28. M. Valerius
la COS. 7, 18. ite-
. P. Valerius COS. 2,
exercitu Vejos mit-
. P. Valerius Flaccus
ad Annibalem 21, 6.
rius Flaccus legat. 23,
sententia in senatu
P. Valerius Volesi F. 1,
S. 2, 2. triumphans
omam 7. affectati reg-
spicionem venit ib. in
em ascendit ibid. le-
provocatione ad po-
fert 8. P. Valerius
ur Publicola dictus 2,
Vejentium bellum pro-
ir ibid. COS. iterum
us consilium 11. III.
15. IV. COS. 16. mo-
id. sumptibus publicis
ibid. à matronis luge-
. P. Valerius Publico-
COS. 15. Capitolium
. Herdonio occupa-
pugnat 18. interficitur
. 7, 23. dictator 28.
rius Potitus tr. mil.
ot. 6, 6. tr. mil. cons.
rum 18. tr. mil. III.
32. VI. 42. T. Vale-
OS. 8, 18. legat. 24,
leria lex, 10, 9. Valeri

p. Illyrici Epit. 56.
s. Epit. 95.
i milites 23, 38.
. 110.
Hispaniæ pop. 37, 45.
ager 10, 26, 27.

Vatinius Epit. 118.
Vecilius mons 3, 50.
Vectones pop. 35, 7, 22.
Veji oppugnantur 5, 21. Vejorum urbs quamdiu obsessa 22. de Vejor. præda dividenda variæ in senatu sententiæ 20. Vejis de cœlo lapidatum 27, 38. Vejentes ubi siti 1, 30. in fines Romanor. excurrunt 1, 5. fusi à Romanis pacem petunt 1, 15. iterum funduntur 27. Vejentes & Tarquinienses in agrum Rom. duce L. Tar. superbo excurrunt 2, 6. Vejentes Rom. agrum depopulantur 43. ead. arte qua Fabios ceperant, capti 51. superantur 53. eis induciæ datæ in annos XL. 54. fines Rom. depopulantur 4, 1. à L. Sergio fusi 17. in vejentem agrum exercitus missus M. Cornelio Malug. & L. Papirio Cresso COSS. 21. Vejentes agrum Rom. populantur ibid. vincuntur 22. excursiones faciunt in agrum Rom. 30. Vejentib. & Æquis induciæ dantur 35. Vejentis senetus superbum responsum 10, 58. Vejentes regem creant 5, 1. Romanor. munimenta incendunt 7. Vejentanus ager plebi dividitur 30. Vejentana arx 5, 21.
Velabrum, vicus Romæ 27, 39.
Velatia urbs 41, 24. 42, 54.
Velia, regio in urbe Romæ 2, 7. 26, 39. 40, 16.
Velina tribus Epit. 19.
Velitræ 2, 30. Velitræ colonia 8, 3. expugnantur 6, 29. obsidentur 36. Velitris numerus colonor. auctus 2, 34. ad Velitras feliciter à Romanis pugnatum 6, 22. Velitrenus pop. 8, 12. Veliterni 6, 21, 22. 8, 14. Veliternus ager 30, 38.

Ve-

Venetia 39, 22. Veneti pop. 1, 1. Græcis fugientib. obſiſtunt 10, 2. vincuntur à Cæſare *Epit.* 104.
P. Ventidius *Epit.* 127.
Venus 1, 1. Venus Ericyna 22, 9. Venus Genetrix *Epit.* 116. Veneris ædes 41, 27. ex multatitio ære facta 10, 31. templum 31, 33, 34. Veneris Ericynæ ædes 22, 10. 23, 30, 31. 40, 34.
Venuſia, urbs Apuliæ 22, 49, 54. 27, 2. Venuſini 22, 54. 27, 12.
Vercingentorix (*vel* Vercingetorix) dux Arvernorum *Ep.* 107.
Ver ſacrum 21, 9. 33, 29. 34, 43.
Veragri 21, 38.
Vercellius, defectionis Hirpinorum auctor 23, 37.
Vergæ opp. 30, 19.
Vergeſtani pop. 34, 21.
Vergiliæ 21, 35.
Vergium caſtrum, receptaculum prædonum, capitur à M. Catone 34, 21.
Vermina Syphacis F. 29, 33. fugit 30, 36. pacis conditiones à Rom. accipit 31, 19. ejus ad ſenatum legati 31, 11.
Veromandi *Epit.* 104.
Verona urbs 5, 35.
Verrugo opp. 4, 1, 55, 56.
Verulanus pop. 9, 42, 43.
Veſcelia opp. 35, 22.
Veſcia urbs 8, 11. 9, 25.
Veſcinus ager 10, 31, 46.
Veſeris fl. 8, 8. 10, 28.
Veſta 1, 20. Veſtæ ignis 4, 54. templum *Epit.* 19. in æde extinctus 28, 11. Veſtæ delubra à Cæritib. religioſe culta 7, 20. Veſtales virgines 1, 20. 7, 20. Veſtales duæ ſtupri compertæ 22, 57. Veſtalia flagro caſa 28, 11. Veſtales flamines 7, 20.
Veſtia Oppia 26, 33.
Veſtini *Epit.* 72. Samnitibus ſe conjungunt 8, 29. vincuntur *ibid.* in deditionem accipiuntur *Ep.* 75. cum eis fœdus ictum 10, 3.
Veſuvius mons 8, 8. 23, 39.
Veteres campi 25, 16.
Vettii pop. 45, 30.
Veturia, mater M. Coriolani 2, 40. Veturia prærogativa 26, 22.
C. Veturius COS. 3, 31. XV millib. æris damnatur *ibid.* augur 32. C. Veturius tr. mil. 6, 32, 36. L. Veturius tr. mil. 6, 38, 42. L. Veturius Xvir 3, 33. legat. 28, 9. L. Veturius Philo dictator 22, 33. vitio creatus *ibid.* Claudii legatus 26, 33. cenſor 27, 6, 36. prætor 27, 6, 12. ei prorogatum imperium 23. legatus pugnam cum Aſdrubale in ſenatu exponit 27, 53. COS. 28, 10. illi mandatum ut cum Annibale bellum gereret *ibid.* comitia conſularia habet 38. mag. eq. 29, 11. L. Veturius Philo legat. 30, 38, 40. M. Veturius tr. mil. conſ. pot. 5, 13. T. Veturius COS. 8, 16. T. Veturius Calvinus COS. 9, 1. cum Pontio de fœdere agitat 5. T. Veturius Geminus COS. 3, 8. Volſcos fudit *ibid.* T. Veturius Gracchus Sempronius augur 41, 11. T. Veturius Philo flam. Martialis 29, 38.
C. Vetuſius COS. 2, 19. T. Vetuſius COS. 2, 28.
Ufens. *vide* Utens.
Ufentina tribus 9, 20.
Uffugum opp. 30, 19.
Vibius 27, 15. Vibius Accuſius 25, 14. Vibius Virius 23, 6. 26, 13, 14.

Vibo Colonia 31, 3. 35, 40. Vibonenſis ager 21, 51.
Vicilinus Jupiter 24, 44.
Victoriæ ædes 10, 33. 29, 14. 35, 9. Victoriæ Virginis ædicula 35, 9. Victoriæ mons 24, 41.
Q. Victorius, primipili centurio 34, 46.
Victumviæ (*vel* Vicumviæ) emporium 21, 45, 57.
Vicus Longus 10, 23. Vicus Tuſcus 33, 18.
Villa publica 34, 44.
L. Villius Tappulus æd. pl. 25, 2. pr. 31, 49. P. Villius legat. 33, 41. P. Villius Tappulus COS. 31, 49. Philippum fundit fugatque 32, 6. Xvir 31, 4. pr. 29, 38.
Viminalis collis 1, 44.
Vindalium opp. *Epit.* 61.
Vindicius, ſervus, à quo vindicta 2, 5.
Virbius clivus 1, 48.
Virginia filia L. Virginii 3, 46, 58. Virginia A. filia 10, 23.
A Virginius in Volſcos proficiſcitur 1, 30. COS. 63. IIIvir 3, 1. tr. pl. 3, 54. L. Virginius 3, 44. ejus filia ad tribunal App. Xviri vocatur *ibid.* à caſtris accitur ad tutandam filiæ pudicitiam 46. filiam cultro tranſfigit 48. in caſtra profectus, opem commilitonum implorat 50. Appio diem dicit 56. COS. 4. 21. ſenatum in æde Quirini conſulit *ib.* iterum COS. 23. ei dies dicitur 5, 11. X millib. gravis æris damnatur 12. tr. mil. conſ. pot. 6, 1. tr. mil. 27, 45. Opiter Virginius COS. 2, 17. iterum 54. Proculus Virginius COS. 2, 41. Sp. Virginius COS. 3, 31. T. Virginius COS. 2, 21, 48. T. Virginius Cœlimontanus COS. 3, 65. T. Virginius Rutilus augur moritur 3, 7.
Viriatus, ex paſtore venator, exinde latro, Luſitanus *Epit.* 52, 54, 55.
Viridomarus Inſubrium Gallorum dux *Epit.* 20.
Vlromandui *Epit.* 104.
Virtutis ædes 27, 25. 29, 11.
Vitellia opp. 2, 39.
Vitellii 2, 4.
M. Vitellius (*ſive* Vitilius) capitur à Viriato *Epit.* 52.
Vitruvius Vaccus, Fundanorum dux, incarceratus 8, 19, 20.
Vlyſſes 1, 49.
Umbria 9, 29. 27, 45. Umbris Sappinia tribus vocata 31, 2. Umbri pop. 5. 35. à Romanis deficiunt 9, 41. Romanis ſe dedunt *ibid.*
Vocanus ager 33, 34.
Q. Voconius Saxa *Epit.* 41.
Vocontii pop. 21, 31.
Volæ 4, 49.
Volana 10, 44, 45.
Volani 4, 49. ager Volanus 4, 49, 51.
Volſterræ urbs 10, 12. *Epit.* 89. Volaterrani 28, 45.
Volcæ gens valida Gallis 21, 26.
Volerones, tribb. plebis, ab Ap. Claudio ſic dicti 2, 58.
Voleſus 1, 58. 2, 30. 3, 25.
Volſcentes Q. Fulvio ſe dedunt 27, 17.
Volſci, gens qualis 7, 27. obſides dant CCC principum 2, 22. eorum perfidia *ibid.* fundunntur 25, 30. à Romanis deficiunt 39. à L. Æmilio COS. vincuntur 42. rebellant *ibid.* fines Latinos vaſtant 2, 53. à Romanis ſuſi 63. de iis triumphus 3, 10. exercitus reficiunt *ibid.* vin-

cuntur

euntur 70. obſidentes Ardeam à Romanis obſidentur 4, 9. ſub jugum miſſi à Tuſculanis occiduntur 10. Latinum agrum prædantur 55. bellum redintegrant 56. in eos mittuntur tres ex tr. mil. 59. qui pacem impetrant 5, 23. 6, 2. ſe dedunt *ibid.* à ſuis deſeruntur 8. terga vertunt, & eor. caſtra diripiuntur 13. vincuntur Camilli virtute 24. Romanor. caſtra dolo invadunt 30. fuga ſe eripiunt 8, 1. *vide* & Æqui.
Volſciani pop. 21, 19.
M. Volſcius 3, 24, 29. M. Volſcius Pictor 3, 13.
Volſinii (*vel* Vulſinii) capti 10, 37. Volſiniis clavi fixi, Indices sumerl annor. 7, 3. Volſinienſes 5, 31, 32. 9, 41. Volſinienſis ager 5, 32.
Voltumnæ fanum 4, 23, 25, 61.
Volumnia, uxor M. Coriolani 2, 1, 40.
L. Volumnius COS. cum Salentinis bellum gerit 9, 42. in Hetruriam arceſſitus 10, 18. ejus facundiam App. Claudius ſibi acceptam referri dicit 19. ejus argutum reſponſum ad App. Claudium *ibid.* Samnites aggreditur 20. ad ſenatum literas dat 21. Romam revocatur *ibid.* ei prorogatur imperium 22, 27. in Samnio feliciter res gerit 30. P. Volumnius COS. 3, 10, 18.
Voluſtana, montes 44, 2.
Vortumnus Deus 44, 16.
Urbicua opp. 40, 16.
Urites pop. 42, 48.
C. Urſanius tr. pl. 33, 23.
Uſcana Illyrici opp. 43, 10. Uſcæa Penestiæ terræ urbs 43, 18. Uſcanienſes *ib.* & 19.
Utens (*ſive* Ufens) fl. 5, 35.
Utica 25, 31. 28, 4. 29, 28. à P. Scipione obſidetur 29, 35. obſidione liberatur *ibid.* Uticenſes *Epit.* 49. Uticenſis ager 27, 5. 28, 4.
Vulcanus 24, 26. 30, 7. Vulcani caput ardet 34, 44. Vulcani ædes 24, 2, 10. 33, 45. area 9, 46. 39, 46. 40, 19. inſula 21, 49, 51.
Vulſiniis lacus ſanguine manat 27, 25. *vide* Volſinii.
Vulturnus fl. 8, 11. 10, 20, 31. 22, 14. 26, 5. 32, 29. 33, 30, 35. Vulturni oſtium 25, 20, 22.
Vulturnum urbs, deinde Capua appellata 4, 37. 34, 44.

X.

Xantippus, Lacedæmoniorum dux 28, 43. Ep. 18.
Xenarchus prætor 41, 23.
Xenoclides, Chalcidenſis dux 35, 38, 50.
Xenophanes, legatus Philippi ad Annibalem 23, 33, 34.
Xenophon Achæus 32, 30. 33, 48.
Xyline come 38, 15.
Xyniæ opp. 31, 13. 32, 23. 39, 26.
Xychus, ſcriba falſarius 40, 55.

Z.

Zacynthus inſ. 21, 7. propinqua Ætoliæ 26, 24. Philippi Macedonum regis 36, 31. Romanis traditur 32.
Zama inſ. 30, 29. 32, 16.

INDEX.

lem 29, 21. M. Valerii Laevini cauſſa à P. & M. filiis ludi facti 31, 50. pr. 39, 5, 16. COS. 41, 17. M. Valerius Maximus tr. mil. COS. pot. 5, 24. iterum 24. cenſor 9, 43. dictator 10, 3. M. Valerius Meſſala 28, 5. pr. 34, 53. COS. 37, 47. 38, 35. Xvir ſacror. 42, 28. M. Valerius Poplicola COS. 7, 18. iterum 19. P. Valerius COS. 2, 52. cum exercitu Vejos mittitur 53. P. Valerius Flaccus legatus ad Annibalem 21, 6. P. Valerius Flaccus legat. 23, 26. ejus ſententia in ſenatu 26, 8. P. Valerius Voleſi F. 1, 58. COS. 2, 2. triumphans rapit Romam 7. affectati regni in ſuſpicionem venit *ib.* in concionem aſcendit *ibid.* legem de provocatione ad populum fert 8. P. Valerius COS. cur Publicola dictus 2, 8. ad Vejentium bellum proficiſcitur *ibid.* COS. iterum *ibid.* ejus conſilium 11. III. COS. 15. IV. COS. 16. moritur *ibid.* ſumptibus publicis efferatur *ibid.* à matronis lugetur *ibid.* P. Valerius Publicola 3, 8. COS. 15. Capitolium ab App. Herdonio occupatum oppugnat 28. interficitur *ibid.* pr. 9, 23. dictator 28. P. Valerius Potitus tr. mil. conſ. pot. 6, 6. tr. mil. conſ. pot. iterum 18. tr. mil. III. IV. 32. VI. 42. T. Valerius COS. 8, 18. legat. 24, 40. Valeria lex, 10, 9. Valerii 3, 39.

Vardæi pop. Illyrici *Epit.* 56.

P. Varenus *Epit.* 95.

Varroniani milites 23, 38.

Varus *Epit.* 110.

Vascetani Hiſpaniæ pop. 37, 45.

Vaticanus ager 10, 26, 27.

Vatinius *Epit.* 118.

Vecilius mons 3, 50.

Vectones pop. 35, 7, 22.

Veji oppugnantur 5, 21. Vejorum urbs quamdiu obſeſſa 22. de Vejor. præda dividenda variæ in ſenatu ſententiæ 20. Vejis de cœlo lapidatum 27, 38. Vejentes ubi ſiti 1, 30. in fines Romanor. excurrunt 1, 5. fuſi à Romanis pacem petunt 1, 15. iterum funduntur 27. Vejentes & Tarquinienſes in agrum Rom. duce L. Tar. ſuperbo excurrunt 2, 6. Vejentes Rom. agrum depopulantur 43. ead. arte qua Fabios ceperant, capti 51. ſuperantur 53. eis induciæ datæ in annos XL. 54. fines Rom. depopulantur 4, 1. à L. Sergio fuſi 17. in vejentem agrum exercitus miſſus M. Corneſio Malug. & L. Papirio Craſſo COSS. 22. Vejentes agrum Rom. populantur *ibid.* vincuntur 22. excurſiones faciunt in agrum Rom. 30. Vejentib. & Æquis induciæ dantur 35. Vejentis ſenectus ſuperbum reſponſum 10, 58. Vejentes regem creant 5, 1. Romanor. munimenta incendunt 7. Vejentanus ager plebi dividitur 30. Vejentana arx 5, 21.

Velabrum, vicus Romæ 27, 39.

Velatia urbs 41, 24. 42, 54.

Velia, regio in urbe Romæ 2, 7. 26, 39. 40, 16.

Velina tribus *Epit.* 19.

Velitræ 2, 30. Velitræ colonia 8, 3. expugnantur 6, 29. obſidentur 36. Velitris numerus colonor. auctus 2, 34. ad Velitras feliciter à Romanis pugnatum 6, 22. Veliternus pop. 8, 12. Veliterni 6, 21, 22. 8, 14. Veliternus ager 30, 38.

Libri excuſi pro J. TONSON *&* J. WATTS.

ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΑΠΑΝΤΑ. Novum Teſtamentum. Græcè.

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ. Adjicitur in Calcem Interpretatio Latina. 2 Vol.

P. Virgilii Maronis Opera.

Q. Horatii Flacci Opera.

Catulli, Tibulli, & Propertii Opera.

P. Ovidii Naſonis Opera, tribus tomis comprehenſa.

Publii Terentii Carthaginienſis Afri Comœdiæ Sex.

Titi Lucretii de Rerum Naturâ Libri Sex.

M. Annæi Lucani Pharſalia: Sive de Bello Civili inter Cæſarem & Pompeium Libri Decem.

D. Junii Juvenalis & Auli Perſii Flacci Satyræ.

Phædri Aug. Liberti Fabularum Æſopicarum Libri Quinque; item Fabulæ quædam ex MS. veteri Marquardo Gudio deſcriptæ; cum Indice Vocum & Locutionum. Appendicis loco adjiciuntur Fabulæ Græcæ quædam & Latinæ ex variis Authoribus collectæ; quas claudit Avieni Æſopicarum Fabularum Liber Unicus.

M. Valerii Martialis Epigrammata.

C. Julii Cæſaris & A. Hirtii de Rebus à C. Julio Cæſare geſtis Commentarii: Cum C. Jul. Cæſaris fragmentis.

Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum Vitæ.

Lucius Annæus Florus. Cui ſubjungitur Lucii Ampelii Liber Memorialis.

Caii Salluſtii quæ extant.

Velleii Paterculi Hiſtoriæ Romanæ quæ ſuperſunt.

Juſtini Hiſtoriarum ex Trogo Pompeio Libri XLIV.

Q. Curtius Rufus de Rebus Geſtis Alexandri Magni.

CUM PRIVILEGIO.

N. B. *This Collection* (*both of the* GREEK *and* LATIN *Authors*) *will be Continu'd with all* Convenient Speed.
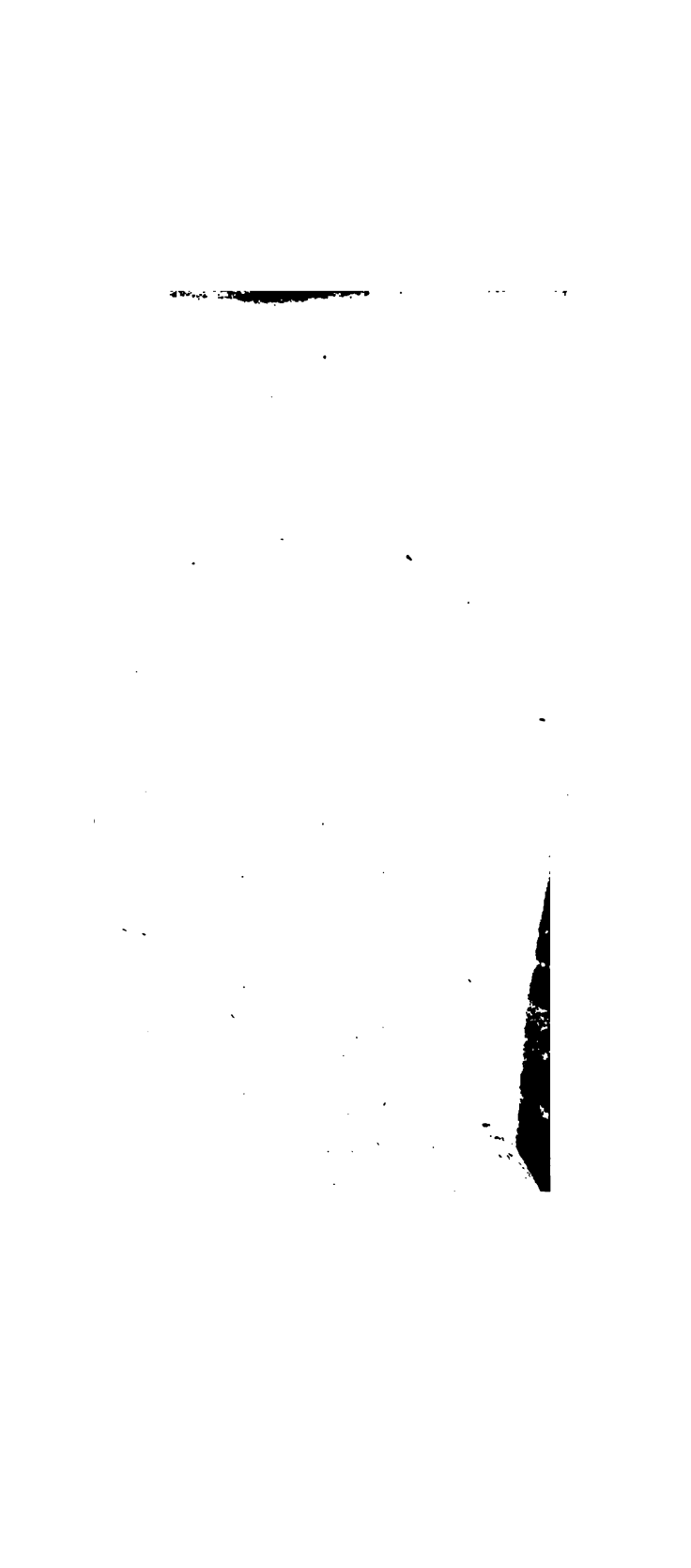
Vibo Colonia 31, 3. 35, 40. *Vibonenſis* ager 21, 51.
Vicilinus Jupiter 24, 44.
Victoriæ ædes 10, 33. 29, 14. 35, 9. *Victoriæ Virginis* ædicula 35, 9. *Victoriæ* mons 24, 41.
Q. *Victorius*, primipili centurio 34, 46.
Victumviæ (*vel Vicumviæ*) emporium 21, 45, 57.
Vicus Longus 10, 23. *Vicus* Tuſcus 33, 18.
Villa publica 34, 44.
L. *Villius* Tappulus æd. pl. 25, 2. pr. 31, 49. P. *Villius* legat. 33, 41. P. *Villius* Tappulus COS. 31, 49. Philippum fundit fugatque 32, 6. Xvir 31, 4. pr. 29, 38.
Viminalis collis 1, 44.
Vindalium opp. *Epit.* 61.
Vindicius, ſervus, à quo vindicta 2, 5.
Virbius clivus 1, 48.
Virginia filia L. *Virginii* 3, 46, 58. *Virginia* A. filia 10, 23.
A *Virginius* in *Volſcos* proficiſcitur 1, 30. COS. 63. IIIvir 3, 1. tr. pl. 3, 54. L. *Virginius* 3, 44. ejus filia ad tribunal App. Xviri vocatur *ibid.* à caſtris accitur ad tutandam filiæ pudicitiam 46. filiam cultro tranſigit 48. in caſtra profectus, opem commilitonum implorat 50. Appio diem dicit 56. COS. 4. 21. ſenatum in æde Quirini conſulit *ib.* iterum COS. 23. ei dies dicitur 5, 11. X millib. gravis æris damnatur 12. tr. mil. conſ. pot. 6, 1. tr. mil. 27, 45. Opiter *Virginius* COS. 2, 17. iterum 54. Proculus *Virginius* COS. 2, 41. Sp. *Virginius* COS. 3, 31. T. *Virginius* COS. 2, 21, 48. T. *Virginius* Cœlimontanus COS. 3, 65. T. *Virginius* Rutilus augur moritur 3, 7.
Viriatus, ex paſtore venator, exinde Iſtro, Luſitanus *Epit.* 52, 54, 55.
Viridomarus Inſubrium Gallorum dux *Epit.* 20.
Viromandui Epit. 104.
Virtutis ædes 27, 25. 29, 11.
Vitellia opp. 2, 39.
Vitellii 2, 4.
M. *Vitellius* (*ſive Vitilius*) capitur à *Viriato Epit.* 52.
Vitruvius Vaccus, Fundanorum dux, incarceratus 8, 19, 20.
Ulyſſes 1, 49.
Umbria 9, 19. 27, 45. *Umbria*, Sappinia tribus vocata 31, 2. *Umbri* pop. 5. 35. à Romanis deficiunt 9, 41. Romanis ſe dedunt *ibid.*
Vocanus ager 33, 34.
Q. *Voconius Saxa Epit.* 41.
Vocontii pop. 21, 31.
Volæ 4, 49.
Volana 10, 44. 45.
Volani 4, 49. ager *Volanus* 4, 49, 51.
Volaterræ urbs 10, 12. *Epit.* 89. *Volaterrani* 28, 45.
Volcæ gens valida Galliæ 21, 26.
Volerones, tribb. plebis, ab Ap. Claudio ſic dicti 2, 58.
Voleſus 1, 58. 2, 30. 3, 25.
Volſcentes Q. Fulvio ſe dedunt 27, 17.
Volſci, gens qualis 7, 27. obſides dant CCC principum 2, 22. eorum perfidia *ibid.* funduntur 25, 30. à Romanis deficiunt 39. à L. Æmilio COS. vincuntur 42. rebellant *ibid.* fines Latinos vaſtant 2, 53. à Romanis ſuſi 63. de iis triumphus 3, 10. exercitus reficiunt *ibid.* vincuntur